

ŠKOFIJSKI LIST

100.

Pastirski list

vsem vernikom ljubljanske škofije za Advent.*

Od posameznih oseb in raznih društev dobivam že več časa ustne in pismene prošnje, naj za vse vernike ljubljanske škofije napišem pastirski list o uživanju opojnih pijač.

Dolgo sem odlašal s pastirskim listom, ker je pouk o uživanju opojnih pijač, namreč vina, piva, žganja in špirta, težak sam po sebi, ker ni lahko povedati vse tako, kakor je res in pa, ker takega nauka marsikateri ne marajo poslušati.

Glavne nauke sem sicer že razpravljajal v knjižici, ki ima naslov: „Mladičem. Življenje po veri.“ Ker pa ta knjižica malo komu v roke pride in ker smo v resnem adventnem času, sem vendarle sklenil govoriti vam v pastirskem listu o opojnih pijačah.

Prizadeval si bom odgovoriti točno in jasno na pet vprašanj, in sicer: 1. kaj trdijo učeni moške o opojnih pijačah; 2. kaj trdi o njih sveta Cerkev; 3. kdo mora biti popolnoma zdržen; 4. kako škoduje nezmerno pitje in 5. kako se moramo varovati škode?

Zakličem s svetim apostolom Pavlom (Rimlj. 19, 13.): „Kakor podnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevoščljivosti, temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa in ne strezite mesu v poželjenju.“ Začnem v imenu Jezusa Kristusa.

1. Kaj trdijo učeni moške o opojnih pijačah?

Katere pijače so opojne pijače? Odgovorim: vino, pivo, žganje in posebno špirit. Odkod prihaja, da te pijače človeka opijanijo? Zato, ker imajo v sebi takoimenovani „alkohol“, ki ima take lastnosti, da opijani človeka. Odkod pa je alkohol? V naravi ga ni; mora se umetno pridobiti iz takih naravnih pridelkov, ki imajo v sebi sladkor, n. pr. grozdje, ječmen, krompir, slive in drugi sadeži. Iz teh se proizvajajo opojne pijače, v katerih je alkohol. Niso pa vse pijače enako opojne. Katere imajo manj alkohola, so manj opojne, katere ga imajo več, pa opijanijo bolj in hitreje. Najmanj opojno je pivo, ker ima na 100 delov le 4 do 5 delov alkohola; bolj nevarno je vino, ker ima na 100 delov 5 do 25 delov alkohola; še hujše je žganje, ker ima na 100 delov 25 do 60 delov alkohola, najbolj grozen je špirit, ker ima na 100 delov 60 do 70 delov alkohola, torej je v enem litru špirta do 70 delov čistega alkohola.

To so pokazala raziskovanja učenih moških. Kako pa ti moške ocenjujejo alkohol! Ako pogledamo v njihove knjige, bomo videli, da trdijo: alkohol je strup, alkohol nima nobene redilne moči.

Torej, alkohol je strup. Res, ako se le malo pije, se človek nekako poživi: srce hi-

* Ta list naj se čita in razlaga v adventnih nedeljah.

treje bije, misli se urno razvijajo, jezik laglje govori, noge so bolj lahke in poskočne, oči se zaiskre in čuti se nekako veselo, ugodno razpoloženje, v lahkem veselem razgovoru in petju se pozabijo skrbi in nadloge vsakdanjega življenja. Zavaljo tega ljubiš dobro vino, zavaljo tega toliko pesmic o vinskih goricah in o radostnem popivanju. Zato celo sveto pismo pravi, da ima „vino namen, razveseliti človeško srce“ (Ps. 103, 15) ali: „dajte močne pijače žalostnim in vina njim, ki so bridkega srca; oni naj pijejo, da pozabijo svoje betežnosti in se svojih bolečin več ne spominjajo.“ (Pregov. 31, 6. 7.)

Kljub temu je alkohol, ki je v opojnih pijačah, vendarle strup, ako ga pride večja mera v tvojo kri. Ali bi se ta trditev morala šele dokazovati? Saj vendar poznaš pijanca, ali pa to veš iz lastne žalostne izkušnje. Ali je pijanost telesu ugodna? ali ni po njej vse telo bolešno? Glava boli, jezik se zapleta, oči slabo vidijo, noge te ne nesejo, želodec ne prebavlja, razum ne razvija misli, vse te nekako boli, za nobeno delo nisi. Ali torej alkohol ni strup, ni škodljiv za tvoje telo?

No, rekel boš, opojna pijača: vino, pivo, žganje, špirit ima krepilno moč, saj vendar podeli telesu novih moči za naporno delo!

Le počakaj, poprašajva o tem učene može in pa izkušnje v vsakdanjem življenju.

Učeni možje so zares poprej trdili, da imajo opojne pijače redilne moči. Vendar so pa nekateri začeli o tem dvomiti in so v zadnjih časih opojne pijače znova preiskovali, namreč preiskovali so, kaj imajo v sebi! In kaj so dobili? Edino pivo ima nekoliko redilne moči, namreč na 100 delov pride samo 5 do 6 delov redilnih snovi, torej skoraj nič; vino pa, žganje in špirit pa redilnih snovi sploh nimajo; torej ne morejo človeka prehranjevati, le hipen ugoden užitek mu pripravljajo. Tako prepričani so sedaj vsi zdravniki.

Pa tudi izkušnja tako uči. Ako bi opojne pijače dajale moči, bi jih najbolj rabili oni, ki se morajo telesno močno natezati. Toda opojnih pijač se ogibajo in se jih popolno

vzdržujejo ravno tisti ljudje, ki za svoja dela potrebujejo posebnih telesnih moči. Zdrževali so se pijač že borilci v starih časih, da jim telo ne bi opešalo. Popotniki, ki so uspešno preiskovali razne posebno nevarne kraje na zemlji, so ravno popolni vzdržnosti pripisovali ono vztrajno telesno moč, da v silnih naporih niso omagali. Opazuje se pri delavcih, koliko laže in bolj vztrajno delajo delavci, ki se zdrže žganja in ga ne marajo za jutrek.

Opojne pijače torej zavirajo telesno delo, pa tudi dušno telo. Kolikokrat čujem, da se kdo brani pijače rekoč, da ima mnogo pre-mišljevat in se učiti, pa ne bi mogel, ko bi pil. Da, pri opravih, kjer se zahteva napeta pozornost, se vsaka pijača sploh prepoveduje, kakor pri železnicah, pri avtomobilih. Res, ako si utrujen, pa nekoliko piješ, čutiš neko novo moč za delo. Toda ali nisi prav kmalu še bolj utrujen, kakor pa poprej? Človek namreč čuti utrujenost, še preden porabi zadnje svoje moči, pijača pa mu le te zadnje moči zbudi, ne da mu pa novih; te se hitro potrošijo in onemoglost je še večja.

Glej torej! opojne pijače ne nahranijo tvojega telesa, ne dajo mu novih moči, kakor jih daje tečna hrana, ampak pripravijo in dajo ti edino le nekak užitek, neko veselost, neko ugodno razpoloženost; toda le toliko časa, dokler se prave mere držiš. No, pa tudi v teh mejah užitek ni brez velikih nevarnosti. Zakaj?

Prvič zato, ker je izredno težko držati se v pravih mejah. Že sveto pismo te svari rekoč: „Ne glej vina, ali je lepo rumeno, ali se njegova barva v kozarcu lesketa; gladko teče, toda naposlednje piči, kakor kača in strup razlije, kakor bazilisk.“ (Preg. 23. 31. 32.) Namreč, ker se tako lesketa in gladko teče, ga kaj hitro in preden se zaveš, potegneš čez mero, pa se ti užitek izpremeni v strup.

Drugič poizkušaš sam, da čim bolj piješ, tem bolj te srce vleče, da bi še več pil. Opojna pijača žeje ne pogasi, kakor jo pogasi kozarec hladne vode, ampak jo še poveča. Kako to?

Tisti pogubni alkohol ima to lastnost, da posuši sokove v tvojem telesu in zato hoče telo vedno novega prilivanja. Voda bi odpomogla, opojna pijača pa le še bolj suši; od tod huda želja, le še in le še piti: in preden se zaveš, nisi več zmeren, ampak že nezmeren; polagoma postaneš suženj alkohola, ne moreš se mu več obraniti.

Tretjič pokaže izkušnja celo to, da so manj bolehní in da dalje časa žive oni, ki se opojnih pijač popolnoma vzdržujejo, kakor pa oni, ki pijo vsak dan, če tudi zmerno. Celó pri zavarovanju za življenje zahtevajo zavarovalnice manj zavarovalnine od onih, ki nič ne pijo, kakor pa od onih, ki vsak dan zmerno pijo.

Učeni možje torej trdijo na temelju učeníh raziskovanj in raznih izkušenj tole: v opojnih pijačah je snov, ki se imenuje alkohol; alkohol se prišteva k strupom; alkohol podaja sladkega užitka, ne hrani pa ne in ne daje telesu novih moči; zato opojne pijače niso hrana, za življenje niso potrebne, more se brez njih opraviti; da, celo užitek, ki ga zmerno uživane dajejo, ni brez nevarnosti; kdor je popolnoma zdržen sme upati, da bo bolj zdrav, da bo bolj dolgo živel in da bo za dušno in telesno delo bolj sposoben.

To je odgovor na prvo vprašanje. Ko smo slišali, kaj pravijo učeni možje o opojnih pijačah, poprašaj se sedaj:

2. Kaj trdi o njih sveta Cerkev?

Kaj ne, odgovor na to vprašanje nas bo še bolj prepričal: saj nam po sveti Cerkvi govori sam Bog, sam Sveti Duh. Kaj torej trdi sveta Cerkev o uživanju opojnih pijač? Da bomo mogli najti natančen in resničen odgovor, moramo vprašanje razdrobiti v tri vprašanja in povedati, kaj nas uči sveta Cerkev o nezmernem uživanju opojnih pijač, kaj o zmernem uživanju in kaj o popolni zdržnosti?

No, da je nezmernost greh, o tem nihče ne dvomi. Pijanost torej ni le sramotna, ampak tudi grešna. Res, greh ni vselej smrten. Kdor je le malo pijan, stori mal ali odpustljiv greh;

kdor se opijani močno, greši smrtno. Cujte, kaj govori o tej pijanosti sv. Pavel! On pravi: „Dela mesa pa so znana in ta so: nečistost, nesramnost . . . pijančevanje, požrešnost in kar je temu enakega. Od takih del vam napovem, kakor sem vam že napovedal, da, ki take reči delajo, ne bodo dosegli kraljestva božjega.“ (Galač. 5, 19–21) In na drugem mestu piše: „Ali ne veste, da krivični ne bodo kraljestva božjega posedli! Nikar se ne motite! Ne nečistniki, ne prešestniki . . ., ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji ne bodo posedli nebeškega kraljestva.“ (2. Kor. 6, 9, 10.) Sv. Pavel stavi torej na isto stopinjo nečistnike, prešestnike, roparje in pijance; v nebesa ne pridejo. Ali ni to grozno! Pijanec, ako te ne odvrne od pijanstva sramota, naj te odvrne vendar strah pred večnim pogubljenjem!

Kaj pa uči sveta Cerkev o zmernem pitju? Odgovorim, da je zmernost prava čednost. Zmernega uživanja opojnih pijač Cerkev ni prepovedovala ali celo zavrgla, marveč vedno učila, da je zmerno uživanje dovoljeno, ako to dopusti zdravje, starost in premoženje.

V svetem pismu se vino, voda, sol, kruh in drugo prišteva prvim potrebam za življenje; obljubljena dežela se hvali zavoljo dobrega vina; dobra vinska letina se smatra za blagoslov božji; ob praznikih se je vino pilo; celo pri daritvah je bilo vino zapovedano; tudi Zveličar je vino pil, vodo je v vino izpremenil; daritev novega testamenta je pod podobo kruha in vina ustanovil; nebeško kraljestvo se prisposodablja veselemu obedu, kjer tudi vina ne manjka; tudi Cerkev ima za vino posebne blagoslove.

Torej zmerno uživanje opojnih pijač je dovoljeno, ni greh. Toda, kdo pa je zmeren? Ponavadi praviš, da je zmeren, kdor ni pijan; da ni nezmeren, kdor le malo vina v glavo dobi, da je židane volje in ga le nekoliko čuti. Tako v navadnem življenju; vendar pa se v strogem smislu ne moreš prištevati med zmerne, ako si pogostokrat nekoliko vinjen. Tako uživanje gotovo škoduje zdravju in pri krajša življenje; ako torej govorimo o ne-

škodljivi in popolnoma dopuščeni zmernosti, ako govorimo o čednosti, mislimo zmernost v prav strogem pomenu besede. In v tem smislu bi se prišteval zmernim, ko ne bi popil več vina na dan, kakor okoli pol litra navadnega; vendar pa dodam, da nekateri prištevajo med nezmerne tudi one, ki bi mislili, da morajo toliko vina popiti vsak dan in da se ga ni treba nikdar popolno zdržati.

Slišali smo cerkveni nauk o nezmernosti in o zmernosti; čujmo še onega o popolni zdržnosti.

V starem testamentu je Bog zdržnost nekaterim stanovom kar naravnost zapovedal. Zapovedal jo je duhovnikom ob času, ko so v templju opravljali božjo službo (3. Moz. 10, 8); zapovedal tudi takoimenovanim Nazirejcem, to je možem, ki so se zavezali z obljubo, da se za nekoliko časa posvete edino Bogu, njegovi službi in prizadevanju za sveto življenje. (4. Moz. 6, 3.) Tako obljubo so storili prav mnogi; med njimi je tudi sveti apostol Pavel.

Popolna zdržnost od opojnih pijač je torej znak posebne bogoljubnosti, posebne pripravnosti za božjo službo. Zato se nam ni treba čuditi, da je bilo tudi med kristjani vedno mnogo popolnoma zdržnih. O takih nam pripoveduje zgodovinar in škof Evzebij; tak je bil sv. Timotej, kateremu je radi bolehnosti sveti Pavel svetoval, naj ne pije same vode, ampak naj vodi doda še nekoliko vina (9. Tim. 5, 23.); takih je bilo in je prav mnogo v resnici pobožnih kristjanov.

Po nauku svete Cerkve je zdržnost posebno dobro delo in se močno svetuje. Torej zdržnost se ne zapoveduje, pač pa svetuje. Zdržnost posveti ljubezen do Boga, ker se zdržni iz te ljubezni odpove onemu sicer dovoljenemu užitku, ki ga daje vino; posvetiti jo more tudi ljubezen do bližnjega, ako si popolnoma zdržen zato, da daš bližnjemu dober zgled, da ga obvaruješ nezmernosti in mu pomagaš premagovati svoje strasti, da mu bolj lahko pomagaš v potrebi; tudi ljubezen do sebe samega ti zdržnost svetuje in posveti, ako si bolehen in bi ti celo stroga zmernost

škodovala, ako hočeš kaj prihraniti za svoje domače, prihraniti, da si moreš kupiti dobrih knjig, dobrih časopisov.

Po nauku Cerkve je torej popolna zdržnost začasna ali vedna, iz ljubezni do Boga, do bližnjega ali do samega sebe velika čednost, pri Bogu zaslužno delo in se prav močno priporoča. Popolna zdržnost je torej svet, ne zapoved. Svetuje se posebno dandanes, ko se nezmernost bolj in bolj širi, z njo pa tudi vse hude posledice. Sveti Oče so za vsak dan, ko se opojnih pijač popolnoma zdržiš in malo molitvico opraviš, podelili 300 dni odpustka in priporočajo sploh zmernost in zdržnost.

Zdržnost se tedaj vsakemu svetuje in močno priporoča. Kaj pa, ali je pa morda kdo tudi naravnost dolžan, da opojnih pijač nikdar ne okusi?

3. Kdo mora biti popolnoma zdržen?

Zgoraj ste slišali, da je zmerno uživanje opojnih pijač pred Bogom dovoljeno, ako to dopusti zdravje, starost in premoženje. Iz tega lahko posnameš, da bi bilo tudi zmerno uživanje grešno, ako tega ne bi dopustilo premoženje, zdravje ali starost.

Torej najpoprej premoženje. Tudi zmerno piti ne sme, ali pitje mora vsaj močno omejiti oni, ki je dolžan varčevati. V dolgove si se zakopal, vrniti moraš, tako zahteva pravičnost. Zato moraš vse nepotrebne stroške opustiti; ako ne storiš, grešiš zoper pravičnost do bližnjega. Nepotreben pa je strošek za pijačo. Slišali smo, da pijača nič ne hrani, nič ne krepi telesa, ampak je gol užitek za razvedrilo in se brez pijače prav lahko živi. Nedavno sem bil v neki župniji na Dolenjskem. Tam se mi je reklo: ko se je trta pokvarila, ljudje niso pili, pač pa so pridno delali in dolgove poplačevali; sedaj trta rodi, ljudje zopet močno pijo, pa dolgove delajo. To je vendar nespamet in greh! — Ali, otroke imaš, ti si pred Bogom dolžan poskrbeti, da jim preskrbiš stan, obleko, hrano, dobro vzgojo. Bogat nisi, za vsak vinar ti je težko: torej moraš varčevati

zavoljo otrok, ne smeš po nepotrebnem trošiti svojega denarja, ne smeš ga trošiti za opojne pijače. Kaj bi se reklo o očetu, ki popiva, otroci pa doma stradajo, so strgani in zamazani in zanemarjeni! Ali ni to sramotno, skrajno sramotno in greh, smrten greh?

Potem pride zdravje. Res je, da zdravniki včasih kako opojno pijačo predpisujejo zoper nekatere bolezni. Vendar je pa gotovo, da marsikomu tudi pitje sploh škoduje. Zdravniki trdijo, da je le prevečkrat alkohol kriv raznim boleznim. Razne stalne bolehnosti, radi katerih ni ravno treba v postelji biti, pa se radi njih slabo počutiš, težko svoja dela opravljaš, se odpravijo le, ako strogo redno živiš, in se opojnih pijač popolnoma ogiblješ. Marsikdo ima slabo živčevje, da mu že zmerno pitje škoduje; tak se mora vsake pijače zdržati. Isto velja o vsakem, ki brez popolne zdržnosti ne bi mogel opravljati svojih stanovskih dolžnosti. Omenimo naj pa eno bolezen prav posebno: namreč pijančevanje ali alkoholizem, kakor jo imenujejo zdravniki.

Pijančevanje je hudobija, pa tudi bolezen. Do pijančevanja se ne pogreznesh v enem dnevu, pač pa polagoma, ako meje stroge zmernosti pogostokrat prestopaš; v tem grešiš in oboliš. Pijanec je navadno neozdravljiv: le pije in pije in sicer navadno mnogo čez mero. Kako bi se mogel ozdraviti? Edino s popolno vzdržnostjo! Ne kapljice vina ali žganja več! To je edini pripomoček. Ostal boš grd pijanec in velik grešnik, ako obetaš, da boš gotovo zmeren. Ako samo to obetaš, si izgubljen: za te zmernost ni mogoča. Saj ima alkohol to grozno lastnost, da zavžit vzbuja in podžiga hudo željo po zopetni pijači; ako pijanec začne piti s sklepom, da ne bo pil preveč, ampak zmeren ostal, je že zgubljen; ko izpiješ prvi kozarec, te ima že alkohol v oblasti, ustaviti se ne moreš, zopet boš pijan. Ali ni res, povejte mi! Pijanec ne bo nikdar zmeren, pač pa more biti popolnoma zdržen in se tako zopet pozdraviti. Torej na noge, pogum velja!

Pa še ena vrsta ljudi je, ki bi morali popolnoma zdržni biti. Mislim otroke, mladeniče

in dekleta, dokler niso popolnoma dorasli. Čuli ste, da je alkohol strup; da ti ne škoduje, mora tvoje telo biti močno in imeti veliko odporno moč. Toliko moč ima pa le telo popolnoma odraslega, popolnoma razvitega človeka; telo otroka in še ne popolnoma odraslega mladeniča in dekleta pa take moči še nima, saj še ni razvito, ampak se šele razvija. Zato se splošno trdi: opojne pijače so škodljive otrokom, dokler niso popolnoma dorasli, namreč do 16. ali 18. leta.

Kako pa škoduje tej mladini opojna pijača? Alkohol posmudi življensko moč, kakor slana lepe cvetlice. Zato se ne more telo dovoljno razviti in tudi posamezni telesni udje zaostanejo; posebno živci se ne morejo dovoljno okrepiti, pa ostane otrok vedno slaboten. Ako je pa otrok slaboten, nima dovolj moči se ustavljati prehlajenju in raznim boleznim. Hodeč po župnijah vidim prav pogostokrat slabo razvite otroke, bledih lic, upadlih oči. Poprašujem po vzrokih in največkrat čujem, da je to zakrivila pijača! Otroci zgodaj pijo! In kdo jim piti ponuja, jih sili? Oh, lastni oče, lastna mati! Celu dojenčkom se daje vino! Ali pa je navada v več krajih, da se za zajutrek daje čaj in v čaju razne hudo opojne pijače: otroci morajo ostati nerazviti in slabi! Saj pijača ne redi in alkohol razvoj telesa zadržuje. Starši, posebno matere! Ali se ne bojite Boga, ko tako svoje lastne otroke kvarite!

Pa še nekaj. Pri otrocih, ki pijo, zastane tudi razvoj možganov. In kaj odtod sledi? Možgane potrebuje duša za svoje delo, da misli, da se kaj nauči, da si kaj zapomni; zato morajo pa možgani biti popolnoma dobro razviti; ako niso, jih duša ne more rabiti, ne more dobro misliti, ne more si vsega dobro in za dolgo zapomniti, ne more v znanju napredovati! Vidite torej, kako škoduje alkohol, ki ovira pri otroku razvoj možganov in otrok ostane trde glave, se komaj komaj uči, ves je raztresen, vse pozabi, kar zabit je. V neki šoli so ob času birme nekateri otroci mnogo znali, drugi pa v ravno isti šoli skoro nič; kar v očeh se jim je bralo, kako so na umu

slabo razviti. Poprašujem in izvem, da so brihtni otroci iz vasi, kjer je vse trezno in otroci ne pijo, zabiti pa iz drugega kraja župnije, kjer se navadno popiva, in sicer celo žganje.

Dodam še to, da se tudi spolni nagon, grešna poželjivost hitreje in v večji meri razvija tam, kjer se začne zgodaj piti. Starši, zarotim vas, ne dajajte otrokom, mladeničem in dekletom piti, nikar ne grešite zoper svete dolžnosti do svojih otrok! Ali hočete imeti otroke slabotne, zabite, nečiste? Kaj poreče večni Sodnik? Starši, prosim vas, vcepljajte otrokom stud do pijanstva, stud do opojnih pijač! Pomagajte vašim duhovnikom, ki se v šoli in spovednici prizadevajo vaše otroke tako vzgojiti, da bodo popolnoma trezni in se bodo popolnoma ogibali opojnih pijač, vsaj dokler niso popolnoma dorasli.

Sedaj vemo, kdo je v vesti pred Bogom dolžan biti popoln abstinent, dolžan se opojnih pijač popolnoma zdržati, ali vsaj omejevati, da pije malokdaj in le strogo zmerno. Ker je pa alkohol tako grozen sovražnik človeškega rodu, poglejmo še bolj natanko, kako nam škoduje, ako se uživa nezumno.

4. Kako škoduje nezumno pitje?

Sami dobro veste, koliko nezumno pitje škoduje. Ne bom vseh strašnih posledic dokazoval, le naštel bom nekatere, kakor jih lahko z lastnimi očmi gledate, in sicer škode za pijanca samega in škode za bližnjega.

Kdor preveč pije, omoti si možgane, pa ne more več prav misliti in prav hoteti. Oh, koliko neumnosti storiš v pijanosti, česar trezen ne bi nikdar storil! Ali ni res, da ti prekanjen kupec ali prodajalec ponuja najpoprej vina ali žganja; ko ga imaš preveč v glavi in ne moreš več prav misliti, pa s teboj kupčijo sklene. In kako! V tvojo največjo škodo.

Ako pa tako um zapraviš, oskruniš v sebi podobo božjo, ponižaš se do živine, da, celo pod živino. Kakor živina ne moreš več misliti, razsojevati in govoriti. No, pa živina vsaj dobro vidi in hodi, ti pa ne, temno ti je

pred očmi, noge te ne nosijo, po blatu padaš. In kako se ti umaže telo; tega kar zapisati ne morem. Izaija prerok se huduje, rekoč: „Od vina se ne zavedo, od pijanosti se motijo . . . vse mize so polne bljuvanja in nesnage, da ni več snažnega prostora.“ (Iz. 28, 7, 8.)

Kako ostuden greh je pijanost! Pa je tudi škodljiva za dušo in za telo.

Oh, kako škodljiva je za dušo. Ker pijanec ne more več prav misliti, zato se nič ne boji, ne Boga, ne pekla. Je li katera zapoved božja, katere pijanec ne bi prelomil? Ali se pri opojnih pijačah ne govori pogostokrat ne le zoper duhovne, in sicer prav krivično, ampak kar naravnost zoper samo sveto vero! In koliko bogokletja zakrivi pijanec!

Oh, moj Bog! Ti stvarnik nebes in zemlje! moj Jezus, Ti moj Odrešenik z grenko smrtjo na sramotnem križu! o Marija, moja nebeška in presveta Mati! pijanec vas preklinja ne le v pijanosti, celo v treznosti! Dragi moji, pri nas Slovencih se Bog, se Jezus, se Marija niso preklinjevali. Bogokletne psovke na Boga, na Jezusa, na Marijo so se slišale le na mejah laških, hrvaških in mažarskih; in sicer v teh tujih jezikih, ne pa v našem slovenskem jeziku. Pri nas se je v našem jeziku preklinjal le hudič ali pa v hudi jezi tudi nasprotnik, razžaljivec, sovražnik. Toda, strah in groza, zdaj se pa razširjajo tudi med nami v naši škofiji grozovite psovke na Boga, na Jezusa, na Marijo. Začeli so jih sirovi fantje, ki so se iz tujih krajev domov vrnili; ponavljali so jih, početka le bolj pijani fantje v pijanstvu; sedaj se pa te psovke večkrat čujejo tudi iz ust sicer dosti dobrega mladeniča ali celo moža, kadar mu v srcu vzkipi neobrzdana togota. Dragi moji mladeniči, pošteni možje, povejte mi, ali vas ne pretrese strah in grozota, kadar tako nezaslišano psovko izustite ali jo od bližnjega čujete? Ali ni v teh psovkah zares nekaj naravnost satanskega? Satan sovraži Boga, on Ga psuje in preklinja in pa njegovi privrženci v peklenškem breznu. Satan podpihuje tudi ljudi na zemlji, da bi od Boga odpadli, da bi ga sovražili in ga z njim vred

v nerazumljivi predrznosti grdili, kleli, psovali. Mladenič, mož, ki se drzneš Boga preklinjati, Boga, ki te je ustvaril, Boga, ki je za te na križu svojo kri prelil, Boga, ki te posvečuje, Boga, ki ti je nebesa pripravil, ali ne spoznaš svoje hudobije, svoje sirovosti? ali se ne bojiš, da se pod tvojimi nogami odpre zemlja in se živ vanjo pogrezneš? ali se ne bojiš pravične sodbe božje? Mladeniči, možje! zarotim vas, trdno sklenite sedaj, potem vsako jutro pri molitvi, da Boga, Jezusa in Marije ne boste več preklinjevali; vas pa, ki se te gnusne grubobije še niste naučili, prosim s sklenjenimi rokami, nikar se je ne naučite, naj se vam studi v dno duše; očetje, matere, pazite na svoje otroke, da se na kaj tako groznega ne navadijo!

Ne le take grozne psovke prihajajo od pijanstva, ampak še druga kužna bolezen za neumrjočo dušo: namreč nečistost, prešestvovanje. Kdaj mladenič oskrunja najbolj sebe in druge, kdaj ga najbolj omami spolni nagon? Ali ne pri in po preobilni pijači? In mož, ki je sicer pošten, kdaj začne grdo govoriti, kdaj pade in postane nezvest svoji ženi? Ali ne, kadar je vinjen, pijan? In ali ni mnogo deklet zapravilo svojega devištva, ko so bile vinjene? Da, s pijanstvom je združena nečistost. Alkohol namreč vpliva na možgane, kakor smo slišali, da pijan človek ne more ne prav misliti ne prav želeti; zraven ti pa vzbudi mesenost, vzbudi silno poželjivost v vsem telesu, pa ni čuda, da se zvrneš v blato nečistosti.

No, naj bo dovolj o grehah, ki izvirajo iz pijanstva. Toda ne le za dušo, tudi za telo je pijanstvo pogubno.¹ Nezmerno uživana pijača pokvari ledvice, jetra, srce, pljuča, možgane, kri in živce sploh; pokvari torej vse dele telesa. Zato opeša življenska moč in odporna sila zoper razne bolezni. Izkušnja uči, da kužne bolezni najprej pijanca primejo, n. pr.: kolera, kuga, influenza, pljučnica, jetika in da so bolezni sploh pijancu veliko bolj škodljive in pogubne, kakor zmernim in vzdržnim osebam. Iz tega se razvidi, da pijanstvo prikrajšuje

življenje. Da, življenje prikrajšuje ne le pogostna prava nezmernost, ampak celo zmernost v širšem pomenu, ako se namreč sicer ne opijaš, vendar pa vsak dan svojo polno mero zauživaš. Saj vidimo ljudi, ki so zgodaj opešali in so po vseh udih bolehnii, da komaj hodijo in sicer za to, ker so, čeprav še zmerno, vendar pa redoma pili prav močna vina.

Škoduje vino, še bolj pa žganje in sploh žgana pijača, kakor rum, konjak, špirit, ako se redno, četudi le v manjših množinah uživajo; saj imajo te pijače veliko več pogubnega alkohola v sebi, kakor pa vino. Čuli smo že, da v vinu pride na sto delov 6 do 25 delov alkohola, v žganih pijačah pa do 70 delov, pa so zato bolj pogubne. Pravkar sem dobil v roko Zlato dobo, v kateri sporoča zdravnik sledeči poučni zgled:

„Pri neki ženski je nastopila trebušna vodenica vsled sprijenja jeter; vzrok te bolezni je večinoma alkoholizem; možni pa so tudi drugi vzroki. V tem slučaju so se dali vsi drugi vzroki z gotovostjo izključiti in se je moral iskati le v alkoholizmu začetek obolenja. Bolna žena je trdila, da ni pijači vdana, tudi njena vnanjost ni spominjala na pijanko. Po natančnem izpraševanju pa izpove, da ima že več let navado piti zjutraj čaj z rumom. Mahoma je bila stvar dognana. Čaj z rumom, zlasti kot zajutrek, igra po zdravniških izkušnjah žalostno vlogo pri postanku alkoholnih bolezni. Če poprašujemo bolnike s sprijenimi jetri, nam po vrsti odgovarjajo, da že dolgo ne uživajo zjutraj drugega nego čaj, oziroma črno kavo z rumom, slivovko ali konjakom. Omenjena ženska oseba se je brez dvoma smatrala za zmerno in vendar je bilo za njo alkohola preveč. Najmanj kar se more od zmernika zahtevati, je, da se vsaj vseh žganih pijač zdrži.“

Tako govori zdravnik in sedaj vprašam jaz prav resno vas, očete in matere: ali boste svojim otrokom še dajali za zajutrek kavo ali čaj z rumom, s slivovko, z žganjem? Ali jim ne boste rajše dajali čaj ali kavo z obilnim mlekom, ako jim že ne marate dajati drugih

¹ Mladeničem; 2. zvezek: Življenje po veri, str. 70—76.

tečnih, manj razdražljivih jedi? Ljubite vendar svoje otroke, ne kvarite, ne morite jih!

Ali naj še opozorim na to, da nezmernost pokvari ves značaj, da po nezmernosti postane človek brez srca, brez ljubezni do svoje družine, pa se ne zmeni za bedo žene in otrok, da, preklinja jih, pretepa jih; radi nezmernosti se izgubi spoštovanje, celo čuvstvo za čast in moški ponos; radi nezmerne pijače se zapravi premoženje, obožajo rodovine, se prodajajo posestva. O kaka hudobija je torej nezmernost! Res je, kar piše sveti Pavel: „Veliko jih živi, o katerih sem vam že večkrat rekel, sedaj pa tudi jokaje rečem, da so sovražniki križa Kristusovega, katerih konec je poguba, katerih Bog je trebuh in hvala v njih sramoti, kateri pozemeljsko ljubijo.“ (Filip. 3, 18. 19.)

Pijanec torej ne škoduje le sebi, ampak tudi svoji družini. Škoduje posebno otrokom. Kako grozno je v družini, kjer je oče pogostokrat nezmeren: čuje se pogost prepir, čujejo kletve, čujejo neusmiljeni udarci. Ali bo imel plemenito, mehko srce otrok, ki vzraste v taki družini? Mar ne bo njegovo srce temno, bridkostno, osorno, brez ljubezni, uporno, brezobzirno? Mar ne bo mladenič surov, preklinjevavec, svojeglaven, uporen staršem, uporen Bogu in ljudem? pa zato nepristopen dobrim besedam, kar naravnost nepoboljšljiv? O nesrečni pijanec, ali ti je Bog zato dal otrok, da bo tvoj otrok nesrečen, da te bo preklinjal, preklinjal že na zemlji, potem pa še skozi vso večnost! Da, tako je; saj si ti kriv, da bo pogubljen, da bo zavržen za vekomaj!

Nesrečni pijanec, ti škoduješ otroku celo še preden pride na svet. Otroci pijančevi so telesno bolj slabotni, pa zato boleznim bolj podvrženi, živčno slabi, mnogi celo gluhonemi; otroci pijančevi so navadno tudi dušno bolj slabotni in padejo hitreje v razne pregrehe, posebno v nečistost, v pijanstvo; močno nagnjenje na pijanstvo podedujejo od svojih pijanstvu vdanih staršev, pa zato naglo vanj zabredejo. Grozno, pijanstvo zastruplja člo-

veka že v njegovem spočetju! To zastrupljenje je posebno hudo, ako je tudi mati pijači vdana, pa močno pije, ali se celo vpijani. Saj pride alkohol naravnost v materino kri, spridi jo in po tej sprijeni krvi pride strup alkohol v otroka še pred rojstvom, pa tudi po rojstvu z zastrupljenim maternim mlekom. Dekleta, matere, posebno ve v vinskih krajih, in ve v krajih, kjer celo ženske pri delu doma, na travniku in na polju pijete žganje, pijete peklenški špirit, pomislite, kako zastrupljate in uničujete svoj zarod! Nikar se ne čudite, ako vaši otroci zgodaj pomrjo, ako so vedno bolehní, slabega telesa in ako so trdi in zabiti in surovi, vam le v žalost in bridkost in morda celo v večno pogubljenje! Zdramite se in na boj zoper tega smrtnega sovražnika vaših družin, vaše časne in večne sreče!

Naj to zadostuje! Sicer bi mogel še pokazati na bolnice, na blaznice in na druge zavode za človeško bedo in vam tam pokazati na pregrenke sadove pijanstva, pa naj zadostuje kar sem vam dosedaj napisal. Naziva se nam samo po sebi vprašanje, kaj naj storimo, da se te grozne škode obvarujemo.

5. Kako naj se obvarujemo te škode?

Prevažno vprašanje za nas vse. Kaj naj torej storimo? Naštel bom nekoliko pripomočkov, da se pijanstvo vsaj zmanjša, ako se ne more popolnoma zatreti.

Dragi moji, najpoprej vam je treba pouka. Te moje besede imajo ta namen. Poučil bi vas rad, da bi vedeli, kako zlo je pijanstvo in kako naj se sodi o opojnih pijačah. Zato sem vam vsestransko pojasnil korist, nevarnost in škodo opojnih pijač. Nauk vas mora pretresti in storili boste sklep, kakor vam je potreben in koristen za vašo časno in večno srečo.

Pouk naj se razširja ne le v cerkvi, ampak tudi po časopisih, posebno pa po naših prelepih društvih: po mladeniški in dekliški Marijini družbi, po izobraževalnih društvih, po naših Orlih, po Tretjem redu, po družbi svete Družine, posebno po društvu za zmernost, ki

ima sedaj ime Sveta vojska. Pomagajo naj vam primerne knjige, naš Domoljub in Bogoljub in Slovenec, najbolj pa Zlata doba.

Starši, začnite pouk že zgodaj pri otrocih. Zarotim vas pri ljubezni, ki jo imate do svojih otrok, zarotim pri petih ranah Kristusovih, ne dajajte otrokom vina, ali celo žganja, ne dajajte jim za zajutrek čaja ali kave z žganjem ali celo z rumom, konjakom, špiritom! Matere, ne pijte v onem častitljivem stanju, ko vas je Bog blagoslovil z novim otrokom! Očetje, ne pijte, ne opijanite se, ako hočete zares zaslužiti častitljivo ime oče! Koj, ko se otrok zave, mu vzbujajte v srcu strah, gnus, sovražnost do pijanosti, strah in bojazen pred vsako opojno pijačo, posebno pred žganjem; vzbujajte zavest, da vsaj do popolne dorastlosti ne sme prav nič piti, ako hoče biti telesno in dušno čvrst in zdrav, zavest, da tudi pozneje ostane popolnoma vzdržen, ali vsaj strogo zmeren. Starši, podpirajte duhovne in vse one dobre učitelje, ki se tudi v šoli trudijo vzgojiti otroke za popolno zdržnost v času, ko hodijo v šolo pozneje pa vsaj za strogo zmernost.

Mladenci in možje, ali ste še popolnoma trezni? Oh, ostanite v tem stanju! Zaprizezite se zoper žganje! Žganje ni prav nič potrebno, tudi v planinah ne! Varate se, ako mislite, da vam daje moči in toplote. Dokazal sem vam že, da ne daje moči, ampak le še zadnje še ne potrošene moči popolnoma iztroši. Tudi toplote ne daje, marveč toplo kri, kar jo je v človeku, požene h koži in se čuti večja toplota; toda ta toplota prignana h koži, se sedaj izgubi v mrzli zrak, pa telo še to toploto izgubi in človek hitreje zmrzne. Ker ni potrebno, ga ne uživajte; marveč uživajte tečno hrano, ki da telesu novih moči.

Delavci, ne zahtevajte pri delu žganja že na vse zgodaj in pri malicah! Žganje vam jemlje moči in toploto, pa boste poprej opešali, pa bo vaše telo sploh oslabeledo, da boste za delo malo sposobni in nesposobni zoperstaviti se raznim boleznim, ki vas bodo napadale. Kako ste neusmiljeni in brez ljubezni, ako še na delo nočete, ako vam gospodar ne

obljubi in ne pripravi žganja večkrat na dan! Siromašni gospodarji v naših tako pokvarjenih, brezsrdnih časih! In kaj zahtevajo delavci po vinogradih! Ne le samo dobro plačo, dobro večkratno hrano, ampak tudi preobilno večkratno pijačo, kar litre vina! Ali ne čutite, kako oškodujete ne le gospodarja, marveč tudi sebe na duši in na telesu!

Mladenci in možje, ne zahajajte ob nedeljah in praznikih v gostilne že dopoldne, še pred sveto mašo. Ali ne prideš v nevarnost, da zapiješ sveto mašo, da torej smrtno grešiš? in ali ne boš celi dan nespameten, omoten in surov, ako se že dopoldne napiješ vina, ali celo žganja? Torej dopoldne, pred sveto mašo ne v gostilno! Ako že greš v gostilno, da prideš v pošteno družčino, pa se malo razvedriš, pojdi popoldne po krščanskem nauku in litanijah, toda le za kratek čas. Prosim te, določi si natanko mero, katere ne boš prekoračil; določi si vrček piva ali največ pol litra vina. Ko to popiješ, bodi mož, vstani in pojdi malo v gozd, na polje in ob pravem času domov k večerji, večerni molitvi in k počitku. Ako to storiš, imaš zares nekoliko užitka, si lahko vesel, zadovoljen in ostaneš zdrav na duši in telesu.

Prosim posebno vas mladeniče, ki ste v izobraževalnem društvu, ki ste člani društva „Orel“, dajte lep zgled popolne zdržnosti ali vsaj stroge zmernosti. Po božji službi hitite v društvo, kjer vas čaka kako predavanje, dober časopis in prijateljski razgovor; hitite v sobo za pouk v petju in v glasbi; hitite v te. ovadnico, da se telesno izurite in utrdite! Kolik blagor za vse naše ljudstvo, ako vi Orli in vi mladeniči iz Marijine družbe raztrgate in uničite one pogubne in sramotne stare fantovske razvade nezmernege popivanja, nesramnege govorjenja, grdega ponočevanja, surovega tuljenja in divjega pretepa!

Kaj naj rečem vam, možje in mladeniči, ki ste že sužnji grozovitega alkohola? Prosim vas, nazaj k zmernosti in treznosti! Ako niste popolnoma izprijeni in posuroveli, s povzdignjenimi rokami vas prosim, odpovejte se temu

trinogu popolnoma! Vaš svet sklep naj bo: ne kapljice več, ne žganja, ne vina! Oh, nikar ne majajte z glavo, da ni mogoče. Je mogoče, le hoteti moraš! Vsaj ste junaški fantje, vsaj ste čvrsti možje! Ali se vam ne smili vaša družina, ali se vam ne smili vaša duša, ali se vam ne smili vaše telo? Ali vas ni sram pred ljudmi, strah pred svetim in pravičnim Bogom? Na noge, na vojsko zoper trinoga za srečo in mir vaših družin, za vaše dušno in telesno zdravje!

Dekleta in žene, tudi vas zarotim pri ljubezni Srca Jezusovega, ostanite popolnoma zdržne! Ne pijte žganja, kadar delate na polju, na travniku, v planini! Varujte se obilnega vina, pijte ga le malokdaj in prav malo, morda z vodo pomešano tudi v vinskih krajih, da ostanete čvrste, zdrave, da vam bo zdrava, nepokvarjena kri in boste mogle biti srečne matere zdravih, brihtnih otrok! Dekleta, nikoli ne v gosilno, ne same, še manj pa s fanti: čaka vas poguba časna in večna! Ali ne ljubite krstne nedolžnosti, ali ne ljubite deviške čistosti, ali ne znate ceniti nežne sramežljivosti? Kako grdo je, ako dekleta dajejo za vino ali za žganje; kako gnusno, ako se krohotajo, krohotajo pri nespodobnih šalah, pri nesramnih razgovorih med seboj, ali celo s fanti! Moj Bog, moj Bog! Dekleta, spoštujte same sebe, imejte v časti svoja telesa, pa jih ohranite čiste, neoskrunjene, popolnoma zdrave, da boste zares sposobne za visoki poklic, ki vam ga je odmenil sam večni Bog.

Vse pa pozivljem na sveto vojsko zoper premnogoštevilne pivske razvade! Ali morate v gostilno, kadar se krsti otrok, kadar se deli sveta birma, kadar se pokoplje mrlič? Ali moraš piti, kadar skleneš kupčijo, kadar po poroki napraviš svatbo, da, celo ob mrliškem odru in pri toliko raznih priložnostih? Koliko se o teh prilikah zapravi denarja, poštenja, zdravja, nedolžnosti! Torej na vojsko zoper te razvade! Kadar je sveti krst, ali sveta birma: veseli se in napravi boljšo malico doma v

hiši, tudi s čašo vina lahko postrežeš. Odpravi grdo razvado, da se ob mrliškem odru dolgo sedi, pije žganje in se grde šale uganjajo: tu rajši pomoli, poškropi in mirno domov odidi; vse to naj bo podnevu, nočnih sestankov pri mrliškem odru ni treba. In kadar je svatba! Ali morate biti skupaj čez noč, morda še dva dneva, dve noči ali še več? Ali se mora nezmerno piti, plesati, grdo govoriti, nečistovati pri plesu ali na skrivnem? In to tako svet in pomenljiv dan za ženina in za nevesto! Kako ljubo bi bilo Bogu in kolika čast pri vseh dobrih ljudeh, ko bi se napravil tega dne dober obed, bi se le prav zmerno pilo, ali celo nič in bi se do večera vsa družba razšla domov? O kje ste možje, kje očetje in matere, kje fantje in dekleta, ki boste imeli toliko previdnosti in poguma, da vse te grde in sramotne pivske razvade razderete, razbijete? Na noge vsi, naprej na čelu pa vi plemeniti Orli, pogumni člani Marijine družbe! Na noge vsi, na čelu matere, tretje-rednice, pred vsemi ve blage, za vse dobro vnete in odločne Marijine hčerke! Združite se, sklenite postopati zoper omenjene nesrečne razvade in podajte si roke za sveto vojsko!

Konec.

S tem končam svoj pouk. Izročim vse besede prečisti Devici Mariji in presvetemu, božjemu Srcu Jezusovemu! Naj jih spremlja dejanska, nepremagljiva milost božja, da ne pridejo le do vaših ušes, ampak proderejo v vaša srca, da nauke hitro razumete, se zanje vnamete in zavzamete in sledite mojemu klicu: na vojsko zoper našega najhujšega sovražnika! Bog bo z nami, kdo bo zoper nas!

Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta, Sina in Sv. Duha naj pride nad vas in naj ostane vedno nad vami. Amen.

V Ljubljani na god sv. Martina, škofa, dne 11. novembra 1912.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Hirtenschreiben

an die Gläubigen der Diözese Raibach für den Advent.*

Von einzelnen Personen und vielen unserer christlichen Vereine sind mir oft Bitten vorgebracht worden, einen Hirtenbrief gegen den Genuß geistiger Getränke ergehen zu lassen. Lange zögerte ich damit; denn der Unterricht über geistige Getränke, d. i. über den Genuß des Weines, des Bieres, des Branntweines und des Spiritus ist schon an und für sich nicht leicht, und manche gibt es, die darüber nichts hören wollen. Nach längerem Zögern entschloß ich mich doch zu einem solchen Hirtenschreiben gerade jetzt in der ersten Adventszeit.

Ich nahm mir vor, auf fünf Fragen eine klare Antwort zu geben: 1. was sagen gelehrte Männer über geistige Getränke, 2. was sagt darüber die hl. Kirche, 3. wer soll sich vollkommen aller geistigen Getränke enthalten, 4. welchen Schaden verursacht unmäßiges Trinken, 5. wie müssen wir uns vor solchem Schaden hüten.

Mit dem hl. Apostel Paulus rufe ich euch zu: „Wie am Tage laßt uns ehrbar wandeln; nicht in Schmausereien und Gelagen, nicht in Beilagen und Unzucht, nicht in Streit und Eifersucht, sondern ziehet den Herrn Jesus Christus an, und heget nicht für das Fleisch Fürsorge zu Begierlichkeiten.“ (Röm. 13. 13, 14.)

Ich fange an im Namen unseres Herrn Jesus Christus.

1. Was sagen gelehrte Männer über geistige Getränke?

Zu den geistigen Getränken zählt man: Bier, Wein, Branntwein und insbesondere Spiritus. Diese Getränke enthalten in sich den Alkohol, welcher den Menschen berauscht. Alkohol entsteht durch sogenannte geistige Gährung aus solchen natürlichen Produkten, die viel Zucker enthalten, z. B. aus Trauben, Gerste, Kartoffeln, Zwetschken, u. s. w. Nicht alle Getränke enthalten gleich viel Alkohol. Am wenigsten hat es das Bier; auf 100 Teile Bier kommen 4 bis 5 Teile Alkohol; gefährlicher ist der Wein; auf

100 Teile kommen 5—25 Teile Alkohol; noch stärker ist der Branntwein; auf 100 Teile kommen 25—60 Teile Alkohol; das gräßlichste ist der Spiritus; 100 Teile Spiritus enthalten 60—70 Teile Alkohol. Das ist das Ergebnis chemischer Untersuchungen.

Was sagen gelehrte Männer über dieses Getränk, über den Alkohol? Sie behaupten: Alkohol ist Gift, Alkohol enthält keine Nährstoffe.

Alkohol ist Gift. Es ist zwar gewiß, daß das Getränk in kleinem Maße genossen den Menschen auffrischt: das Herz schlägt lebhafter, die Gedanken wechseln schneller, der Mensch wird beredt, die Füße werden leichter. Man bekommt ein angenehmes, frohes Gefühl. Du erholst dich im freundlichen Gespräch und vergißt für kurze Zeit die bitteren Sorgen des alltäglichen Lebens. Ja, auch die hl. Schrift sagt: „Der Wein erfreue das menschliche Herz“ (Ps. 103, 15), oder: „Gebet starkes Getränk den Traurigen und Wein solchen, deren Herz betrübt ist. Sie mögen trinken und ihrer Armut vergessen und ihres Schmerzes nicht ferner gedenken“ (Prov. 31. 6, 7.)

Wenn aber der Alkohol in geistigen Getränken unmäßig genossen wird, wirkt er als Gift. Diese Behauptung bedarf wohl keines Beweises. Schaue dir nur einen Betrunknen an. Sein ganzer Körper ist krank. Er leidet an Kopfschmerz, die Augen werden trübe, der Gang ungewiß; der Magen verdaut nicht; da ein richtiges Denken unmöglich ist, spricht er verworren, für keine Arbeit ist er geeignet. Ist also der Alkohol nicht wahres Gift, schädlich für deinen Leib?

Da sagst du aber vielleicht: die geistigen Getränke haben Nährwert, sie geben ja doch dem Menschen neue Kraft für angestrengte Arbeit!

Fragen wir auch darüber gelehrte Männer, schauen wir auf die tägliche Erfahrung.

Wohl war man früher der Ansicht, daß geistige Getränke doch gewisse Nährstoffe enthalten. Heutzutage ist man von dieser Meinung gänzlich abgekommen. Wissenschaftliche Untersuchungen ergaben nämlich, daß

* Dieses Hirtenschreiben soll an den Adventssonntagen verlesen und erklärt werden.

nur das Bier 5 bis 6 Prozent Nährstoffe enthält — andere geistige Getränke aber gar keine. Davon sind heutzutage alle Ärzte überzeugt.

Dies bestätigt auch die tägliche Erfahrung. Gerade solche, die schwere körperliche Arbeiten zu verrichten haben, enthalten sich aller geistigen Getränke. Haben nicht tapfere Kämpfer in alten Zeiten jedes betäubende Getränk gemieden? Sie waren überzeugt, daß der Genuß derselben ihre körperlichen Kräfte nur abschwäche. Wieviel leichter und ausdauernder arbeiten die Arbeiter, die in der Früh keinen Alkohol genossen haben!

Die geistigen Getränke behindern aber auch geistige Arbeit. Oft hört man: ich muß viel nachdenken, habe viel zu studieren — deshalb darf ich nicht trinken! Ist es nicht bei Arbeiten, die große geistige Anstrengung verlangen, geradezu verboten, geistige Getränke zu genießen, z. B. bei den Eisenbahnen, bei den Automobilen? Bei angestrenzter geistiger Arbeit wirst du müde; du nimmst ein Getränk zu dir — für einen Augenblick fühlst du dich wohl etwas frischer. Aber bald darauf wirst du nicht noch matter, schläfriger, weniger aufgelegt für weitere Arbeit?

Siehe also! die geistigen Getränke geben dir keine neuen Kräfte und Nährstoffe, sie versetzen dich nur in eine heitere Stimmung, in ein angenehmes Wohlbefinden, aber nur solange, als du im Genuße derselben sehr mäßig bist. Jedoch auch der mäßige Genuß geistiger Getränke ist nicht ohne Gefahr.

Warum?

Erstens ist es schwer, das richtige Maß zu halten. Es sagt ja die heilige Schrift: „Siehe den Wein nicht an, wenn er so gelblich funkelt, wenn seine Farbe im Glase glänzt; er geht angenehm hinein, aber zuletzt beißt er wie eine Schlange und spritzt Gift aus wie ein Basilisk.“ (Prov. 23, 31, 32.) — Weil also der Wein so herrlich glänzt, geschieht es gar leicht, daß du zu viel davon nimmst und er wird dir zu Gift.

Zweitens lehrt uns die Erfahrung: je mehr man trinkt, desto durstiger wird man. Geistige Getränke stillen nicht den Durst — wie ein Glas frischen Wassers. Der Alkohol trocknet Säfte in deinem Körper, du spürst neuen Durst, trinkst weiter, und wirst dadurch unmäßig im Trinken.

Auch ist es wahr, daß jene Menschen, die nicht trinken, länger leben und für viele Krankheiten weniger empfänglich sind. Bei Lebensversicherungen werden von den Abstinenten immer kleinere Summen verlangt.

Das ist also das Resultat wissenschaftlicher Untersuchungen über geistige Getränke. Alkohol ist Gift, gibt dem Menschen keine Nahrung, ist also fürs Leben nicht notwendig. Auch mäßig genossen schließt er nicht große Gefahren aus. Das ist die Antwort auf die erste Frage.

2. Was sagt die heilige Kirche über geistige Getränke?

Um diese Frage genauer beantworten zu können, fragen wir zuerst: was sagt die heilige Kirche vom unmäßigem Genuß geistiger Getränke?

Es steht außer Zweifel, daß Unmäßigkeit im Trinken eine Sünde ist, obwohl nicht immer eine Todsünde. Denn wer nur ein wenig betrunken ist, begeht nur eine läßliche Sünde. Wer sich aber stark und oft berauscht, begeht eine Todsünde. Höret die klaren Worte des heiligen Paulus über die Unmäßigkeit: „Offenkundig sind die Werke des Fleisches, welche sind: Unzucht, Unlauterkeit . . . Trunkenheit, Schwelgerei und dergleichen ähnliches, wovon ich euch voraussetze, wie ich es schon ehemals gesagt habe, daß die, welche solches tun, das Reich Gottes nicht erlangen werden.“ (Gal. 5, 19–21.) An anderer Stelle: „Wisset ihr nicht, daß Ungerechte das Reich Gottes nicht besitzen werden? Täuschet euch nicht! Weder Unzüchtige, noch Ehebrecher . . . noch Trunkenbolde, noch Lasterer, noch Raubsüchtige werden das Reich Gottes ererben.“ (1. Kor. 9, 10.) Der heilige Paulus stellt Unzüchtige, Ehebrecher, Raubsüchtige und Trunkenbolde auf dieselbe Stufe: sie kommen nicht in den Himmel. Ist das nicht schauderhaft — ewigem Verderben fallen die Trunkenbolde anheim!

Zweitens betrachten wir, was die Kirche über mäßiges Trinken denkt? Mäßigkeit ist wahre Tugend. Mäßiges Trinken hat die Kirche nie verboten. In der heiligen Schrift werden Wein, Wasser, Salz, Brot zu den ersten Lebensbedürfnissen gezählt; das gelobte Land wird guten Weines wegen verherrlicht; gute Weinernte wird als besonderer Segen Gottes erachtet; an Festtagen hat man Wein getrunken; bei Opfern war er vorgeschrieben. Auch der Erlöser hat Wein genossen; Wasser hat er in Wein ver-

wandelt, das Opfer des neuen Bundes hat er unter den Gestalten des Brotes und Weines eingesetzt; das himmlische Reich hat er mit einem fröhlichen Mahle verglichen. Die Kirche hat für den Wein besondere Weiheformeln.

Mäßiger Genuß geistiger Getränke ist also erlaubt. Allein, wann kann man einen Menschen mäßig nennen? Für gewöhnlich sagt man: mäßig ist jener, der nicht die Gewohnheit hat sich zu betrinken. Wenn wir jedoch von der Mäßigkeit als einer Tugend sprechen, müssen wir ihren Begriff strenger auffassen. Im letzteren Sinne wird gewöhnlich mäßig jener genannt, der täglich nicht mehr als einen halben Liter Wein trinkt. Hierbei wäre zu bemerken, daß man diejenigen, welche glauben, daß sie jeden Tag ihren halben Liter haben müssen, schwerlich zu den Mäßigen zählen könnte.

Also die Lehre der Kirche über Unmäßigkeit und über die Mäßigkeit.

Was sagt dieselbe Kirche von der vollkommenen Enthaltbarkeit aller geistigen Getränke?

Im alten Bunde war diese einigen Ständen direkt geboten; so den Priestern während der Opferhandlung im Tempel (3. Mos. 10, 8); ferner den Nasaräern, die sich durch ein Gelübde für einige Zeit ausschließlich dem Dienste Gottes geweiht haben (4. Mos. 6, 3). Solches Gelöbniß machten viele, auch der heilige Apostel Paulus. — Unter den Christen gab es immer viele, die gar keine geistigen Getränke zu sich nahmen. Von solchen spricht uns der Bischof Eusebius. Dem hl. Timothäus schreibt der heilige Paulus, er solle wegen seiner Kränklichkeit neben Wasser etwas Wein trinken (1. Tim. 5, 23).

Nach der Lehre der Kirche ist vollkommene Enthaltbarkeit kein Gebot, sondern ein Rat. Diese Enthaltbarkeit heiligt die Liebe zu Gott, wenn man auch dem erlaubten Genuße aus Liebe zu Gott entsagt; sie adelt die Liebe zum Nächsten, um ihm ein Beispiel zu geben, um ihn leichter zu unterstützen. Auch die Liebe zu sich selbst rät die vollkommene Enthaltbarkeit, um etwas zu ersparen, wodurch du leichter deine Angehörigen unterstützen kannst. — Die vollkommene Enthaltbarkeit ist ein Gott wohlgefälliges Opfer und wird sehr angeraten. Der heilige Vater hat allen solchen täglich einen Ablass von 300 Tagen verliehen, wenn sie nebenbei auch ein

kurzes Gebetlein verrichten. Die vollkommene Abstinenz von geistigen Getränken wird allen empfohlen; ist aber vielleicht jemand dazu gar verpflichtet?

3. Wer ist zu vollkommener Abstinenz verpflichtet?

Früher haben wir gehört, daß mäßiges Trinken erlaubt ist, wenn es die Vermögensverhältnisse, die Gesundheit und das Alter zulassen. Wenn jedoch diese Umstände es nicht zulassen, so wäre auch mäßiges Trinken sündhaft.

Du bist in Schulden; die Gerechtigkeit verlangt, daß du sie allmählich zurückbezahlest; du mußt sparen; alle nicht notwendigen Ausgaben mußt du vermeiden. Und Auslagen für geistige Getränke sind nicht notwendig, wie wir gehört haben. — Neulich hat man mir in einer Pfarrei in Unterfrain erzählt, daß die Leute in den Jahren, als ihre Weinberge vernichtet waren, fleißig gearbeitet, viel verdient und manche Schulden bezahlt haben. Jetzt, wo die Rebe gedeiht, trinken sie viel und machen neue Schulden. Ist das nicht unvernünftig, sündhaft? — Du bist Familienvater. Du bist streng verpflichtet für die Familie zu sorgen, für Nahrung, Kleidung, Wohnung. Reich bist du nicht; auf jeden Heller mußt du schauen. Wie schwer würdest du dich versündigen, wenn du dich dem Trunke ergäbest! Der Vater oft betrunken, die Kinder ohne Brot, ohne Kleider — welche Schande, welche Sünde!

Zweitens kommt die Gesundheit in Betracht. Zwar verschreiben hier und da Aerzte ein geistiges Getränk als Medizin. Gewiß ist es jedoch, daß auch mäßiges Trinken manchem schadet. Die Aerzte behaupten, daß der Alkoholgenuß der Keim vieler Krankheiten ist. Einem Unwohlsein, einem gewissen Unbehagen kannst du leicht abhelfen, wenn du dich jedes geistigen Getränkes enthältst. Wer schwache, empfindliche Nerven hat, darf nicht trinken. Dasselbe gilt von allen, die ohne vollkommene Abstinenz ihre Standespflichten nicht verrichten könnten. Eine Krankheit muß ich besonders erwähnen: Die Trunksucht.

Die Trunksucht ist ein Laster; kann aber auch eine Krankheit sein. Ein Trunkenbold ist gewöhnlich unheilbar; denn das einzige Hilfsmittel für ihn ist nur vollkommene Enthaltbarkeit aller geistigen Getränke. Alle Versprechungen bleiben bei ihm fruchtlos. Wenn er sagt, er werde künftighin nur ein wenig

trinken, — ist er schon verloren. Sobald er das Getränk wieder kostet, entflammt in ihm die alte Begierde, er trinkt weiter, berauscht sich von neuem. Ist es nicht wahr? Für solchen gilt nur eines: nicht einmal kosten mehr ein geistiges Getränk, wenn er von seiner traurigen Krankheit genesen will!

Vollkommen enthaltfam sollen ferner Kinder und Unerwachsene sein. Allgemein ist man der Ansicht, daß der Genuß geistiger Getränke bis zum 16., 18. Lebensjahre für die Entwicklung des Organismus schädlich ist. Der unausgewachsene Körper kann dem Alkohol keine genügende Widerstandskraft leisten, also schadet er. Der Alkohol hindert die gesunde, regelmäßige Entwicklung der Organe, besonders der Nerven. Solche Kinder bleiben Schwächlinge; bleiche Gesichter, eingefallene Augen — wie oft kann ich solches in den Schulen beobachten! Oft muß ich hören, daß Mütter sogar den Säuglingen Wein geben; oder, daß die Kinder zum Frühstück Tee mit beigemischttem Alkohol bekommen! Eltern! fürchtet ihr nicht Gott, daß ihr den Kindern schon in zarter Jugend Gift verabreicht!

Großen Nachteil übt bei der Jugend der Alkohol auf die Entwicklung des Gehirnes. Das Gehirn braucht die Seele zum Denken, Lernen, Verstehen. Deshalb muß dasselbe gut entwickelt sein. Dies verhindert aber der Alkohol. Solche Kinder bleiben stumpfsinnig, lernen schwer und vergessen schnell. In einer Schule haben bei der Firmung einige Kinder sehr gut entsprochen, andere fast gar nichts gewußt. Ich fragte nach der Ursache. Man sagte mir, die ersten kommen aus einem Dorfe, wo die Leute sehr brav und ordentlich sind; die anderen dagegen aus einer Gegend, wo ungemein viel Branntwein getrunken wird.

Erwähnen muß ich auch, daß der Geschlechtstrieb und die sündhafte Begierlichkeit viel stärker und früher bei solchen auftreten, die sich schon in der Jugend an geistige Getränke gewohnt haben. Eltern, wollt ihr in der Tat, daß euere Kinder schwach, schlecht entwickelt, unkeusch werden? Habt ihr keine Furcht vor dem ewigen Richter? O, unterstützet doch euere Seelsorger, die in der Schule und im Beichtstuhl sich eifrig bemühen euere Kinder an vollkommene Abstinenz anzugewöhnen, solange sie nicht erwachsen sind.

Nun wissen wir, wer zur vollkommenen Abstinenz vor Gott verpflichtet ist. Im weiteren wollen

wir sehen, welcher großen Schaden das unmäßige Trinken bewirkt.

4. Wie schadet unmäßiges Trinken?

Nicht alle furchtbaren Folgen unmäßigen Trinkens will ich beschreiben; ich will nur dartun, welchen Schaden der unmäßige Trinker sich selber und dem Nächsten zufügt.

Wer zu viel getrunken, kann nicht richtig denken und wollen. Wie viele Torheiten werden da begangen, die man im nüchternen Zustande nie begehen würde! Kommt es nicht gar oft vor, daß dir ein geriebener Käufer oder Verkäufer zuerst Wein anbietet und dann erst, wenn du etwas angeheitert bist, mit dir schnell einen Kauf abschließt? Und gewöhnlich zu deinem Schaden!

Du erniedrigst dich im Stande der Trunkenheit unter das unvernünftige Tier und trittst in den Kot das Ebenbild Gottes. Der Prophet Isaias beklagt sich bitter, indem er sagt: „Diese sind sinnlos vor Wein und taumeln vor Trunkenheit ... alle Tische sind voll von Gespei in Unrat, so daß kein Platz mehr ist.“ (Is. 28, 7, 8) Wie abscheulich ist die Sünde der Unmäßigkeit! Sie ist ferner schädlich für die Seele wie für den Körper. Der Trunkenbold fürchtet weder Gott noch die Hölle. Er ist es, der am meisten gegen Religion und gegen Geistliche schimpft. Wie vieler Gotteslästerungen und Flüche macht er sich schuldig! Ach mein Gott! Du Schöpfer Himmels und der Erde! Du mein Erlöser Jesus Christus! Du himmlische Mutter Maria! Ihr werdet so furchtbar von Trunkenbolden gelästert, verflucht! Wer entsetzt sich nicht, wer schaudert nicht zurück vor den Flüchen und Gotteslästerungen, die in fremden Sprachen ausgesprochen, sich in den letzten Jahren leider auch in unserem Lande so sehr verbreitet haben! In der Hölle nur werden solche Gotteslästerungen ausgestoßen! Also das Gespräch höllischer Geister ahmen jene unglücklichen Trunkenbolde nach. — Christliche Eltern, wachet streng, daß sich euere Kinder nicht etwa an solche Flüche angewöhnen; vor allem aber sorget selber, daß kein Fluchwort, keine Gotteslästerung über euere Lippen kommt!

Es gibt aber noch eine andere Pestkrankheit, die aus der Unmäßigkeit stammt — ich meine die

Unlauterkeit, Unkeuschheit. Werden nicht die meisten Sünden der Unkeuschheit bei jung und alt, bei ledigen als auch verheirateten Personen gerade nach mehr oder weniger unmäßigem Genuß geistiger Getränke verübt! Das ist klar; der Alkohol umnebelt den klaren Verstand, reizt die Nerven, entfacht sinnliche Begierlichkeit im ganzen Körper — alle Vorstufen zur Unlauterkeit sind also da; was Wunder, wenn der Mensch fällt!

So schadet übermäßiges Trinken der Seele; aber auch dem Körper bringt es unberechenbaren Schaden. Unmäßiges Trinken schadet dem Herzen, der Leber, den Nieren, der Lunge, dem Gehirn, verhindert demnach gesunde Blutbildung und zerrüttet allmählich das ganze Nervensystem. Der Körper wird schwach, hat wenig Widerstandskraft gegen manche Krankheiten. Trunkenbolde werden am ehesten von der Pest, Influenza, Lungenentzündung, Auszehrung angegriffen. — So verkürzen sich die Säuser aus eigener Verschuldung das Leben.

Schädlich wird schon der Wein, noch schädlicher der Branntwein, Rum, Cognak, Spiritus, wenn sie regelmäßig jeden Tag genossen werden, auch wenn nur mäßig getrunken. Ganz abzuraten ist die Gewohnheit zum Frühstück Tee mit Rum, Sliwowitz oder ähnlichen geistigen Getränken zu nehmen. Die Aerzte finden darin die Ursache gar mancher Krankheit, die man sich anders gar nicht erklären könnte. Deshalb bitte ich euch, Eltern, neuerdings, den Kindern nicht dieses schädliche, Seele und Körper zerrüttende Frühstück zu geben. Gebet den Kindern Kaffee oder Tee mit genügender Milch; das wird die jungen Körper stark und gesund machen!

Soll ich weiters noch beifügen, daß die Unmäßigkeit den menschlichen Charakter zerstört: der Mensch verroht; er wird umbarmherzig, hat keine Liebe und Anhänglichkeit für seine Verwandten; die Not der Familie bekümmert ihn nicht; er verliert das Gefühl der Ehre und des Anstandes. Welche Uebel also aus der Unmäßigkeit! Mit Recht spricht der hl. Paulus: „Viele wandeln, wie ich euch von ihnen oft gesagt habe, jetzt aber unter Tränen sage, als die Feinde des Kreuzes Christi, deren Ende das Verderben, deren Gott der Bauch ist, und deren Ruhm in ihrer Schande besteht, die nach dem Irdischen trachten.“ (Phil. 3. 18, 19.)

Der Trunkenbold schadet also sich selber; großen Schaden verursacht er auch seiner Familie, besonders den Kindern! Welch gräßliche Zustände herrschen in der Familie, wenn der Vater dem unmäßigen Trunke ergeben ist! Es wird gezankt, geflucht, gestritten; auch unbarmherzige Schläge bleiben nicht aus. Wo ist da eine edle, gute, gottesfürchtige Erziehung der Kinder möglich? Unglücklicher Familienvater, der du dem Trunke ergeben bist! Du allein bist schuld, wenn deine Kinder auch fluchen, wenn sie erwachsen auch der Unmäßigkeit anheimfallen! Du wirst im Grabe liegen, deine Kinder, deine Söhne werden dich aber verfluchen, und wenn sie wegen ihrer Laster verloren gehen, werden sie dich verfluchen durch alle Ewigkeit; denn du bist schuld, wenn auch diese ewig unglücklich werden.

Unglücklicher Trunkenbold, du schadest deinen Kindern schon bevor sie geboren sind. Solche Kinder sind geistig und körperlich schlecht entwickelt; viel empfänglicher für alle Unarten und Laster. Schon bei der Empfängnis vergiftet der Trunkenbold das menschliche Leben. — Noch ärger zeigt sich bei den Kindern der Schaden der Unmäßigkeit, wenn auch die Mutter dem Trunke ergeben ist, ja wenn sie öfters unmäßig ist! Der Alkohol vergiftet das Blut der Mutter; und solches Blut kann dem Kinde, das sie unter dem Herzen trägt, kein gesundes Leben geben. Ich beschwöre euch, Mütter, und auch Jungfrauen, die ihr einst in der Ehe glücklich sein wollet, denket an den Schaden geistiger Getränke, erwäget eueren hohen Beruf. Arbeiterinnen, verlanget bei eueren Arbeiten keinen Branntwein! erkläret unerbittlichen Kampf dem Alkohol, diesem Todfeinde des Menschen, der den Menschen geistig und körperlich unglücklich macht, für Zeit und Ewigkeit!

Dies soll genügen! Ich könnte noch hinweisen auf die Kranken- und Irrenhäuser, wo man sich so leicht vom Schaden der Unmäßigkeit überzeugen kann, aber das Gesagte soll genügen.

Von selbst drängt sich nun die Frage auf, was ist zu tun, um sich vor diesem Schaden zu bewahren?

5. Wie sollen wir uns vor dem Schaden der Unmäßigkeit bewahren?

Eine sehr wichtige Frage für uns alle! Ich will einige Antworten geben, damit das unmäßige Trinken

wenigstens eingeschränkt, wenn auch nicht ganz ausgerottet werde.

Vor allem müssen wir darüber unterrichtet sein. Das ist auch der Zweck meines gegenwärtigen Hirtenbriefes, euch allseitig den wahren Wert, die Gefährlichkeit und den Schaden geistiger Getränke zu zeigen.

Dieser Unterricht soll fortgesetzt werden in den Kirchen, in den Zeitungen, in unseren katholischen Vereinen, bei den marianischen Kongregationen, im dritten Orden.

Eltern, euch trifft ganz besonders die heilige Pflicht, in Wort und Tat euere Kinder über den Schaden geistiger Getränke zu belehren! Reichet den Kindern doch kein geistiges Getränk, besonders keinen Branntwein; flößet ihnen Abscheu vor jedem geistigen Getränke ein, sorget dafür, daß euere Kinder sich an vollkommene Abstinenz angewöhnen, wenigstens so lange bis sie ganz erwachsen sind. Seid aber dabei bedacht, daß ihr durch euer Beispiel nicht etwa das zerstöret, was ihr durch wohlwollendes Ermahnen aufbaut.

Männer, Jünglinge! euch rufe ich besonders zum Kampfe gegen den Alkohol, gegen den Branntwein auf! Der Branntwein ist nie nötig. Er gibt keine Kraft, keine Wärme. Vielleicht denkst du, daß dich der Branntwein im Winter erwärmen wird. Wohl treibt er für einige Augenblicke warmes Blut in die Hautadern, aber diese Wärme geht in der kälteren Luft schnell verloren; man friert noch mehr.

Arbeiter, verlanget doch nicht zu euerm Lohn noch tagsüber so viel Getränk, besonders Branntwein! Wie kann denn ein kleinerer Besitzer alle diese Auslagen bestreiten? Nach genossenem Alkohol werdet ihr doch nicht stärker, für die Arbeit ausdauernder, sondern im Gegenteil, ihr werdet matter, schwächer!

Männer, Jünglinge! besuchet an Sonn- und Feiertagen kein Gasthaus vor der hl. Messe. Kommt es da nicht oft vor, daß man dann überhaupt nicht die hl. Messe besucht! Wenn du dich an solchen Tagen schon etwas erheitern und in eine freundliche Gesellschaft kommen willst, so soll dies erst am Nachmittag geschehen, nach dem Gottesdienste, nach der Litanei. Und wenn du da ein Gasthaus besuchen willst, fasse den ernstesten Vorsatz, nicht mehr als ein Glas Bier oder einen halben Liter Wein zu trinken. Wenn du es getrunken, stehe auf, und gehe heim, oder du kannst dich draußen in der herrlichen freien

Natur ergehen. Wenn du das tust, wirst du dich abends nach dem Gebete ruhig und zufrieden zum Schlafe niederlegen. Männer und Jünglinge, besuchet gern die Vorlesungen und Vorträge in eueren katholischen Fortbildungsvereinen, auf daß ihr neuen Mut, neuen Eifer bekommt für den Kampf gegen den Alkohol.

Was soll ich jedoch von jenen sagen, die der Alkohol bereits in seiner vollkommenen Gewalt hat? Wenn ihr noch nicht vollkommen verdorben, verrotzt seid, so beschwöre ich euch mit aufgehobenen Händen: Weg, weg vom Alkohol, zurück vom Verderben! Keinen Wein mehr, gar keinen Branntwein, auch keinen Tropfen mehr! Schüttelt doch nicht bedächtig den Kopf, als wäre es nicht möglich! Nein, es ist möglich, wenn man nur will, wenn man es nur ernst nimmt. Wollet ihr wirklich Leib und Seele dem Verderben preisgeben? Fürchtet ihr gar nicht Gott, die Ewigkeit, die Hölle! Drum, stehet auf zum ernstesten Kampfe gegen den Alkohol!

Frauen und Mädchen auf dem Lande, euch bitte ich bei der Liebe des hl. Herzens Jesu, seid vollkommen enthaltsam. Trinket keinen Branntwein bei den Arbeiten auf dem Felde, auf den Wiesen! Wein trinket nur selten und mäßig, auf daß ihr gesund bleibt und — so Gott will — Mütter gesunder, kräftiger Kinder werdet. Mädchen, meidet jedes Gasthaus; gehet nicht hinein allein, noch weniger in Gesellschaft mit Burschen! Denn sonst sehet ihr euch großer Gefahr aus; euere Reinheit und Keuschheit wird dabei verloren gehen! Welche Schande, wenn die Mädchen Geld zusammenlegen, um sich Wein, Branntwein zu kaufen! Mädchen, sorget für euere Ehre, für den guten Ruf, auf daß ihr euch würdig vorbereitet auf den erhabenen Beruf, für den euch der Schöpfer bestimmt hat!

Alle ohne Ausnahme fordere ich aber auf zum Kampfe gegen unzählige Trinkgelegenheiten. Muß bei der Taufe, bei der Firmung, beim Begräbnis wirklich getrunken werden? Mußt du trinken bei Abschließung eines Geschäftes? und sonst bei vielen Gelegenheiten? Wie viel Geld, Ehre, Unschuld, Gesundheit geht dabei verloren!

Bei der Taufe, bei der Firmung ist wohl am Plage, daß du dich freust; bereite deshalb ein besseres Mahl; stelle auch ein Glas Wein auf den

Tišč, aber nur zum äußerst mäßigen Genuß und alles ist in Ordnung. — Mit aller Entschiedenheit muß man der so sehr verbreiteten Unsitte entgegen treten, daß bei der Bahre eines Toten getrunken wird, gewöhnlich Bramtwein. Welch ekelhafte Sünden kommen dabei nicht vor! Euere Hochzeiten sollen nicht ausarten in tagelange Schmauserei und Böllerei! Männer, Jünglinge, Frauen und Mädchen, tretet mutig hervor! Auf zum Kampfe gegen diese Trinkgelegenheiten! Besonders euch, Mitglieder maria-nischer Kongregationen, gilt mein Wort: vereinigt euch zum heiligen Kampfe gegen diese böse, schädliche Trinkgelegenheiten!

Schluß.

Mein Unterricht ist beendet. Alle Worte empfehle ich dem heiligsten Herzen Jesu, der reinsten Gottes-

mutter Maria! Möge dieselben begleiten die alles vermögende Gnade Gottes, auf daß meine Worte nicht an taube Ohren gelangen, sondern euere Herzen durchdringen, daß ihr meine Lehren schnell auffasset und begeistert meinem Rufe folget: Auf zum Kampfe gegen unseren furchtbarsten Feind! Gott ist mit uns, wer wird gegen uns sein!

Der Segen des allmächtigen Gottes, des Vaters, des Sohnes und des hl. Geistes komme über euch und verbleibe bei euch. Amen.

Laibach, am Feste des hl. Bischof Martinus, am 11. November 1912.

† Anton Bonaventura,
Fürstbischof.

102.

Proprium Labacense.

Presvetli gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je prosil sveto stolico v Rimu, da bi se število ljubljanski škofiji lastnih godov skrčilo. Imenovani so bili zlasti godovi svetnikov, ki so med ljudstvom skoro popolnoma nepoznani ali pa nimajo v brevirju nobenega življenjepisa. Na ta način bi se naš koledar bolj prilagodil splošnemu koledarju vesoljne Cerkve.

Sveta stolica je prošnji ugodila, hkrati je pa odpravila skoro vse godove, ki so bili doslej v ljubljanskem propriju. Nadalje ostanejo v propriju naslednji godovi: 15. marca sv. Klemena Hofbauer, 29. maja sv. Maksima, 12. julija svetega Hermagora in Fortunata, 15. novembra sv. Leopolda. Na novo je dovoljen 5. novembra spomin Sacrarum Reliquiarum, quae in Ecclesiis Dioeceseos asservantur. Sv. Juri kot patron ljubljanskega mesta je postal za Ljubljano duplex 1. cl. cum Octava. Sv. Ciril in Metod se bosta praznovala, kakor jih obhaja vesoljna Cerkev, dne 7. julija. Ordinariat je sicer prosil 14. oktobra 1912, št. 4320, naj bi se dovolilo, kakor se je že 24. septembra 1902, obhajati ta god 5. julija, pa je došel odgovor z dne 18. oktobra 1912: Non expedire. — Po tem propriju bo direktorij urejen za l. 1914. Za l. 1913 pa se dovoli, da si smejo posamezni direktorij urediti po tem dovoljenju.

Dovoljenje sv. stolice o skrčenem propriju se glasi:

L. 27/1912

LABACEN.

Hodiernus Rmus Dnus Episcopus Labacen., habito consensu Rmi Capituli suae Cathedralis Ecclesiae, Sanctissimum Dnum Nostrum Pium Papam X. supplicibus votis rogavit, ut facultatem concedere dignaretur, qua Clerus Labacen. Dioeceseos, relicto Kalendario Proprio hucusque adhibito, in posterum Kalendario Ecclesiae Universalis uti possit, additis tantummodo quibusdam festis in supplici libello descriptis, specialem cum memorata Dioecesi relationem habentibus. Sacra porro Rituum Congregatio, vigore facultatum sibi specialiter ab eodem Sanctissimo Dno Nostro tributarum attentis expositis, ita precibus annuit, ut in Dioecesi Labacen. Kalendarium Ecclesiae Universalis amodo adhiberi valeat, cum sequentibus additionibus et variationibus; videlicet:

15 Martii	S. Clementis Hofbauer Conf. dupl.
23 Aprilis
24	„ S. Georgii Mart. Patr. Princ. Civit. Labacen. In Civitate dupl. I. cl. cum Oct. Extra Civit. dupl. mai.
26	„ Ss. Cleti et Marcellini Pont. Mm. semi-dupl. In Civit. C. Oct.
27	„ S. Fidelis a Sigmaringa M. (d. a. 24 hui.) dupl. In Civ. C. O.
28	„ S. Pauli a Cruce Conf. dupl. Com. S. Vitalis Mart. In Civit. Com. Oct. et S. Vitalis Mart.

29 Aprilis	S. Petri Mart. dupl. In Civit. Com. Oct.		rum Dioeceseos dupl. I. cl. cum Oct. Com. Dom.
30 "	S. Catharinae Senen. Virg. dupl. In Civit. Com. Oct.		
1 Maii	Ss. Philippi et Jacobi Apost. dupl. 2. clas. In Civit. C. O.		Dom. IV. Octobris Octava Dedicacionis Ecclesiarum dupl. mai. Com. Dom.
29 "	S. Maximi Episc. Conf. In Eccl. Cath. dupl. mai. In Dioec. dupl.	5 Nov.	Sacrarum Reliquiarum quae in Ecclesiis Dioeceseos asservantur dupl. mai. Com. Oct.
30 "	S. Mariae Magdalenae de Pazzis Virg. (d. a. 29 hui.) semid.	15 "	S. Leopoldi Conf. dupl.
7 Julii	Ss. Cyrilli et Methodii Epp. Conf. dupl. mai.	16 "	S. Gertrudis Virg. (d. a. ex. 15 hui.) dupl.
12 "	Ss. Hermagorae et Fortunati Mm. Patr. Prin. Dioec. dupl. I. cl. cum Oct.	6 Decem.	S. Nicolai Epis. Conf. Titul. Eccl. Cathedr. Dupl. I. cl. cum Oct.
13 "	S. Anacleti Papae Mart. semidupl. Com. Oct.	7 "	S. Ambrosii Episcop. Conf. et Eccl. Doct. dupl. Com. Oct. et Vigiliae.
14 "	S. Bonaventurae Episc. Conf. et Eccl. Doct. dupl. Com. Oct.	9 "	De Octava Immac. Concept. semidupl. Com. Oct. S. Nicolai.
15 "	S. Henrici Imp. Conf. semidupl. Com. Oct.	10 "	De Octava Immac. Concept. semidupl. Com. Oct. S. Nicolai et S. Melchiadis Papae Mart.
16 "	B. M. V. de Monte Carmelo dupl. mai. Com. Oct.	11 "	S. Damasi Papae Conf. semidupl. Com. Octavarum.
17 "	S. Alexii Conf. semidupl. Com. Oct.	12 "	De Octava Immac. Concept. semidupl. Com. Oct. S. Nicolai.
18 "	S. Camilli de Lellis Conf. dupl. Com. Oct. ac Ss. Symphorosae et Filiorum Mm.	13 "	Octava S. Nicolai Episc. Conf. dupl. mai. Com. Oct. Imm. Conc.
19 "	Octava Ss. Hermagorae et Fortunati Mm. dupl. mai.	14 "	S. Luciae Virg. et Mart. (d. a. ex 13 hui.) dupl. Com. Oct.
21 "	S. Vincentii a Paulo Conf. (d. a. ex 19 hui.) dupl. Com. S. Praxedis Virg.		Servatis Rubricis et Decretis quoad Festa Patronorum Principalium locorum et Titularium cuiusque Ecclesiae. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 24 Septembris 1912.
Dom. I. Septembris	Ss. Angelorum Custodum dupl. 2 cl. Com. Dom.		
2 Octobris		Pro Emmo Dno Card. Praefecto
Dom. III. Octobris	Dedicatio Ecclesiae Cathedralis et omnium Ecclesiarum Consecrata-		Fr. H. M. Card. Gotti m. p.
			Philippus Can. di Facea, Substitutus m. p.

Namestovanje obolelih kaplanov.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 2. novembra 1912, št. 28.065, semkaj:

Mit dem Erlasse des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 30. April 1907, Zl. 17.722 (h. o. Note vom 10. Mai 1907, Zl. 9560) (cf. Škofijski list, 1907, 86) wurde darauf hingewiesen, daß im Rahmen der bestehenden Gesetze eine Fürsorge für die Fälle der vorübergehenden Dienstuntauglichkeit von Hilfspriestern zulässig erscheine.

Es wurden sodann speziell für jene Fälle, in denen gemäß § 10 des Gesetzes vom 7. Mai 1874, R.-G.-Bl. Nr. 50, die Mitwirkung der Staatsverwaltung erforderlich ist, die verschiedenen

Modalitäten erörtert, wie für die Vertretung der erkrankten Hilfspriester Vorsorge getroffen werden könnte und wurde die k. k. Landesregierung eingeladen, die diesfälligen Vorschläge der kirchlichen Behörden der Amtshaltung zu unterziehen und h. o. die entsprechenden Anträge zu stellen.

Von kirchlicher Seite ist nun geltend gemacht worden, daß die diesbezüglichen Maßnahmen im Hinblick auf die finanzielle Lage der zur Vertretung berufenen Priester sehr dringlich erscheinen und daß es deshalb als wünschenswert bezeichnet werden müsse, daß die Schlußfassung der Landesstelle überlassen würde.

Da dieser Anregung die Berechtigung nicht abgesprochen werden kann, hat sich das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht mit dem Erlasse vom 22. Oktober 1912, Zl. 16.967, für bestimmt gefunden, die k. k. Landesregierung zu ermächtigen, in jenen Fällen der Fürsorge für vorübergehende Dienstuntauglichkeit von Hilfspriestern im Sinne des obbezogenen Ministerial-Erlasses,

in denen die betreffende Maßnahme längstens für die Dauer eines Jahres zu verfügen und die Bedeckung für die daraus erwachsenen Kosten im ordentlichen Gesamtkredite des bezüglichen Religionsfonds zuverlässig sichergestellt ist, mit der Bewilligung im eigenen Wirkungskreise vorzugehen.

104.

Duhovnih vaj

so se udeležili l. 1912. sledeči gg. duhovniki ljubljanske škofije:

Premilostni gospod knezo-
škof dr. Ant. Bonaventura
Jeglič
Ahačič Matej
Aljaž Jakob
Arh Luka
Bergant Valentin
Berlic Janez
Bešter Ivan
Bleiweis Franc
Borštnar Janez
Borštnar Jožef
Brence Janez
Brešar Jožef
Dr. Breznik Anton
Bukowitz Henrik
Cankar Izidor
Čadež Viktor
Čebašek Janez
Čerin Karol
Čibašek Vinko
Čuk Karol
Dagarin Matej
Dr. Demšar Jožef
Dobnikar Janez
Dr. Dolenc Jožef
Dolinar Anton
Drešar Janko
Erker Josip
Erzar Franc
Erzar Matija
Eržen Franc
Ferjančič Franc
Fertin Ignacij
Flis Janez
Fröhlich Jožef
Funtek Feliks
Dr. Gnidovec Janez
Gnidovec Karol
Gostiša Jožef
Govekar Franc
Dr. Grivec Franc
Gross Karol
Hartman Jožef

Hoenigman Franc
Hybašek Vojteh
Intihar Anton
Janc Peter
Janež Dominik
Dr. Janežič Ivan
Jarec Alojzij
Dr. Jere Franc
Jereb Jvan
Jereb Matevž
Jerič Anton
Dr. Jerše Jožef
Jerše Valentin
Ježek Matej
Juvanc Jožef
Kajdiž Valentin
Kalan Andrej
Kalan Jakob
Kerhne Franc
Kerin Martin
Kleindienst Jakob
Klemen Janez
Klemenčič Janez
Klinar Tomaž
Klinec Jernej
Kmet Alojzij
Dr. Kniflic Ivan
Koechler Viktor
Kogej Franc
Kolar Matija
Komlanec Anton
Koprivec Peter
Koritnik Anton
Koželj Jožef
Kralj Franc
Kramar Janez
Krauland Andrej
Krek Franc
Krumpestar, Franc
Kržič Anton
Dr. Kulovec Franc
Lavrenčič Janez
Lavrič Andrej
Lebar Jakob

Lenasi Karol
Dr. Levičnik Alfonz
Likar Peter
Lomšek Janez
Lovšin Anton, star.
Lovšin Anton, ml.
Markež Alojzij
Mausser Janez
Medved Janez
Mensinger Jožef
Mikuž Janez
Dr. Merhar Alojzij
Nadrah Ignacij
Nemanič Martin
Ogrizek Jakob
Omahen Ignacij
Omerza Franc
Onušič Franc
Opeka Janez
Papež Anton
Dr. Pečjak Gregorij
Pečarič Martin
Pengov Franc
Perčič Mihael
Dr. Perne Franc
Pipan Andrej
Plantarič Jožef
Podlipnik Jožef
Poljšak Anton
Porenta Anton
Porenta Gašpar
Porenta Jakob
Prešeren Jožef
Priatelj Ivan
Priatelj Vladimir
Primar Janez
Rakovec Engelbert
Ramovš Jakob
Razboršek Jakob
Rebol Franc
Regen Jožef
Remškar Valentin
Rihar Ivan
Rihar Matej

Rihar Štefan
Rodič Miroslav
Rožnik Tomaž
Samsa Ivan
Schiffner Ludovik
Sedej Ivan
Selan Matija
Sever Franc
Sever Janez
Sitar Valentin
Skvarča Franc
Skubic Anton
Stazinski Nikolaj
Steska Viktor
Sušnik Matej
Šalehar Jgnacij
Šarec Alojzij

Škerjanec Martin
Škulj Karol
Šmid Franc
Štrubelj Janez
Švigelj Jožef
Švigelj Viktor
Terpin Janez
Texter Konrad
Turšič Leopold
Dr. Ušeničnik Aleš
Dr. Ušeničnik Franc
Vadnal Anton
Verhovšek Franc
Vodopivec Ivan
Volc Jožef
Vondrašek Venceslav
Vovko Franc

Vrankar Jožef
Zabret Valentin
Zabukovec Tomaž
Zaplotnik Ignacij
Zelnik Jožef
Zevnik Mihael
Dr. Zore Janez
Zupanc Andrej
Zupanc Ignacij
Zupančič Valentin
Zupanec Jernej
Žagar Jožef
Žavbi Janez
Žerjav Gregorij
Žlogar Anton
Žnidaršič Anton, star.
Žnidaršič Anton, ml.

105.

Slovstvo.

Škofijski list. Današnji številki je pridružena položnica. Čč. župni uradi in drugi naročniki se prosijo, da čimprej tem potom naročnino poravnajo. Naročnina za župne urade je 6 K, za kaplane je izjemoma znižana na 3 K. Čč. gg.

kaplani se opozarjajo, da morajo biti na Škofijski List naročeni. Novim naročnikom se bodo položnice priložile k 1. številki leta 1913. Za ostala naročnina naj se blagovoli tudi čimprej poslati.

106.

Konkurzni razpis.

Razpisujeta se župniji: 1. Lozice, 2. Šmihel pri Novem mestu.
Prošnje za župnijo Lozice so nasloviti na

kn.-šk. ordinariat v Ljubljani, za župnijo Šmihel pa na kolegiatni kapitelj v Novem mestu. Zadnji rok za vlaganje prošenj je 24. decembra 1912.

107.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje: Č. g. Anton Lesjak, župnik v Šent Jerneju, je bil imenovan za kn.-šk. duhovnega svetnika.

Imenovan je bil za župnega upravitelja v Šmihelu pri Novem mestu ondodni č. g. kaplan Anton Kastelic.

Premeščena sta bila čč. gg. kaplana: Josip

Koželj iz Šent Janža v Planino in Leop. Ogrin za 2. kaplana v Šent Rupertu.

Umrli je preč. g. mons. Anton Peterlin, kn.-šk. duhovni svetnik, župnik v Šmihelu pri Novem mestu, dne 20. novembra 1912. Priporoča se čast. duhovščini v molitev.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 22. novembra 1912.

Vsebina: 100. Pastirski list za advent. — 101. Hirtenbrief für die Adventszeit. — 102. Proprium Labacense. — 103. Namestovanje obolelih kaplanov. — 104. Udeleženci duhovnih vaj. — 105. Slovstvo. — 106. Konkurni razpis. — 107. Škofijska kronika.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu.

V torek dne 17. novembra 1908 se nas je v Rimu osemnajst avstrijskih škofov skupno poklonilo sv. Očetu Piju X. Izrazili smo jim čustva ljubezni in udanosti, ter jim obljubili popolno pokorščino in zvestobo.

Sv. Oče so nas pristrčno sprejeli. Vsedli so se na prestol in nas razveselili s prekrasnim govorom. Navduševali so nas, naj svoje duhovnopastirske dolžnosti točno in brez strahu izpolnjujemo, vžigali so nas, naj mnogoštevilne zmote naših dni zavračamo, naj zoper nje vedno in glasno govorimo, naj jih obsojamo in spričo njih nikar ne molčimo, pa naj bi nas nasprotniki resnice zavoljo tega tudi grajali, ker molk bi nam bil v obsodbo.

Po tem naročilu sv. Očeta hočem sedaj svoj glas povzdigniti in Vam glasno govoriti zoper brezbožne zmote naših svobodomiselcev. Že lani sem Vas meseca oktobra na te naše verske odpadnike opozoril. Sedaj bi Vam pa rad odkril vsaj glavne njihove zmote in zavrnil njihova krivična očitanja zoper sveto rimsko katoliško cerkev.

1. V Rimu.

Bilo je lani dne 16. novembra. V največji cerkvi sveta, v cerkvi sv. Petra je zbranih nad 50.000 vernih katoličanov vsake starosti in vseh stanov in vseh narodov. Vidiš preproste

ljudi, pa tudi može in žene najvišjih stanov; vidiš siromaka in bogatina; vidiš zastopnike držav in zastopnike, ki so jih posamezni vladarji nalašč tega dne poslali v Rim; vidiš Italijane, Francoze, Španjce, Nemce, Poljake, Angleže, Slovence; vidiš lajike, redovnike in redovnice, duhovnike raznih obredov in časti; vidiš blizu 240 škofov in nadškofov, nad 40 kardinalov; pri altarju sredi cerkve mašujejo sv. Oče papež Pij X in pred njimi je po povzdigovanju pod podobo kruha in vina skrit sam Jezus Kristus, sin živega Boga. Na koru cerkve mogočno doneča glasba in ubrano večglasno petje.

In zakaj ta slovesnost, izredna, nenavadna, kakoršne na svetu enake ni? Sv. Oče Pij X. praznujejo petdesetletnico mašništva; zato je okoli njih zbran katoliški svet. In kaj je Pij X., da se njegovega jubileja udeležuje vesoljni svet? On je sin siromašne laške družine; on nima milijonov, da bi ljudi podkupoval; on nima vojske, da bi se ga morali bati. Odkod pa toliko slavlje? — Zato ker je naslednik svetega Petra.

Kdo pa je sv. Peter? Sv. Peter je preprost jud, galilejski ribič iz Kafarnauma. On ni obiskoval modrostnih šol po Grškem, ni bil učenec kakega modrijana, ni bil kak vojskovodja cesarski, ni bil kak sloveč govornik v

Atenah ali v Rimu: on ni drugega poznal kot Kristusa križanega in le tega je oznanjeval po Palestini, Aziji in v Rimu. Torej Peter je siromašen galilejski jud in oznanja siromašnega, križanega Boga, kar je bilo judom v pohujšanje, poganom pa nespamet.¹

In vendar ima v Rimu, v tem svetovnem mestu rimskih vladarjev in cesarjev, slaven grob in nad grobom največji spomenik celega sveta, namreč cerkev po njem imenovano, v kateri so dela izredne umetnosti in v kateri se shajajo verniki, pa tudi neverniki iz vseh pokrajin zemlje. Njegov naslednik pa zapoveduje vsemu katoliškemu svetu.

Ali ni to čudno, prečudno? Odkod Petru, galilejskemu ribiču tak spomenik v večnem Rimu, odkod njegovemu nasledniku, siromašnemu Lahu tolika moč, tolik čaroben sijaj? Odkod? Čujte in začudite se!

Pred devetnajstimi stoletji je v Palestini ob reki Jordanu krstil in oznanjeval pokoro strogi in resni Janez Krstnik. Od vseh strani hite množice k njemu; dajejo se krstiti v znamenje pokore, da bi bili vredni sprejeti biti v kraljestvo nebeško, o katerem je Janez Krstnik oznanjeval, da se približuje.

Nekega dne pride k Jordanu tudi Jezus iz Nazareta, sin Marije, žene tesarja Jožefa iz že propadlega kraljevega rodu Davidovega. Ko ga Janez ugleda, pokaže nanj in pravi: „Glejte, Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta.“ Ta Jezus začne nabirati učencev. Prva se mu pridružita Janez in Andrej iz Galileje. Andrej dobi svojega brata Simona in mu reče: „našli smo Mesija,“ namreč obljubljenega Očesjenika. Potem ga pripelje k Jezusu. Jezus ga pogleda in mu reče: „Ti si Simon sin Jona, imenoval se boš Kefa, kar se pravi skala.“²

Jezus je dobil več učencev. Hodil je od kraja do kraja po Palestini, učil je in čudeže delal. Ljudstvo se ga je oklepalo, farizeji pa in mnogi drugi so ga sovražili; iz sovraštva so sklenili, da mora umreti. In zares, vjamejo ga, pred rimskim upraviteljem Pilatom ga tožijo

in na Križ zahtevajo. Tudi ljudstvo se jim pridruži in zahteva: Križaj, križaj ga! Pilat ga obsodi in Jezus umrje na Križu grozne in sramotne smrti.

No, ta križani, od vseh zapuščeni Jezus je pa zadnje dni svojega življenja nekaj posebnega storil.¹ „Prišel je v kraje Cezareje Filipove in je vprašal svoje učence rekoč: „Kdo pravijo ljudje, da je sin človekov?“ Oni pa so rekli: „Nekateri, da je Janez Krstnik, nekateri pa, da je Elija, nekateri pa, da Jeremija ali prerokov kdo.“ Jezus jim reče: „Vi pa, kdo pravite, da sem?“ Je odgovoril Simon Peter in rekel: „Ti si Kristus, Sin živega Boga.“ In Jezus je odgovoril in mu rekel: „Blagor ti, Simon, Jonov sin! ker meso in kri ti nista tega razodela, ampak moj Oče, ki je v nebesih. Pa tudi jaz ti povem: Ti si Peter skala in na to skalo bom zidal svojo cerkev in peklenska vrata je ne bodo zmagala. In tebi bom dal ključne nebeškega kraljestva; in karkoli boš zvezal na zemlji, bo zvezano tudi v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“²

Čudnih besedi! Ob koncu svojega življenja pove Kristus, kaj pomeni to, da je Simonu ime izpremenil v Peter-skala. Na Petru bo sezidal svojo cerkev; on bo skalnati temelj njegovi cerkvi, tako trden, da je peklenska moč ne bo premagala; da Peter naj ima ključne te cerkve, namreč vso oblast, da jo vodi in ravna.³

Ali se bodo te besede izpolnile? Govori jih Kristus, Galilejec iz Nazareta, Petru, Galilejcu iz Kafarnauma; govori jih Kristus, ki bo prav kmalu sramotne smrti na križu umrl, popred pa ga bo Juda izdal, Peter zatajil, učenci zapustili. In besede, katere tak mož takim ljudem govori, naj kaj veljajo! Kdorkoli bi slične besede izgovoril, resno izgovoril, smejali bi se mu in sodili, da ni pri pravi pameti.

Toda besede Jezusa iz Nazareta, Jezusa križanega so obveljale in še veljajo. Peter javno nastopi; Judom očita, da so samega

¹ 1. Kor. 1, 23. — ² Janez 1, 29. 37—43.

¹ Mat. 16, 16 i. d. — ² Append. ad Syn. dioec. I., str. 64 sqq. — ³ Bougured, le Christianisme t. 4., pag. 502 sqq.

Sina božjega umorili; spokorne Jude in pogane krsti; evangelij oznanjuje v Jeruzalemu, v Antiohiji, v Rimu. Da, v Rimu postavi svoj sedež kot sedež vrhovnega glavarja Jezusove cerkve, ki se je po pridigovanju njegovem, po pridigovanju apostola Pavla¹ in po pridigovanju drugih apostolov hitro razširila po vsem tedaj poznanim svetu.

Rimski cesarji in vse cesarstvo začne borbo zoper Petra in njegove naslednike. Peter umrje na križ pribit, njegovi nasledniki umrjejo mučeniške smrti, na stotisoče kristjanov preljuje svojo kri za Jezusa križanega: v kljub temu pa se v začetku četrtega stoletja zabliski križ na kronah cesarjev, cerkev Kristusova je zmagala, peklenške moči je niso mogle podreti.

Papeži, nasledniki Petra, so priznani kot vrhovni poglavarji cerkve, kot nezmotljivi učitelji, kot voditelji vernikov, pa tudi duhovnikov in škofov. V vseh zadevah se išče v Rimu pouk in pomoč.² Nasprotno moči papeže preganjajo, iz Rima pode; krivoverci katoliške nauke pobijajo; hudobneži ljudstva begajo in kvarijo. Toda cesarstva padajo in krivoverci se izgubljajo; Petrov naslednik ostane, on vlada vse vernike, on uči resnico in obsoja zmote; Petrov naslednik se še nikoli ni zmotil; kar je On po svoji vrhovni oblasti kot namestnik Kristusov zavrgel, pokazalo se je zmotno, kar je on potrdil, pokazalo se je kot resnično. To dokazuje zgodovina devetnajst stoletij. Odtod tudi sijaj in moč in oblast Pija X., odtod na grobu sv. Petra tolika cerkev kot njegov nagrobni spomenik, odtod toliko vernikov v tej cerkvi zbranih.

Pa kako je to mogoče? Edino zato, ker so resnične besede Petrove izrečene Jezusu iz Nazareta: „Ti si Kristus, Sin živega Boga!“

2. Preroki.

Svobodomiselnici taje resnico, da je Kristus Bog,³ saj taje samega Boga skoraj na vsaki

strani svojega lista, ki zmot kar mrgoli. Ker je temu tako, in ker je oseba Jezusova v sredini današnjega verskega boja, moram Vas opozoriti še na nekatere onih dokazov, radi katerih smo prepričani, da je Jezus zares obljubljeni Odrešenik in Sin božji.

Govorimo najpoprej o obljubljenem Odrešeniku.⁴ Govoriti moremo le na kratko, v kolikor nam je zoper svobodomiselnih grde zmote potrebno.

Gotovo, zgodovina nas uči, da so Judje ravno ob času Kristusa pričakovali Odrešenika. Ali ni kralj Herod popraševal, kje bi imel biti rojen Kristus?⁵ Starček Simeon je pričakoval „tolažbo Izraela“ in razodeto mu je bilo, da ne bo umrl, dokler ne vidi Kristusa.⁶ Pobožna Ana je govorila o Kristusu vsem, ki so čakali odrešenja.⁷ Poslanci Judov k Janezu Krstniku so vprašali: Kdo si ti? In je povedal: jaz nisem Kristus.⁸ Janez sam je vprašal Gospoda: „Ali si ti, ki ima priti, ali naj čakamo drugega?“⁹ Andrej je rekel bratu Simonu: „Mesija, t. j. Kristusa smo našli.“¹⁰ Tudi Filip je zatrdil Natanaelu: „Njega, od katerega je pisal Mozes v postavi in prerokih, smo našli, Jezusa iz Nazareta.“¹¹ In ali ni tudi ljudstvo vpilo: „On je resnično prerok, ki ima na svet priti!“¹² Ali bo Kristus, kadar pride, več čudežev delal, kakor jih ta dela?¹³ Ravno tako vero so tudi Samaritani imeli; vsaj je Samaritanka trdila: vem, da pride Mesija; kadar on pride, nam bo vse oznanil.¹⁴ To spričuje, da so Judje pričakovali Mesija, še preden so se Samaritani od njih ločili, kar se je zgodilo okoli l. 722. pred Kristusovim rojstvom.

Odkod Judom ta vera? odkod to vsestransko in željno pričakovanje ravno ob času, ko je Kristus v resnici nastopil! Iz njihovih svetih knjig, katere pa sedaj mi nočemo vporabiti kot svete, ampak samo kot zgodovinske; ker kot zgodovinske jih morajo tudi svobodomiselnici bogotajci priznati.

¹ Dejanje apost. 1—28. — ² Glej zgodovinske knjige, n pr. Hergenröther, Marx, Jungmann. — ³ Svob. Misel, str. 6, l. 1908.

⁴ Append. ad Synod. I., pag. 38 sqq.; Pesch, Institutiones, tom. I., pag. 134 sqq.; Gutberlet, Apologetik, Bd. II., pag. 331 sqq. —

⁵ Mat. 2, 4. — ⁶ Luk. 2, 25. 26. — ⁷ Luk. 2, 38. — ⁸ Jan. 1, 19. 20. —

⁹ Mat. 11, 3. — ¹⁰ Jan. 1, 41. — ¹¹ Jan. 1, 45. — ¹² Jan. 6, 14. —

¹³ Jan. 7, 31. — ¹⁴ Jan. 4, 25.

Ne moremo pa tukaj dokazovati, da je vsaka onih knjig popolnoma zanesljiva, pisana o času in od osebe, kakor trdijo učenjaki. Ta dokaz bi bil pretežak in predolg. No, pa vsaj zadostuje to, do so bile te hebrejsko pisane knjige že v tretjem stoletju pred Kristusom prestavljene v grški jezik in razširjene po celem svetu pri Judih, ki so povsod prebivali in se pečali s kupčijo.

In v teh starih zgodovinskih knjigah se piše o Kristusu, ki ima človeški rod odrešiti. Že koj po prvem grehu se obljubi Adamu, da bo potomec žene kači glavo strl; dalje se bolj točno oznanjuje, da bo iz rodu Abrahamovega, Izakovega in Jakobovega oni potomec žene, v katerem bodo blagoslovljeni vsi rodovi na zemlji.¹ Umirajoči Jakob določi, da obljubljeni Odrešenik pride iz rodu Jude.² Prav pogosto se potem naglašča, da bo Odrešenik sin Davidov.³ Isto se tudi trdi v psalmih.⁴

Zatem pridejo preroki. Izaija nam poda tako natančno sliko o Odrešeniku, da bi človek mislil, on pripoveduje pretekle, ne pa prihodnje stvari. Obljubljeni je sin Davidov, rojen iz Device, dobi ime od Boga, nastopi v Galileji, je mogočni, čudežni Bog, sedi na prestolu Davidovem na vekomaj, posreduje med Bogom in ljudstvom.⁵ Posebno točno opisuje njegovo trpljenje v celem poglavju trinpetdesetem. Isto se opisuje v raznih psalmih.

Mnogo govore o Mesiju Ezehiel, Jeremija. Posebno imenitno pa je, da prerokuje Daniel o času njegovega prihoda. Ker je to prerokovanje eno najbolj imenitnih, naj Vam ga dobesedno povem in prav kratko razložim. Judje so bili v babilonski sužnosti. Prerok Jeremija⁶ je Judom oznanil, da bodo v Babilonu 70 let. Ze se je približal konec teh let, zato le Daniel h Gospodu klical. In Gospod mu je po angelu zagotovil, da bodo Judje kmalu rešeni iz babilonske sužnosti; zraven pa mu je razodel čas, ko pride Odrešenik,

Kristus in reši vse človeštvo iz sužnosti greha. Čujte besede angelove:¹

„Sedemdeset tednov je odmerjenih nad tvojim ljudstvom in nad tvojim svetim mestom, da se prestopki uničijo in se greh konča in krivda izbriše in večna pravica pride, se izpolni prikazovanje in prerokovanje in bo maziljen Najsvetejši.“

„Vedi torej in razumi: od danega povelja, da naj se Jeruzalem zopet zida do Kristusa vodnika bo 7 tednov in 62 tednov in ulice in zidovi bodo zopet zidani v težavnih časih; in po 62 tednih bo Kristus umorjen in ne bo ljudstvo njegovo, ki ga bo zatajilo.“

„In ljudstvo s prihodnjim vojvodom bo razdejaló mesto in svetišče in njega konec bo razdejanje in po dokončani vojski je določena pustota.“

„Potrdil pa bo mnogim zavezo v enem tednu in v sredi tedna bo jenjala klavna in jedilna daritev in v tempeljnu bo gnusoba razdejanja in gnusoba bo trajala prav do konca.“

Tako je govoril angel Danielu v prvem letu vladanja kralja Darija, namreč l. 538. pred Kristusom. — Naj prerokovanje prav na kratko razložim:

1. Ob koncu 70letnega suženjstva v Babilonu zatrdi angel Danielu, da je odmerjenih 70 tednov za ljudstvo, pa bo konec hudobij, ker izpolnila se bodo prerokovanja in prišel bo Kristus, obljubljeni Odrešenik. Teh 70 tednov pomeni 70 letnih tednov, kakor je bila Izraelcem navada računati razne svete čase; teh 70 letnih tednov iznaša 7 krat 70, namreč 490 let.

2. Toda od kdaj naj se ta leta računajo? To pove angel prav natanko rekoč: „od danega povelja, da naj se Jeruzalem sezida“ pa do prihoda ali javnega nastopa Kristusovega bo minulo 7 in 62, to je 69 letnih tednov; v zadnjem tednu, namreč v 70. tednu, in sicer v sredi tega tedna bo Kristus umorjen, ker ga bo ljudstvo izdalo in vse daritve bodo v tempeljnu prenehale.

¹ Mojz. 3, 15; 12, 3; 26, 4; 28, 4. — ² I. Mojz. 39, 10. — ³ II. Kralj. 7. — ⁴ B. 2 in 88. — ⁵ Iz. 4, 1. — 7, 14. — 9, 1 sqq. — 1, 2 sqq. — 49, 1, 6. — 9, 6, 7. — 61, 1. — ⁶ Jerem. 25, 11, 12.

¹ Dan. 9, 24 - 27.

3. Od povelja torej, naj se Jeruzalem zopet sezida, se mora čas računati. Iz svetovne zgodovine je pa znano, da je tako povelje izdal perzijski kralj Artakserkses I. 453. pred Kristusom. Kristus je pa začel delovati in greh razdirati, ko je bil star okoli 30 let.¹ Od povelja kralja Artakserksesa je torej do nastopa Jezusovega minulo 453 in 30, torej 483 let, ali 69 letnih tednov. Kaj ne, kako natanko?

4. Angel pove, da bo sredi 70 letnega tedna Kristus umorjen, ker ga bo ljudstvo izdalo. Zato bo pa tudi ljudstvo od Boga zavrženo; prišel bo vodja z ljudstvom, pa bo razdejal mesto in svetišče in to razdejanje bo trajalo do konca. In zares, ali niso Judje Jezusa izdali in je On po 3 $\frac{1}{2}$ letnem delovanju na Križu umrl? In ali ni 37 let pozneje, to je l. 70. po Kristusu prišel rimski vodja Tit z armado, razdejal Jeruzalem, porušil tempelj in je judovsko ljudstvo vse izgubilo?²

Kako točno je torej prerokovanje, kako natanko se je izpolnilo in izpolnitev gledamo še sedaj po 1900 letih z lastnimi očmi. Ne morem Vam popisati, kako si bogotajci prizadevajo, to prerokovanje odstraniti; toda zastoj!

Čas prihoda Odrešenikovega naznanja tudi prerok Agej,³ namreč ob času, ko je še stal tempelj, ki so ga Judje povrnivši se iz Babilona dozidali. — Kraj rojstva, namreč Betlehem označuje prerok Mihej.⁴ — Prerok Zaharija⁵ prerokuje, da bo Odrešenik prihajal na oslu kot kralj v Jeruzalem, da bo za 30 srebrnikov prodan, da ga bodo prebodli, da bo pastir udarjen in se bodo ovce razkropile. — Zadnji med preroki pa, Malahija,⁶ trdi da bo pred Odrešenikom nastopil poslanec, ki mu bo pot pripravljal in pokoro oznanjeval.

Ni mi treba dokazovati, da so se vsa ta prerokovanja do pičice izpolnila na osebi Jezusovi. Imajo pa dokazilno moč ne le za Jude,

ampak sploh za vse ljudi. Saj preroki vsega tega niso mogli sami preračunati. Kdo more povedati, kaj se bo dogodilo čez več sto let, ako so dogodki odvisni od proste človeške volje? Pa tudi slučajno se prerokovanja niso mogla uresničiti na osebi Zveličarjevi. Kak posamezen dogodek bi se mogel ravno na tej osebi slučajno uresničiti: toda toliko dogodkov se ne more na eni osebi slučajno združiti. Nemogoče je nazadnje, da bi se bilo življenje Jezusovo nalašč in s premislekom tako vravnalo, da se s prerokovanjem vjema. Saj dogodki niso bili v oblasti Gospoda ali njegovih učencev, ampak so se vršili po raznih zapletljajih z judovskimi poglavarji in z judovskim ljudstvom¹

Kaj iz tega sledi? Resnica, da je Jezus res obljudjeni Odrešenik, Poslanec božji, da, sam Bog.

3. Jezusovo vstajenje.

Svobodomiselci silno bogokletno govore in pišejo o Gospodu Jezusu. Pišejo:² „Kulturni svet ni mogel sprejeti fantastične pravljice o božjem sinu in o križanju in vstajenju od smrti, kajti takih orientalskih pravljic je že slišal dovolj . . . za katoliško cerkev je nauk o vstajenju odločilen, on drži božanstvo in božanstvo drži cerkev; za nas vstajenje ni in ne more biti dokazano. Tudi za nas nima pomena in ga ne potrebujemo.“

Torej življenje in vstajenje Sina božjega „je le orientalska pravljica!“ O bogokletnih besedi! Potem „vstajenje za nje ne more biti dokazano, za nje nima pomena, ga ne potrebujejo!“ O besedi lahkomiselnih! Mi jih povabimo, naj čujejo naš znanstven dokaz za vstajenje Jezusovo, ki je v resnici, kakor trdijo, za cerkev odločilen.

Vstajenje je zgodovinsko dejanje, ni nobena skrivnost; zato se mora tako dokazati, kakor vsak drug dogodek iz preteklih časov. Priče moramo imeti, ki morejo za dogodek znati in ki so nam hotele o njem resnično izpri-

¹ Luk. 3, 23. — ² Schusters Handbuch von Holzammer, Bd. I., pag. 796 sqq.; Grimm, Leben Jesu, Bd. I., pag. 92. —

³ Agg. 2, 7. — ⁴ Mich. 3, 2. — ⁵ Zach. 9, 9. 12. 13; 12, 10. —

⁶ Mal. 3, 1 sqq.

¹ Gutberlet. Apologie, Bd. II., pag. 344 sqq. — ² Svob. Misel I. 1908, str. 52, 54.

čevati. Poglejmo torej priče in kaj nam o vstajenju Jezusovem izpričujejo.

1. Priče so nam najpoprej štirje evangelisti. Sv. Matevž in Janez nam izpričujeta, kar sta sama videla, sv. Marka izpričuje to, kar je slišal od sv. Petra, sv. Luka pa je bil učenec in spremljevalec sv. Pavla. Zanesljiva priča je tudi sv. Pavel.

Vsi ti so torej mogli vedeti, kar pišejo v evangelijih in v dejanju apostolov; evangelista Matevž in Janez sta za svoje izpričevanje umrla, istotako sv. Peter in sv. Pavel. Kaj neresničnega niso mogli trditi, ker bi jih bili očividci istih dogodkov lahko zavrnil, jim laž očitali in jo dokazali vsem ljudem. To pa se ni zgodilo, marveč se jih je mnogo k Jezusu izpreobrnilo.

Zadnje čase so nasprotniki krščanstva sicer trdili, da so sv. evangeliji od drugih mož šele v drugem stoletju spisani. To so pa trdili edino radi pripovedovanih čudežev. Čudežev namreč nočejo priznati, zato so trdili, da niso očividci knjig napisali, ampak so knjige šele pozneje sestavljene, ko je v teku časa ljudska domišljija v povečevanje Gospoda čudeže izmislila in jih njegovemu življenju dodala. Toda drugi nasprotniki krščanstva so po bolj točnem znanstvenem raziskavanju zgodovine dotične trditve zavrnil kot zmotne in priznali, da je res, kar o teh knjigah pišejo katoliški učenjaki.

To naj zadostuje kot dokaz, da so knjige evangelijske zanesljive, pa tudi dejanje apostolov in pisma sv. Pavla.¹ Sedaj pa pogledajmo, kaj iz teh zanesljivih knjig o vstajenju Gospodovem vemo.

2. Iz evangelija zvemo, da je Jezus svoje vstajenje prerokoval in ga označil kot poseben dokaz za svoje božje poslanstvo.

Ob koncu življenja je šel z učenci v Jeruzalem in jim je začel pripovedovati, kaj se bo ž njim dogodilo, rekoč: „Glejte, gremo

gori v Jeruzalem in Sin človekov bo izdan velikim duhovnom in pismarjem in starešinam in ga bodo k smrti obsodili in izdali nevernikom, ki ga bodo zasramovali, zapljuvali in bičali in ga bodo umorili: in tretji dan bo vstal.“¹

Ob drugi priliki so Judje rekli Jezusu: „S kakšnim čudežem nam izkažeš, da smeš to delati?“ Jezus je odgovoril in jim rekel: „Poderite ta tempelj in v treh dneh ga bom zopet postavil.“ Tedaj so Judje rekli: „Šestinsitirideset let se je zidal ta tempelj in ti ga boš v treh dneh postavil?“ On pa je govoril o templju svojega telesa. Ko je od mrtvih vstal, so se spomnili njegovi učenci, da je to govoril in so verovali pismu in besedi, katero je Jezus govoril.²

Znano je tudi, kar je odgovoril pismarjem in farizejem, ko so mu rekli, da bi radi znamenje od njega videli. On pa je odgovoril in jim rekel: „Hudobni rod znamenja išče! Pa znamenje se mu ne bo dalo razen znamenje Jona preroka. Zakaj kakor je bil Jona v trebuhu morskega soma tri dni in tri noči, ravnotako bo Sin človekov v srcu zemlje tri dni in tri noči.“³

Zato so sovražniki Jezusovi po smrti rekli Pilatu: „Gospod, spomnili smo se, da je ta zapeljivec, ko je bil še živ, rekel: čez tri dni bom vstal. Ukaži tedaj grob zavarovati do tretjega dne, da ga učenci . . . ne ukradejo in ne reko ljudem: od mrtvih je vstal.“⁴

Jezus je torej moral iz groba vstati; če ne, bi bil lažnik in delo Njegovo strahovita goljufija. In zares, Gospod je vstal; tretji dan po križanju se je začel učencem prikazovati ter jih prepričevati, da je res iz groba vstal.⁵

3. Apostoli so bili o vstajenju tako prepričani, da so v svojih govorih do ljudstva oznanjevali vstajenje kot najbolj veljaven dokaz krščanske vere. Saj vemo, kako je sv. Peter zbranim množicam očital, „da so pravičnega

¹ O tem pišejo vsi katoliški razlagatelji sv. pisma. Lepo obravnavo ima knjiga: Evangelien und Evangelienkritik, Schäfer. — Kratko in jasno tudi n. pr. Pesch, Institutiones, Tom. I., pg. 37 sqq.

¹ Mark. 10, 33. 34. — Mat. 20, 17. — Luk. 18, 31 sqq. — ² Jan. 2, 18—22. — ³ Mat. 12, 38—40. — Luk. 11, 29. 30. — ⁴ Mat. 27, 63. 64. — ⁵ Luk. 24, 15 sqq.; 36 sqq. — Jan. 20, 19. — Mark. 16, 14. — Mat. 28, 9 sqq.

izdali in zatajili, . . . da so začetnika življenja umorili, ki ga je pa Bog od mrtvih obudil, česar smo mi priče.¹ Isto tudi sv. apostol Pavel v listih do Rimljanov in do Korinčanov.²

Vsled teh govorov se je velika množica izpreobrnila k veri; in to v Jeruzalemu, kjer se je malo dni poprej vstajenje dogodilo. Govore so poslušali tudi morilci Kristusovi, ki so apostole v ječo vrgli, bičali in jim grozili, da o tem ne smejo več govoriti;³ toda niso jim rekli, da lažejo, da so goljufi; niso poskusili nasprotnega dokazati, kar bi bili kaj lahko storili, ako bi Jezus ne bil vstal.

Govorili so pa apostoli kar naravnost, brez strahu, iz najbolj globokega prepričanja kot večkratni očitvidci.⁴ Zato ni čuda, da se je nauk o vstajenju Jezusovem sprejel kot član vere. Iz tega sledi, da je vstajenje zares zgodovinsko dejanje, ali pa da se Jezus, apostoli, verniki in vsa cerkev od početka do sedaj grozno varajo. Ker je pa to nemogoče, zato se varajo svobodomiselci, ki šele po tolikih stoletjih vstajenje Gospodovo taje.

4. Ako pogledamo dogodke o smrti in po smrti Jezusovi, pač ne moremo pametno dvomiti, da Jezus ne bi bil umrl in ne vstal. Spomnimo se na vrsto dotičnih dogodkov.

Jezus je krvavi pot potil, celo noč so ga Judje zasramovali in zasmehovali, potem so ga bičali, po načinu rimskem, ki je tako grozen, da so bičani pogostokrat med bičanjem umrli.⁵ Vojaki so ga potem s trnjem kronali,⁶ kar je Gospoda tako izranilo, da je Pilat zavpil: „Glej, ali je to človek?“⁷ Križ je Gospod nesel sam, dokler vojaki niso prisilili Simona, da mu pomaga. Križali so ga po rimsko, pribili so ga namreč na križ z žebli.⁸ Tri ure je visel na križu, potem pa je nagnil glavo in umrl.⁹

Po smrti pa so prišli vojaki in so prvemu strli kosti in drugemu, ki je bil z njim križan,

Ko so pa do Jezusa prišli, so videli, da je mrtev in mu niso kosti strli; ampak eden vojakov je s sulico njegovo stran odprl in zdajci je tekla kri in voda iz nje.¹ Vojak je poizkusil, da li je Jezus mrtev, ali pa da ga usmrti, ako bi še ne bil mrtev. Pozneje so Gospoda sneli s križa, ovili v množino dišav in v tančico, ter položili v nov iz skale izsekan grob in zavalili velik kamen k durim groba.²

Ako se vse to preudari, moramo trditi, da je Gospod zares umrl, ni mogoče, da bi bil še živ ostal. In zares vse priče naravnost in brez obotavljanja tako trdijo. Tako izpričujejo vsi štirje evangelisti, vsi apostoli, stotnik z vojaki, veliki duhovni in farizeji, ki bi pač ne bili mirovali, ko bi bili le količkaj sumili, da sovraženi Nazarenc še ni umrl, Devica Marija, pobožne žene in vsi, ki so ga s križa sneli in pokopali.

Po vseh pravih zgodovine moramo tem pričam, prijateljem in sovražnikom, verjeti; saj pričajo o stvari, ki so jo mogli vedeti, o stvari, ki jim je globoko segala v srce in jim je bilo na njej prav mnogo ležeče in izpričujejo popolnoma soglasno brez najmanjšega dvoma. Ako se tem in takim pričam ne bi verjelo, potem se sploh noben dogodek več dokazati ne more. In pomislimo še to, da evangelisti tako točno opisujejo vse okolnosti smrti Gospodove ne zato, da bi dokazali njegovo smrt, ampak da bi povedali, koliko je on trpel. Jezus je tedaj res umrl; pa je tudi od smrti vstal!

5. Tako izpričujejo apostoli, ker se jim je Gospod prikazoval: Petru, učencema na potu v Emavs, ženam, zbranim apostolom, s katerimi se je razgovarjal, jedel, jim pokazoval roke in noge in ranjeno stran, množici učencev v Jeruzalemu; ob Genezareškem jezeru, na gori, na potu, v sobi, pri belem dnevu. Apostoli ne verjamejo, govorica žena o vstajenju se jim zdi domišljija, šele polagoma jih Gospod prepriča, da ni duh, da je

¹ Dej. ap. 3, 13–15., 2, 22 sqq. — ² Rim. 1, 4. — 4, 25. — 1. Kor. 15, 4 sqq. — ³ Dej. ap. 4, 21. — 5, 40 sqq. — ⁴ Dej. ap. 2, 32 sqq. — 4, 20. — ⁵ Cf. Cicero, Verres 5, 54. — Flavius Josephus de bello iud. 6, 5. 3. — ⁶ Mat. 27, 29. — ⁷ Jan. 19, 5. — ⁸ Jan. 20, 27. — ⁹ Jan. 19, 30.

¹ Jan. 19, 32–34. — ² Jan. 19, 39–41. — Mat. 27, 60.

res v pravem telesu iz groba vstal, da, celo potipati se pusti in nevernemu Tomažu zakaže, naj položi prst v rane na rokah in roko v njegovo desno stran.¹

6. Bogotajci se izmikajo, da ne bi bili po dogodkih prisiljeni pripoznati vstajenja, verovati v čudeže in v Boga. Najpoprej so si izmislili, da Jezus ni umrl, pa je iz groba prišel in se apostolom prikazoval. Drugi so trdili, da so se apostoli lagali in so truplo Kristusovo ukradli. Tem neutemeljenim in nespametnim in nemogočim trditvam so mnogi verjeli in v nevero zabredli: sedaj pa sami brezverci spoznajo, da teh dveh trditvev ne morejo zagovarjati, in so jih zato opustili.

Pač pa se nasprotniki Gospodovi precej oklepajo tele razlage: „Križani je vstal le v veri svojih učencev. Slika Gospodova je prevzela vso njihovo pamet in je postala tako živa, da so v svoji veri menili, da imajo pred očmi samega Jezusa, kar potrjuje mnogo zgodovinskih sličnih dogodkov.“

Toda iz povedanega lahko vsakdo izprevidi, da so te trditve napačne. Le pokaže naj se v zgodovini sličen dogodek, da so si mnogi ljudje, ko so bili popolnoma budni, domišljevali, da gledajo vzbujenega od mrtvih, da čujejo njegove nauke, sprejemajo njegove zapovedi, da z njim jedo, da se ga dotikajo in vidijo, kako se pred njihovimi očmi v nebesa vzdiguje; in sicer vsi, pogostokrat, pri belem dnevu, na isti način in ravno 40 dni. In kje je bila ona živa vera apostolov, ki bi jim bila Gospoda tako živo pred oči postavila, kakor da živ pred njimi stoji? Saj smo zgoraj slišali, da učenci na vstajenje še mislili niso, da izpočetka niso mogli verjeti, da jih je Gospod k veri šele prisilil!

Kaj ne, koliko nesmisla mora svobodomislec verovati, da mu ni treba verovati v Boga in ga moliti. Mi pa veseli verujemo, ker je vse, kar so si brezverci zoper resnico v vstajenju Gospodovem izmislili, smešno in puhlo in neumno; resnica je, da je Gospod

res vstal in s tem podal neovrgljiv dokaz, da je od Boga poslan, da je obljubljeni Odrešenik, da je Sin živega Boga.¹

4. Odkod vera?

Odkod vera? Kaj ne, čudno vprašanje? Za nas je odgovor lehak. Svobodomiselci pa ugibajo odkod vera? Tajiti ne morejo, da ga ni naroda brez vere. Prede jim pa, ko se vprašajo, kako je vera nastala. Posebno jim ugaja odgovor, da Boga v resnici ni, ampak Bog je le v domišljiji človeka, ki si ga je iz raznih vzrokov izmislil. Končno trdijo, da ni Bog ustvaril človeka, ampak da si je človek boga ustvaril, namreč izmislil.²

Oglejmo si to vprašanje znanstveno in zgodovinsko, pa bomo zopet spoznali, kako nevedni so svobodomiselci.

1. Gotovo je, ako človek ne bi imel neumrjoče duše, ne bi nikdar mogel Boga spoznati, celo pojem „bog“ bi bil zanj nemogoč.

Razumeli bote, ako trdim, da ni duše, tedaj je človek edino iz mesa, kit, kosti, krvi; on je samo stvar, popolnoma tako kakor žival, le nekoliko bolj razvita. Iz same stvari pa ne more nikoli pognati življenje, ne živalsko, tudi ne rastlinsko. Znanost današnjega časa dokazuje, in sicer z natančnimi poizkusi, da se življenje rodi edino iz življenja. Mrtva tvarina pa dati življenja ne more, ker ga nima. Odkod torej prvo življenje? Odkritosrčni učenjaki priznajo, da od Stvarnika; oni pa, ki stvarnika nočejo, večinoma pravijo: ne vemo in nikoli vedeli ne bomo; drugi pa trdijo, da se je samo razvilo, akoravno za to nimajo nobenega dokaza, ampak vsi znanstveni dokazi govore nasprotno. Kaj ne, to je znanost!

Ako se pa že samo življenje pri rastlinah in pri živalih ne more razložiti, če se edino tvarina priznava, kako se bode moglo razložiti naše notranje življenje, namreč naše mišljenje in hotenje?

¹ O tem glej razne razlagavce sv. pisma in pa katoliške dogmatike.

² Svob. Misel, str. 29, 38.

¹ Jan. 20, 1-30; Mat. 28, 1-18; Mark. 16, 1-18; Luk. 24, 1-48.

Ko bi bil človek le čutno bitje, bi mogel spoznavati edino one predmete, ki na čute delujejo, na čute vtiske napravljajo. Saj so naši čuti na telo navezani: vid na oko, sluh na uho, tip sploh na telo, zato pa morejo čuti sprejeti samo predmete, ki so tvarni in morejo telo zadeti. Saj vemo, da živali doznavajo le posamezne predmete in njihove lastnosti, v kolikor jih čutijo, otipajo, vidijo, slišijo, okusijo; toda imajo le dotični čut trdine, mehkobe, toplote, nimajo pa pojma, trd, mehak, topel.

Človek pa poseže mnogo više, poseže do stvari, katere do nobenega čuta ne pridejo, ki so nadčutne. Kaj ne, mi vemo, kaj je cvetlica, kaj žival, kaj ruda, kaj človek? Vse to je nadčutno; vsaj do čutov pride le določena cvetlica, določena žival, določena ruda, določen človek, n. pr. lilija, konj, zlato, France, ne človek sploh, ali konj sploh. Človek nadalje spozna možnost kake stvari ali nemožnost, slučajnost ali nujnost, preteklost ali prihodnost, čas in večnost, pravico in krivico, resnico, dobroto, lepoto: ali te stvari do čutov prihajajo, na čute pritiskajo? ali jih doznavajo živali? ali niso marveč popolnoma nadčutne? ali resnico, večnost, pravico vidiš, slišiš, otipaš? In dalje: mi spoznamo čednost, dušo, Boga: ali niso to zopet stvari, do katerih noben čut ne pride?

Isto velja o volji. Kaj hočemo mi? Ali morda samo to, kar na čute ugodno vpliva: hrano, pijačo, petje, godbo, lepe slike, krasne hiše? Ne, naša volja gre dalje; mi hočemo čast, slavo, resnico, čednost, napredek, popolnost. Ali mi to po čutih spoznamo? ali ni vse to nadčutno?

In nazadnje prostost naše volje? Naša zavest nam spričuje, da imamo svobodno voljo. Toda tvarina ni svobodna! Kamen, cvetlica, zvezde se ravnaajo po nujnih zakonih, drugače ne morejo. Edino človek stori to ali ono, kakor ravno hoče. Odkod ta svoboda volje edino pri človeku?

Kaj iz vsega tega sledi? Človek mora imeti moči, katere niso tvarne, niso na tva-

rino navezane, ampak moči, ki so netvarne, na tvarino, na telo, na čute nenavezane. Te moči pa ne morejo viseti v zraku; in kakor tvarne moči ne vise v zraku ampak so v telesu, tako morajo tudi te netvarne moči imeti bitnost, v kateri so in v kateri delujejo; ta bitnost mora pa tudi biti netvarna, torej duhovna: in ravno to je duša.¹

Ta razmišljanja so bolj težka. Poizkusil sem jih predložiti poljudno in tako, da jih bote večinoma razumeli. Ker so tako važna, bi bilo pač dobro, da jih večkrat premislite. Podajajo vam popolno zadostno umsko orožje zoper vse, ki tajé dušo in torej tudi Boga, torej zadostno znanstveno orožje zoper naše brezverne svobodomiselce.

2. Ko smo sedaj znanstveno dokazali, da imamo dušo, ki je netvarna, duhovna, ki torej misli in svobodno hoče, sedaj si bomo šele mogli obrazložiti vprašanje, odkod vera?

Samo po sebi bi ne bilo nemogoče, da bi človek sam z močjo svojega uma spoznal Boga in svoje dolžnosti do Njega. Kako to? Naj le kratko omenim.²

Ti vidiš svet: solnce, zvezde, zemljo in kar je na njej. Ker imaš razumno dušo, se nehote vprašaš: odkod zemlja, odkod rastline, vode, rude na zemlji? odkod solnce in zvezde? odkod ravno ta velikost, ravno ta lepota, ravno te moči?

Ti vidiš, da je na svetu vse lepo urejeno; slede si štirje letni časi, vse o pravem in vedno istem času cvete, raste, dozoreva; na nebu se vsa telesa v točnem redu, po nepogljivih postavah sučejo. Nehote se vprašaš: odkod ves ta red, odkod ti prirodni zakoni?

V sebi čutiš razliko med dobrim in hudim; čutiš zapoved, da dobro delaj, hudega se ogibaj; čutiš neko veselje, ako si storil dobro, žalost in očitiranje, ako si storil hudo; tako čutiš ti, tako tvoj sosed, tako vsi ljudje vsepovsod. Vsiljuje se ti vprašanje: odkod

¹ Kathrein, Die katholische Moral, str. 26 sqq.; sploh vsako pravo dušeslovje. — ² Jungmann, Instit. Theologiae dogmat., de Deo uno et trino, pg. 8 sqq. — Pohle, Dogm., Bd. I., pg. 9. sqq.

ta razlika med deli, odkod ta zapoved, odkod to plačilo in ta kazen?

Tako spoznaš in vprašaš ti, ki imaš dušo, in sicer dušo, ki je netvarna, duhovna; ne spozna in ne vpraša pa tako žival, ki nima duše, ampak le telesne počutke, na katere morejo le tvarne stvari vplivati. Ti greš pa dalje: ti spoznaš red, lepoto, postavo; ti hočeš vedeti za vzrok, saj ti je v duši jasen prvi zakon, da ničesar biti ne more, ako nima dovoljnega, zadostnega razloga.

In ko tako vprašuješ, ko tako zahtevaš zadostnega razloga za svet, za lepoto in red na svetu, za nravni zakon v svoji duši; prideš nujno do sklepa, da mora biti neko bitje, od katerega vse to prihaja, bitje mogočno, vse-mogočno, bitje neizmerno pametno in modro in lepo, bitje neizmerno dobro in sveto; da mora biti osebni Bog.

Ako je pa Bog, ki je ustvaril vse, torej tudi tebe, tedaj si ti od Njega odvisen, ti si Njegova lastnina, On je tvoj gospodar in posestnik; zato moraš izpolnjevati nravno postavo, ki ti jo po duši oznanja; tvoja natura zahteva, da se Bogu podvržeš, da Njegovo voljo izpolnjuješ, da Njemu služiš.

Vse to pa obsega vera v sebi. Odtod vidiš, da bi človek mogel priti do vere po svojih lastnih močeh. Ali se je to dogodilo? Preden na to vprašanje odgovorimo, pogledajmo, kako si naši svobodomiselci razlagajo začetek vere.

3. Kako torej svobodomiselci razlagajo vero in njen začetek. Na mnogih krajih svojega lista pišejo o tem prevažnem vprašanju. Največ skupnega pa je o tem v članku o verstvu, ki je preveden iz češke zaplenjene brošure „Svobodne Misli.“¹ Tu se piše:

„Naravno je, da si je človek skušal na nekak način razjasniti uganke sveta in tajne sile vsemirja. Toda namesto, da bi si odkritosrčno priznal: tega ne razumem, tega si ne morem razjasniti niti jaz niti kdo drugi izmed ljudi... je rekel človek: moja koča se ni

sama naredila, moral sem si jo postaviti in iz raznih stvari izgotoviti. In tako tudi svet ni mogel nastati sam od sebe, moral ga je nekdo narediti, ustvariti.“

„In kdo naj bi ga ustvaril? Človek? Ne, ta je... preslab. Stvaritelj sveta je moralo biti bitje, ki je mnogo popolnejše in močnejše kakor človek... In tako je prišel človek k predstavi močnejših in dovršenejših bitij, katere je imenoval bogove in boginje.“

„Strah, s katerim je napolnjeval človeka blisk in grom, ga je privedel k daritvam in molitvi za odvrnitev strahu božjega... Tako so nastale vse vere, naj se že imenujejo pogsanske, ali kakorkoli.“

„Ljudsko mišljenje je nagnjeno k fantastičnim predstavam. Vile, čarodejnice, strašila, divje žene: to je vse proizvod ljudske domišljije. In enako si je človek izmislil v svoji domišljiji bogove. Bog je ustvarjen po človeški fantaziji, ne človek po božji podobi.“

„Da bi si kolikor mogoče največ vernikov zaslužili, izmislili so si duhovniki neumrjočnost duše, nebo, peklo... upanje, da bo človek živel na onem svetu dalje, večno, je otroško mišljenje, v navadi le pri neizobraženih ljudeh.“

Naj zadostuje. No, saj bote že iz teh izvajanj prav lahko spoznali, kako svobodomiselci nočejo resnično misliti in da za svoje grozne, bogokletne trditve ne navedejo nobenega dokaza. Oglejmo si ta izvajanja.

a) Najpoprej vidite, kako trdijo, da ni Boga, ni duše, ni neumrjočnosti, ni večnosti, ni pekla, ni neba. Mi pa vprašamo, ako ni duše, odkod moč mišljenja, odkod predstave o duši, o neumrjočnosti, o večnosti, o Bogu, o stvarjenju? Zakaj pa žival nič ne misli, ne govori, nima nobenih pojmov, nič ne ve o duši, o Bogu! Saj vendar živi v enakih okolnostih kakor človek? Kaj torej v človeku misli, ima predstave o Bogu, duši? Svobodomiselni bogotajci nam tega razvozlati ne morejo, da, ker taje, da je duša, ne bi smeli ničesar misliti; ker pa mislijo, s tem dejansko delujejo z dušo, katero taje.

¹ Svob. Misel, I. 1908, str. 151 sqq.

b) Svobodomiselci trdijo, da so si duhovniki izmislili neumrjočnost, pekel, nebo, da bi ljudi zaslužili. Prosim, kje je dokaz? Kateri duhovnik si je to izmislil? Kdaj? Kje? In to duhovniki pri vseh narodih, po celem svetu, povsod enako? Kako je to mogoče? In narodi so goljufnim duhovnikom prav povsod brez ugovora kar verjeli? Ali je to mogoče? O koliko neumnosti morajo svobodomiselci verovati, le da jim ni treba resnice verovati!

c) Svobodomiselci pravijo: vile, čarodejnice, strašila so proizvodi ljudske domišljije. To je res. Potem pa dodajo: enako si je človek izmislil v svoji domišljiji bogove! Tako trdijo, toda kje je dokaz za to, dokaz namreč, da si je človek pojem Bog izmislil v domišljiji? Saj vendar sami pišejo, kako je človek začel razmišljevati, odkod svet in kako je človek iz tega, da je njegova hiša le tako postala, ker jo je on sezidal, sklepal, da je tudi svet postal, ker ga je nekdo močnejši naredil. To pa ni domišljija, ampak dobro umsko sklepanje, katero za vsak učinek zahteva zadostni vzrok.

Ako čujem petje, ako slišim vzdih in stok, ako vidim novo poslopje, ako se čudim lepi sliki: koj sklepam, da mora zato biti vzrok; sklepam, da je nekdo, ki poje, da je nekdo, ki radi muk vzdihuje, da je nekdo, ki je poslopje sezidal, da je nekdo, ki je sliko naslikal: in ta nekdo, mora biti zares, ne pa le v moji domišljiji. Kajne, to mora tudi svobodomislec priznati. Ako pa vidim svet, ki je postal, ki se razvija, ki se suče po točnih zakonih, in tako prisiljen sklepam, da mora nekdo biti, ki je svet naredil, ki mu je dal lepoto in zakone, tedaj ta nekdo ni v resnici, ampak le v moji domišljiji. Tako bedasto trdi svobodomislec!

d) Svobodomislec pravi, da razmišljujoč svet, je človek prišel k predstavi močnejših bitij, katera je imenoval bogove in boginje. Ali je to res? ali najdemo bogove in boginje koj spočetka? Ta trditev kaže zopet grozno neznanje, s katerim se svobodomiselci odlikujejo. Resnično je to, da so vsi narodi, naj

bodo omikani ali divji, spočetka verovali v enega Boga in šele pozneje, ko so začeli npravno in versko propadati, so začeli verovati v več bogov in tudi v boginje.

Vi hočete dokazov? Tu jih imate. Učeni Kristijan Pesch preiskuje vero vseh indogermanskih narodov in nazadnje sklepa: „Prehodili smo vse dežele, kjer je indogermanski govor in povsod smo našli vero ali vsaj ostanke vere v Boga, ki prebiva v nebesih in za nas po očetovsko skrbi, in sicer je ta vera toliko bolj čista, kolikor dalje smo šli nazaj v stare čase.“¹

O Kitajcih piše V. Strauss: „Ni dvoma, da je bila prvotna vera Kitajcev monoteistična, verovali so v enega Boga. Tako se nahaja dosti živo izraženo v najstarejših pesmih in spisih, akoravno se že tam ime edinega osebnega Boga zamenjava z brezbojnim nebom.“²

O semitskih narodih, h katerim tudi Judje pripadajo, trdijo soglasno vsi učenjaki, da so spočetka verovali vsi v enega Boga.³

O Egipčanih pravi Le Page Renouf,⁴ da so najvišje bitje imenovali Nutar in da so ga smatrali edinim Bogom, ki je ustvaril nebo in zemljo, bogove in ljudi.

Isto velja o drugih narodih. Tako piše o veri Afrikancev Livingstone,⁵ kako da je prvotna njihova vera dozdevno ta, da je vse-mogočen stvarnik nebes in zemlje, da je življenje po smrti. Kristijan Pesch je preiskoval vero Indijancev in vseh ostalih narodov v Ameriki in h koncu pravi: „Pri ljudstvih vseh časov in krajev smo popraševali o njihovi veri. Povsod smo čuli veroizpoved: je en Bog, gospodovavec in voditelj sveta in ljudi, varuh pobožnih, maščevavec hudobnih, sodnik nad dobrim in hudim. Rodovi se v mnogem razlikujejo . . . , toda ni ga naroda na zemlji, katerega bi naravni nagon nagibal k bogotajstvu. Vsi govore, ali vsaj jecljajo po svoje besede: Oče naš, ki si v nebesih . . . Za onega,

¹ Pesch, Der Gottesbegriff in der heidnischen Religion des Altertums. — ² Strauss, Essays zu allgem. Religionsw. — ³ Movers, Die Phönizier; Kaulen, Assyrien und Bab.; in drugi. — ⁴ Vorlesung über Ursprung und Entw. der Religion. — ⁵ Missionsreisen in Südafrika.

ki hoče čuti, doni od vseh krajev razločna izpoved rodu človeškega: resnično, je osebni Bog!"

Ta mogočni glas človeškega rodu razbije trditve bogotajcev. Ker je glas splošen, moramo trditi, da je to glas človeške nature, kateri torej bogotajec silo dela.

4. Ko smo sedaj znanstveno dokazali zmote svobodomiselnih in njihovo nevednost, pogledimo, kako je postala vera.

a) Mi imamo krščansko vero. Zgodovina nam pove, da je njen začetnik Jezus Kristus, včlovečeni Sin božji, kakor se Vam vedno znanstveno dokazuje. Ker je razodel resnice za vse ljudi in za vse zaslužil potrebnih milosti v dosego večnega namena, je ustanovil svojo cerkev, katera naj do konca sveta vsem ljudem in narodom oznanja večne resnice, ki jih je On učil in deli milosti, ki jih je On zaslužil. Obljubil je pri cerkvi ostati do konca sveta, ter jo varovati, da ne zabrede v zmote, in je sovražniki ne uničijo. Slovesno je rekel, da bo izveličan, kdor veruje, da je pa že sojen, kdor ne veruje.¹ Kako smo srečni, ker vemo komu verujemo in zakaj!

b) Kaj pa narodi pred Kristusom? Ozrmo se najpoprej na judovski rod. Kristus se je večkrat skliceval na njegove preroke;² opozarjal je Jude na Mojzesa;³ govoril je o Abrahamu in drugih starih očakih;⁴ omenil je potop ob času Noeta;⁵ kazen ob času Lota;⁶ spominjal je na prve stariše, Adama in Evo,⁷ ki jih je Bog ustvaril; tudi hudiča, lažnjivca, ni pozabil;⁸ prišel je na svet, da odreši svet od greha in da ima vsak, ki vanj veruje, večno življenje.⁹

Kaj pa iz tega sledi? Nepobitno sledi to, da je zgodovinska resnica, kar nas uči, sv. cerkev o stvarjenju Adama in Eve, o raj, o izvirnem grehu, o vesoljnem potopu, o Lotu, o Abrahamu in Izraelskem ljudstvu, o Mojzesu in njegovih knjigah, o prerokih in

sploh vse, kar uči ona o pomenu starega zakona. Sedaj pa vemo, odkod vera sploh. Adama in Evo, prve stariše vseh rodov na zemlji, je sam Stvarnik poučil o vseh onih resnicah, katere so morali vedeti koj, da so mogli svojemu namenu primerno živeti. Kaj so pa morali neobhodno znati? Da je Bog, ki je vse iz nič ustvaril; da ima človek neumrjočo dušo; da je človek dolžan Bogu pokorščino skazovati in s tem priznavati Ga kot svojega Stvarnika in Gospoda; da naj služeč Bogu na zemlji sebi zasluži večno srečo; da mora nepokorščino Bog kaznovati.

To so glavni nauki in iz prve knjige Mojzesove¹ vemo, da je Bog prvim starišem vse te razodel. Ko sta grešila, sta takoj čutila nemir vesti in Bog je kaznoval oba, vendar pa jima je obljubil Odrešenika, ki bo kači glavo strl. Od onega časa ni nikdar več otemnelo upanje na Odrešenika, v katerem bodo blagoslovljeni vsi rodovi na zemlji, ampak se vedno bolj in bolj razvijalo, dokler Odrešenik ni zares prišel.

c) Resnico teh dogodkov nam pa tudi najstarejši spomini drugih narodov dokazujejo. Pisatelji, ki primerjajo najstarejšo vero Judov, Perzov, Babiloncev in Asircev, ter Egipčanov so našli to-le:²

„Vsi pranarodi so verovali prvotno v enega Boga; šele pozneje so zabredli v vero mnogih bogov; tudi нравni nauki o življenju so toliko čistejši, kolikor bliže so začetku človeškega rodu; še domnevanja o Trojici se nahajajo pri teh narodih in pa misel o odrešeniku, razen morda pri Babiloncih in Asircih; vsi poznajo hudobnega duha, ki je protiven Bogu in ljudem; vsi verujejo, da je Bog začetnik sveta in posameznih stvari; o prvotnem stanu sveta mislijo skoraj vsi, da je bilo samo morje; vsa bitja v nebu in na zemlji, tudi bogovi in ljudje prihajajo iz rok najvišjega Boga; ostal jim je tudi spomin na zemeljski raj, nekateri vedo celo o drevesu življenja in o prvotni neumrjočnosti človeka; ohranili so

¹ Mat. 24, 19, 20. — Mark. 16, 15, 16. — Luk. 24, 47, 48. — ² Joan. 5, 39; Luc. XVI. 29, 31. — ³ Joan. 7, 22; 5, 45. 46.; 3, 14; — ⁴ Joan. 8, 37. 56—58. — ⁵ Luc. 17, 26.; Mat. 24, 37—39. — ⁶ Luc. 17, 28. 32. — ⁷ Mat. 19, 4. — ⁸ Joan. 8, 44. — ⁹ Joan. 3, 16. 36.

¹ Mojz. 1—4. — ² Fischer, Heidentum und Offenbarung nach den neuesten Forschungen.

si v spominu greh prvega človeka po kači in po prvi ženi; klinasti napisi vedo tudi o kazni človeka in zapeljivca; nahajajo se pri njih sledovi o spominu na potop, na Noeta in njegovo ladjo; vsem so lastne spravne daritve; vsi so prepričani o neumrjivosti duše, o sodbi po smrti, o nebu in peklu.

Sedaj vprašamo, odkod spomini na te dogodke? Odtod, ker so se v zgodovini dogodili, ker so zares bili! Saj so vsi narodi potomci Adama in Eve, pa bi bilo čudno, ko bi bili izginili vsi spomini na prve dogodke v zgodovini človeštva. Vidimo, da so se ohranili, le pobledeli so, posamezni narodi so jih v svoji domišljiji precej izpremenili in jim dodali marsikaj zmotnega. Po drugem potu si vseh teh podobnih spominov pri narodih ne moremo razlagati, pa tudi ne tega, kar smo že slišali, da je prvotna vera vseh narodov vera v enega Boga. Vsi naštetih dogodki so torej zares zgodovinski.

d) Odgovorili smo na vprašanje odkod vera. Videli smo, da prihaja iz najbolj zanesljivega vira: od Boga, našega Stvarnika in Zveličarja. Pa tako je tudi moralo biti.

Slišali smo že, da bi človek s svojim lastnim razumom mogel priti do spoznanja božjega in do spoznanja verskih dolžnosti. Zares mogel bi priti, toda premnogi bi sami do teh resnic nikoli ne prišli. Saj mnogi že zgodaj umrjo, mnogi nimajo časa, da bi resnice iskali, premnogi pa tudi za raziskavanje nimajo dovoljnih sposobnosti. In vendar mora človek koj, ko se zave, živeti svojemu večnemu poklicu primerno, torej mora te resnice koj znati, ko se zave.

Odgovoril mi boš: učenike bi imeli in le-ti bi nas poučevali. Toda pogledjmo v zgodovino, kaj opazimo? Učenikov je mnogo, pa se v odgovorih med seboj ne vjemajo, spoznanim resnicam zmote primešavajo, sami ne živijo po nravnih naukih, ljudstvo se jih ne oklepa, le malo učencev zahaja k njim. Pa ko bi se tudi vjemali, ali bi za svoje nauke imeli dovolj veljavnosti, da bi jih ljudje sprejeli? Ali zadostuje samo človeška veljavnost, samo

človeška gotovost, da se sprejme kot resničen kak nauk težko umljiv, nauk mojim željam protiven, nauk, ki mi nalaga premagovanje samega sebe, zatajevanje, ponižanje, čistost, pravičnost in zahteva od mene raznih žrtev? Zgodovina nas uči, da ne zadostuje.¹

V vsakem oziru nam zadostuje le Božja veljavnost, da smo pripravljeni sprejeti vse resnice, ko bi od nas tudi najbolj težkih žrtev zahtevale. Bog je mogel pomagati naši nezadostnosti na več načinov; no, odbral si je pot poučevanja, prikrite resnice nam je razodeval sam, potem po svetih očakih in prerokih, nazadnje po lastnem Sinu, Gospodu našem Jezusu Kristusu in po apostolih.

5. Judovske bajke.

Kar se torej po svetem pismu govori in uči o postanku sveta, o prvih stariših, o raju o grehu, o Bogu, o Odrešeniku, o neumrjivosti: vse to je resnično in zgodovinsko. Seveda svobodomislec tega ne bo priznal, saj on ne mara za resnico, ki bi ga vezala, ampak hoče svobodno misliti; zato trdi, da so vse te trditve same bajke, židovske bajke in človeška domišljija.² Ko to večkrat ponavlja, zopet trdi:

„O postanku sveta so imeli židje, kakor vsak narod, svojo pravljico. Bog je ustvaril svet v sedmih dneh. Rekel je in je bilo... Stari ljudje so to verjeli... Danes tega nihče ne veruje. Da, cerkev sama je morala priznati, da svetopisemske dneve ni razumeti, kakor dneve, ampak da so to dobe. Morala je to storiti, ker je znanost dokazala, da se je svet razvil, da se je življenje razvilo, da se je človek razvil... Kristjanstvo je prineslo s seboj židovske bajke in teh se morajo naši otroci učiti kot svete resnice... Ali bo naša vzgoja še vedno slonela na starih židovskih pravljičah?“³

Kako drzne, da, kako bogokletne so te trditve! Ker se sedaj večkrat in na mnogih krajih čujejo, ravno zato sem bolj obširno

¹ Glej katoliške apologete, kakor so Gutberlet, Schanz in drugi. — ² Svob. Misel, str. 29, 38 i. dr. — ³ Svob. Misel, str. 69.

razložil in znanstveno dokazal, da je Bog, da je duša neumrjoča, da so trditve cerkvene o stvarjenju, o raju, o grehu, o Odrešeniku zgodovinsko resnične. Da bo moj pouk dovršen in ne pomankljiv, naj še razložim, kaj o početku sveta uči prirodoznanstvo, in kaj po sv. pismu uči cerkev.

1. Kaj uči prirodoznanstvo?¹ Ono premišluje zvezde in zemljo in trdi: s početka je bil ves svet le nekako plinasta tvarina; ta žareča tvarina je postajala zmeraj bolj gosta, začela se je vrteti in v vrtenju so se razvili solnce in zvezde, ki se okoli solnca vrte. V takem vrtenju je po mnogih milijonih let postala zemlja, ki kroži okoli solnca in se tudi okoli lastne osi suče.

Tudi zemlja je bila s početka vsa žareča, kakor je sedaj še solnce; počasi se je ohlajevala na površini, pa je dobila tako skorjo; postala je temna in na skorji so se pare usedle v vode, pa je bila vsa zemlja z vodami pokrita; počasi so se iz voda dvigale gore in planjave, vode pa so se stekale v nižje planjave; na gorah in po planjavah so začele poganjati rastline in rasti drevesa; v morju so postale morske živali, po zraku so letale ptice in po kopnem so nastopile razne živali; vse to se je počasi razvijalo, površina zemlje se je večkrat menjavala, tudi prvotne rastline in živali so izmrle in nastopale nove, sedanjim vedno bolj podobne; nazadnje nastopi človek. Za ta razvoj zahteva znanost veliko milijonov let.

Tako znanost, kateri je naloga, da preiskuje to, kar je, kar živi, kar se razvija. Na vprašanja pa: odkod prva plinasta tvarina, odkod prvo rastlinsko življenje, odkod prvo živalsko življenje, odkod prvi človek: na ta vprašanja prirodoznanci sedaj že pogostokrat priznavajo, da ne morejo odgovoriti in da tudi nikoli odgovoriti ne bodo mogli. Toliko naj zadržuje.

2. Kaj pa uči sv. pismo in kaj katoliška cerkev? Sv. pismo koj v prvih vrsticah trdi:

„V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Zemlja pa je bila pusta in prazna in tema je bila nad brezdnom in Duh Božji se je razprostiral nad vodami.“¹

Vidite, česar prirodna znanost ne ve, to pove sv. pismo koj v začetku. Odkod nebo in zemlja? Bog je ustvaril nebo in zemljo. V kakšnem stanu je bilo vse koj v začetku? Sv. pismo molči, prirodna znanost pa skuša dokazati, da vse skupaj je bila neka plinasta tvarina. Sv. pismo se v drugi vrstici le k zemlji obrne in pravi, da je bila pusta, prazna, temna in z vodami pokrita, kakor tudi znanost dokazuje, kar sem že omenil. Koliko časa je preteklo od začetka pa do tega časa, za to se sv. pismo ne meni; znanost pa zahteva veliko milijonov let; cerkev nič ne ugovarja in sprejme to, kar znanost zahteva. Le to doda sv. pismo, da je bil nad vodami Duh božji in se je torej ves daljnji razvoj zemlje vršil pod vplivom božjim.

Kakšen pa je bil nadaljnji razvoj?² Sv. pismo ga popisuje in razlaga, kako je na besedo božjo prvi dan postala svetloba, ki jo je Bog ločil od teme, drugi dan nebes in ozračje, tretji dan morja, vode in kopno ter rastline, četrti dan luči na nebu, ki naj ločijo dneve in noč in naj bodo v znamenje časa, peti dan ribe v vodah in ptice pod nebom, šesti dan živali po zemlji in nazadnje človeka. Tako sv. pismo.

Kaj ne, iz tega poročila se vidi, kako nam sv. pismo v kratkih, preprostih besedah zatrjuje, da je vse po volji božji nastalo, in sicer prav vse: svetloba, ozračje, suha zemlja in morje, rastline in živali in nazadnje človek, katerega je Bog ustvaril po svoji podobi.

Kako je pa Bog vse to ustvaril, ali kar naravnost obenem vse rastline in zopet naravnost in obenem vse živalstvo, ali se je vse to polagoma razvijalo po prirodnih postavah, katere je On pri stvarjenju prirodi dal: o tem sv. pismo nič ne govori. In zares, teh razlag tudi ne moremo in ne smemo v sv. pismu iskati, saj nas Bog ne bo učil posvetnih zna-

¹ Schöpfer, Geschichte des alten Test.; Hoberg, Genesis; Hummelauer, Comment. in Genesim.

¹ Mojz. 1, 1. 1. — ² 1. Mojz. 1, 2-31.

nosti, ampak razkriti nam je moral le one resnice, katere moramo znati, ako hočemo prav živeti; namreč, da je Bog, ki je vse ustvaril, nebo in zemljo, na zemlji rastline, živali in človeka. To zadostuje; vse drugo pa, način in čas razvoja naj pa človek sam preiskuje.

Prirodna vednost je ta razvoj preiskovala. Od stoletja do stoletja je napredovala in prirodo ter njen razvoj vedno točneje spoznavala. Iz tega, kar smo sedaj napisali, bi se mislilo, da si sv. pismo in znanost ne moreta nasprotovati. Sv. pismo pravi, da je vse ustvaril Bog, kako se je pa stvarjenje razvijalo, o tem sv. pismo ne govori. Znanost prirodna pa preiskuje le to, kar je, kako se je razvijala in se še razvija, odkod je pa vse to, do tega prirodna znanost ne more priti, to ni v njenem obsegu. In zato najnovejši učenjaki prav trdijo: mi ne vemo, odkod začetek sveta, odkod rastlinsko in živalsko življenje, odkod človek? Kar ne pove znanost, pa pove sv. pismo, da se znanost in sv. pismo lepo izpopolnjujeta.

3. Vendar pa svobomiselnici posebno v treh stvareh trdijo, da jih je po sv. pismu učila sv. cerkev in jih je prisiljena po znanosti morala preklicati. Te stvari so: a) sveto pismo trdi, da je Bog v šestih dneh zemljo, ki je bila pusta in z vodami pokrita, pripravil za človeka, v šestih dneh se je razvilo vse: luč, kopno, morja, rastlinstvo in živalstvo: prirodna znanost pa zahteva za razvitek veliko milijonov let; b) po sv. pismu je zemlja središče sveta, okoli nje se sučejo solnce, luna in zvezde; prirodna znanost je pa dokazala, da je solnce središče in se zemlja okoli njega suče, in sicer kot prav majhna zvezda, ki proti velikosti solнца kar izgine; c) po sv. pismu je bila svetloba že prvi dan, solnce pa šele četrty dan, ko je vendar dokazano, da svetloba od solнца prihaja. Torej vidite, da se moti sv. pismo in z njim cerkev.

Kaj naj odgovorimo? Le poslušajte odgovor na posamezne točke:

a) Kar se tiče šestih dni, sveta cerkev ni nikoli učila, da so to dnevi po 24 ur; pre-

pustila je učenjakom, naj te dni razložijo, kakor vedo in znajo; zato se pa o pomenu dni cerkveni učeniki še nikdar niso vjemali, ne v prvih stoletjih, ne v srednjem veku, ne danes; ozirali so se na prirodno znanost in kakor se je ta menjavala, menjavala se je tudi razlaga dni. Danes še ne vemo, kako bi te dni razlagali. Zato pa na prižnici in v šoli govorimo z besedami sv. pisma o šestih dneh: radi pa dostavimo, da so to menda drugačni dnevi od naših, ker o solncu se govori šele četrty dan, sedmi dan pa še dandanes traja.

Ker torej cerkev o pomenu šestih dni nikdar nič določila ni, zato tudi ničesar ni mogla preklicati.

b) Kar se tiče solнца, lune in zvezd, sveto pismo tako govori, kakor da jih je Bog radi zemlje ustvaril; saj pravi: „Bog je naredil dve veliki luči, večjo luč, da bi gospodovala čez dan in manjšo luč, da bi gospodovala čez noč in zvezde in jih je postavil na nebo, da bi svetile na zemljo.“¹ Na drugih krajih pa govori o solncu, da se okoli zemlje suče.²

Sveto pismo tukaj govori po tem, kar mi vidimo in skušamo. Za nas je zemlja središče sveta; solnce, luna in zvezde nam svetijo in ločijo dan od noči; našim očem se vidi, da solnce kroži okoli zemlje, o kateri se nam zdi, da stoji. Sveto pismo nas noče učiti zvezdoslovja, ampak le to hoče preprostim ljudem povedati, da je solnce, luno, zvezde in zemljo Bog tako uredil, kakor je urejeno. Iz tega stališča sv. pismo prav govori. Saj še sedaj mi pravimo: solnce vzhaja, solnce zahaja; govorimo, kakor nam oči prikazujejo.

Do Kopernika in Galileja so tudi vsi zvezdoslovci učili, da zemlja stoji, solnce pa okoli nje kroži. Cerkevni učenjaki so se, razlagajoč sv. pismo, po teh zvezdoslovcih ravnali. Galileju se je l. 1616. prepovedalo učiti, da solnce stoji in se zemlja okoli njega suče, ker se tak nauk protivi sv. pismu in je torej krivoveren. Koperniku se je pa l. 1620. dopustilo, da to le kot mnenje uči in zadevo dalje raziskuje. Galilej je izpočetka poslušal

¹ Mojz. 1, 16. 17. — ² Joz. 10, 12. 13.

prepoved, pozneje jo je pa prelomil in je ta nauk učil kot dognano resnico. Zato je bil kaznovan, in je od l. 1632. do smrti l. 1642. živel v lahkem zaporu in je s cerkvijo spravljen umrl. Cerkvni odbor, ki je Galileja obsodil, se je sicer zmotil, toda kriv je Galilej sam, ker je dotičen nauk naravnost trdil, ne pa le pogojno in ga premalo dokazal.¹

Cerkveni odbori pa niso nezmotljivi; njihove določbe se morajo sicer s spoštovanjem in v pokorščini sprejeti, ker so ti odbori za papežem najvišje oblasti in od njega pooblašene; vendar pa, ker niso nezmotljive, tudi ne, če bi njih določbe papež sam podpisal, kar je pri Galileju storil, se jim sme ugovarjati, ako so nasprotni razlogi zares veljavni in stvarni. Ti cerkvni odbori tako temeljito vse prerešujejo, da se jim ne vrine lahko kaka zmota. In zares le v slučaju Galileja se ve, da se je en odbor zmotil, Toda cerkev kot cerkev pa ni nikoli učila o razmerju med solncem in zemljo; le mi o tem učimo to, kar uče in dokazujejo svetni učenjaki; ker se pa ti večkrat zmotijo, motimo se mi z njimi.

c) Tudi tretji ugovor se lahko reši. Sveto pismo pravi, da je Bog prvi dan ustvaril svetlobo, toda nič ne pove, odkod je ta svetloba prihajala. Znanost pa tudi trdi, da je bilo ozračje izpočetka tako gosto, da se solnce ni moglo od zemlje videti, akoravno je bilo na zemlji svetlo, kakor se opaža sedaj kak meglen dan; videlo se je šele, ko se je ozračje bolj očistilo. Torej tudi znanost ve, da je bila na zemlji najpoprej svetloba in se je šele čez dolgo dolgo časa pokazalo solnce kot izvor svetlobe.

Kako se torej drzne naš svobodomislec trditi, da je trditev sv. pisma o stvarjenju in sedmih dneh le pravljica in da tega nihče ne verjame in kako se upa divjati zoper versko vzgojo otrok, češ, da vzgoja še vedno sloni na starih židovskih pravljicah. Vse te bogokletne trditve dokazujejo nevednost svobodomislicev.

6. Še nekaj ugovorov.

Rad bi že sklenil, toda omeniti moram še nekaj ugovorov, s katerimi svobodomislici katoliško cerkev grde. Vedno proslavljajo meniha Savonarola, duhovnika Husa in taje sv. Janeza Nepomuka. Naj vam prav nakratko razložim, kaj je res.

1. Savonarola je bil dominikanec in od leta 1491. v Florenci pridigar. Bil je posebno goreč in pravega redovniškega življenja. V pridigah je bičal tedanjo razuzdanost v Florenci, po Italiji in v Rimu, tudi papežu Aleksandru VI. ni prizanesel. Podal se je v politično življenje, spodbil je oblast Medicejcev, vpeljal demokracijo in se zvezal s francoskim kraljem. Izpočetka na pravem potu, si je začel domišljati, da je od Boga poslan prerok in je marsikaj prihodnjega napovedal. Toda, ker je bil preoster, ker se je s Francozi zvezal in se njegova prerokovanja niso izpolnila, je začel veljavo izgubljati.

L. 1495. ga papež Aleksander VI. povabi v Rim na odgovor radi tega, ker se je ponašal z božjim razodenjem. Savonarola se izgovarja, da je slaboten in da ima preveč sovražnikov in ne gre. Papež mu prepove pridigovanje. On uboga nekoliko časa; toda l. 1496. začne zopet pridigovati. V teh pridigah je gromel posebno zoper grehe v Rimu. Papež Aleksander ostane do njega potrpežljiv. Ker je Savonarola nov dominikanski red zasnoval, mu papež pod cerkvenimi kaznimi zapove, da naj se s starim redom zopet združi. Savonarola ne uboga, ampak še hujše govori zoper Rim. Papež ga l. 1497. iz cerkve izobči. Prenapeti dominikanec proglasi v listu pisanem vsemu krščanstvu, da je izobčenje neveljavno. Nekoliko časa opusti duhovna opravila, vendar pa se jih še istega leta zopet poprime in začne na to delovati, naj bi se sklical cerkveni zbor, ki bi papeža odstavil.

Radi njega so nastali v Florenci l. 1498. hudi nemiri. Vlada zapre Savonarolo in še dva dominikanca, ter prosi papeža, naj dopusti, da jih sodi. Papež bi bil rad zadevo v Rimu

¹ Kirchenlex. Wetzer & Welte. Bd. 5., Seite 18 sqq.

obravnaval, toda v Florenci so sodbo pričeli. Savonarolo so sodili njegovi politični sovražniki, ter obsodili njega in oba tovariša na vislice in potem mrtve na grmado. Sodba se je izvršila 23. majnika l. 1498.¹

To je zgodovina dominikanca Savonarola. Cerkev ni kriva, da je bil sežgan. Naj mimorede omenim, da je bil papež Aleksander VI. res strasten in grešen mož, lahko rečem, da je bil najslabši od vseh papežev. Ko je bil star 25 let, ga je stric papež Kalikst III. imenoval kardinalom; mlad in bogat je živel razuzdano; tudi kot papež je ostal strastno poželjiv; umrl je pa l. 1503. ves spokorjen in skesan. Vladal je jako spretno in dobro. V njegovih višjepastirskih določbah ne najdemo nobene zmote: le škoda, da je z osebnim življenjem omadeževal prestol sv. Petra.

2. Še bolj se cerkvi očita Hus, ki je bil kot krivoverec sežgan 6. julija 1415. Zaradi tega se katoliška cerkev močno grdi. Čujte kratko zgodovino Husovo.

Hus je bil duhovnik v Pragi. Učil je na vseučilišču, kjer je bil večkrat rektor ali prvi ravnatelj. Od l. 1403. je bil tudi pridigar v betlehemski kapeli. Živel je strogo, bil je pa jako domišljav in oblasten. Čital je knjige Wiklefa, angleškega krivoverca in se navzel krivih nauk.

Leta 1407. je začel krive nauke v pridigah zagovarjati in širiti. Trdil je n. pr. „da udje katoliške cerkve so le izvoljenci božji; ti so za nebesa odločeni in se pogubiti ne morejo, cerkvene kazni in izobčenje jim ne more škodovati; so pa mnogi ljudje odločeni za pekel, ti ne morejo biti nikoli izveličani.“ Kaj ne, grozni nauki! Dalje je trdil „da sveti Peter ni bil nikoli glavar sv. cerkve in da je papež svojo oblast od cesarja dobil; vsak škof, duhovnik in kralj ali vladar izgubi vso oblast in ne more ničesar zapovedovati, ako je v smrtnem grehu.“ Sami vidite, da so to grozne zmote, ki upor v cerkvi in državi naravnost zagovarjajo in utemeljujejo.

Zavoljo teh in drugih krivih nauk je bil izobčen iz cerkve. Ni se podvrgel, marveč

se prizival na občni cerkveni zbor. Ker le ni miroval in je tako daleč zabredel, da je papeža imenoval antikrista, ga je papež Ivan XXIII. zopet izobčil. Hus je ugovarjal in se prizival na Kristusa. Radi njega so nastali veliki nemiri v Pragi in drugod.

Leta 1414. je bil v Konstancu v Švici cerkven zbor. Tje pokličejo Husa na odgovor in zagovor. Trdil je, da noče biti krivoverec in če mu iz sv. pisma dokažejo kak kriv nauk, naj ga le kot krivoverca sežgo. Dokazovalo se mu je mnogo krivih nauk, ki so se nahajali v njegovih spisih; toda on se ni dal podučiti. Zato so ga škofje proglasili kot trdovratnega krivoverca, vzeli so mu vse duhovske časti in ga izročili svetni oblasti.

Onega časa je bilo krivoverstvo državni zločin, kakor je uboj ali zarota ali izdajstvo. Ako je kdo izdal cesarja, je bil s smrtjo kaznovan, ako pa kdo izda samega Boga, ali ni to še večji zločin? Raditega so po takrat veljavnih državnih postavah trdovratne krivoverce obsojevali na grmado. Cerkev je sodila, kdo je trdovraten krivoverec, ga izročila državi in ta ga je ukazala sežgati. Po teh postavah so sežgali tudi Husa, o katerem se mora trditi, da je s čudovito trdovratnostjo na grmadi smrti čakal.¹ — To je kratka zgodovina krivovernega in trdovratnega Husa. Sedaj pa sodite sami, ali niso cerkvene oblasti popolnoma pravilno postopale?

3. Svobodomiselci se pritožujejo, „kako malo je narod poučen o velikanskih klerikalnih lažeh.“² Ta pritožba se potrjuje z nastopnim stavkom: „Zgodovinarji so čisto jasno dokazali, da je legenda o sv. Janezu Nepomuku zgodovinska laž, katero so si izmislili jezuitje... ker so rabili kakega narodnega svetnika kot protiutež proti Janu Husu... Zgodovina nam jasno pokaže, da tisti Janez Nepomuk, katerega se je proglasilo za svetnika, ni nikdar živel, da je pripovedka o njem in o njegovem vtopljenju vsled spovedne molčečnosti gola izmišljotina, da so v nezmotljivem Vatikanu proglasili za svetnika osebo, katere sploh nikdar ni bilo na svetu.“

¹ Hergenröther, Kircheng., Bd 2, pag. 984; Wetzer u. Welte, Kirchenlexikon, Bd. 10, pag. 1738 sqq.

¹ Hergenröther, Kircheng., Bd. II., pag. 889 sqq.; Marx, Kircheng., pag. 522 sqq. — ² Svob. Misel, I. 1908., str. 74.

Tako svobodomiselci. Nalašč sem besede točno navel, da jih vsi čujete. Sedaj pa pogledjmo, ali je legenda o sv. Janezu Nepomuku res zgodovinska laž? Mi trdimo, da je Janeza Nepomuka dne 16. majnika 1383, v Moldavi vtopil kralj Vaclav IV., ker mu ni hotel povedati, kaj se kraljica izpoveduje. Kako mi to trditev dokazujemo? Z zanesljivimi pričami, kakoršnih imamo dovolj. Pogledjmo!

a) Sloveči dunajski zgodovinar Tomaž Ebendorfer piše v svoji „cesarski knjigi“, spisani pred l. 1451: „Kralj Vaclav IV. je ukazal v Moldavi vtopiti Janeza, učitelja bogoslovja, ki je bil spovednik njegove žene, ker je rekel, da je le tisti vreden kraljevega imena, ki dobro vlada in ker se je menda branil prelomiti spovedno molčečnost.“ Ta Ebendorfer je bil trikrat rektor dunajskega vseučilišča, je bil l. 1433. kot poslanec bazelskega zbora v Pragi in s Čehi pogostokrat v stiku. On je torej zanesljiv porok o dejstvu, da se je v njegovem času govorilo o mučencu spovedne molčečnosti.

b) V „zitavskih zapisnikih“, ki so prilično iz istega časa, je pri letu 1383. zapisano, da je bil na povelje kralja v Moldavi vtopljen pobožen duhoven, Janez iz Neponiz, ker ni hotel izdati spovedi kraljeve soproge. Utopljen je bil tako skrivaj, da za to nihče ni vedel. Zapisnik nato doda, da so Janezovo truplo našli ribiči in leži pokopan v stolnici sv. Vida pri velikem oltarju, kjer se veliki čudeži gode in kjer so okoli groba napravili železno ograjo, da ne bi romarji stopali na grob. Tako govorijo zapiski; torej k grobu sv. Janeza so hodili romarji polni zaupanja do njegove priprošnje; romarjev je bilo toliko število, da se je morala napraviti ograja okoli groba. Pripomnimo, da se tako čita v zapiskih iz Zitave, kjer je od leta 1420.—1436. prebivalo nekoliko kanonikov praške stolnice sv. Vida, ki so iz Prage radi kralja v Zitavo pribežali. Ali ni torej poročilo zanesljivo?

c) O smrti in o vzroku smrti poroča isto Pavel Zidek v svojem „pouku za kralja Podiebrada“ spisanem leta 1471. To izpričevanje je velevažno, ker prihaja od moža, znanega radi učenosti in radi trpljenja za cerkev, doktorja

na petih vseučiliščih, takrat že 30 let člana kanonikov stolnice sv. Vida in živečega skupno še z ljudmi, ki so sv. Janeza osebno poznali; in to izpričevanje je dal na dvoru kralja samega. Ali se sme dvomiti, da bi on ne bil zanesljiv tolmač tedanjega splošnega prepričanja?

d) V dnevniku praškega kapiteljskega arhiva je pri letu 1383. zapisano: „Johanko iz Pomuka iz mosta vtopljen“. To je zapisal dekan Janez iz Krumave, ki je umrl l. 1487. Vzrok tega pa pove latinski dodatek pridejan nekoliko let pozneje, ki se je nedavno v stolnem arhivu našel in ki se glasi: „Janeza iz Nepomuka, kanonika praškega, svetega in pobožnega moža... je kralj Vaclav mučil, naj bi spoved kraljice izdal; toda on ni hotel in ni mogel; zato ga je zaukazal čez most v Moldavo vreči l. 1383. dne 16. maja. Slovi po čudežih“.

e) Isto javno prepričanje izpričujejo razne podobe sv. Janeza iz 15. in 16. stoletja.

f) Ravno to nam potrjuje starodavno ustno poročilo in javno mnenje: poroki in varuhi tega izročila so najstarejše družine v Pragi, v Nepomuku in v drugih čeških mestih, tudi družine, ki so pozneje od vere odpadle in sv. Janeza niso več častile, pa vendar niso upale dogodkov tajiti.

Varuhi tega izročila so nam Cisterijani, Benediktinci, Premonstratenci in druge redovniške družine, ki so od nekdanj po Češkem cvetele in so izročilo sv. Janeza sveto čuvale.

Še bolji varuh in porok resničnosti tega dogodka je pa praški stolni kapitelj, katerega član je bil sv. Janez in v katerega cerkvi je ležal pokopan; kapitelj je torej grob Janezov takorekoč stražil in ga vedno imel pred očmi, pa tudi vedno znal, zakaj je ta grob tako slovesen.

g) Najboljši porok za zgodovinsko resnico o sv. Janezu Nepomuku je postopanje cerkve o času, ko je bil on od cerkve kot svetnik proglašen. Nad 20 let se je iskalo gradivo po knjižnicah in arhivih; 5 let je trajala preiskava o slovesu svetosti, o mučeništvu, o čudežih in o starodavnem češčenju sv. Janeza; l. 1719. so grob uradno odprli; našli so v njem truplo z znaki mučenja, jezik pa nestrohnjen: na te-

melju teh preiskovanj je bil sv. Janez l. 1721. proglašen „blaženim“.

Potem so trajala raziskavanja o mučeništvu sv. Janeza še dve leti od 1723. do 1725; vodil jih je bistrourni Prosper Lambertini, poznejši papež Benedikt XIV. Ko so se še štirje čudeži dokazali, je papež Benedikt XIII. dne 19. marca 1729 slovesno razglasil, da je Janez Nepomuk zares svetnik in prvi mučenec spovedne molččnosti. Kdor je prečital spise o teh raziskavanjih, posebno ugovore Lambertinija in odgovore, bo pač moral priznati, da ni dosti dogodkov, ki se kot zgodovinsko resnični verujejo, tako vestno in natančno preizkušnjo prestalo.¹

Nalašč sem vam naštel glavne dokaze za dejstvo, da je sv. Janez res živel, da ga je zares kralj Vaclav IV. vtopiti dal, in sicer posebno zato, ker ni hotel izdati spovedi njegove soproge. Sodite sedaj sami in povejte mi, ali ni skrajno predrzna trditev svobodomiselvev, „da je legenda o Janezu Nepomuku zgodovinska laž in da sv. Janez nikdar ni živel?“ In „Jezuitje so si vse to izmislili, da bi češčenje Husa izpodrinili!“ In vendar je bila družba Jezuitov še le l. 1540. potrjena in šele leta 1555. je prišel v Prago prvi jezuit! Priče pa, ki sem jih naštel za sv. Janeza in za njegovo splošno češčenje so vse še pred letom 1500, ko o Jezuitih še sledu ni bilo. In vendar kljub temu so si jezuitje sv. Janeza in njegovo življenje naravnost izmislili! O nevednosti in drznosti! In kaj porečete o nesramnem vzkliku istih?: „Kdor danes še trdi, da je „svetnik“ Janez Nepomuk živel; pa noče poslušati zgodovinske resnice, ki pravi nasprotno, tak človek je v očeh poštenih ljudi trdovraten lažnik!“

Sklenem z besedami P. Schmudeja:³ „Noben razlog nas ne sili, da bi odstopili od starodavne vere, ki je veljala več stoletij in je bila temelj cerkvenemu postopanju, da se sv. Janez proglasi svetnikom. Najmanjše sence dvoma pač ne moremo odstraniti, ker nimamo sodobnih spisov; tudi ni mnogih iz časov, ki so tem dogodkom prav blizu; vendar pa

so izpričevanja zadostna, da nam mučeništvo sv. Janeza popolnoma dokažejo. Krivično je torej očitaje, da je l. 1729. cerkev proglasila moža, ki nikoli ni živel.“

Konec. Moram hiteti h koncu. Kaj ne veliko naukov sem vam razložil. Temelj vseh in središče je nauk o Gospodu Jezusu, da je naš Zveličar in pravi Bog; da je katoliška cerkev Njegova cerkev, ki jo je ustvaril, da Njegovo delo odrešenja nadaljuje. Te nauke ste od detinstva sem že pogostokrat slišali; drugih pa skoraj gotovo še niste nikoli slišali, vsaj ne tako natanko; toda . . . mislil sem, Naj Vam jih povem, da se boste znali ravnati, ko bi jih slišali.

Svobodomiselci se namreč prizadevajo svoje društvo povsod med Vas razširiti. Imajo svoje zaupnike, ki širijo njihov brezbožni list, v katerem zmot in laži kar mrgoli, in nabirajo člane. Ne upajo si povsod nastopiti javno, vsaj ne vsi, ampak skrivaj rujejo. Od več strani sem slišal, da se po vaseh njihov list tajno razširja.

Upam sicer, da lista ne sprejmete. Vendar se pa bojim, da bi se kdo ne izpozabil. Saj trdijo sami, da se jim je zapisalo mnogo dijakov in učiteljev in sokolov, celo žena ter da so dobili že mnogo naročnikov. Morda se preveč bahajo, vendar nevarnost je tu. Zato sem Vam odkril največje temelje njihove zmote ter dokazal, kaj je resnica: hočem Vas na nevarnost opozoriti in zoper njo o pravem času oborožiti.

Povem Vam še to: kdor pristopi društvu „Svobodna misel“, je že s pristopom samim odpadel od katoliške cerkve, je zatajil Zveličarja Jezusa in samega Boga. Kdor čita list „Svobodna Misel“, ki spodbija vsako vero, ki kliče na boj zoper katoliško cerkev, ki taji večnost, neumrjocnost in sploh vse večne resnice, ta greši smrtno zoper ljubezen do samega sebe in zoper cerkveno postavo. Saj niste toliko učeni, da bi vse zmote spoznali in zavrnil!

Posebno Vas stariše zarotim, varujte svoje otroke! Svobodomiselci se namreč spodbujajo, da bi začeli pri mladini, da bi že otrokom vzbudili dvome, ter jih pripravljali na

¹ Wetzer u. Welte, Kirchenlexikon, Bd. 6, pag. 1725—1742, kjer so tudi razni pisatelji o življenju sv. Janeza našteti. — ² Svob. Misel I. 1908., pag. 166. — ³ Kirchenlexikon, I. c.

odpad. Zato pazite na ctroke, ki šolo obiskujejo; pazite posebno tam, kjer učitelji niso zanesljivi, ali kjer se Vam vrivajo razni nevarni svobodomiselni visokošolci.

Mladenci in dekleta, Vas vse prosim, dobro prečitajte moj pastirski list in bežite od zgrabljivih volkov v ovčji obleki! Ali še hočete svoj razum napolniti z zmotami in svoje srce vžgati sovraštva do resnice? Hočete li zatajiti Gospoda Jezusa, zatajiti Boga, zatajiti svojo dušo in se uvrstiti v red neumnih živali? Torej ne v svobodomiselna

društva, ne čitati svobodomiselnih, protiverskih knjig! Kdor gre sam v nevarnost, se bo v nevarnosti ponesrečil. Vera je velik dar božji, nikar se tega daru ne stori nevrednega!

Častimo božje Srce Jezusovo v presvetem Rešnjem Telesu! častimo prečisto Devico Marijo! molimo srčno in stanovitno! pristopajmo k sv. zakramentom! poslušajmo besedo božjo! varujmo se raznih nevarnosti za vero, za krščansko in nedolžno življenje!

To je klic Vašega duhovnega pastirja: poslušajte ga!

Postna postava za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dné 14. junija 1906 morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto gledé posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta*, t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od cerkve zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred binkošti, pred praznikom svetega Petra in Pavla, vnebovzetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same sdržnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki celega leta.

IV. *Ob sgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona, ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam in sicer:

vsak dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, sprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in postrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Vse one, ki se bodo danih polajšav poposluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli, na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast petim ranam Jezusovim, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščeni, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zlajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinariat.

V Ljubljani, dne 6. januarja na praznik sv. Treh kraljev 1909.

✠ Anton Bonaventura, knezoškof.

Antonius Bonaventura

durch Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischof von Laibach

allen Gläubigen seiner Diözese Heil und Segen von unserem Herrn und Heilande Jesus Christus.

Die religiöse Gefahr nimmt zu; die Abfallsbewegung vom Christentum, von Gott wird immer mehr organisiert, ergreift beständig weitere Kreise.

Viele Katholiken, besonders jene, welche zu den Gebildeten gerechnet werden wollen, begeben sich selbst in diese größte aller Gefahren. Wo wird von sehr vielen, ja von, den meisten die Lösung der religiösen Fragen gesucht? Bei den Feinden der Religion.

Und was für eine Gewalt über die Geister haben die Schlagwörter: Dogmenzwang einerseits und freie Forschung anderseits! Wer erinnert sich nicht an die diesbezüglichen, keineswegs mit edlen Waffen geführten Kämpfe auf den Universitäten Oesterreichs?

Bei dieser Lage werden Sie mir, teure Christen, wohl verzeihen, wenn ich auch heuer, wie so oft schon in den vergangenen Jahren, wieder vom Glauben und von der katholischen Kirche an Sie einige Worte richte.

1. In Rom.

Begeben Sie sich mit mir nach Rom in die St. Peterkirche, in welcher 70.000 Menschen Platz finden können.

Es ist Montag der 16. November 1908. Zahlreiche Volksmassen strömen der Kirche zu; nach und nach wird sie beinahe angefüllt; aus dem Raumverhältnissen wird berechnet, daß sich rund 50.000 Menschen in der Kirche befinden.

Die Anwesenden gehören verschiedenen Reichen und Nationen an: vertreten sind Italiener, Spanier, Franzosen, Deutsche, Slawen. Auch aus allen Ständen sind Vertreter herbeigeeilt: Laien, Kleriker, Ordenspersonen; Landleute, Gewerbs- und Kaufleute; Beamten, Soldaten; Edle, Grafen, Fürsten; Vertreter regierender Häuser; Ordensschwestern, einfache Priester,

Missionäre, Prälaten, gegen 240 Bischöfe und über 40 Kardinäle: an der Spitze der heilige Vater Papst Pius X. selbst.

Was hat diese Feierlichkeit zu bedeuten? Der heilige Vater feiert sein 50 jähriges Priesterjubiläum. Und an diesem Jubiläum nimmt die ganze Welt Anteil? Warum? Wer ist denn Pius X.? Der Geburt nach ein armer Italiener, der Sohn eines armen, einfachen Beamtdieners; dem Amte nach ist er der 257. Nachfolger des Apostels Petrus und als solcher Oberhaupt der katholischen Kirche.

Und was ist denn der Apostel Petrus gewesen? Ein Welteroberer? Ein Weltweiser? O nein, sondern ein einfacher Fischer, ein gehaßter galiläischer Jude. Und dieser Petrus kam um das Jahr 42 nach Rom, in die Stadt der römischen Imperatoren, in die Hauptstadt der ganzen damaligen Welt.

In Rom angekommen erklärte er der ganzen heidnischen Welt den Krieg; er bekämpfte die Vielgötterei, er erhob sich gegen die heidnische Sittenverderbnis. Statt dessen verkündete er einen zu Jerusalem gekreuzigten Gott, predigte Selbstverleugnung, Abtötung, Keuschheit, Feindesliebe, Demut.

Da entbrannte ein gewaltiger Kampf des mächtigen Heidentums gegen das eben erst beginnende Christentum. In diesem Kampfe fiel Petrus; 32 seiner Nachfolger starben eines gewaltsamen Todes, tausende und abermal tausende Christen verloren ihr Leben unter der Henkershand, doch nach einem 300 jährigen Kampfe siegte das Kreuz, siegte der gekreuzigte Christus, vor dem der römische Kaiser Konstantin nach dem glänzenden Siege über Maxentius, dem Vertreter des Heidentums, als erster unter den Kaisern anbetend niederfiel.

2. Die katholische Kirche.

Vom Kaiser Konstantin wurde die katholische Kirche auch staatlich anerkannt. Was hat nun diese Kirche den Völkern genützt.¹

Sie hat den Völkern Kultur, Bildung gebracht. Denn betrachten wir die Kulturvölker, so gewahren wir, daß es fast ausschließlich christliche Völker sind. Was bei heidnischen Völkern an Kultur zu finden ist, in Japan, Indien, China, ist zum guten Teil den christlichen Völkern entlehnt; sie nahmen Teil

an der Kultur, soweit sie in den Bereich des Einflusses der christlichen Nationen gekommen sind, und außerdem beschränkt sich diese heidnische Kultur fast ganz auf das Gebiet des Materiellen. Bei manchen heidnischen Völkern ist auch fast kein Fortschritt bemerkbar; sie sind im Zustande der Erstarrung, der jeder Entfaltung den hartnäckigsten Widerstand leistet, selbst wenn christliche Völker ihre Kultur zu fördern suchen.

Im Altertum waren allerdings die Griechen und Römer auf einer hohen Stufe materieller Kultur angelangt. In Rom besonders stand die materielle Kultur zur Zeit der Kaiser so hoch, daß wir uns heute nur schwer eine Vorstellung davon machen können.

Aber wie sah es mit der geistigen, sittlichen Kultur aus? Den größten Teil der Menschen bildeten recht- und sittenlose Sklaven. Der vornehme Römer verachtete die Arbeit, seine einzige Beschäftigung war gemeiner Sinnengenuss. Die Ehescheidung war etwas alltägliches und das Familienleben vollständig zerrüttet. Die Religion war verachtet; der gebildete Römer wipelte über die zahlreichen Götter und Göttinnen. Der einzig anerkannte Gott war der Staat oder der Kaiser, der sich göttliche Verehrung zollen ließ. Auch der einflussreichste Römer mußte täglich auf eine Anklage beim Kaiser und auf Konfiskation seiner Güter und Verlust seines Lebens gefaßt sein. Die Provinzen wurden ohne Scheu ausgebeutet. Das mächtige Römerreich sank tiefer und tiefer und keine menschliche Macht war imstande, diesen Verfall aufzuhalten. Ein düsterer Pessimismus und Lebensüberdruß hat sich weiter Kreise bemächtigt.

Da brachte die katholische Kirche Rettung. Es hat sich allmählich das Angesicht der Erde erneuert. Vor allem zeigte sie den Menschen, daß sie alle ohne Ausnahme, Freie und Sklaven, Kinder desselben himmlischen Vaters sind, der sie alle erschaffen hat und mit derselben väterlichen Liebe lenkt und leitet. Die Menschen bilden eine einzige Gottesfamilie; Christus ist gekommen, alle Menschen zu erlösen und selig zu machen.

Beseitigt waren damit die häßlichen und engherzigen nationalen Schranken, welche die Völker voneinander abschlossen; zurückgegeben war den Menschen ihre persönliche Würde, begründet die einzig wahre

¹ Gathrein, Die katholische Moral, pag. 181 sqq.

Gleichheit aller Menschen vor Gott. Dadurch war die Art angelegt an die Wurzel der entwürdigenden Sklaverei, in der ein großer Teil der Menschheit schmachtete.

Durch das Christentum wurde die ganze Lebensauffassung eine völlig neue. Es erhob den Menschen aus seinem rein irdischen Trachten und adelte ihn durch den Hinweis auf seine glückselige ewige Bestimmung und die liebende Vorsehung Gottes, die über alle Menschen wacht und den Guten alles zum Besten gereichen läßt. Wie heller, warmer Sonnenschein erleuchteten diese Wahrheiten das Erden-dasein; Heiterkeit, Frohsinn und christliche Hoffnung kehrten in das Menschenherz ein und heilten den düsteren heidnischen Pessimismus, der früher so viele zu stumpfsinniger Ergebung oder zu Verzweiflung und Selbstmord getrieben hatte. Der Mensch besaß wieder eine feste, klare, konsequente Weltanschauung, die alle Rätsel dieses Lebens in befriedigender Weise aufhellte und erklärte.

Während das Heidentum die Handarbeit verachtete, hat das Christentum wieder die Hochschätzung jeder nützlichen Arbeit gebracht.

Die Familie hat das Christentum von Grund aus neu gestaltet, indem es die Ehe zum Sakrament erhob und ihre Unauflöslichkeit betonte. Das Christentum brachte der Frau ihre Würde zurück; sie hörte auf die Sklavin des Mannes zu sein und wurde seine ebenbürtige Gefährtin. Durch Regelung der Verhältnisse zwischen Eltern und Kindern und durch die Verpflichtung aller zur Eintracht, Keuschheit, Frömmigkeit und zu allen anderen Tugenden hat es das Heiligtum der christlichen Familie gegründet, dem das Heidentum nichts ähnliches an die Seite zu stellen hat.

Der Staat ist durch das Christentum auf ganz neue Grundlagen gestellt worden. Die Staatsgewalt ist von Gott, an Gottes Gebote gebunden und muß auch das Recht der Untergebenen wahren; der Träger der Staatsgewalt ist somit nicht die Quelle des Rechtes und für seine Verwaltung vor Gott verantwortlich.

Das Christentum förderte die allgemeine Bildung. Es ist ja bekannt, daß die katholische Kirche die Mutter nicht bloß der Pfarr- und Klosterschulen, sondern auch der großartigen Hochschulen des Mittel-

alters ist. Wissenschaft und Kunst haben in der Kirche ihre größte Vollkommenheit erreicht.

Und was soll man von den wunderbaren Früchten der Heiligkeit sagen, welche das Christentum von den ersten Tagen seines Daseins in allen Ständen und Klassen gezeitigt hat? Was von den unzähligen Werken der Caritas, mit denen das Christentum die Erde besät hat? Erinnerung sei nur an die zahllosen religiösen Genossenschaften, deren Mitglieder allen irdischen Hoffnungen entsagen, nur um dem Wohle der Mitmenschen zu leben. Wo hat das Heidentum etwas Ebenbürtiges dem Christentum an die Seite zu stellen?

So hat das Christentum in Wahrheit das Angesicht der Erde erneuert und uns eine ganz neue, höhere Kultur gebracht, und zwar eine allseitig harmonische Kultur, welche die geistlichen und leiblichen, die zeitlichen und ewigen Interessen der Menschen umfaßt.

2. Der Gekreuzigte.

Wir haben ganz kurz und nur andeutungsweise die herrlichen Erfolge des Christentums, der katholischen Kirche, gezeichnet, jener Kirche, an deren Spitze Pius X., der 257. Nachfolger des Petrus, des Fischers von Galiläa, steht.

Nun fragt es sich, in wessen Namen treten die Päpste auf? Im Namen und im Auftrage Jesu von Nazaret. Was ist denn dieser Jesus von Nazaret? Der äußeren Erscheinung nach wird er für eines Zimmermanns Sohn gehalten, der bis zum dreißigsten Lebensjahre in der Werkstätte seines Vaters arbeitet, der wahrscheinlich nie eine Schule besucht hat, jedenfalls keine höhere Bildung erworben, der nie etwas von griechischer oder indischer Philosophie gehört hatte.

Im Alter von 30 Jahren tritt er drei Jahre lang öffentlich als Lehrer auf, verkündet eine Lehre, die durch ihre Einheit, Reinheit, Großartigkeit, Tiefe und Schönheit alle philosophischen Systeme in den Schatten stellt, eine Lehre, der selbst die entschiedensten Gegner des Christentums ihre staunende Bewunderung nicht versagen können.

Ja dieser Jesus von Nazaret spricht gegen das Ende seines Lebens zu Petrus: ¹ „Ich sage dir: Du bist Petrus und auf diesen Felsen werde ich meine Kirche bauen und die Pforten der Hölle werden sie

¹ Matth 16, 17, 18.

nicht überwältigen. Und dir werde ich die Schlüssel des Himmelreiches geben. Was immer du binden wirst auf Erden, das wird auch im Himmel gebunden sein; und was immer du lösen wirst auf Erden, wird auch im Himmel gelöst sein!“

Wie gewaltig klingen diese Worte! Die Juden verfolgten Jesus, sie beschließen seinen Tod; er wird gefangen genommen, mißhandelt, gezeißelt, mit Dornen gekrönt und verspottet, er wird zum Tode verurteilt und stirbt des schmachvollsten Todes am Kreuze. Seine Feinde triumphieren; sein Werk scheint gescheitert, auf ewig begraben zu sein.

Doch nein! Petrus und seine Mitapostel verkünden den Gekreuzigten: viele Juden glauben und lassen sich durch die von Christus angeordnete Taufe in seine Kirche, in sein Reich, aufnehmen; doch die meisten bleiben Feinde des Werkes Christi, wie sie auch Christum angefeindet und zum Tode verlangt haben. Und was geschieht? Jerusalem wird zerstört, der Tempel dem Erdboden gleich gemacht, die Juden getötet, die überlebenden in alle Welt zerstreut; sie haben keinen König, keine Priester, keinen Tempel, keine Opfer, wie es den Juden die Propheten und der Gekreuzigte vorher gesagt haben.

Noch mehr! Petrus kommt nach Rom, stellt seinen Lehrstuhl neben den Thron der Caesaren auf und verkündet den gekreuzigten Nazaräner: die Götter des Kapitols stürzen, die heidnischen Tempel zerfallen oder werden für den Kult des Gekreuzigten umgewandelt; das Reich des Gekreuzigten breitet sich aus, kultiviert die barbarischen Völker und durchdringt das ganze Staats- und Familienleben, erneuert das ganze Innere des Menschen.

Und dieses Reich des Gekreuzigten hat alle Krisen überwunden, hat gerade in der letzten Zeit unter den Päpsten Pius IX., Leo XIII., Pius X. herrliche Triumphe gefeiert, zu welchen auch die oben geschilderte Szene vom 16. November des eben verfloffenen Jahres in der St. Peterskirche zu Rom gehört.

4. Der Gottessohn.

Wie können die bisher geschilderten geschichtlichen Tatsachen erklärt werden?

Was ist der Stifter des Christentums? Ein bloßer Mensch? Vernehen wir das Bekenntnis des Petrus. Die obenerwähnte Verheißung Christi an

Petrus, er wolle auf ihn, als auf einen Felsen seine von keiner Gewalt zu besiegende Kirche bauen, erfolgte auf das feierliche Bekenntnis des Petrus: ¹ „Du bist Christus, der Sohn des lebendigen Gottes!“

Christus bezeugte es selbst, daß er Gottes Sohn und wahrer Gott, wie sein Vater ist. Er nannte niemand anderen seinen Vater als Gott, obwohl die Juden ihm vorwarfen, daß er der Sohn Josefs, eines Zimmermannes, sei.² — Sich selbst nannte er Sohn Gottes, und zwar den Eingeborenen,³ welcher der Anfang und Ursprung aller Dinge,⁴ welcher da ist, ehe Abraham ward,⁵ ehe die Welt war,⁶ der von Gott ausgegangen,⁷ der vom Himmel herabgestiegen, der im Himmel ist;⁸ der also nicht wie andere bloß ein angenommener Sohn oder ein Gesandter Gottes ist, sondern der wahre Gott ist, wie der Vater: denn ich und der Vater, spricht er, sind eins; der Vater ist in mir und ich im Vater;⁹ alles, was der Vater hat, ist mein;¹⁰ alles, was der Vater tut, das tut auf gleiche Weise auch der Sohn.¹¹

Wer sieht nicht, daß sich Christus durch diese und ähnliche Aussagen der Gottheit nach dem Vater gleichstellt? Die Juden erkannten dies wohl, darum ärgerten sie sich an seinen Reden und waren mehr als einmal im Begriff, ihn als einen Gotteslästerer zu steinigen. Allein anstatt seine Worte zu widerrufen, falls er unrichtig verstanden worden wäre, beteuerte er nach wie vor, daß er zwar Mensch und Menschensohn, aber auch zugleich, daß er Gott und Gottessohn sei, und berief sich deshalb auf die Kraft, Wunder zu wirken, wodurch Gott sein Vater selbst Zeugnis für die Wahrheit seiner Aussage ablege. „Wenn ich,“ sprach er zu seinen Feinden, „nicht die Werke meines Vaters tue, so glaubet mir nicht, wenn ich sie aber tue, so glaubet den Werken, damit ihr erkennt und glaubt, daß der Vater in mir ist und ich in dem Vater.“¹²

Christus hat ferner sein Zeugnis durch die Heiligkeit seines Lebens, durch Weissagungen, durch Wunder und durch seinen Tod bekräftigt.

Wie heilig war das Leben Jesu. Um die Wahrheit seines Zeugnisses zu erhärten, hat er sich selbst

¹ Matth. 16, 16. — ² Matth. 13, 55; Joh. 6, 22. — ³ Joh. 3, 16. — ⁴ Joh. 8, 25. — ⁵ Joh. 8, 58. — ⁶ Joh. 17, 5. — ⁷ Joh. 8, 42. — ⁸ Joh. 3, 13. — ⁹ Joh. 10, 30. 38. — ¹⁰ Joh. 16, 15. — ¹¹ Joh. 5, 19 sqq. — ¹² Joh. 10, 37. 38.

auf die Tadellosigkeit seines Lebenswandels berufen. „Wer aus euch,“ spricht er zu seinen böswilligen Beobachtern, „kann mich einer Sünde beschuldigen?“¹ Die Pharisäer verstummten; keiner unterstand sich auch den leisesten Tadel vorzubringen. Da fuhr Jesus fort: „Warum glaubt ihr mir nicht, wenn ich euch die Wahrheit sage, wenn ich euch beteuere, daß ich Gott bin, daß ich von Gott ausgegangen bin?“

Jesus beabsichtigte dadurch, seinen Feinden handgreiflich zu zeigen, wie freventlich sie ihn für einen Menschen hielten, der verworfen genug wäre, sich fälschlich zum Gott zu machen.

Selbst Judas, sein Verräter, der drei Jahre im vertrautesten Verkehr mit ihm gelebt hatte, konnte nichts wider ihn anbringen; er bekannte, er habe unschuldiges Blut verraten.² Und Pilatus, der heidnische Landpfleger, sah sich nach sorgsamem Verhör gedrungen, öffentlich und feierlich zu erklären: „Ich finde keine Schuld an ihm.“³

Wenn wir an der Hand der Evangelisten Jesum in seinem öffentlichen Leben begleiten, so sehen wir ihn viele außerordentliche Werke vollbringen, die nach dem Urtheile eines jeden unbefangenen Beobachters alle natürlichen Kräfte weit übersteigen und folglich einer höheren, übernatürlichen, göttlichen Kraft zuzuschreiben sind. Er hat Wasser in Wein verwandelt,⁴ viele Tausende mit wenigen Broten gespeist,⁵ er wandelte auf dem Meere,⁶ stillte Winde und Wogen mit einem Worte,⁷ gab Blinden das Augenlicht,⁸ Tauben das Gehör,⁹ Stummen die Sprache,¹⁰ Lahmen den Gebrauch der Glieder,¹¹ heilte mit seinem Worte¹² die verjährtesten Krankheiten, weckte Tote aus dem Grabe.¹³

Dieses sind nur wenige aus den vielen Wunderthaten, die Jesus im Verlaufe seines dreijährigen Lehramtes vollführt hat. Und diese Tatsachen geschahen nicht im verborgenen, sondern öffentlich, nicht etwa bloß in Gegenwart seiner Jünger, sondern zumeist vor dem ganzen Volke, im Angesicht neidischer Feinde, die jeden Schritt und jede Bewegung des neuen Lehrers mit lauerndem Späherblick musterten.

Diese Tatsachen waren so offenkundig, daß selbst die geschworensten Feinde des Christentums, Juden

nämlich und Heiden, dieselben weder leugneten noch bezweifelten; wohl aber dieselben der Zauberei und dem bösen Geiste zuschrieben. Und als das Volk trotzdem scharenweise Jesu folgte und ihn für einen Propheten, für einen Gesandten Gottes hielt, faßten sie den gottlosen Entschluß, ihn gewaltsam aus dem Wege zu räumen.¹

Auch im Talmud, einem Religionsbuche, das bei den Juden im höchsten Ansehen steht, sind die Wunder und Zeichen Jesu als bewährte Tatsachen erwähnt, dabei aber wird behauptet, Jesus habe dieselben durch ein ihm allein bekanntes, geheimnisvolles Aussprechen des Namens Jehova erwirkt.

Ebenso gestanden die Heiden selbst späterer Zeiten, unter anderen Celsus, Porphyrius, Julian der Abtrünnige in den Schriften, die sie zur Bekämpfung des Christentums verfaßten, die geschichtliche Wahrheit besagter Tatsachen ein, suchten aber gleich den Pharisäern in der Zauberkraft des Urhebers den Erklärungsgrund für dieselben.

Daß indessen sehr viele erkannten, die Werke Christi seien Gottes Werke, beweist der Umstand, daß Millionen das Christentum annahmen und Millionen ihr Blut für dasselbe vergoßen. Und man wende nicht ein, es seien dies lauter schlichte, ungebildete Leute gewesen, die ohne gehörige Prüfung Christen geworden seien. Es befanden sich unter den Bekennern des christlichen Glaubens schon in den ersten Zeiten Männer von ausgezeichnete Bildung und vom höchsten Range: Prokonsul Sergius Paulus, Prokonsul Flavius Klemens, Verwandter des Kaisers Domitian, Konsul Acilius Glabris; ferner berühmte Philosophen und Gelehrte, darunter: Aristides, Athenagoras, Justinus. Selbst unter den Juden gab es ausgezeichnete Männer, welche auf die besprochenen Wunder hin an Jesum glaubten, wie Nikodemus, Jairus und eine große Menge von Priestern.

Die Lehre von seiner Gottheit bestätigte Jesus auch durch seine Weissagungen, indem er viele Dinge vorher sagte, die nur Gott wissen konnte: den Verrat des Judas, die Verleugnung des Petrus, die Art seines Todes, seine Auferstehung, seine Himmelfahrt. Übrigens hat er auch Weissagungen hinterlassen, deren Erfüllung noch heutzutage vor unseren Augen fort dauert: die Verwerfung der Juden und die Be-

¹ Joh. 8, 46. — ² Matth. 27, 4. — ³ Joh. 19, 4. — ⁴ Joh. 2. — ⁵ Matth. 14. — ⁶ Matth. 14. — ⁷ Matth. 8. — ⁸ Joh. 9; Luf. 16. — ⁹ Mark. 7. — ¹⁰ Mark. 7. — ¹¹ Mark. 2, 3. — ¹² Joh. 5; Luf. 8. — ¹³ Luf. 9; Joh. 11.

¹ Joh. 11, 47. 53.

runfung der Heiden, die Verkündigung des Evangeliums auf der ganzen Welt, die Ohnmacht der Pforte der Hölle in der Bekämpfung der Kirche, der vollkommene Ruin des Tempels zu Jerusalem.

Endlich hat der Heiland die Lehre von seiner Gottheit auch mit seinem Tode besiegelt. Als er gefangen um Mitternacht vor dem hohen Räte, dem es von rechtswegen zustand, nach der Sendung des neuen Lehrers zu fragen, stand, beschwor er feierlich, daß er Sohn Gottes sei. Denn als ihn der Hohenprieester Kaiphas amtlich vernahm und sprach: „Ich beschwöre dich bei Gott dem Lebendigen, daß du uns sagest, ob du Christus der Sohn Gottes bist,“ so antwortete Jesus: „Du hast es gesagt, ich bin es.“ „Ich sage euch aber, von nun an werdet ihr den Menschensohn sehen, sitzend zur Rechten der Kraft Gottes und kommend auf den Wolken des Himmels.“² Nun riefen alle: „Du bist also der Sohn Gottes?“ und Jesus wiederholte die beschworene Aussage und sprach: „Ihr saget es, das heißt, ich bin es, wie es ihr saget.“³ Da zerriß der Hohenprieester seine Kleider und sprach: „Er hat Gott gelästert! Was haben wir noch Zeugen nötig? Seht, nun habt ihr die Gotteslästerung gehört! Was dünkt euch?“ Sie aber antworteten und sprachen: „Er ist des Todes schuldig!“⁴

Jesus aber brachte kein Wort vor, um die schwere Anklage der Gotteslästerung und das gegen ihn ausgesprochene Todesurteil durch nähere Erklärung oder durch Widerruf von sich abzuwenden. Als ihn der hohe Rat dem Landpfleger Pilatus überlieferte und beteuerte, er müsse sterben, denn er habe sich selbst zum Sohne Gottes gemacht,⁵ so ließ sich Jesus auch in diesem entscheidenden Augenblicke weder zu einer Erklärung noch zu einem Widerrufe herbei: er schwieg und bekannte durch sein Stillschweigen laut seine Gottheit und besiegelte dieses sein Bekenntnis mit seinem Blute.

Wenn irgend ein Mensch vor Gericht sich fälschlich für Gott ausgäbe und trotz des Todesurteiles auf seiner Aussage beharrte, müßten wir ihn nicht entweder für einen Wahnsinnigen oder für einen verstockten Bösewicht halten? Welch größere Verunehrung, Welch frevelhafteren Schimpf könnten wir

¹ Matth. 26, 63; Mark. 14, 62. — ² Matth. 26, 64. — ³ Luk. 22, 70. — ⁴ Matth. 22, 65—67. — ⁵ Joh. 19, 17.

also Jesu antun, als da wäre, seiner eidlichen Betauerung, daß er Gott sei, keinen Glauben beizumessen? Für wenn müßten wir ihn dann halten? Der Mund darf es nicht aussprechen.

Und wie ließe sich dies zusammenreimen mit dem, was sich bei und nach dem Tode Jesu ereignete? Während Christus am Kreuze hing, entstand Finsternis über die ganze Erde von der sechsten bis zur neunten Stunde.¹ Und als der Gekreuzigte das Haupt geneigt und seinen Geist aufgegeben hatte: „sieh, da riß der Vorhang des Tempels in zwei Stücke von oben bis unten; die Erde erbebte und die Felsen spalteten sich; die Gräber öffneten sich und viele Leichname der entschlafenen Heiligen wurden auferweckt.“² Am dritten Tage ist Jesus aus eigener Kraft auferstanden, er hat das verschlossene und versiegelte Grab verlassen und ist fortan öfters seinen Jüngern im verherrlichten Leibe erschienen, bis er vor ihren Augen 40 Tage nach der Auferstehung siegreich in den Himmel aufgefahren ist.

Und alle diese Wunder und Zeichen sollte Gott unverkennbar zu Gunsten und zur Verherrlichung eines Wahnsinnigen oder eines vermessenen Gotteslästerers gewirkt haben? Der heidnische Hauptmann, welcher den Gekreuzigten bewachte und von dem Erdbeben und von allem, was sonst geschehen, Zeuge gewesen war, rief laut: „Wahrlich, Sohn Gottes war dieser!“ Und du solltest an die Gottheit Christi nicht glauben?!

5. Die Wunder in den Evangelien.

Die moderne Welt wird über diese Ausführungen lächeln, denn es wird soviel von Wundern erzählt: aber Wunder gibt es ja nicht, Wunder sind unmöglich. Auf diesen Einwurf wollen wir antworten. Unsere Ausführungen haben wir auf die Evangelien gestützt. Deshalb wollen wir nur diese Urkunden auf ihre Wahrheit und Echtheit untersuchen.

Denn sind die Evangelien echt und die in den Evangelien erzählten Tatsachen wahr, so gibt es Wunder und es wäre albern, über die Möglichkeit oder Unmöglichkeit derselben noch ein Wort zu verlieren. Hören wir zunächst einen indirekten Beweis für die Echtheit der Evangelien und für die Wahrheit dessen, was in denselben erzählt wird. — Auf

¹ Matth. 27, 45. — ² Matth. 27, 51—53.

den in den Evangelien erzählten Tatsachen, auf den dort aufgezeichneten Wundern ist das ganze Christentum aufgebaut. Sind diese erlogen, so ist dasselbe auch nur Lüge. Wie vermag jedoch der gesunde Menschenverstand einzuräumen, daß eine Religion, deren Lehre so heilig, deren Segnungen so unverkennbar sind, deren Reich sich bis an die Grenzen der Erde erstreckt, die, während Throne stürzten, allzeit bestürmt, immer siegte: daß eben diese Religion, welche vom Glanze so vieler Tugenden strahlt, welche zur Aufklärung der Welt, zur Befreiung der Völker und zur Linderung ihrer Leiden so wunderbares geleistet hat und noch immerfort leistet: daß diese Religion nicht mehr als ein elendes Machwerk des Truges, der schamlosesten Lüge sei? Dennoch muß diesen grellen Unsinn jeder behaupten, welcher die Glaubwürdigkeit der Evangelien leugnet. Wohl mit Recht sagte der gelehrte Bossuet zu den Ungläubigen seiner Zeit: „Ihr Toren! um nicht unbegreifliche Wahrheit glauben zu müssen, glaubet ihr den allerunbegreiflichsten Unsinn.“

Nun gehen wir zum direkten Beweis der Wahrheit der evangelischen Erzählung über. Wir fragen uns, konnten denn die Berichterstatter die Wahrheit wissen und wollten sie die Wahrheit auch sagen. Von der Beantwortung dieser Fragen hängt die Glaubwürdigkeit jeder geschichtlichen Tatsache ab. Höret die Antwort!

Die evangelischen Berichterstatter konnten den wahren Tatbestand wissen, denn sie berichteten nur das, was sie selbst gesehen haben, nämlich Matthäus und Johannes, oder was sie von getreuen Augenzeugen vernommen haben, nämlich Lukas vom Apostel Paulus, Markus vom Apostel Petrus. Zudem haben die Evangelisten Matthäus, Markus und Lukas ihre Berichte noch vor der Zerstörung Jerusalems vor den Augen der Zeitgenossen Christi, Johannes hingegen gegen das Ende des ersten Jahrhunderts verfaßt.

Protestanten und andere Gegner der katholischen Kirche gaben sich zwar unendliche Mühe, zu beweisen, daß die evangelischen Berichte ganz oder zum großen Teil in einer viel späteren Zeit entstanden seien, etwa im 2. oder 3. Jahrhundert unserer Zeitrechnung, oder noch später. Gelingt dieser Nachweis, dann wäre es ein Leichtes, das in jenen Berichten Enthaltene als Sagen, Mythen, unverbürgte Tradition, phantasievolle

Ausschmückung hinzustellen. Die Beweise ihrer Ansichten schöpften sie nicht aus der Geschichte, sondern nur aus inneren Gründen: Die wunderbaren Tatsachen durchkreuzten ihre Weltanschauung, nach welcher ein Wunder unmöglich ist, somit müssen die wunderbaren evangelischen Erzählungen in das Reich der Märchen verlegt werden, was nur dann möglich wäre, wenn nachgewiesen werden könnte, die evangelischen Berichte seien erst hundert und mehr Jahre später entstanden, als sich die aufgezeichneten wunderbaren Tatsachen ereignet haben sollten. Ich frage, ist dieser Vorgang voraussehungslos, wissenschaftlich?

Und in der Tat, selbst die neuere protestantische Forschung hat dieses rationalistische Kartenhaus gründlich umgestoßen. Besonders der protestantische Prof. Harnack und seine Schüler haben sich in dieser Beziehung ein unleugbares Verdienst erworben. In überzeugender Weise haben sie dargetan, daß die älteste Literatur der Kirche in den Hauptpunkten und in den meisten Einzelheiten, literarisch-historisch betrachtet, wahrhaftig und zuverlässig ist. „Wir sind,“ schreibt Harnack,¹ „in der Kritik der Quellen des ältesten Christentums ohne Frage in einer rückläufigen Bewegung zur Tradition . . ., denn der chronologische Rahmen, in welchem die Tradition die Urkunden angeordnet hat, ist in allen Hauptpunkten richtig und zwingt die Historiker, von allen Hypothesen in bezug auf den geschichtlichen Verlauf der Dinge abzusehen, die diesen Rahmen negieren.“

Also nach langen Irrfahrten und nachdem viele diesen Irrfahrten folgend den Glauben an Christus verloren haben, kam die Wissenschaft auf Grund genauer literarisch-historischer Forschung über den Zeitpunkt der Verfassung unserer Evangelien zu jenen Resultaten, welche von den katholischen Gelehrten seit jeher festgehalten werden: die Evangelien nach Matthäus, Markus und Lukas sind vor der Zerstörung Jerusalems, also vor dem Jahre 70, abgefaßt, der Kirche übergeben und von derselben angenommen worden, das Johannesevangelium hingegen erst gegen das Ende des ersten Jahrhunderts.

Was folgt daraus? Daß die Verfasser als Augen- und Ohrenzeugen die Wahrheit wissen konnten. Ebenso unzweifelhaft ist es auch, daß sie die Wahrheit sagen wollten.

¹ Vorrede zur „Chronologie der altchristlichen Literatur“.

Schon die Art und Weise, wie sie die Tatsachen erzählen, überzeugt von der Aufrichtigkeit ihrer Gesinnung. Man nenne nur einen Geschichtschreiber, der schlichter, anspruchsloser schreibt, offener erzählt, als sie. Wem kann es einfallen, in der unnachahmlichen Einfachheit des Evangeliums die Sprache eines Schwärmers oder Betrügers zu erkennen? Und wie ließe es sich nur denken, daß die Apostel nichts anderes im Sinne hatten, als durch Schreiben und Predigen der Welt ein albernes Märchen aufzubinden? Was hatten sie dabei zu gewinnen, welchen Lohn in diesem oder jenem Leben dafür zu hoffen gehabt? Läßt sich wohl ungereimteres ersinnen, als daß sie, die armen, schlichten Männer, bloß um der Freude willen, die Welt betrogen zu haben, den grimmigsten Haß ihrer Landsleute, der Hohenpriester, Richter und Kaiser auf sich laden und immerwährende Verfolgung, Geißelhiebe, Ketten und Bande, selbst den Tod leiden wollten? Wer verdient wohl eher Glauben, als Zeugen, die, um die Wahrheit ihrer Aussagen zu bekräftigen, sich peinigen und hinwürgen lassen?

Wären sie aber auch so unbegreiflich tollsinnig gewesen, um einen solchen Plan zu fassen, wie war es ihnen möglich, denselben auszuführen? Wo hätten unwissende Leute, und in der Voraussetzung, daß sie Betrüger waren, die lasterhaftesten Leute, eine so reine und heilige Sittenlehre hergenommen, wie jene des Evangeliums ist, eine Sittenlehre, welche alles übertrifft, was die größten Weltweisen mittelst der beharrlichsten Anstrengung erfunden haben? Wie hätten sie den so bewundernswürdigen Charakter Jesu erfinden können, der ganz im Widerspruch mit den Sitten, den Vorurteilen, der Erziehung und Ansicht der damaligen Juden ist? Wären aber die Evangelien Erdichtung, so hätten ihre Verfasser auch die Lehre und die Leidensgeschichte Jesu erdichten müssen.

Doch gesetzt, es wäre ihnen eine solche Dichtung gelungen, wie war es möglich, daß ein von den handgreiflichsten Lügen strotzendes Werk zum Ansehen eines göttlichen Buches gelangen konnte und daß es dieses Ansehen neunzehn Jahrhunderte lang bei allen aufgeklärten Völkern, ja, bei den größten Denkern behauptete?

Ich sage: „die handgreiflichsten Lügen“. Denn die Evangelisten erzählen nicht Begebenheiten, die etwa tausend Jahre vor ihnen in irgend einem un-

bekanntem Erdwinkel sich ereignet hätten, sondern das, was zu ihrer Zeit im Judentum vor aller Augen geschehen ist.

Setzt, es käme heute jemanden in den Sinn, uns Glauben machen zu wollen, daß dieser Tage jemand vom Himmel herabgestiegen sei und die erstaunlichsten Wunder wirke; in unserer Gemeinde, vor unseren Augen habe er Tote zum Leben erweckt, Blinde sehend, Lahme gehend gemacht. Wer würde einem solchen Wahnsinnigen Glauben schenken? Und was würden wir von einem Buche halten, in welchem dieser bare Unsinn aufgezeichnet wäre? Würden wir es nicht mit Entrüstung oder doch mit einem mitleidigen Lächeln wegwerfen?

Wie hätte es also den Aposteln und Evangelisten ergehen müssen, wenn die Wunder, die sie uns in denselben erzählen, erdichtet wären? Hätte nicht jedermann ihnen erwidert: wo ist denn der Blindgeborene, der das Augenlicht erlangt haben soll? wo die von den Toten erstandene Tochter des Jairus? wo die Witwe von Naim und ihr Sohn? wo jener Lazarus, der vier Tage im Grabe lag? wo sind die Lahmen, die Tauben, die Gichtbrüchigen, die geheilt worden sind? Kein Mensch weiß davon? Und was träumt ihr von der dreistündigen Finsternis, die den ganzen Erdbreis bedeckt haben soll, von Felsen, die zersprangen, von Gräbern, die sich öffneten, von Heiligen, die erschienen, vom Vorhang des Tempels, der zerriß? Auch wir haben Augen und Ohren! Wahrhaftig, entweder seid ihr wahnsinnig oder haltet ihr uns alle für wahnsinnig! „Meint ihr wohl,“ fragt Arnobius,¹ der zur Zeit der diokletianischen Verfolgung lebte, die Heiden, „meint ihr wohl, die Menschen damaliger Zeit wären bis zu dem Grade albern, blödsinnig und toll gewesen, sich einzubilden, dasjenige, was sie nie gesehen hatten, doch wirklich gesehen zu haben? Nein! Durch die Kraft der Wahrheit selbst besiegt, unterwarfen sie sich Gott dem Herrn und hielten es nicht für Verlust, auch ihre Glieder zum Zerreißen und ihre Leiber zum Zerfleischen hinzugeben.“

Es liegt demnach am Tage, daß die heiligen Evangelisten die Wahrheit nicht nur schreiben konnten und wollten, sondern es auch mußten, weil sie niederschrieben, was Tausende, die damals noch lebten, was

¹ Disp. adv. gentes I. 1. n. 54. 55.

Jerusalem, ganz Judäa und Galiläa mit eigenen Augen gesehen oder von Augenzengen vernommen haben, und zwar von solchen, welche Haß und Neid antrieben, alles unnachlässig aufs Genaueste nachzuprüfen.¹

6. Folgerungen.

Nicht wahr, jetzt ist uns alles klar! Klar die Feierlichkeit in Rom den 16. November 1908, klar der Erfolg der Predigt des galiläischen Fischers Petrus, klar die allgewaltige, schaffende Macht der Worte, der Verheißungen und Befehle des gekreuzigten Jesus von Nazaret. Notgedrungen müssen wir mit Petrus ausrufen: „Du bist Christus der Sohn des lebendigen Gottes!“ Daraus folgt:

a) Die Abfallsbewegung vom Christentum ist ein Aufruhr gegen Christus, gegen den lebendigen Gott. Die Gründe für die Bewegung können nicht auf Wahrheit beruhen. Und in der Tat, den Stürmern gegen das Christentum werden geradezu Unkenntnis der Lehren des Christentums, Verzerrung der Dogmen, Fälschung der Geschichte nachgewiesen. So hat z. B. sogar der Protestant Kaumann in der Papstgeschichte Hoensbroechs mehrere Hunderte von Fälschungen nachgewiesen; eben derselbe hat auch Wahr- und falsche Auffassung der Lehren der Kirche und Unwissenheit in den kirchlichen Dogmen offen zum Vorwurf gemacht.

b) Ist Christus wahrer Gott, dann sind wahr die Tatsachen und Lehren über die Schöpfung, über das erste Menschenpaar, über den Sündenfall, über die Erbsünde, so wahr und geschichtlich der Inhalt der Bücher Moses. Ich hebe hervor die Erzählung Moses,² Gott habe im Anfange Himmel und Erde erschaffen, die Erde sei einmal mit Wasser und Finsternis umgeben gewesen und habe sich in einem Zeitraum, den wir mit sechs Tagen bezeichnen, zum heutigen Zustande entwickelt, zuletzt habe Gott den Menschen gemacht und ihm eine unsterbliche Seele eingehaucht.

Was die sechs Tage zu bedeuten haben, was für ein Verhältnis zwischen Erde und Sonne bestehe, darüber ist kirchlich gar nichts entschieden worden; nichts entschieden worden ist auch darüber, ob Gott

alles im fertigen Zustande erschaffen habe, oder habe er bloß den Urstoff mit seinen Kräften erschaffen, der sich dann im Verlaufe von Millionen von Jahren zum heutigen Weltssystem entwickelt hat. Darüber wissen wir auch als gläubige Christen nur daß, was uns die Wissenschaft nachweist. Jedes gesicherte Resultat der Wissenschaft nehmen wir mit Freuden an. Freilich hat uns diese Wissenschaft schon oft betrogen, weil sie geirrt und den Irrtum erst nach neuer, mühsamer Forschung aufgedeckt hat.

Verwerfen müssen wir nur jene Resultate der Forscherarbeiten, welche Gott, die Erschaffung, die Unsterblichkeit der menschlichen Seele leugnen. Solchen Leugnern stehen ja andere Männer der Wissenschaft gegenüber, welche trotz ihrer freien Forschung Gott den Schöpfer und die Unsterblichkeit der menschlichen Seele bekennen. Gegen diese Wahrheiten kämpft schon über dreißig Jahre der unglückselige Häckel von Jena an. Ist er zuverlässig! Schon sein Haß gegen das Christentum muß ihn als höchst verdächtig erscheinen lassen. Und in der Tat wird ihm selbst von seinen gewesenen Schülern Unkenntnis und Irrtum in jenen Zweigen der Wissenschaft vorgeworfen, auf welchen er sein System aufgebaut hat, ja, es wurden ihm vor mehreren Jahren sowohl als auch in der letzten Zeit sogar bewußte Fälschungen nachgewiesen, und auch die ganze Art der Behandlung ist derartig, daß der protestantische Philosoph Paulsen öffentlich erklärt hat, er schäme sich, daß ein derartiges Werk, wie es die Welträtzel von Häckel sind, im deutschen Volke als ein wissenschaftliches Werk gelten und eine derartige Ausbreitung hat finden können.

Und dieser Häckel, ach, wie viele Tausende hat er dem Christentum abwendig gemacht!

c) Ist Christus wahrer Gott, so ist unser innigstes Verlangen nach einer ganz zuverlässigen Antwort über Gott, über unser Woher und Wohin, erfüllt.

Die Fragen: woher bin ich gekommen, wohin gehe ich? sind für jeden denkenden Geist keineswegs müßig; denn von der Beantwortung dieser Fragen hängt meine ganze Lebensführung, meine Weltanschauung ab. Ja, ohne eine ganz zuverlässige, untrügliche Beantwortung könnte ich ja keineswegs ruhig leben. Ich gehe dem Tode, der Ewigkeit entgegen: wie ist nun die Ewigkeit beschaffen? gibt es eine Ewigkeit? darüber muß ich eine vollkommene und

¹ Deharbe, Katechismus, Bd. 1., pag. 50 sqq. — ² 1. Mos. 1. sqq.

sichere Aufklärung haben, sonst müßte ich einer stummen Verzweiflung anheimfallen.

Und wo werde ich eine solche, von meiner vernünftigen Natur geforderte Antwort bekommen? Durch eigene Forschung? Aber wer hat denn Zeit und Talent, um in diesen höchsten und schwierigsten Fragen zu forschen und forschend zu einem befriedigenden Resultate gelangen zu können? Und wann könnte ich im besten Falle dazu kommen? Erst spät: ich muß jedoch von meinem ersten Bewußtsein an dieses Resultat kennen, um mein Leben ordentlich einrichten zu können.

Ich sehe ein, ich muß einen zuverlässigen Lehrer haben. Wo finde ich ihn? Die Geschichte der alten und neuen Zeit weist mir keinen solchen auf: ach, die Weisen der Welt kommen trotz des mühsamsten Forschens zu keinen festen Resultaten, ja, sie widersprechen meistens einander. Kein Wunder, wenn man in der neuesten Zeit vor den höchsten Fragen stehen bleibt, weiter vorzudringen nicht wagt und bekennt: wir wissen es nicht und werden es niemals wissen; oder wenn man mit Niessche ruft: es ist nichts wahr; oder mit Hartmann das vernunftlose Tier beneidet, weil es unsere Geistes- und Seelenqualen nicht kennt.

Sollen auch wir verzweifeln? Nein! Wenn es einen persönlichen Schöpfer, einen Gott gibt, so muß er uns Mittel zur sicheren Erkenntnis unserer Endbestimmung an die Hand gegeben haben. Nun, in der Tat aus den vielen möglichen Mitteln hat er das der positiven Offenbarung gewählt. Diese Offenbarung hat in Christus dem Gekreuzigten, in Christus dem Gottessohn ihren Abschluß gefunden. Christus ist der Mittelpunkt unseres ganzen persönlichen, ja, heutzutage auch des sozialen und politischen Lebens.

Wir sind ruhig; wir glauben an den Gottessohn, nehmen seine Lehren, seine Gebote und seine Heiligungsmittel an und wissen, daß wir auf dem rechten Wege sind und nicht fehlgehen können, denn Gott kann weder täuschen noch getäuscht werden.

Wir sehen aber auch ein, daß der Weg der positiven Offenbarung, des autoritativen Belehrens für uns alle am passendsten ist. Er paßt für das Kind und für den Greis, er paßt für den einfachsten Mann, wie für den Gelehrten, welcher sich durch eigene Forschung in die geoffenbarten Lehren immer

mehr vertiefen und dieselben immer allseitiger erkennen kann. Zu den meisten Kenntnissen kommen wir ja auf dem Wege der Belehrung, und nur betreffs der ewigen Wahrheiten soll die Belehrung nicht am Platze, soll die Belehrung vernunftwidrig sein!

Vernunftwidrig? Wird denn die Tätigkeit der Vernunft aufgehoben? Nein! Die Vernunft hat zunächst die Tatsache im allgemeinen zu beweisen und dann klarzulegen, die Lehre, um welche es sich handelt, sei in der Offenbarung enthalten. Sind diese beiden Beweise gelungen, dann verlangt es meine Vernunft, daß ich die Lehre als sichere, als untrügliche Wahrheit annehmen muß; die Annahme verweigern, hieße vernunftwidrig handeln.

Ebenso verlangt es unsere Vernunft, daß wir uns an die Kirche halten sollen. Hat nicht der Gottessohn Petrus, der seine göttliche Würde bekannte, zum Felsen gemacht, auf dem er seine Kirche bauen wolle?¹ Hat er ihm nicht die Schlüssel seines Reiches versprochen mit der Vollmacht, alles zu lösen und zu binden?² Hat er ihn nicht zum Hirten seiner ganzen Herde bestellt?³ Und wie sprach der Heiland nach seiner Auferstehung und unmittelbar vor seiner Himmelfahrt zu den Aposteln? „Mir ist alle Gewalt gegeben im Himmel und auf Erden. Darum geht hin und lehrt alle Völker und tauft sie im Namen des Vaters und des Sohnes und des Heiligen Geistes; und lehrt sie alles halten, was ich euch befohlen habe; und sieh, ich bin bei euch alle Tage bis ans Ende der Welt.“⁴ Ferner sprach er bei derselben Gelegenheit: „Geht hin in die ganze Welt und predigt das Evangelium allen Geschöpfen. Wer da glaubt und sich taufen läßt, der wird selig werden; wer aber nicht glaubt, der wird verdammt werden.“⁵

Nicht wahr, die Worte sind klar. O, wie müssen wir dem Gottessohn für diese Anordnung dankbar sein! Seine Apostel und ihre Nachfolger hat er uns zu Lehrern bestellt. Petrus und seine Nachfolger hat er uns zum Hirten gegeben; er und die Apostel haben von ihm die Vollmacht, zu lehren, zu taufen und den Willen Gottes zu verkünden; sie haben von ihm die Bevollmächtigung, alles zu lösen und zu binden, und, weil sie schwach sind, will er selbst bei ihnen bleiben bis zum Ende der Zeit, ja, Petrus

¹ Matth. 16, 16 sqq. — ² Matth. 16, 19. — ³ Joh. 21, 15 sqq. — ⁴ Matth. 28, 18 qq. — ⁵ Mark. 16, 15 sqq.

will er zu einem Felsen machen, daß die auf diesem Felsen gebaute Kirche nie überwunden werden könne.

Welche Sicherheit hiemit für uns! Wir brauchen uns nur an diese Kirche anzuschließen, so finden wir in ihr die volle Wahrheit über unsere Bestimmung, die volle Aufklärung über den Willen Gottes und die Mittel, die uns notwendig sind, um dem Willen Gottes gemäß leben zu können. So hat es der Sohn Gottes angeordnet.

d) Jetzt verstehen wir das Wort „Dogmenzwang“ und „freie Forschung“. Ja, soll es denn keine feststehende Wahrheit geben? Und wenn es eine solche gibt, verlangt es denn nicht eine Vernunft, daß ich ihr zustimme und von mir alle Behauptungen fernhalte, welche mit ihr nicht übereinstimmen; verlangt es nicht die Vernunft, daß ich in meiner Forschung nie zu Resultaten gelangen dürfe, welche jener gewissen Wahrheit widerstreiten würden? Oder darf meine Forschung zu solchen Resultaten kommen? Wären solche Resultate nicht ein Irrtum? Und den Irrtum dürfte ich nicht verwerfen? Und diese Notwendigkeit, den Irrtum zu verwerfen, wäre ein Hindernis der freien Forschung? Ist es nicht vielmehr ein Hilfsmittel, daß meine Forschung den Weg einhalte, der zur Wahrheit führt und nicht auf Abwege gerate?

Schluf.

Wir können schließen. — Geliebte in Christo, bleiben Sie getreu Jesu, dem lebendigen Gotte, lassen Sie sich durch glänzende Redensarten von der Unmöglichkeit der Wunder, vom Dogmenzwang und von der Freiheit der Forschung nicht wankend, im Glau-

ben irremachen! Deshalb begeben Sie sich nicht freiwillig in Glaubensgefahren!

Warum lesen Sie denn Bücher, welche den Glauben absichtlich bekämpfen? Warum halten Sie Zeitungen, die das Christentum unterwühlen? Haben Sie aus der katholischen Apologetik, Dogmatik, Moral und Geschichte genügende Kenntnisse, um die Irrtümer und Fälschungen erkennen zu können? Es ist dies nicht möglich. Also fort mit solchen Büchern, fort mit solchen Zeitungsblättern, welche Ihren Verstand unter der Maske der Wahrheit mit Irrtümern anfüllen, in Ihrem Herzen Zweifel anregen und gewaltige Seelenkämpfe veranlassen!

Wenn sich zu einer solchen glaubensfeindlichen Lektüre noch das Lesen schlüpfriger Romane gesellt und Sie mit glaubenslosen, vielleicht auch sittenlosen Menschen verkehren, so werden in Ihnen die gefährlichsten Leidenschaften geweckt, es kommt zum verbotenen Genuße der bösen Lust, das Gebet wird unterlassen, der Sonntag nicht mehr geheiligt, das Licht der Gnade Gottes erlischt, Sie werden im Glauben und im Glaubensleben gleichgültig, nachlässig, ja, demselben bald feindselig gesinnt und die Gefahr, das Glaubensleben aufzugeben, den Glauben zu verwerfen, ist vor der Tür. Was wird geschehen? O, denken Sie an den Tod, an das Gericht, an die Ewigkeit! Denken Sie an den Gottessohn! Amen.

Laibach am Namen-Jesu-Feste, den 17. Jänner 1909.

† Antonius Bonaventura

Fürstbischof.

Fastenmandat für die Laibacher Diözese.

Bufolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 14. Juni 1906 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das laufende Jahr zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

I. Eigentliche strenge Fasttage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.

2. Die Freitage der vierzigstägigen Fasten- und der Adventzeit.

3. Die Mittwoch, Freitage und Samstage der Quatemberzeiten.

4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten, d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigstägigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.

2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, so oft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Abstinenztage fällt.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und so oft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen das Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Konstrukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnstationen speisen müssen; denjenigen, welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Ange-

hörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigstägigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachtmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich, daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachessen; ausgenommen sind die Priester, denen es auch nicht erlaubt ist beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Alle diejenigen, die sich der gewährten Nachsichten bedienen werden, ermahne ich zum Ersage dafür gute Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater Unser“ und „Gegrüßet seist du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenusses zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

† Antonius Bonaventura

Fürstbischof.

Anton Bonaventura

po božji in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski

vsem vernikom srečo, mir in blagoslov v Gospodu našem Jezusu Kristusu!

V Kristusu ljubljeni verniki ljubljanske škofije! Dosedaj sem v svojih pastirskih listih do Vas branil temelje svete vere zoper razne napade. Posebno obširno sem to storil lani. Pokazal sem Vam, kako napačni, krivi in nedokazani so nauki naših svobodomiselcev, ki hočejo z njimi podreti in razrušiti starodavno poslopje sv. katoliške vere.

Letos sem si pa izbral ono nam najbolj drago in sladko skrivnost naše svete vere, nad katero se siromašni in zaslepljeni svobodomiselci najbolj izpotikajo in jo nad vse sovražijo. Lahko uganete, katero skrivnost mislim: skrivnost sv. Rešnjega Telesa.

Da o njej izpregovorim, me nagiba ne samo hudobija svobodomiselnih izdajavcev, ampak tudi Vaša gorečnost, Vaša ljubezen do te svete skrivnosti, katero kažete ob urah ponočnega, nedeljskega in celodnevnega češčenja in pa z vedno pogostejšim pristopanjem k mizi Gospodovi.

Govoriti pa hočem o treh točkah, namreč I. o svetem Rešnjem Telesu sploh, II. o svetem obhajilu in III. o pogostem svetem obhajilu. Prosim Vas, da prav pazljivo poslušate in dobro premislite vse vzvišene resnice, katere Vam bom sedaj razlagal.

I.

O sv. Rešnjem Telesu sploh.

Mi verujemo v presveto Rešnje Telo. Kaj se to pravi? To se pravi: „Mi verujemo, da je pod podobo kruha pričujoče pravo Telo Jezusovo in pod podobo vina prava Kri Njegova.“ Ta resnica je največja skrivnost naše svete vere. S svojimi naravnimi močmi je ne moremo dokazati, saj nam naši čuti, vid, tip, okus, ne kažejo Telesa in Krvi Gospodove, ampak edino le podobi kruha in vina; zato bi sodili, da je pred nami kruh in vino.

In vendar vkljub temu zahteva Cerkev od nas, naj verujemo, da pod tema podobama ni kruh, ne vino, ampak pravo Telo in prava Kri našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ta zahteva je pač težka; naš razum hoče zanesljivih, nepobitnih dokazov; le tedaj se bo podvrgel in veroval globoko skrivnost, akoravno čuti drugače izpričujejo. Takih dokazov zahtevamo, ker naša vera mora biti razumna.

In zares, dokazov za našo vero nam ne manjka. Prav prepričani bomo o popolni resničnosti te skrivnosti, ako pogledamo nauk Cerkve, besede Jezusove in želje našega srca.

1. Nauk Cerkvè.

Sveta katoliška Cerkev je nauk o presvetem Rešnjem Telesu vedno in nepretrgoma oznanjevala, branila in verovala. Le poglejmo nekoliko dokazov v teku devetnajstih stoletij.

Dokaz te vere so spisi cerkvenih očetov in učenicov, od prvih časov do današnjega dneva. Sv. Ignacij, naslednik sv. Petra v Antiohiji, ki je umrl l. 107., piše o krivovercih svojega časa, da se zdržujejo sv. Rešnjega Telesa, „ker nočejo priznati, da je tukaj Telo našega Gospoda, ono Telo, ki je za naše grehe trpelo in ki ga je Oče v svoji ljubezni od smrti obudil.“

Sv. Justin, modroslovec, duhovnik in mučenik, je živel v prvi polovici drugega stoletja. Branil je katoliško Cerkev zoper rimske preganjavce. V tej obrambi pripoveduje, kaj kristjani pri svojih shodih delajo. Poroča, da diakoni dele kruh in vino, ter trdi: „to hrano imenujemo evharistijo in je ne prejemamo kot navadno hrano in navadno pijačo; ampak kakor je Jezus Kristus v naše odrešenje nase vzel meso in kri, tako tudi verujemo, da je ta v Njegovem imenu blagoslovljena hrana meso in kri včlovečenega Jezusa.“

Škof in mučenik Irenej, učenec sv. Polikarpa, ki je do konca drugega stoletja živel na Francoskem, kamor je prišel iz Azije, piše: „Kako bi se moglo trditi, da naše meso ne bode kdaj vstalo, ko se vendar hrani z mesom in krvjo našega Zveličarja?“ Tertulijan v tretjem stoletju piše: „naše meso se hrani po Telesu in po Krvi Kristusovi, da raste po božanstvu dušno življenje.“ Naj govori še imenitni patriarh Krizostom iz četrtega stoletja; on piše: „ker je Kristus rekel: to je moje Telo, ne smemo vere zadrževati. Mnogi govore: ko bi le mogel gledati Zveličarja v enakem človeškem Telesu, kakor ga je imel na zemlji! Jaz Vam pa rečem, da ga zares gledate, da se ga dotikujete, da ga sprejemate v svoja srca, da ga uživete.“

Enako jasno, razumljivo in določno uče vsi sv. očetje in drugi učitelji skozi vsa sto-

letja do današnjega dneva. Naj imenujem svetega Tomaža Akvinskega iz trinajstega stoletja, ki nam je zapustil prekrasne slavospeve na sv. Zakrament, in sv. Alfonza iz osemnajstega stoletja, od katerega imamo tako presrčna premišljevanja za obiskovanje presvetega Rešnjega Telesa.

Vero katoliške Cerkve vseh časov nam izpričujejo tudi krasne hiše božje in božja služba v njih. Kdo je zidal prelepe cerkve in jih napolnil z umetninami, kakor jih vidimo po vsem svetu iz novih in iz najstarejših časov? Ali ne vera naših očetov, dedov in pradedov, ki so hoteli svojemu Bogu pripraviti primerno stanovanje? In odkod ime hiša božja?

Isto nam izpričuje božja služba in vse, kar se rabi zanjo in pri njej: tabernakelj, ki mora biti posebno skrbno napravljen in pripravljen; od škofa posvečeni oltar za sveto daritev; blagoslovljene mašne obleke, ki se rabijo edino pri svetih opravilih; svete posode iz zlata in srebra, katerih se sme dotikati le blagoslovljena roka duhovnikova; sveče med sveto daritvijo, večna luč pred tabernakljem, toliko poklekovanj pri povzdigovanju in za njim, besede duhovnov pri svetem obhajilu: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj obvaruje tvojo dušo v večno življenje!“; verniki, ki med sv. mašo pobožno kleče, praznik sv. Rešnjega Telesa, slovesne procesije, celodnevno češčenje: ali vsi ti obredi ne dokazujejo vere svete Cerkve v resnično pričujočnost Jezusovo pod podobo kruha?

Za dokaz te vere se moremo sklicavati tudi na krivoverce prvih tisoč let. V teh letih je nastopilo mnogo krivovercev, ki so pokvarili prave nauke Kristusove in so se zato odtrgali od rimske Cerkve. Toda vse te nove vere so ohranile nauk o sv. Rešnjem Telesu, nobena se ni drznila tajiti ga. Posebno imenitna je iztočna Cerkev. V devetem stoletju se je siloma odtrgala od rimske. Na čelu razkola je bil carigrajski patriarh Focij. Da bi svoj korak opravičil, je rimski Cerkev vse mogoče očital: toda vere v presveto Rešnjo

Telo se ni dotaknil. To vero izpričuje iztočna cerkev še dandanes in jo je navdušeno branila zoper razne krive učitelje, ki so jo zavrgli in so poizkusili tudi iztočno cerkev zase pridobiti.

Vero katoliške Cerkve izpričujejo tudi razni cerkveni zbori. Deset stoletij vere v presveto Rešnje Telo ni nikdo motil. Sele v enajstem stoletju nastopi Berengar zoper ta nauk. Pohujšanje je bilo silno; zašumelo je po vsem katoliškem svetu. Sklicalo se je enajst pokrajinskih cerkvenih zborov, ki so krivi nauk obsodili z veliko nevoljo in v zaščeno za to hudobijo se je vpeljala navada, da se po posvečenju svete hostije in keliha oboje povzdigne, med povzdigovanjem pa verniki klečeč na kolenih molijo Kristusa, ki je po posvečenju pričujoč v podobah kruha in vina.

In ko so zopet v 16. stoletju krivoverci tajili nauk o presv. Rešnjem Telesu, se je v Trident na Tirolskem sklical vesoljni cerkveni zbor, na katerem je sveta Cerkev, nezmotljiva varihinja resnice, nauk zopet slovesno določila, oznanila in iz Cerkve izobčila vsakega, ki bi ga tajil.

Ako samo to premislimo, namreč nauk sv. Cerkve skozi vsa stoletja, ali ne bomo nekako veselega in hvaležnega srca povzdignili rok proti sveti hostiji in iz dna duše govorili: verujem! Verujem v pričujočnost Jezusovo in s to vero se pridružimo nauku svete Cerkve skozi 19 stoletij! V to verujem z vsemi pravimi kristjani, z vsemi velikimi in svetimi možmi, ki so kdaj živeli, s svetim Avguštinom, Krizostomom, Bernardom, Tomažem, Bonaventuro, Alfonzom, Frančiškom Saleškim, z vsemi svetniki in svetnicami božjimi!

2. Besede Jezusove.

Toda, od koga pa ima sveta Cerkev ta nauk? Odgovorim: od samega Gospoda Jezusa Kristusa in Njegovih apostolov. Le poglejmo dotične dogodke.

Leto pred svojo smrtjo je Kristus nasitil pet tisoč ljudi s peterimi hlebi in nekoliko

ribami. Po čudežu je šel v Kafarnavm. Ljudstvo, razveseljeno po toliki dobroti, Ga je iskalo in Ga našlo drugega dne v Kafarnavmu. Kristus ljudi pokara, rekoč: „Iščete me, ne ker ste videli čudeže, temuč ker ste jedli od kruha in bili nasiteni. Delajte ne za jed, katera mine, ampak za jed, katera ostane v večno življenje in katero Vam bo Sin človekov dal.“¹

Ozirajoč se na čudež s kruhi, je Kristus začel govoriti o novi jedi, katero jim bo dal. In katera je ta jed? Čujte samega Gospoda, ki prav slovesno tako-le govori, kakor nam poroča sv. apostol Janez:

„Vaši očetje so jedli mano v puščavi in so umrli. Ta je kruh, ki pride z nebes, da ne umrje, kdor od njega je. Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes. Ako kdo je od tega kruha, bo živel vekomaj; in kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta.“²

Te besede so jasne: Kristus obljubi, da bo dal novo jed in ta jed je Njegovo Telo, ki ga bo dal za življenje sveta. Judje so to prav po besedi razumeli, zato „so se prepirali med seboj, rekoč: Kako nam more ta dati v jed svoje meso?“³

Kaj pa Gospod na to odgovori? Ali morda svoje besede prekličje, ali jih drugače razloži? Ne, ampak še bolj jih razjasni in potrdi, veleč:

„Resnično, resnično Vam povem: ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili Njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil naslednji dan. Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača. Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.“⁴

Kajne, besede so jasne? Poslušavci so jih dobro razumeli. Vedeti pa niso mogli, kako nam bo Gospod dal v hrano svoje meso in svojo kri. To bi morali Njemu prepustiti in pa verovati, da bo že On, ki je Sin živega Boga, vse prav in dostojno uredil. Toda celo

¹ Jan. 6, 26, 27. — ² Jan. 6, 24–52. — ³ Ibid. 6, 53 — ⁴ Ibid. 6, 54–57.

mnogi učenci tega niso storili, marveč so govorili: „To govorjenje je trdo in kdo ga more poslušati?“¹

Ali je Gospod sedaj preklical, kar je govoril, ko so mrmrali ne le judje, ampak celo mnogi učenci Njegovi? Ne, ampak je nevernike pokaral, kar nam sv. Janez tako-le pripoveduje:

„Ker je pa Jezus sam pri sebi vedel, da zavoljo tega Njegovi učenci godrnjajo, jim je rekel: to Vas pohujša? Kaj tedaj, ko boste videli Sinu človekovega iti gor, kjer je bil poprej? Duh je, ki oživlja, meso nič ne pomaga. Moje besede so duh in življenje. So pa eni med nami, ki ne verujejo . . . zato sem Vam rekel, da nihče ne more priti k meni, ako mu ni dano od mojega Očeta.“²

Glejte, kako je Kristus svojo obljubo zatrjeval in pokaral one, ki niso hoteli verovati. Kaj pa sedaj? Sv. Janez piše dalje: „Odsihmal je veliko učencev odstopilo in niso več z njim hodili.“²

Učenci torej in to mnogi zapuščajo Gospoda. Kaj bo, ako ga zapuste vsi? Tedaj bi bilo Njegovo delo uničeno. Morda bo vsaj sedaj Gospod preklical, ali drugače razložil svoje besede, če jih morda vznevoljeni učenci niso prav razumeli. Ne, On tega ne stori; ampak obrne se celo do svojih apostolov in jih vpraša: „Hočete li oditi tudi vi?“³ Nevarno vprašanje! Kaj pa, ko bi odšli tudi apostoli? Nič ne dé, Kristus ničesar ne prekličé. In kaj store apostoli?

„Simon Peter Mu je tedaj odgovoril: Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš; in mi smo verovali in spoznali, da si ti Kristus, Sin božji.“⁴

O, pravega odgovora iz globočine žive vere! Tako je prav; tudi mi se pridružimo sv. Petru in apostolom.

Kar je pa Gospod o tej Veliki noči obljubil, je izpolnil o Veliki noči leto dni pozneje. Dogodek Vam je znan. Prišel je velikonočni čas, in sicer oni preimenitni čas, o katerem

je bilo od vekomaj določeno, da Kristus umrje na križu in odreši človeški rod. V četrtek zvečer, ravno pred smrtjo, je z apostoli jedel velikonočno Jagnje; umil jim je noge, sedel k mizi iz ljubezni do Boga in do nas, ves zamaknjen je vzel kruh v svoje roke, ga posvetil, dal apostolom in rekel: vzemite in jejte, to je moje telo . . . Potem je vzel v roke kelih z vinom, ga tudi posvetil, dal apostolom in rekel: vzemite in pijte, to je moja kri nove zaveze . . ., to storite meni v spomin. Tako nam pripovedujejo trije evangelisti.¹

Predragi v Kristusu, ali niso to zopet jasne besede? Z besedami: „to je moje telo“ je izpremenil kruh v svoje Telo in z besedami „to je moja kri“ je izpremenil vino v svojo Kri. Drugače se te besede ne morejo razumeti. In zares, dobesedno so jih razumeli apostoli, dobesedno vsi kristjani vseh časov. Ne, niso rekli z judi: „to je trd govor“, ampak v živi veri so zaklicali s Petrom: „verujemo, saj si Ti Kristus, Sin božji, torej vsemogočni Bog, ki si z Očetom in Sv. Duhom iz nič ustvaril nebo in zemljo, in zato verujemo, da moreš to, kar že je, izpremeniti v kaj drugega, izpremeniti torej kruh in vino v svoje Telo in v svojo Kri.“

Ko bi se mi v veri motili, morali bi trditi, da je Gospod sam zakrivil našo zмотo. Saj je vedel, da Ga bodo dobesedno razumeli ne le Njegovi apostoli, ampak vsi, ki bodo kdaj Vanj verovali, in sicer najbolj trdno in neomahljivo ravno oni, ki bodo Njega najbolj ljubili, se Zanj žrtvovali, da, celo umrli. Ako bi bilo to dobesedno razumevanje napačno, moral bi bil On besede koj popraviti in v pravem pomenu razložiti. Ker pa tega ni storil, moramo trditi, da edino resnična je dobesedna razlaga.

Zato mi verujemo. Temelj naše vere je pa resnica, da je Kristus Sin živega Boga, včlovečeni Bog. Pomisli, ko bi kak navaden človek predte stopil in trdil, da bo kruh in vino izpremenil v svoje meso in v svojo kri in da je od vere na te besede in od uživa-

¹ Ibid. 6, 61. — ² Ibid. 6, 67. — ³ Ibid. 6, 68. — ⁴ Ibid. 6, 69, 70.

¹ Mat. 26, 26, id.; Luk. 28, 19, id.; Mark. 14, 22, id.

nja te hrane odvisno večno življenje, s kakim studom in gnusom bi se Ti obrnil proč od njega, ki se iz Tebe tako norčuje! In vendar trditev, ki bi bila samaposebi smešna in neumna, ta trditev se veruje po vsem svetu, verujejo jo milijoni ljudi vseh narodov, vseh stanov, verujejo prvi učenjaki vseh stoletij od početka do današnjega dneva. Ali je to mogoče? Da, še več, ta vera je središče verskega življenja toliko milijonov najboljših ljudi, duša katoliške svetovne Cerkve in mati največjih ljudi, največjih svetnikov! Vprašam te, je li mogla priti ta resnica iz ust človeka? Ne, ni mogoče! Zato moramo trditi, da prihaja od Boga.

Pred nekoliko leti je v Lüttichu mlad, izobražen in strogo veren mož prišel v družbo nevernih svobodomiselnikov, ki so ga začeli zbadati. Med drugimi ugovori in očitaji so mu tudi rekli: „Kako bi mogel razumen človek verovati, da je v kosčku kruha pričujoč Bog, največje bitje? Kako je to mogoče? Kako bi si mogel pameten človek to razložiti?“ Mladi mož mirno in odločno odgovori: „Ko mi odbije zadnja ura, upam, da bom zveličan in pridem v nebesa, toda ne skozi vrata, na katerih je zapisano: „Kako je to mogoče“, ampak skozi vrata, na katerih je zapisano: „Verujem, kar je Bog razodel“. Ako hočete izpodbiti resničnost katoliške vere, morate najpoprej dokazati, da Kristus ni prišel na svet, da On ni pravi Bog, da ni delal čudežev, da ni od mrtvih vstal in da tega nauka ni popolnoma jasno izgovoril.“ Zasmehovavci so nato obmolknili.

3. Želje našega srca.

Mi torej dobro vemo, da je pod podobo kruha sam Jezus med nami: saj imamo ta nauk iz ust Boga samega. Akoravno te vere ne podpirajo naši čuti, nam vendarle ni težka, saj ustreza neugasljivim željam našega srca. O tej trditvi se prav lahko prepričamo.

V dnu srca nosimo globoko zarisano prepričanje, da je nekdo nad nami, ki nas

vodi in poseza v naše življenje. Tega prepričanja ni mogoče iz srca izbrisati. Ko pridejo bridke ure bolečin, izkušnjav, zapuščenosti, obupnosti, se roke nehote dvigajo kvišku k Onemu, ki edini more pomagati, potolažiti. Da, kraj želimo imeti, kjer bi našli svojega Boga, Mu odkrili svoje srce in Ga prosili pomoči.

Vemo, da je Bog povsod pričujoč, da je ves svet hiša božja. To nas že potolaži; vernemu človeku je to čvrsta opora v viharnih dneh zemeljskega življenja. Vendar pa ta vera še ne zadostuje nam, ki smo navezani na čutila. V temnih dneh hrepenimo po kraju, kjer je Bog posebno blizu, kjer se na poseben način razodeva, da ga moremo nekako videti, čutiti, z Njim govoriti. To potrjuje zgodovina.

Lep je bil raj, kjer sta prebivala prva dva človeka: toda vsa lepota in prijetnost ne bi bila zadostovala za popolno srečo, ako bi se v raju ne bil razodeval Bog na poseben način, in bi ne bil nekako vidno z njima občeval. Šele posebna pričujočnost božja je prve starše popolnoma osrečila.

Kar pride greh in pokonča to neizrekljivo srečo. Po kazni za greh se Bog nekako umakne, ljudje so nekako bolj sami sebi pripuščeni, Oh, kako so zdihovali po Bogu, zdihovali po kraju, kjer bi ga našli! Kaj in Abel zažigata darove, da bi si naklonila milostno pričujočnost božjo. Tudi Noe je daroval in o sv. očakih čitamo, da so darovali posebno na onih krajih, o katerih so mislili, da biva tam Bog na poseben način in so zato ti kraji posebno sveti. Saj vemo, kako je zaklical očak Jakob: „Resnično, Gospod je na tem kraju in jaz nisem vedel! In prestrašen je rekel: Kako strašan je ta kraj! Tukaj ni drugega kakor hiša božja in vrata nebeška.“¹

To potrebo so čutili tudi poganski narodi. Boga so hoteli imeti blizu sebe, zato so si napravili podobe malikov, postavili oltarje, sezidali templje. To so bili sicer krivi bogovi, vendar pa izpričujejo željo človeške narave, ki hoče Boga imeti blizu sebe.

¹ 1. Maj, 28, 16, 17.

Pri Izraelcih je tej želji Bog nekoliko ustregel. Zapovedal je napraviti šotor, pozneje krasen tempelj! V njem je bil poseben, od vseh drugih prostorov odločen del, kjer se je Bog na poseben način razodeval. Znak posebne pričujočnosti božje na tem kraju je bil temen oblak nad skrinjo zaveze. Saj je sam rekel: „Svoj šotor bom postavil med Vami in moja duša Vas ne bo zavrpla. Med Vami bom prebival, in bom Vaš Bog, Vi pa boste moje ljudstvo.“¹ Ves razveseljen je v imenu ljudstva zaklical Mojzes: „Ni ga drugega ljudstva tako velikega, ki bi imelo bogove tako blizu, kakor je naš Bog pri vseh naših molitvah.“²

In ko je bil v Jeruzalemu sezidan tempelj, je ljudstvo potovalo na ta kraj, da se tukaj pokloni svojemu Bogu, Ga moli in prosi in poveljuje in Mu prinaša daritve. In ko je radi njihove nehvaležnosti Bog pripustil, da so Babilonci tempelj razdrli in ljudstvo odpeljali v sužnost, kako je ljudstvo čutilo, da je zapuščeno, nesrečno! Jokali so ob rekah babilonskih in pri molitvah so se obračali proti kraju, kjer je bil njihov tempelj, v templju pa njihov Bog in tolažnik.

Vendar pa ta pričujočnost še ni umirila želj njihovega srca. Kako so hrepeneli, da bi Bog zopet med njimi hodil in se jim osebno razodeval. Vsi pravični so milo zdihovali rekoč: „Rosite Ga nebesa in dežujte Ga oblaki pravičnega; odpre naj se zemlja in naj rodi Zveličarja.“³

In glej, v novem zakonu je Bog izpolnil to srčno željo človeškega rodu. Ko so se izpolnili časi, kakor jih je Previdnost božja določila, pride sam Bog na svet, On postane človek, postane naš brat in prebiva med nami osebno. Vemo, kako so se Ga ljudje oklepali, kako so se za njim gnetli, celo v puščavo so mu sledili in Ga po več dni poslušali; tolažil je žalostne, poučeval nevedne, ozdravljaval bolnike, blagoslavljal otroke.

Ko je dovršil svojo nalogo na zemlji in izpolnil voljo nebeškega Očeta, je moral nazaj

v nebesa. Kaj pa sedaj? Ali naj rodovi za njim ostanejo zapuščeni, brez pomoči? Ali naj se jim odtegne posebna pričujočnost božja? Odrešenje bi jim malo koristilo, po Bogu bi vedno zdihovali. Ne, dragi Zveličar nas ni hotel zapustiti; vzkliknil je: „Glej, z Vami sem do konca sveta!“¹

O tolažilne besede! Pa kako bo ostal z nami? Pri zadnji večerji je postavil presveto Rešnje Telo pod podobama kruha in vina in dal apostolom ter njihovim naslednikom oblast izpreminjevati kruh v Njegovo Telo in vino v Njegovo Kri. O presrečne iznajdbe modrosti in ljubezni božje!

Sedaj vem, kje je moj Bog! V tabernaklju prebiva noč in dan. Blizu nam je kakor oče svojim otrokom. Mi moremo iti k Njemu, predenj poklekniti, izliti pred Njim svoje bridkostno srce in Mu potožiti vse, kar nas stiska in tare in peče. Le zaupno hitimo k Njemu, saj nas On tam čaka z vso ljubeznijo in usmiljenostjo in veledušnostjo Svojega srca!

II.

Sveto obhajilo.

Opravičena je torej in nepobitno dokazana naša vera v presveto Rešnje Telo. Kristus živi med nami osebno. Kjerkoli so verniki, On je med njimi, On, kot Bog in človek, On, živi Jezus.

Zakaj pa je pričujoč ravno pod podobama kruha in vina? pod podobo hrane? Ta podoba hrane nam oznanja novo stran neizmerne ljubezni Jezusove. On hoče biti hrana našim dušam, telesno in osebno hoče priti v naša srca, zediniti se z nami v najsvetejši ljubezni.

Ali smemo to verovati? Je li to mogoče? Dobro trdi neki svetnik: lahko verujem, da je Jezus povsod pričujoč, saj je vsemogočen; da pa hoče biti moja dušna hrana, ne bi mogel verovati, ko bi ne bil On sam tega tako jasno povedal, da noben dvom ni mogoč. In zares, saj je pri zadnji večerji rekel: „Vzemite in jejte, vzemite in pijte. Pri obljubi pa je po-

¹ 3. Maj, 26, 11, 12. — ² 5. Moj. 4, 7. — ³ Iz. 45, 8.

¹ Mat. 28, 20.

novno zatrjeval, da je Njegovo Telo res jed in Njegova kri res pijača in da bo le oni imel življenje, ki uživa Njegovo meso in pije Njegovo kri.

O tej nebeški hrani torej ne moremo dvomiti. Ker se pa nas tiče, zato se moramo bolj natanko poučiti o potrebi, o koristi in o pripravi za to hrano.

1. Potreba sv. obhajila.

Najprej se vprašajmo, da li nam je sv. obhajilo potrebno? Odgovorimo, da nam za zveličanje ni tako neobhodno potrebno, kakor sveti krst in po smrtnem grehu sveta pokora. Ta dva sveta zakramenta dajeta življenje posvečujoče milosti božje, brez katerega bi nam bila nebesa zaprta.

S to milostjo je pa tudi združena pravica do onih dejanskih milosti, ki so potrebne, da bi krščenec mogel ostati otrok božji, da bi se spokornik mogel obvarovati povratka v smrtne grehe in bi se torej oba mogla zveličati.

Toda izkušnja kaže in sveta Cerkev uči, da bi bilo to jako težko in v posebnih nevarnostih skoraj nemogoče; nemogoče posebno tedaj, kadar so zunanja zapeljevanja silna in kadar se v človeku oglašajo neukročene strasti, med katerimi je poželjivost najhujša. V tem boju bi v človeku pojemale življenjske moči, bi se zmanjševala odporna moč, in bi podlegel.

Zoper to nevarnost imamo po dobroti Jezusovi zakrament svetega Rešnjega Telesa, imamo sveto obhajilo. Sveto obhajilo se nam daje v podobi hrane v znak, da je sveto obhajilo duši, kar je hrana telesu. Hrana pa ohranja življenje in nadomešča moči, izgubljene pri delu in naporu. Videli bomo, da ima sveto obhajilo ravno ta namen, da nam ohranja življenje milosti božje in povrača v borbi izgubljene moči.

Ako torej samega sebe ljubiš, ako resno želiš, da se ne pogubiš, ampak zveličaš, moral boš pritrditi, da ti je sveto obhajilo, akoravno ne neobhodno, vendar pa silno potrebno. Ko

bi sveto obhajilo zanemaril, bi zanemaril najbolj izdatno pomoč, da si ohraniš dušno življenje, ohraniš posvečujočo milost božjo. Ti bi bil sam svoj sovražnik in sam vzrok, da skoraj gotovo padeš in se izgubiš. Bog ni dolžan dati Ti izrednih milosti in izredne pomoči, ker lahkomišelnost zanemarjaš navadno pomoč, ki Ti jo ponuja, namreč sveto obhajilo.

Da se pa ne zanemariš, Ti je Jezus v svoji ljubezni sveto obhajilo zapovedal, in sicer sam pa po sveti Cerkev.

Kaj je pa rekel Gospod, ko nam je to sveto, nebeško, angelsko hrano obljubil? Znane so Ti njegove izredno slovesne besede: „Resnično, resnično Vam povem, ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili Njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“¹ Jasno je, Jezus je slovesno povedal, da življenja v sebi nima, kdor ne uživa te hrane, kdor ne uživa samega Telesa in Krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ako torej ne bi hodil k svetemu obhajilu, ne bi mogel dolgo ostati v milosti božji, ker prehude so izkušnje, prehuda je naša poželjivost in prevelika naša slabost!

S temi slovesnimi besedami je Gospod sveto obhajilo zapovedal. Kot zapoved razlaga sveta Cerkev tudi besede Gospodove ob času, ko je sveti Zakrament ustanovil. Rekel je: „To storite v moj spomin!“² Te besede zadenejo duhovnike in vernike. Duhovniki naj svete skrivnosti vrše, darujejo, zauživajo in dele, verniki pa naj jih iz njihovih rok prejemajo.

Dolžni smo torej prejemati sveto obhajilo, Gospod je to zapovedal v našo korist. Ali Ga ne bomo prav radi ubogali? Saj je ta zapoved zapoved ljubezni, doma v očetovski skrbi za nas, za naše zveličanje. Ako je ne bi izpolnjeval, bi pokazal, da v svoji nerazumljivi lahkoumnosti ne maraš ne za Jezusa, ne za Njegovo ljubezen in dobroto, pa tudi ne za svojo srečno večnost. Kajne, to bi bilo kaj neumno, skrajno nespametno!

¹ Jan. 6, 54. — ² Luk. 22, 19.

Sedaj pa se vprašajmo, kolikokrat pa smo dolžni prejemati sveto obhajilo? Števila in časa nam Gospod ni zapovedal. Vendar pa moreš sam sklepati, da gotovo večkrat, ker je sveto obhajilo dušna hrana. Saj tudi telesno hrano uživaš večkrat; če je ne bi užival, bi telo opešalo, umrlo. Torej gotovo je, da moraš iti k svetemu obhajilu večkrat v življenju. Toda kdaj?

Gotovo ob smrti uri, tako se razlaga Gospodova zapoved. Ob smrti uri se gre za večno zveličanje; strah in groza, ako v tem času, ko greš v večnost, ne bi imel življenja v sebi; o strah in groza in skrajna neumnost, ako v tem usodepolnem času ne bi hotel svetega obhajila, ki je vendar najboljšo sredstvo, da si ohraniš življenje milosti in ga ne izgubiš. Grešil bi smrtno zoper ljubezen do samega sebe.

Samo ob smrti uri ni dovolj; saj moraš hrano vendar večkrat uživati, da ne omagaš na potu. Torej kolikokrat? Mislil bi, da boš to hrano užival rad, pogosto! Saj bi tako zahtevala lastna ljubezen. Toda kako je svet zaslepljen! Sveto obhajilo smatra kot nekako neznosno butaro in se ga ogiblje, ogiblje v svojo večno škodo in nesrečo. Kaj pa sedaj?

Sedaj pa nastopi naša mati, sveta Cerkev, in določi bolj natanko zapoved Gospodovo. Znana Ti je četrta cerkvena zapoved, ki strogo zapoveduje, da prejmeš vredno sveto obhajilo vsaj enkrat na leto, in sicer ob velikonočnem času. To enkratno sveto obhajilo je torej najmanj, kar moraš storiti, da izpolniš zapoved Jezusovo; ako pa še enkrat v letu ne bi hotel, smrtno grešiš, izgubiš življenje duše in ostaneš v smrtnem grehu.

Tedaj vsaj enkrat v letu! Ali je pa to že dovolj? Dovolj zate, ki živiš v nevarnih okoliščinah, zate, v katerem s plamenom gori ogenj poželjivosti, pohlepčnosti, sovražnosti, jezljivosti, zate, ki imaš tako težke dolžnosti, tako bridko življenje in že skoraj obupuješ?

Je li dovolj v letu samo enkrat?

Praden odgovorimo na to imenitno vprašanje, prepričajmo se poprej o koristih, ki nam jih donaja sveto obhajilo in o pripravi zanj.

2. Koristi sv. obhajila.

Ako pomislimo, da po svetem obhajilu pride v nas sam Gospod Jezus Kristus, bomo morali sklepati, da ne pride praznih rok, ampak, da nam prinese obilico milosti. Katere pa so te milosti?

Posneti jih moremo iz besedi Gospoda samega. Čuli smo že Njegove besede, ko je rekel: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan; ker moje meso je res jed in moja kri je res pijača. Kdor je moje meso in pije mojo kri ostane v meni in jaz v njem.“¹

Vidite, Jezus naglasuje prav posebno, da nam daje hrano, da ima življenje, kdor uživa to hrano in da v uživavcu ostane On, uživavec pa v Njem. Te besede Gospodove treba le nekoliko razdrobiti, pa bomo prav lahko spoznali splošne in posebne koristi svetega obhajila za dušo in tudi za telo.

a) Splošna korist za dušo.

Prav gotov in zanesljiv cerkven nauk o sv. zakramentih je nauk, da so sv. zakramenti vidno in podelilno znamenje nevidne milosti božje. Pri svetem obhajilu je vidno znamenje hrana; od tega znamenja moremo in moramo sklepati, da kar je hrana za telo, to je sveto obhajilo za dušo.

Hrana vzdržuje telesno življenje, popravlja in povrača zmanjšane telesne moči, daje telesu rast in ga usposobi za odpor zoper vse, kar bi življenju škodovalo. Enako moremo trditi, da sveto obhajilo vzdržuje, popravlja, pomnožuje dušno življenje in ga usposobljuje zoper moči, ki bi bile temu življenju nevarne. Tako moremo sklepati, pa je tudi Gospod naravnost povedal.

Kaj pa je dušno življenje? Vemo, da posvečujoča milost božja, katero Sveti Duh vlije

¹ Jan. 6, 55—57.

v dušo in ji s tem podeli novo življenje, kakršnega samaposebi nima. Duša ima raznih moči, posebno razum in prosto voljo, da more z njimi delovati. Slično so tudi s posvečujočo milostjo združene posebne moči, ki izpopolnijo um in voljo za zveličavno delovanje. Po pravici trdijo cerkveni učenički, da so s posvečujočo milostjo božjo združene tudi božje in naravne čednosti ter darovi Svetega Duha in da se te čednosti in darovi vlijejo v dušo skupno z božjo milostjo.

Posvečujoča milost s čednostmi in darovi je torej dušno življenje, katero ohranjuje,boljšuje in pomnožuje sveto obhajilo. Kakor telesna hrana življenja ne podeli, ampak le vzdržuje, enako tudi sveto obhajilo življenja duši ne podeli, ampak ga mora duša že imeti in to sveto obhajilo ohrani in vzdrži.

Kolika sreča je torej za nas sveto obhajilo! Brez življenja milosti božje ne moremo zaslužiti nebes; to življenje se pa v dnevnih borbah zoper strasti in poželjivosti prav lahko izgubi; toda sveto obhajilo ga obvaruje,boljšuje in množi.

In zares, ali nam ne dokazuje tega vsakdanje življenje? Kjer ni skoraj nikdar svetega obhajila, tam je navadno mnogo grehov, tudi smrtnih; kjer je pa pogosto sveto obhajilo, tam greha skoraj ni, ali so le mali grehi, pač pa je živa vera, trdno upanje, goreča ljubezen do Boga in do bližnjega, modrost, pravičnost, srčnost, zmernost, čistost.

Sveto obhajilo pa posebno vzbuja dejansko ljubezen, ki je kraljica vseh čednosti. Ali ne pravi sam Gospod: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem?“

Posledica svetega obhajila je torej tesna združitev Jezusa z obhajancem. Je pa dvojna združitev. Prvič pride sam Gospod v obhajanca in je osebno v njem, dokler ostanejo podobe neizpremenjene. Že ta združitev prihaja iz ljubezni. Ljubezen je nagnila Gospoda, da se hoče z nami združiti tako tesno, ljubezen pa tudi vernika žene k svetemu obhajilu, kjer bi se rad zedinil z Jezusom.

Toda ta združitev je le pogoj, da se duhovna združitev po milosti ohrani in razvija in izpopolnjuje. Ta združitev se pa vrši po ljubezni, katero sveto obhajilo vname, da dejansko vzplamti. Ta ljubezen razsvetli um in izpodbuja voljo za sveta dela, za izpolnjevanje zapovedi božjih, za premagovanje izkušnjav, za odbijanje vsega, kar bi Boga žalilo. Iz te ljubezni prihaja luč, da se večnost in življenje bolj spoznata, prihaja nagib Bogu se bolj posvetiti, se rodi želja za bližnjega delati in trpeti. Ta hrana izredi močan, zdrav in bojevit rod, rod navdušen za vse, kar je plemenito, da ostane čednosten tudi v težavah, v nasprotnostih. Po tej hrani se ves človek nekako poživi in dobi veselje do neprestanega truda in dela.

b) Posebne dušne koristi.

Ta sedaj razjasnjena splošna korist pa obsega v sebi mnogo posebnih koristi. Čujte še o njih, da boste sveto obhajilo bolj cenili, pa tudi bolj močno pozeleli.

Rekli smo, kar je hrana za telo in njegove moči, to je sveto obhajilo za dušo in za njene moči. Hrana vzdržuje, pomnožuje in prenavlja telesno življenje, pa tudi razveseljuje človeka; sveto obhajilo, ki je dušna hrana, vzdržuje, pomnožuje in prenavlja dušno življenje, pa tudi razveseljuje obhajanca. To so neizrečeno velike milosti; premislimo jih.

Sveto obhajilo ohranjuje poprej popisano dušno življenje. Naše dušno življenje je vedno v nevarnosti. Strasti hočejo vladati v duši: prevzetnost, lakomnost, nečistost, nevošljivost, požrešnost, jeza, lenoba; najbolj silna in divja strast pa je poželjivost. Vse te strasti hočejo siloma uničiti dušno življenje, življenje milosti. Sveto obhajilo je pa ona močna hrana, da se moremo tem strastem postaviti v bran, jih pobijati, jih zmagati. Ali ne pravi Kristus, da bo imel življenje, ki Njega uživa? Obraniti Te od smrtnega greha, obvarovati Te v milosti božji, brez katere ni večnega zveličanja, je najbolj dragocen sad, največja korist sveto obhajilo.

Sveto obhajilo pomnožuje dušno življenje. Tudi telesna hrana pomnožuje telesno življenje, toda le do gotove meje, potem telo več ne raste. Pri dušnem življenju pa ni meje, pomnoževati se more vedno do smrti. Sveti krst ima namen, začeti dušno življenje, sveto obhajilo pa izpopolnjevati ga do najvišje stopinje, kar se zgodi s pomnožitvijo milosti božje ali z večjim žarom ljubezni, katerega ravno sveto obhajilo neti. Oh, koliki žar dejanske svete ljubezni opazamo pri onih, ki sveto obhajilo prejemajo pogostokrat, in kake čednosti! Ponižnost, krotkost, srčnost, čistost, pravičnost, potrpežljivost, pokorščino, požrtvovavnost! Kako razvito je njihovo življenje po moči svetega Rešnjega Telesa!

Sveto obhajilo poravnava vsakdanje izgube dušnega življenja. Posvečujoča milost božja in z njo združena ljubezen se sicer ne more zmanjšati v svoji bitnosti, pač pa v svojem žaru, v svoji gorečnosti in v vplivnosti na življenje. Polet ljubezni se izgublja, gorečnost duha se zmanjšuje, čednosti so bolj redke, bolj slabotne in pomanjkljive. To se kaj lahko zgodi v naših vsakdanjih borbah zoper strasti, pa se žar ljubezni zmanjšuje po neštevilnih malih grehah in po izprijenosti naše narave. Toda, kakor telesna hrana telo, izmučeno, oslabiljeno, opešano, zopet poživi, pokrepča in usposobi za delo, tako tudi sveto obhajilo kot dušna hrana povrne izgubljene moči in iznova vžge žar ljubezni. Podeli namreč obilnih dejanskih milosti, dušne moči se obnove in dobe novih silnih nagibov za delo in za čednostno življenje.

Pa tudi mali grehi se izbrišejo. Poživi se namreč ljubezen, v ljubezni pa je že stud tudi nad malimi grehi, ki se zato iz duše izbrišejo. Toda sveto obhajilo izbriše male grehe tudi kar naravnost. Saj kot hrana samaposebi odpravlja slabosti in ker namerava združitev v ljubezni, odstrani vse, kar tej združitvi nasprotuje, torej tudi male grehe. Vendar pa se zahteva, da nisi nanje navezan in da jih nekako obsojaš, ako bi bil pa nanje navezan, se ti ne morejo izbrisati. — Oh, koliko vredna

je ta korist svetega obhajila! Za dušno in duhovno življenje je nikakor ne moremo preceniti. Saj brez te koristi ne bi mogli napredovati v krščanskem življenju in bili bi v vedni nevarnosti, da milost božjo samo izgubimo.

Sveto obhajilo nas nazadnje razveseljuje. Pri telesni hrani imamo sladek užitek, ki ga je Stvarnik zato združil s hrano, da se ne bojimo truda, ki je potreben, da si hrano pridobimo in prislužimo. Slično tudi sveto obhajilo razveseljuje in razvedruje obhajanca. Po tej hrani, po kateri se vernik z Gospodom samim tesno združi, začuti, kako sladak je Gospod; začuti mir in veselje življenja v Bogu; zajema poguma in tolažbe v bojih in trpljenju vsakdanjega življenja, moči in odpornosti zoper hude izkušnje; začne prezirati svet in njegovo ničemurnost, navduševati pa se za vse, kar je v čast božjo in v zveličanje duš. Ali ne opazimo te razpoloženi pri vseh, ki hodijo radi k svetemu obhajilu?

To dušno veselje in razpoloženje prihaja iz bližine in pričujočnosti samega Jezusa, ki smo ga prejeli pod svojo streho, posebno pa iz obujanja žive vere in iz plamtečih čustev ljubezni in pobožnosti, h katerim nam sveto obhajilo podžiga naše srce. Ta živa vera, ta plamteča ljubezen, ta sveta čustva nam vzbujajo v srcu neko posebno blaženost in radost in srečo. — Iz tega pa vidiš, da tega veselja ne boš občutil, ako se sam zanj ne prizadevaš, ako se ne potrudiš obujati vere, ljubezni, vdanosti, sklepov, prošenj; pa tudi malomarnost, raztresenost, svetne skrbi, navezanost na stvari, mučna opravila, nemir življenja, mali grehi morejo ta užitek zmanjšati ali celo popolnoma zaprečiti.

c) Telesne koristi.

Kaj pa telo in kaj telesno poželjenje? Ali sveto obhajilo vpliva tudi nanj! Že samoposebi moramo misliti, da ne bo brez koristi za telo, ako je po svetem obhajilu v njem samo deviško Telo Gospodovo. Vemo pa tudi, da se mora odrešiti, torej tudi posvetiti ves človek, njegova duša in njegovo telo.

Kar ti pove tvoj razum, to se tudi zares dogodi. Kajne, že splošna korist svetega obhajila je ohranitev in pomnožitev dušnega življenja. Da sveto obhajilo to doseže, mora podeljevati posebnih dejanskih pomoči zoper vse nevarnosti tega življenja; ker pa dušnemu življenju preti največja nevarnost ravno od mesene poželjivosti, mora sveto obhajilo dati potrebnih moči, da se ta strast premaguje.

Tedaj že odtod prihaja iz svetega obhajila pomoč telesu. Duša in telo pa nista ločena, nista drug poleg drugega, marveč sta tesno zvezana, takorekoč med seboj prepletena, da postane iz obeh ena človeška narava. Zato pa tudi drug na drugega vplivata. Ako je v duši posebno jasno spoznanje, čuti se nekaka vedrost tudi v telesu; ako je v duši večje veselje, žalost, kesanje, ljubezen, pogum, vse to občutimo v telesu, v katerem prekipava bolj zbudeno dušno življenje. No, po svetem obhajilu pa se vzbuja in pomnožuje dušno življenje; po dejanskih milostih zažari v duši sveta ljubezen, volja se navduši za čednosti, um se napolni z novo lučjo, vsa duša je nekako polna novega življenja in svetih občutkov. Ali ta sveti ogenj v duši ne bo prevzel tudi telesa? Ali ni res, da po svetem obhajilu, posebno po pogostem, srce bije bolj živahno, da se lice razvedri in se mu barve požive, da so oči nekako žarne svetega ognja, da je jezik bolj obrzdan, da se vsa telesnost in zunanost človeka nekako izpremeni ter pridobi nekako posebno milino in lepoto?

Čudiš se tej moči svetega obhajila; toda izkušnja uči, da je res tako. Pa še nekaj pomisli. Pri svetem obhajilu pride Gospod Jezus telesno vate, On postane takorekoč eno telo s Teboj, Tvoje telo postane nekako Njegovo telo. Kako je s tem Tvoje telo povzdignjeno v časti in dostojanstvu!

In ali se Gospod za to telo ne bo posebej zavzel in ga posebej varoval, da se ne bi omadeževalo, da se ne bi ognusilo, ampak da bi se poželjivost bolj in bolj zmanjševala in se Tvoje telo vedno bolj približevalo pove-

ličanemu telesu Gospodovemu? To se pa godi z notranjimi milostmi, da se poželjivost oslabljuje in z zunanji milostmi, po katerih se preprečuje, da se poželjivost ne vzbuja. Upanje in pravico do teh posebnih pomoči podeljuje ravno sveto obhajilo, v katerem se naše telo tako tesno združi z Gospodovim telesom.

Sedaj pa sodite sami, kako potrebno je sveto obhajilo za vse, ki hočejo lepo dišečo lilijo svete čistosti ohraniti neomadeževano, ali pa se izkupati iz blata nečistosti, v katerega so morda že globoko zabredli. Posebno deviška čistost brez svetega obhajila ni mogoča; čistost se mora s svojimi koreninicami vzrasti v sveti Zakrament, da iz njega srka moč in življenje. Zato pa tudi vidimo, da je miza s tem nebeškim kruhom pogrnjena vsak dan tam, kjer se živi v deviški čistosti, pogrnjena v samostanih, kjer čiste device žive edino za Boga in za pomoč svojega bližnjega, pogrnjena tudi v svetu za vse, ki hočejo posebno v mladih letih neomadeževano obvarovati svoje sicer poželjivo telo.

Toda ne le v življenju, ampak še celo po smrti se kaže vpliv svetega obhajila na naše telo. Saj je tako zatrdil sam Zveličar rekoč: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ga bom obudil poslednji dan.“¹ Kako se bo to zgodilo?

Najpoprej moramo reči: Ker sveto obhajilo pomnožuje posvečujočo milost božjo in pomaga posebno za stanovitnost do konca, zato pripomore tudi po smrti za slavno vstajenje. Toda še nismo opisali vsega vpliva svetega obhajila za slavno vstajenje. Saj Gospod tako govori, kakor da je sveto obhajilo pogoj za vzbujanje poslednji dan. Zato moramo reči, da sveto obhajilo podeljuje posebno pravico za slavno vstajenje in pravico za prav posebne pomoči potrebne za tako vstajenje, katerih ne bi dobili, ako svetega obhajila ne bi bilo. Nazadnje še lahko trdimo: kakor ima telesna hrana moč in namen, da razvije telo do največjega razvitka, mora tudi dušna hrana, ki je Telo Gospodovo, imeti moč in namen razviti

¹ Jan. 6, 55.

telo do nadnaravne popolnosti, katera se doseže v slavnem vstajenju in v doseženi večni blaženosti.

Preljubi v Kristusu! Ako še enkrat premislimo vse koristi svetega obhajila, kakor sem Vam jih lepo po vrsti razložil, ali ne bomo Gospodu Jezusu za to pomoč hvaležni iz dna srca, ali ne bomo zaželeli udeleževati se teh koristi v najobilnejši meri in ali ne bomo obžalovali, kar smo do sedaj zamudili, zamudili posebno v svojih nevarnih mladih letih?

3. Priprava za sv. obhajilo.

Kajne, kolike koristi nam prinaša sveto obhajilo? Tako natanko se Vam morebiti ta nauk še ni razložil. No, ali ne bi bili prav vsi radi deležni teh koristi na duši in na telesu, za časnost in za večnost? Pravtako: toda pri svetem obhajilu se Vam bodo te koristi podelile le, ako ste za to dobro pripravljene. Silno važno je, da tudi to znate. Kaka priprava je torej potrebna.

Da se udeležite splošne koristi, namreč, da se Vam pomnoži posvečujoča milost božja, je potrebno samo to, da niste v smrtnem grehu, kadar pristopite k mizi Gospodovi. Življenje imate, hrano zaužijete, življenje se pomnoži; saj ga pomnoži zakrament sam po sebi, ako ni kake zavire, kar bi bil edino smrtni greh.

Da se pa doseže ne le splošna korist, ampak naštete posebne koristi, da torej sveto obhajilo obrodi vse svoje sadove, je pa potrebna še posebna dejanska priprava. Človek mora tudi sam storiti, kar more, da bo za sveto obhajilo čimbolj vreden; ako se človek tudi sam prizadeva, se temu prizadevanju spodobiti podelitev večje milosti.

Zato je potrebno, da obujaš dejanje vere, upanja, ljubezni, počesčenja, poniževanja, kesanja, hrepenenja. V teh obuditvah se pa posamezni ljudje mnogo razlikujejo; nekateri so bolj površni, malomarni, počasni; drugi bolj vneti, goreči, željni, — pa se zato razlikujejo tudi koristi.

Ker je obhajilo izredno sveto dejanje, se vsaj nekoliko priprava zahteva; kdor bi jo opustil, bi zagrešil proti spoštovanju do vzvišenega opravila, bi storil mali greh.

Seveda se ne zahteva od vseh enako goreča in srčna in popolna priprava, ampak tu se zahteva ravna po napredku v duhovnem življenju poedincev. Kako bi se od otroka ali od navadnega človeka zahtevalo toliko in take priprave, kakor se more in mora zahtevati od redovnikov, duhovnikov in od drugih ljudi, ki se z duhovnim življenjem bolj pečajo in so v njem že mnogo napredovali! Da, za preproste ljudi bi zadostovalo, ko bi se radi vere v sveti Zakrament prizadevali, pristopiti spoštljivo in dostojno, posebnih molitev pa ne bi opravili.

Kaj pa mali grehi, ali preprečijo koristi in milosti svetega obhajila? Tudi to vprašanje je važno, ker izkušnja uči, da tudi obhajanci store v življenju več ali manj malih grehov, ki jim morda ob času svetega obhajila še niso odpuščeni. Da, morda se celo pri svetem obhajilu kaj malega pregreše ali imajo vsaj radovoljno nagnjenje do samoljubnosti, ničemurnosti, nevolje, prevelike radovednosti, slastnih jedil in sličnih malih slabosti. Ako se v teh slabostih obhajajo, ali se jim podele koristi svetega obhajila?

Kdor pristopi k svetemu obhajilu sicer v milosti božji, toda omadeževan z malimi grehi, dobi sicer splošne in posebne milosti svetega obhajila, toda navadno ne v popolni, ampak v manjši, morda v jako majhni meri.

Mi vemo, da mali grehi ne uničijo posvečujoče milosti božje, ampak more oboje skupno biti v duši. Ako torej pristopiš k mizi Gospodovi pa imaš na duši male, ne še odpuščene grehe, se Ti milost božja vendar le more pomnožiti. Isto velja celo tedaj, ako pri svetem obhajilu samem kaj malega zagrešiš, ker si morda bolj malomaren in raztresen in površen. Saj sveto obhajilo kot hrana že samoposebi daje duši življenjskih moči, če se le zaužije. Vendar pa morejo mali grehi, storjeni poprej ali pa ravno pri

svetem opravilu, zmanjšati mero splošnih in posebnih koristi.

Pa kako je to mogoče! Ali nismo slišali, da se s svetim obhajilom mali grehi naravnost izbrišejo? Da, toda le pod pogojem, da jih obžaluješ, da zanje več ne maraš, da premaguješ tudi nagnjenje do njih. Ako si pa do malih grehov še nagnjen, ako si ničemuren, prevzeten, jezljiv, zamerljiv, nevoščljiv, len pri molitvi in raztresen, in teh slabosti re popravljaš, ampak si vedno enak, se ti grehi ne odpuste, ampak preprečujejo koristi svetega obhajila, da se Ti podele le v prav majhni meri. Saj ravno dejanski mali grehi kvarijo pripravo za sveto obhajilo, da je morda prav slaba, poprej storjeni pa, posebno ako so mnogoštevilni, zmanjšujejo gorečnost, prisrčnost, iskrenost priprave, od katere zavisi mera milosti svetega obhajila.

Vkljub temu se pa ne zahteva, naj bi hodili k svetemu obhajilu samo oni, ki so popolnoma čisti ne le smrtnih, ampak tudi malih grehov in nagnjenja do njih. Ne, saj sveto obhajilo ni plača, ampak sredstvo čednosti; ravno po njem naj bi se počasi izmotali iz grešnih verig, katere nas morda oklepajo. More se svetovati, da pristopaš pogosto k mizi Gospodovi, akoprav ne zajemaš iz nje vseh koristi, katere bi mogel, ko bi bolj pazil in se bolj prizadeval. V tolažbo čuj še nauk cerkvenih učencikov, ki pravijo: „Pristopiti k svetemu obhajilu s posameznimi malimi grehi, četudi brez kesanja zanje, ker se jih ne spominjaš, ali ker iz človeške slabosti še ne moreš svojega srca od njih odtrgati, ni ravno nov greh.“

H koncu še to dodam, da se ne more pričakovati, da bi se koristni uspehi svetega obhajila pokazali koj prav očitno. Saj posvečujoče milosti božje in njene mere ne vidiš z očmi; in ta milost, morda visoka mera, more obstati, akoprav bi bilo v duši še nagnjenje do pogrškov in slabosti; posvečujoča milost tudi ne podeli lahkote in spretnosti za čednostno življenje. Zato bi ne bilo prav zahtevati, da mora sveto obhajilo zunanje živ-

ljenje takoj popolnoma predrugačiti. Dokaz za moč svetega obhajila je v tem, da se obhajanci bolj lahko in navadno zdržujejo smrtnih grehov, kar tudi izpričuje življenje onih, ki pristopajo k svetemu obhajilu večkrat.

Ako sedaj pomisliš, koliko se za pripravo k svetemu obhajilu zahteva, moraš pač reči, da jako malo in da je prav lahko sveto obhajilo prejemati vredno in sadonosno. In morda se Ti vzbuja želja po večkratnem svetem obhajilu.

III.

Pogosto sveto obhajilo.

Da, sedaj pride za vse naše življenje premenitno vprašanje, kolikokrat naj bi pristopali k svetemu obhajilu? Da dobimo prav jasen in resničen odgovor, pogledjmo sedanjo navado, čujmo opomin sv. Očeta Pija X., in ubogajmo ga.

1. Sedanja navada.

Pred leti je bilo sveto obhajilo pri nas še prav redko. Navadno so k mizi Gospodovi vsi verniki pristopali ob velikonočnem času, kakor je stroga cerkvena zapoved, ki jo je izdal papež Inocencij III. na lateranskem cerkvenem zboru leta 1215.

Spočetka namreč so kristjani prejemali sveto obhajilo vselej, kadar so bili pri sveti maši, potem vsaj vsako nedeljo; pozneje se je zapovedalo, da najmanj trikrat v letu mora prejeti sv. obhajilo vsakdo. Ko so se pa kristjani še bolj polenili in so sveto obhajilo zane-marjali po več let, je cerkveni zbor izdal strogo zapoved, da vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času, mora vsak odrasel kristjan prejeti sveto obhajilo. Ta zapoved veže pod smrtnim grehom; kdor je ne bi izpolnjeval pa bi v tej upornosti umrl, ne zasluži cerkvenega pogreba.

Iz tega spoznate, da navada iti k svetemu obhajilu samo enkrat v letu, je skrajnja meja in da je sveta Cerkev to mejo postavila le prisiljena po lenobi večine kristjanov, ki še enkrat v letu ne bi prišli k mizi Gospodovi, ko bi tako stroge postave ne bilo.

Vendar pa je bilo pri nas precej vernikov obojega spola, ki so prejeli svete zakramente tudi v adventu kot prav dobro pripravo za mile božične praznike. V mnogih krajih se fantje in moške te navade drže še sedaj. Sveto obhajilo jim je nekaj neljubega, zoprnega, težkega, še teže pa sveta izpoved pred njim.

Toda, hvala Bogu, zmeraj manj je takih župnij, v katerih bi večina mladeničev in mož šla k svetemu obhajilu samo dvakrat na leto. Že se nahaja precej župnij, kjer pristopajo moški k mizi Gospodovi vsaj vsake kvatre, na tri mesece, torej v letu štirikrat. V ta namen se porabi Marijini majnik ali dan celodnevnega češčenja presv. Rešnjega Telesa ali kako romanje k znanim svetiščem Matere Božje.

Večji napredek pa nahajamo pri možeh, ki so v tretjem redu, pri mladeničih, ki so pri Orlih ali v Marijini družbi, sploh pa pri ženah in dekletih. Od leta do leta se množe mesečna, tedenska, celo vsakdanja sveta obhajila, kar je dosti veselo znamenje probujenega verskega življenja.

Je pa tudi po želji presvetega Srca Jezusovega. Saj smo o tem že govorili. Zakaj se nam je zapustil pod podobo hrane? Ali ne zato, da bi nam še te podobe klicale v spomin, naj si to hrano privoščimo večkrat, ako hočemo, da ne opešamo, kakor opeša telo, ako se mu ne da večkrat dobre hrane? In ali nismo čuli Njegove trditve, da ne bo imel življenja v sebi, kdor ne uživa te hrane? Spomnim še na to, da je Gospod to hrano primerjal z mano, ki so jo Izraelci dobivali v puščavi vsakega dne; ali s to podobo ni hotel povedati, naj to hrano uživamo vsak dan ali vsaj prav pogostokrat?

Cerkveni zbor tridentinski izreka isto željo, da bi verniki pristopali k svetemu obhajilu vselej, kadarkoli so pri sveti maši, in sploh naj bi ta nadnaravni kruh uživali prav pogostokrat.

Kar pa želi Kristus in priporoča sveta Cerkev, na to naj nas nagiba tudi naša lastna korist. Ti vendar želiš srečno umreti, torej

umreti v stanu posvečujoče milosti božje. Gorje, ako bi Te smrt dohitela v smrtnem grehu. Ako sebe ljubiš in sebi dobro hočeš, moraš za življenje uporabljati vsa ona sredstva, ki so potrebna, da si ohraniš in pomnožiš posvečujočo milost božjo in da se obvaruješ smrtnega greha. Katero sredstvo je pa za to najboljše? Ali ne ravno sveto obhajilo? Saj smo že čuli o splošnih in posebnih koristih svetega obhajila, o koristih za dušo in za telo, posebno o tej koristi, da le z njegovo pomočjo moremo zmagati najhujšega svojega sovražnika, namreč meseno poželenje.

To je vzrok, zakaj jaz, odkar sem v Ljubljani, večkratno sveto obhajilo priporočam prav vsem in pozdravljam kot znak probujenega verskega življenja, probujene verske zavesti dejstvo, da se v naši škofiji sveto obhajilo sedaj splošno mnogo večkrat prejema, kakor v poprejšnjih časih.

2. Opomin Pija X.

Da Vas vse v tem prenovljevanju duha še bolj utrdim, naj Vam razglasim opomine in navodila svetega Očeta Pija X. z dne 20. decembra leta 1905.

V tem listu se sveti Oče najpoprej pritožujejo, kako je v teku časa prvotno pogosto sveto obhajilo prenehavalo, potem pa k večkratnemu, k pogostemu svetemu obhajilu vabijo prav vse vernike in jasno razlagajo pogoje za to.

Do sedaj namreč tudi učeni in pobožni cerkveni možje niso bili edini v nauku, kake priprave je treba onim, ki bi k sveti mizi radi prav pogosto, morda vsak dan — prihajali. Nekateri so zahtevali posebno čistost srca, da celo čistost od nagnjenja na male slabosti in greha. Splošno se je nekako mislilo, da kmetski ljudje pač ne bi smeli in mogli svetega obhajila prejemati pogostokrat. Le kake stare ženice in prav posebno pobožna dekleta naj bi se obhajala vsako nedeljo ali pa še katerikrat med tednom.

Tej neednosti in negotovosti so pa sveti Oče storili konec z omenjenim pismom pred

štirimi leti. Čujte njihova navodila! Sveti Oče pravijo:

1. „Pogosto in vsakdanje sveto obhajilo, ki ga naš Gospod Jezus Kristus in sveta Cerkev tako srčno želita, naj bo vsem kristjanom kateregakoli stanu in poklica na voljo; nikomur naj se ne odreka, kdor je v posvečujoči milosti božji ter ga želi s pravim namenom in pobožnim srcem prejeti.“

Vidite, sveti Oče govore o pogostem in vsakdanjem svetem obhajilu. In o tem pravijo, naj bo na voljo vsem kristjanom kateregakoli stanu ali poklica. Nikdo ni izvzet! Nebeška miza je vsak dan za vse pogrnjena. Vsakdo more priti k njej, ako je v posvečujoči milosti božji, pa ima pravi namen in pobožno srce. Torej le oni naj ne pristopi k tej mizi, kdor je v smrtnem grehu in nima dobrega namena. Kaj pa je pravi namen? Čujte besede svetega Očeta, ki pravijo:

2. „Pravi namen pa je tedaj, če kdo želi prejeti sveto obhajilo ne iz navade, ničemurnosti ali človeških ozirov, temveč ker Bog tako hoče, da bi se vedno tesneje z njim v ljubezni združil ter bi z božjim lekrom pomogel svojim slabostim in pomanjkljivostim.“

Ali tega namena nima prav lahko vsak človek, naj bo še tako preprost? K mizi Gospodovi vendar ne boš hodil iz same navade, to je malomarno, brez zbranosti, brez misli na sveto dejanje, pa tudi ne iz ničemurnosti, češ, kako boš lep v očeh ljudi, ali pa iz človeških ozirov, da bi se ljudem prikupil, ali se komu ne zameril, ampak šel boš zato, ker Te pogosto sveto obhajilo obvaruje smrtnih grehov, Te očisti malih grehov, Ti je v pomoč zoper meseno poželjivost in te vname za sveto ljubezen do Boga in do krščanskega življenja. Glej, samo to, kar se razumeva še samoposebi je priprava za vredno pogosto sveto obhajilo. Ali je potrebno še kaj drugega? Sveti Oče pišejo dalje?

3. „Četudi je kar najbolj želeli, da bi bili vsi, ki pogosto ali celo vsak dan prejemajo sveto obhajilo, brez malih grehov, ali vsaj brez popolnoma radovoljnih, ter brez nagnjenja

do njih, vendar zadostuje, da so vsaj brez smrtnega greha s trdnim sklepom nikoli več ne smrtno grešiti; ako imajo tak trden in resničen sklep, ni mogoče, da se ne bi, če vsak dan prejemajo sveto obhajilo, počasi bolj in bolj oprostili tudi malih grehov in nagnjenj“

Sveti Oče nam razlagajo, kaj se poleg dobrega namena sicer močno želi, kaj pa vendarle zadostuje. Želi se prostost vsaj od radovoljnih malih grehov in od nagnjenj do njih. To se sicer želi, da bo sad svetega obhajila večji, ne zahteva se pa ne, ker, tako visoko se povzpeti, je prav težko. No, kaj se pa zahteva? Nič drugega ne, kakor prostost od smrtnega greha in sklep smrtno ne grešiti. Zahteva se torej za pogosto sveto obhajilo ravno toliko in nič več, kakor za redko. To je pa vendar neizrečeno majhna zahteva in prav za vsakega mogoča. Saj vendar ne želiš smrtnega greha! Kajne, kako se s tem naukom svetega Očeta ujema, kar smo poprej govorili o potrebni pripravi za sveto obhajilo? Glej, ako smrtnega greha nimaš in si trdno sklenil, da se boš smrtnega greha varoval, je upati, da se počasi opraviš tudi malih grehov in nagnjenj do njih. Vendar pa je ob času obhajila samega potrebno pobožno srce, ako hočeš, da ga prejmeš ne le vredno, ampak da boš sprejemljiv za prav obilne koristi. Tudi o tem govore sveti Oče in pišejo:

4. „Ker pa zakramenti nove zaveze sicer vsakokrat podele milost, kadar jim sami ne delamo ovire, a vendar vedno tem večjo, čim bolj smo pripravljeni, zato se je treba za sveto obhajilo skrbno pripraviti in po svetem obhajilu zahvaliti primerno močem, stanu in poklicu“

V teh besedah povedo sveti Oče dva nauka. Prvi je nauk, da sveti zakramenti dele milosti že kar po sebi, le ovir jim ne smeš postaviti. Ovira za milosti svetega obhajila je edino smrtni greh, saj hrana koristi edino živim, ne pa mrtvim. Ako torej nisi v smrtnem grehu, ko pristopiš k svetemu obhajilu, dobiš njegove koristi. Toda ali ne želiš, da bi dobil te koristi v največji meri?

Kaj je pa za to potrebno? O tem smo že govorili, pa tudi sveti Oče pravijo, da je zato potrebna posebna priprava pred svetim obhajilom. S pripravo in zahvalo svoje srce tako rekoč razširiš, da more več držati.

Mislil boš, da dobra posebna priprava presega Tvoje moči, in zato ne boš mogel pogostoma k svetemu obhajilu. Toda ne boj se! Rekli smo že in tudi sveti Oče pravijo, da ta priprava naj bo primerna močem, stanu in poklicu. Delavec mora hitro v tovarno, dekli se mudi domov, gospodinjo že vse doma čaka: za take zadostuje pobožnost nekotkih minut; pa tudi gredoč domu lahko misliš na Jezusa, ki ga imaš v svojem srcu, pa ga moliš, prosiš, ljubiš in častiš. Ali preprost človek, ta tudi ne more storiti toliko, kolikor izobražen kristjan. Bog gleda na srce in na voljo.

Kaj pa, ali boš hodil k svetemu obhajilu kar poljubno, kadar in kolikokrat boš hotel? Ne, nekoliko si pa še omejen, kar tudi sveti Oče omenjajo, rekoč:

5. „Da bodo pa prejemali verniki pogostno in vsakdanje sveto obhajilo z večjo razsodnostjo in z večim zasluženjem, je treba izpovednikovega sveta.“

Te besede svetega Očeta so prav modre. Človek bi samega sebe lahko prevaril, ker se je težko spoznati. Oni, ki so prav natančne vesti, ne bi upali pristopiti, oni pa, ki so bolj lahkoumni in površni, bi pa predrzno pristopali. Zato naj se izpovednika vpraša za svet. Izpovednika le ubogaj; ako pristopaš iz pokorščine, imaš večje zasluženje in si tudi Gospodu bolj všeč. Izpovednika se pa ne boj; ako bode videl, da nimaš smrtnega greha, imaš pa dober namen, Ti bo rad dopustil sveto obhajilo tolikokrat, kolikorkrat boš pristopiti hotel in utegnil.

Tako sveti Oče. Kako moramo biti hvaležni Bogu in svetemu Očetu za tako krasno in za nas razveselivno navodilo! Živimo v težkih in nevarnih časih, v časih strasti, uživanja, jeze, sovraštva, nečistosti, divjih bojev zoper sveto vero: Kako bi mogli obstati, da ne pademo, ako ne bi imeli one svete, zdrave

in močne hrane, ki nas poživlja in krepi, da se borimo zmagonosno do smrti. In ta hrana, ki je tako nujno potrebujemo, se nam ponuja, pristop k njej se nam tako olajšuje, da je treba le še nekoliko pravega spoznanja in dobre volje, pa jo uživamo prav lahko pogostokrat, tudi vsak dan. Sveti Oče nas vabijo, da bi k tej mizi pristopali prav pogostokrat: ubogajmo jih!

3. Ubogajmo.

Sveti Oče vabijo vse k pogostejšemu svetemu obhajilu. Jaz Vam pa kličem: ubogajte! Zakaj?

Prvič, ker Vas sveti Oče vabijo. Kadar sveti Oče nastopijo kot učenik vesoljne Cerkve, govore kot namestnik samega Jezusa; zato imajo kot tak prav posebno pomoč božjo, da zadenejo ravno to, kar je resnično in časovim potrebam primerno. Le prepričani bodite, da za potrebe našega časa ne zadostuje več redko, ampak le bolj pogosto sveto obhajilo.

Drugič, ker so nevarnosti naših duš velike. Ali ni dandanes naša sveta vera bolj v nevarnosti kot kdaj, ali ni v nevarnosti medsebojna ljubezen, ali ni le preveč priložnosti za smrtne grehe? Ne samo v mestih je mnogo odpadnikov, hudih sovražnih nasprotovanj in le preveč greha najgršega uživanja, ampak tudi po deželi se izkuša širiti brezverstvo po časnikih, knjigah, društvih, tudi po deželi se hujska hiša zoper hišo, sosed zoper soseda, tudi po deželi se ljudje odvrtaajo od molitve, od službe božje zoper in od svetih zakramentov, tudi po deželi je le premnogo pohujšanja. Kako se boš rešil teh nevarnosti? Najboljše sredstvo je ravno bolj pogosto sveto obhajilo, h kateremu Ti je pristop tako olajšan. Saj je sveto obhajilo zakrament vere in ljubezni in moči zoper poželjivosti in zoper smrtne grehe sploh. Zato prihiti k mizi Gospodovi pogostokrat, da si ohraniš vero in ljubezen in sploh posvečujočo milost božjo.

Tretjič, ker nam sveto obhajilo toliko koristi prinaša. Ali ne znaš ceniti vrednosti

milosti božje in vseh raznih čednosti, katere Ti sveto obhajilo pomnožuje; ali ne znaš ceniti srečne smrti, častitljivega vstajenja in večne blaženosti? Vse to Ti zagotovi pogosto sveto obhajilo.

Četrtrič, ubogajte posebno Vi mladeniči in dekleta! Ali niso ravno v Vaših letih strasti najbolj divje, ali se ne užiga v Tebi ogenj poželjivosti, ali Te ne vabijo in mamijo v nevarnosti strastni tovariši po gostilnah in pri ponočevanju, ali Te ne vleče grešno znanje? In ako se vsem tem strastem vdaš, ali si srečen, zadovoljen, imaš li mir v srcu, doma, pri družbi? O grozne nesreče v mladih letih! Ali ne boš želel, da se je obvaruješ? Želiš li to? Torej k svetemu obhajilu večkrat, bolj pogostoma; ako pride v Tvoje srce sam Zveličar Tvoj z milostmi, se Ti bo dušno življenje pomnožilo, se Ti bo v srcu vnela sveta ljubezen, bo po milosti Jezusovi pojemal žar poželjivosti, Ti bo v razumu vse bolj jasno spoznanje in mogel boš strasti premagati, dušo ohraniti v milosti božji, telo pa v čistosti in neomadeževano, neoskrunjeno. Ako si se navadil na skrivne grehe z drugimi ali sam s seboj, je strast tako silna, da je ne moreš premagati brez posebne pomoči božje, katero Ti bo dal Jezus, ako se v svetem obhajilu pogostokrat z njim združuješ; obhajilo v letu enkrat, dvakrat, trikrat ne zadostuje; ako se hočeš greha oprostiti, ako hočeš raztrgati sramotne verige, na noge, pristopaj pogostokrat, pristopaj mesečno, vsak teden, morda še večkrat v tednu; ako tega ne storiš, ostaneš suženj strasti.

Petič, ubogajte možje in žene. Najpoprej vprašam Vas možje, ali niste Vi v velikih nevarnostih, posebno v nekaterih krajih, po mestih, po tovarnah, po železnicah, v raznih službah? ali Vas ne premaguje prevzetnost, svojeglavnost, jeza, uživanje? Hočete li ostati sužnji teh strasti? Ne, vrzite s sebe njihov jarm! Od kod pomoči? Od pogostejšega svetega obhajila. O kako lepo je v hišah, v vaseh, v občinah, kjer pristopajo možje bolj pogostokrat k svetim zakramentom! Koliko je več

miru, prijateljstva, skupnega dela, treznosti, zakonske zvestobe! In kako vleče zgled mož in vpliva na mladino!

Kaj pa žene? O, Ve ste šele prave mučenice! Koliko bridkosti in skrbi imate kot gospodinje, koliko kot žene in koliko šele kot matere! Ali ne boste omagale pod težkim križem? Boste, ako Vam ne pomaga križani Jezus, ki prihaja k Vam po pogostem svetem obhajilu. Žene! ali ne čutite njegove pomoči? namreč one žene, ki rade večkrat pristopate k mizi Gospodovi?

Šestič, starši, prosim Vas, nagibajte svoje otročiče, da bodo k svetemu obhajilu hodili radi ne samo mesečno, ampak na stirinajst dni, vsak teden, pa še med tednom. Kako ima Jezus otročiče rad, pustite in vodite jih k Njemu! Naj se jim pomnožuje posvečujoča milost božja in z njo sveta ljubezen do Boga, do krščanskega življenja, do svete sramežljivosti in neomadeževane čistosti! Ali si ne želite takih otrok? Gotovo, zato pa ubogajte svetega Očeta in pomagajte duhovnim pastirjem, da bodo mogli Vaše otroke navaditi na pogostejše sveto obhajilo.

Sklep.

K sklepu Vas prosim, ne pozabite naukov, ki sem Vam jih sedaj razložil.

Trdna, neomahljiva naj bo Vaša vera v presveti Zakrament, saj ga je ustanovil sam Jezus Kristus, pravi Bog; zato pa bi mogel tajiti ta presveti Zakrament le oni nesrečnež, ki je zatajil samega Jezusa.

Visoko cenite sveto obhajilo, ki Vam ga je pripravil Gospod, da ne izgubite življenja milosti, marveč si ga pomnožujete in boste vredni po smrti priti v sveta nebesa, tja v pravo domovino, tja k Očetu.

Pristopajte k mizi Gospodovi prav radi, pogosto, saj Vas vabi sam Gospod, vabi Vaša mati sveta Cerkev, vabijo sveti Oče, papež Pij X. Ali se boste takim vabilom ustavljali?

Teh naukov torej ne pozabite; izpolnjujte jih sami, pa tudi svoje otroke, svojo družino na to napeljujte!

Zato naj blagoslov Boga Očeta in Sina in Svetega Duha pride nad Vas in naj nad Vami ostane vekomaj. Amen.

V Ljubljani na Novega leta dan, 1. januarja 1910.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Postna postava za ljubljansko škofijo.

Pooblaščen od svetega Očeta dne 14. junija 1906, morem za našo škofijo dopustiti tudi za tekoče leto glede posta mnoge polajšave od splošne cerkvene postave. Vsi verniki naj pazijo na sledeče določbe:

I. *Dnevi strogega posta*, t. j. dnevi, o katerih se ne sme meso jesti in je dovoljeno samo enkrat se nasititi, so:

1. Pepelnična sreda in zadnji trije dnevi velikega tedna.

2. Petki v štiridesetdanskem postu in v adventu.

3. Srede, petki in sobote v kvaternih tednih.

4. Vse od Cerkev zapovedane vigilije, t. j. dnevi pred Binkošti, pred praznikom svetega Petra in Pavla, vnebovzetja Marijinega, vseh svetnikov, brezmadežnega spočetja in pred Božičem.

II. *Dnevi nekoliko polajšanega posta*, t. j. o katerih je dovoljeno le enkrat se nasititi, zraven pa dovoljeno opoldne jesti meso, so:

1. Vsi ostali dnevi štiridesetdanskega posta razen nedelj.

2. Srede v adventu.

III. *Dnevi same sdršnosti od mesa*, t. j. dnevi, o katerih je dopuščeno večkrat se nasititi, ni pa dovoljeno mesa jesti, so:

Vsi ostali petki vsega leta.

IV. *Ob sgoraj (pod I. in III.) prepovedanih dnevih je vendar dovoljeno meso jesti:*

1. V vsej škofiji, kadar na prepovedan dan pride cerkveno zapovedan praznik.

2. V onih krajih (ne v celih župnijah), kjer se slovesno obhaja praznik cerkvenega patrona ali pa je semenj.

3. Nekaterim osebam, in sicer:

vsa dan smejo meso jesti delavci v rudokopih in v tovarnah, izprevodniki po železnicah, popotniki, kadar morajo jesti v železniških gostilnah; vsi, ki so z družino in postrežniki zavoljo zdravja v kopelih; vsi, ki so po okolnostih primorani jesti v javnih gostilnah in oni, ki so od drugih odvisni, pa si ne morejo oskrbeti postnih jedi.

V. Vse postne dni je dovoljeno postne jedi zabeliti s svinjsko ali sploh tudi živalsko maščobo.

VI. Ob dnevih posta in ob nedeljah v štiridesetdanskem postu se pri istem obedu ne smejo jesti ribe in meso.

Kar se tiče večerje o dneh nekoliko polajšanega posta, prosim in želim, da se zvečer meso ne bi jedlo; vendar pa zavoljo dosedanje navade dopuščam nekoliko mesa tudi pri večerji vsem, razen duhovnikom svetnim in redovnim, katerim tudi ni dovoljeno uživati pri večerji mesne juhe.

Vse one, ki se bodo danih polajšav posluževali, opominjam, naj si pomanjkanje v postu nadomeste z drugimi dobrimi deli, na primer z molitvijo, ako izmolijo dotične dneve po petkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ na čast petim ranam Jezusovim, ali pa z obilnejšo miloščino potrebnim siromakom.

Gospodje župniki in izpovedniki so pooblašчени, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zauživanju mesa še bolj zljajšati, vendar pa ne več, kakor samo na eno leto. Kdor méni, da mu je stalne dispenze ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinariat.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Antonius Bonaventura

durch Gottes und des apostolischen Stuhles Gnaden Fürstbischöf von Laibach
allen Gläubigen seiner Diözese Heil und Segen von unserem Herrn und Heilande Jesus Christus.

Jedem Beobachter unserer Zeitverhältnisse kann eine besonders auffallende Doppelercheinung nicht entgehen. Je mehr nämlich das allerheiligste Altarsakrament von den Irr- und Ungläubigen verhöhnt und gehaßt wird, desto mehr nehmen auch der Glaube, die Liebe und die Verehrung desselben zu.

Die Anbetungsstunden werden immer mehr besucht, die Herz-Jesu-Andacht wird in immer weitere Volkskreise verbreitet, die Kommunionen werden immer häufiger, die Sakramentsprozessionen jährlich feierlicher.

Sehet ihr nicht da den Finger Gottes, der die Herzen der Menschen leitet und lenkt? Gerade der lebendige, tatkräftige Glaube an das größte Geheimnis unserer heiligen Religion soll als ein recht wirksames Heilmittel gegen den immer weitere Kreise ergreifenden Unglauben dienen.

Ich glaube, daß ich im Sinne dieses Winkes der göttlichen Vorsehung handle, wenn ich im diesjährigen Hirtenbriefe über das allerheiligste Sakrament spreche. Dazu drängt mich auch das Sendschreiben unseres Papstes Pius X. vom 20. Dezember 1905, in welchem er alle Gläubigen zu einer recht häufigen Kommunion einladet.

Aus diesen Gründen habe ich mir vorgenommen, 1. über die Wahrheit der Eucharistie, 2. über die heilige Kommunion und 3. über den häufigen Empfang derselben zu euch zu sprechen.

1. Die Wahrheit der Eucharistie.

Die Eucharistie ist wohl das größte Geheimnis unserer heiligen Religion, sie ist für unseren Verstand einfach unergründlich. Ist nun die Wahrheit der Eucharistie verbürgt? Gott verlangt unsere Zustimmung, unseren Glauben, weshalb wir erwarten dürfen, er werde auch für genügende Beweise gesorgt

haben, damit unser Glaube ein vernünftiger genannt werden könne.

Und in der Tat! Gott hat unsere Erwartung nicht getäuscht, sondern diese Wahrheit mit einer Wolke von Beweisen umgeben, die bei aller Einfachheit so lichtvoll und klar sind, daß sie im Geiste des einfachen Christen sowohl, als auch des Gelehrten einen über allen Zweifel erhabenen Glauben erzeugen müssen.

Wir wollen nur drei Beweise recht kurz und einfach erwägen.

Der erste Beweis für die Wahrheit der Eucharistie ist der fortwährende Glaube der katholischen Kirche. Wie wir jetzt glauben, die Eucharistie sei der wahre Leib und das wahre Blut unseres Herrn Jesus Christus unter den Gestalten des Brotes und des Weines, so hat die Kirche von Anfang an ununterbrochen geglaubt.

Zum Beweise dessen dienen die Schriften der heiligen Väter, angefangen vom hl. Ignatius aus dem Beginne des 2. Jahrhunderts hindurch bis zum hl. Franz Salesius und Alfons Liguori in der neuen Zeit.

Ein Beweis für den fortwährenden Glauben der Kirche sind auch die glänzenden Kirchen, die herrlichen Kathedralen, die majestätischen Basiliken, gebaut von unseren Vorfahren, um dem unter der Brotgestalt verborgenen Gott eine würdige Wohnung zu bereiten. Derselbe Glaube liegt zugrunde der heiligen Liturgie: der Altar, das Tabernakel, die heiligen Gefäße und Gewänder, die Kniebeugungen, die Andachten und Prozessionen zu Ehren des Allerheiligsten. Zeugen dafür sind auch die feierlichen Aussprüche der Konzilien, wodurch die Kirche ihren Glauben bestätigt und die Irrtümer eines Berengar im 11., eines Luther, Kalvin, Zwingli im 16. Jahrhundert verworfen hat.

Nun, woher besitzt die Kirche diesen Glauben? Zunächst von den Aposteln und von der apostolischen Urkirche. Die Apostel feierten dasselbe allerheiligste Geheimnis, wie wir es feiern. Es heißt ja in der Apostelgeschichte:¹ „Die Gläubigen verharrten einmütig im Tempel und brachen das Brot von Haus zu Haus und nahmen Speise in Freudigkeit und Einfalt des Herzens.“ Unter Brotbrechen wurde die Feier der Eucharistie gemeint. Und der heilige Apostel Paulus schreibt an die Korinther:² „Wer unwürdig dieses Brot ist oder vom Kelch des Herrn trinkt, wird des Leibes und des Blutes des Herrn schuldig sein. Es prüfe aber der Mensch sich selbst; und so esse er von diesem Brot und trinke von diesem Kelche; denn wer unwürdig ist und trinkt, ißt und trinkt sich das Gericht, indem er den Leib des Herrn nicht unterscheidet.“ Diese klaren Worte bezeugen zur Genüge den Glauben der apostolischen Kirche. Nun die Frage: woher hat die apostolische Kirche diesen Glauben? Der heilige Apostel Paulus belehrt uns darüber; vernehmen wir seinen Bericht.

Der Bericht des Apostels führt uns zum zweiten Beweise für die Wahrheit der Eucharistie, nämlich zur Einsetzung durch Christus. Er schreibt:³ „Ich habe vom Herrn empfangen, was ich euch überliefert habe, daß der Herr Jesus Christus in der Nacht, in welcher er verraten wurde, Brot nahm und dankjagend brach und sprach: Nehmet hin und esset, dies ist mein Leib, der für euch da hingegeben werden wird; dieses tuet zu meinem Gedächtnisse!“ Gleicherweise nahm er auch den Kelch nach dem Mahle, indem er sprach: „Dieser Kelch ist der neue Bund in meinem Blute; dieses tuet, sooft ihr trinket, zu meinem Gedächtnisse! Denn sooft ihr dieses Brot esset und diesen Kelch trinket, verkündet ihr den Tod des Herrn, bis er kommt.“

Mit diesen Worten erzählt uns der Apostel die Einsetzung der heiligen Eucharistie genau so, wie uns auch die Evangelien über dieselbe belehren. Drei Evangelisten⁴ berichten uns über diese erhabene Stunde, über dieses größte Wunder, welches die Welt je gesehen, über die Verleihung dieser höchsten Gewalt an die Apostel und ihre Nachfolger. Jeder verständige und vorurteilsfreie Mensch höre und urteile: „Dies

ist mein Leib, dies ist mein Blut, tuet dies zu meinem Andenken!“

„Ich für meinen Teil,“ sagt der berühmte Msgr. Segur, „erkläre laut und unverhohlen, dieses Wort genügt mir, nicht allein um aufs glänzendste zu beweisen, daß Jesus Christus wahrhaft und wesentlich in der Eucharistie gegenwärtig ist, sondern auch mir auf eine ebenso unverbrüchliche Art zu beweisen, daß er wahrer Gott ist: denn nie hat ein Mensch derartiges gesagt, nie hat ein Mensch etwas von der Art sagen können.“

Denken wir uns einmal einen Menschen, der mit der Behauptung vor uns hinträte, er wolle Brot und Wein in sein Fleisch und sein Blut verwandeln und davon, daß man das glaube und sein Fleisch und sein Blut genieße, hänge das ewige Leben ab. Mit welchem Abscheu würden wir uns von einem solchen Menschen abwenden, der bei gesunden Sinnen mit seinen Mitmenschen solchen Hohn und mit dem ewigen Leben solchen Frevel triebe!

Ein Protestant, der Engländer Fitz-William, sagt ganz zutreffend: „Man sage nicht, der Glaube an die wirkliche Gegenwart Jesu Christi im Altarsakramente sei trügerisch und falsch! An sich betrachtet ist er freilich zu ungereimt, als daß ein Mensch auf den eigenen Kopf es gewagt hätte, ihn anderen Menschen anzubieten. Hätte ein Apostel ihn seinen Mitarbeitern vorgeschlagen, so würden sie ihn für einen Unsinnigen angesehen und verlacht haben. Weil es unmöglich ist, daß derselbe von Menschen herrühre, darum scheint er von Gott zu kommen und als göttlich verliert er alle seine Ungereimtheit und wenn es noch so unbegreiflich wäre.“

Bedenken wir nun, unter Festhaltung dieser trefflichen Worte, das folgende: Eine Sache, die zu denken, vorzuschlagen und anzunehmen so töricht gewesen wäre, daß sie ihren Urheber sofort lächerlich gemacht hätte, diese Sache hat sich Glauben verschafft in aller Welt, unter Millionen und Millionen aller gebildeten Völker, Stände und Geschlechter, Glauben verschafft bis herauf zum 20. Jahrhundert! Ist das menschlich möglich? Ja, noch mehr, dieser Glaube ist der Mittelpunkt des religiösen Lebens von Millionen geworden, die Seele der katholischen Weltkirche und die eigentliche Größe der edelsten Menschen, der größten Heiligen.

¹ Akt. 2, 46. — ² 1. Kor. 11, 27—29. — ³ 1. Kor. 11, 23—26.

⁴ Matth. 26, 26. ff. — Luf. 22, 19. ff. — Marc. 14, 22. ff.

Wir haben jetzt von den Einsetzungsworten des Heilandes gesprochen. Noch klarer werden uns diese Worte erscheinen, wenn wir sie im Zusammenhange mit den Verheißungsworten Christi betrachten, die er zu Kapharnaum ein Jahr vor der Einsetzung gesprochen hat.¹ Nach dem Wunder der Brotvermehrung fing er an zu den Volkscharen von einem anderen Brote zu sprechen, welches er geben werde: „das Brot, welches ich geben werde, ist mein Fleisch für das Leben der Welt. Da stritten die Juden untereinander und sprachen: Wie kann dieser uns sein Fleisch zu essen geben? Jesus aber sprach zu ihnen: Wahrlich, wahrlich, ich sage euch: wenn ihr das Fleisch des Menschensohnes nicht essen und sein Blut nicht trinken werdet, so werdet ihr das Leben nicht in euch haben. Wer mein Fleisch isst und mein Blut trinkt, der hat das ewige Leben und ich werde ihn auferwecken am jüngsten Tage. Denn mein Fleisch ist wahrhaft eine Speise und mein Blut ist wahrhaft ein Trank. Wer mein Fleisch isst und mein Blut trinkt, bleibt in mir und ich in ihm.“

Nicht wahr, wie klar sind diese Worte! Der Heiland fand jedoch keinen Glauben nicht bloß bei den Juden, sondern auch bei vielen seiner Jünger, welche ihn infolge dessen verließen und nicht mehr mit ihm wandelten.

Trotzdem hat der Heiland nichts widerrufen, sondern sich sogar an seine Apostel mit der Frage gewendet, ob auch sie ihn verlassen wollen. Im Namen aller legte Petrus das ewig denkwürdige Bekenntnis ab: „Wohin sollen wir gehen; Du hast Worte des ewigen Lebens; denn wir haben geglaubt und bekant, daß Du Christus, Sohn Gottes bist.“

So Petrus wie das gesamte christlich gewordene Menschengeschlecht ging mit ihm und rief Jesus von Nazareth zu: „Wir glauben, was Du gesagt und verheißt hast!“ Und woher dieser Glaube an eine so unbegreifliche Lehre? Die Antwort darauf ist leicht: Weil derjenige, der dies alles vollbracht hat, kein bloßer Mensch, sondern zugleich wahrer Gott ist, bewiesen durch sein ganzes Leben, durch die ganze Weltgeschichte, welche man einfach umstürzen müßte, wenn man seine Gottheit leugnen wollte.

Zudem entspricht dieser Glaube einem unverfügbaren Bedürfnisse des menschlichen Geistes und

Herzens, dessen kurze Erläuterung den dritten oben versprochenen Beweis ausmacht.

Tief im menschlichen Herzen ist das Bewußtsein vom Dasein eines persönlichen Gottes eingeschrieben. Dieses Bewußtsein kann zwar verdunkelt, jedoch nie ausgerottet werden. Zu Zeiten einer größeren Not erhebt der Mensch unwillkürlich seine Hände zum Himmel empor und seufzt um Abhilfe. Ja, der Mensch verlangt, seinen Gott in der Nähe zu haben, um zu ihm kommen, vor ihm sein Herz ausgießen, von ihm Trost und Hilfe erlangen zu können. Was sind denn die Tempel, die Altäre und die Götzen der Heiden anderes, als ein lauter Ruf der Menschheit nach der Nähe Gottes? Dasselbe beweist auch der Tempel der Israeliten mit seinem Gottesdienste.

Und Gott ist diesem Herzenswunsche der Menschheit immer entgegengekommen. Im Paradiese verkehrte er sichtbar mit den Menschen, er verkehrte mit den Patriarchen und Propheten, er ließ sich in der Stiftshütte und später im Tempel zu Jerusalem auf eine geheimnisvolle Weise nieder. Doch diese Nähe genügte den frommen Israeliten noch nicht, sie seufzten nach einer noch größeren Offenbarung.

Gott erhörte dieses Seufzen. Der Sohn Gottes ist Mensch geworden und wandelte durch 33 Jahre in Menschengestalt in Palestina. Das Volk ging ihm nach, drängte sich um ihn, hing an seinen Lippen und suchte in jeder Not bei ihm Abhilfe. Der Heiland mußte zum Vater zurückkehren. Wird nun die Erde seiner segens- und erbarmungsvollen Gegenwart beraubt? Sollen die Christenvölker schlechter daran sein, als die Israeliten? Nein, der Heiland wollte auf eine sichtbare, wenn auch geheimnisvolle Art und Weise bei uns bleiben: er setzte das allerheiligste Altarsakrament ein. Wir wissen nun, wo er, unser Gott und Heiland, persönlich gegenwärtig ist, wo wir ihn finden, anbeten und bitten können. Die innerste Sehnsucht unseren Herzens ist vollkommen befriedigt und eben deshalb ist uns der Glaube an das große Geheimnis nicht bloß leicht, sondern süß und trostvoll.

2. Die heilige Kommunion.

Durch seine Gegenwart unter der Brotgestalt wollte der Heiland noch einen ganz besonderen Zweck erreichen. Ueber diesen Zweck belehrt uns die Brotgestalt selbst. Wie das Brot dem Körper zur Nahrung

¹ Joh. 6, 52. ff.

dient und ihm das Leben erhält, so soll auch dieses Sakrament unserer Seele zur Nahrung dienen und ihr das Leben der Gnade erhalten.

Die Seele hat nämlich neben dem natürlichen noch ein ganz und gar übernatürliches Leben, das Leben der Gnade, welches zur Erreichung des Endzweckes, der ewigen Seligkeit, unumgänglich notwendig ist. Dieses Leben wird durch die heilige Taufe in der Seele grundgelegt und, falls es durch eine Todssünde verloren gegangen ist, durch das Bußsakrament wieder hergestellt.

Weil diese beiden Sakramente dem Menschen ein Anrecht auf jene wirksamen Gnaden verleihen, welche zur Erhaltung dieses Lebens notwendig sind, so ist eine neue Hilfe zur Erhaltung dieses Lebens nicht unumgänglich notwendig. Wenn wir jedoch die großen Gefahren, die verschiedenen Versuchungen und Verführungen ins Auge fassen, wie sie in der Gegenwart allzu zahlreich sind und überall angetroffen werden, so dürfte uns dennoch eine sehr begründete Furcht beschleichen, daß wir dieses Gnadenleben verlieren könnten. Ja, durch die tägliche, recht traurige Erfahrung wird unsere Furcht noch gesteigert. O, wie viele leiden Schiffbruch, wie viele werden von verschiedenen Leidenschaften hingerissen, übertreten die Gebote Gottes in wichtigen Punkten, verlieren das Gnadenleben und laufen Gefahr, ewig zugrunde zu gehen!

Diesem Uebel hat der Heiland abgeholfen. Er besorgte uns eine ganz himmlische Nahrung mit der besondern Kraft, das Gnadenleben in uns zu bewahren, weiter zu entwickeln, die kleineren Gebrechen zu heilen und uns sogar mit Freude zu erfüllen. Diese Nahrung ist die heilige Eucharistie.

Bedenke, wie die heilige Eucharistie als Seelennahrung zum Gnadenleben der Seele nützlich, ja notwendig ist. Der Nutzen der Eucharistie für die Seele wird ähnlich sein dem Nutzen der materiellen Nahrung für den Körper. Die Sakramente sind ja äußere Zeichen der inneren Gnade.

Die materielle Nahrung erhält das Leben des Körpers und bewahrt es vom Tode; die Eucharistie hingegen wird das Leben der Seele erhalten und vom Verluste bewahren. Der Heiland selbst hat uns dies beteuert. Sagte er denn nicht:¹ „Wenn ihr

das Fleisch des Menschensohnes nicht essen, sein Blut nicht trinken werdet, werdet ihr das Leben nicht in euch haben. Wer mein Fleisch isst und mein Blut trinkt, der hat das ewige Leben.“ Also ohne Eucharistie Verlust des Gnadenlebens, durch die Eucharistie Bewahrung desselben.

Die Nahrung entwickelt ferner das körperliche Leben bis zu den Grenzen, die den einzelnen Körpern durch die Natur gezogen sind; somit wird auch die Eucharistie das Gnadenleben entwickeln, und zwar ohne Grenzen, da ja das innere Leben keine Grenzen kennt. Dies geschieht durch Vermehrung der heiligmachenden Gnade und durch ein größeres Liebesfeuer, welches eben durch die Eucharistie mehr und mehr entflammt wird. Und bemerken wir nicht im täglichen Leben, daß eine heilige Liebe in den Herzen derjenigen brennt, welche die Eucharistie öfter empfangen, daß dieselben im Glauben, in der Demut, Aufrichtigkeit, Geduld, Nächstenliebe, Pflichterfüllung tagtäglich zunehmen?

Die Nahrung erjezt die durch die Arbeit aufgeriebenen Kräfte. Dies geschieht auch durch die Eucharistie in bezug auf das Seelenleben. Das Gnadenleben kann zwar nicht stufenweise abnehmen, aber seine Wärme, seine Kraftäußerung, sein Einfluß auf die Betätigung kann abnehmen. Dadurch nimmt ab der Eifer, werden die Tugenden seltener, matter, unvollkommener. In den täglichen Kämpfen mit den Leidenschaften kann man verwundet werden, ermüden, viele läßliche Sünden begehen. Die Eucharistie als Seelenspeise stärkt die erschlafften Kräfte, erneuert wieder das Feuer der Liebe und löscht aus die Makel der läßlichen Sünden, teils unmittelbar durch sich als auch durch Anfachung der Liebe, in welcher die Verabschennung der läßlichen Sünden eingeschlossen ist.

Der Gebrauch der Nahrung ist mit einem Gemusse verbunden, verursacht Zufriedenheit und Freude. Auch die Eucharistie erzeugt geistige Freude, eine innere Zufriedenheit, eine gewisse Heiterkeit und Beruhigung des Gemütes. Diese Freude erwächst aus dem Bewußtsein der innigsten Vereinigung mit Jesus, aus den Akten der Liebe, der Hingabe, der Dankbarkeit, des Glaubens. Deshalb mußt du dich recht sehr bemühen, mit Hilfe der neuentsachteten Liebe diese Akte tatsächlich zu erwecken. Wer zu träge ist, vielleicht recht ober-

¹ Joh. 6.

flächlich, recht zerstreut, an die täglichen Arbeiten ganz hingegeben, anhänglich an verschiedene Leidenschaften, der wird die Freude der Kommunion nicht wahrnehmen, sondern er wird ganz leer und trocken bleiben.

Ja, sogar auf den Körper dehnt sich der Einfluß der heiligen Kommunion aus. Zunächst wird die böse Begierlichkeit gedämpft. Die Kommunion bewahrt uns ja vor Todsünden, welche zumeist eine Folge der Begierlichkeit sind; somit muß in ihr eine besondere Kraft zur Ueberwindung der Begierlichkeit innewohnen. Dann wissen wir, wie ob der innigsten Vereinigung der Seele mit dem Leibe die Seelenzustände, wie Freude, Trauer, Zorn, Sehnsucht, auch auf den Körper und seine Tätigkeit einwirken. Nun wird durch die heilige Kommunion in der Seele ein heiliges Liebesfeuer angezündet, Akte der Hingabe, der Reue, der Demut, der Anbetung, des Hasses gegen die Sünde werden erweckt: wird denn dieses Seelenleben nicht auch auf den Körper einwirken und der bösen Begierlichkeit immer mehr ihre innere Kraft benehmen? Ueberdies kommt durch die heilige Kommunion der Heiland in unser Herz, er vereinigt sich auf das innigste mit uns, unser Leib wird gleichsam sein Leib: wird er in Folge dessen für unseren Leib nicht eine größere Fürsorge tragen und ihn vor äußerer Sünde bewahren? Und in der That, was sehen wir im täglichen Leben? Die heilige Keuschheit blüht dort, wo die heilige Kommunion oft empfangen wird, verwelkt dort, wo dieselbe nie oder selten empfangen wird.

Jedoch nicht bloß zu Lebzeiten wirkt die heilige Kommunion auf den Körper, sondern sogar nach dem Tode. Der Heiland beteuerte ausdrücklich, er werde diejenigen vom Tode auferwecken, welche sein Fleisch genießen werden. Hier ist gedacht die glorreiche Auferstehung, zu welcher die heilige Kommunion ein besonderes Anrecht erteilt. Dies wird uns klar einleuchten, wenn wir bedenken, daß uns die heilige Kommunion das Gnadenleben erhält und somit zur endlichen Beharrlichkeit wesentlich hilft. Dadurch wird eben die glorreiche Auferstehung angebahnt. Ja, aus den Worten des Heilandes könnten wir schließen, die heilige Kommunion verleihe uns ein besonderes Anrecht auf besondere Unterstützungen, daß wir zu einer glorreichen Auferstehung gelangen, welche wir ohne dieselbe nicht erlangen würden. Ueberdies ist es der

Speise eigentümlich, das Leben bis zur höchsten Stufe zu entwickeln. In Folge dessen können wir behaupten, die heilige Eucharistie als übernatürliche Speise werde das übernatürliche Leben des Leibes bis zur höchsten Entwicklungsstufe bringen, welche eben in der glorreichen Auferstehung und der darauf folgenden himmlischen Verklärung besteht.

Wie dankbar müssen wir dem Heilande für die Anordnung der heiligen Kommunion sein! Wie viele Gnaden und Gaben für Seele und Leib, für die Zeit und Ewigkeit sind in derselben aufgehäuft! Nun, sollen wir uns nicht bemühen, dieser Fülle der Gnaden teilhaftig zu werden?

3. Der häufige Empfang der hl. Kommunion.

Aus den dargelegten Früchten der heiligen Kommunion müssen wir den Schluß ziehen, daß der Empfang der heiligen Kommunion für alle sehr notwendig sei, denn ohne dieselbe könnten wir in den Verhältnissen, in denen wir besonders heutzutage leben, das Gnadenleben nicht bewahren. Deshalb werden wir schon durch eine geordnete Selbstliebe zum Empfange der heiligen Kommunion gedrängt. Wer dieses zur Erhaltung des Gnadenlebens sehr notwendige Mittel vernachlässigt, oder gar verschmäht, ist sein eigener Feind und beweist, daß er für sein Seelenheil und für das ganze Erlösungswerk keinen Sinn habe. Zudem ist es klar, daß in der Vernachlässigung und Verschmähung dieser hochheiligen Gnadenmittel zugleich eine arge Beleidigung des Heilandes liege.

Dieser Sünden, dieser Undankbarkeit wollen und dürfen wir uns nicht schuldig machen; deshalb wollen wir die heilige Kommunion gern und mit einem heiligen Verlangen empfangen. Nun, wie oft?

Ueber die Häufigkeit der heiligen Kommunion hat der Heiland nichts bestimmt. Wir haben jedoch ein Kirchengesetz, nach welchem jeder Christ wenigstens einmal im Jahre, und zwar zur Osterzeit, die heilige Kommunion empfangen muß, falls er als Katholik gelten will. Wer dieses Gebot hartnäckig und mit Vorsatz vernachlässigt, dem kann die kirchliche Gemeinschaft und nach dem Tode das kirchliche Begräbniß verweigert werden.

In diesem Gebote, besonders in diesem wenigstens, wird uns jedoch ein großes Elend des Menschenges-

schlechtes vor Augen geführt. Wie blind für unser Seelenheil und wie einsichtslos für unser wahres Wohl müssen wir sein, wenn uns die Kirche unter Androhung von großen Strafen befehlen muß, wenigstens einmal im Jahre die Eucharistie zu empfangen. In Anbetracht der Güter nämlich, die uns durch die heilige Kommunion mitgeteilt werden, möchten wir erwarten, die Christen werden so oft als möglich, alle Sonn- und Feiertage, ja, vielleicht täglich zum Tische des Herrn kommen. Aber nein! Der jährliche einmalige Empfang muß streng befohlen werden.

Wird der einmalige Empfang uns genügen? Nein, und abermals nein! Unser lebendige Glaube drängt uns zu einem sehr häufigen Empfang, um der großen Gnaden recht häufig und reichlich teilhaftig zu werden. Wegen der Gefährlichkeit unserer Zeitlage hat der heilige Vater am 10. Dezember 1905 sogar ein Hirten Schreiben erlassen, in welchem er alle zu einer häufigen, wöchentlichen, ja sogar täglichen Kommunion einladet. Zugleich erläutert er uns auch die Bedingungen, unter denen eine häufige Kommunion zulässig ist. Vernehmen wir dieselben!

Der heilige Vater schreibt 1. „Die häufige und tägliche Kommunion soll, weil von Christo dem Herrn und der katholischen Kirche dringend gewünscht, allen Christgläubigen jedes Ranges und jedes Standes gestattet sein, so daß niemand, der im Stande der Gnade und in richtiger und frommer Absicht zum heiligen Tische gehen will, davon abgehalten werden kann.“

Hier werden drei Punkte angegeben: a) Christus und die Kirche wünschen die häufige, ja, die tägliche Kommunion, b) sie soll gestattet sein allen Christgläubigen jedes Ranges und jedes Standes; c) als Bedingung wird nichts anderes gefordert als der Stand der Gnade und eine richtige und fromme Absicht.

Der Stand der Gnade wird erfordert, weil die heilige Kommunion als geistige Nahrung das Leben der Seele voraussetzt, denn es liegt in der Natur der Nahrung, daß sie das Leben nicht gibt, sondern das vorhandene Leben erhält und fördert. Zum Stande der Gnade muß noch die richtige Absicht hinzukommen. Worin besteht denn diese richtige Absicht? Der heilige Vater erklärt sie mit folgenden Worten:

2. „Die richtige Absicht aber ist dann vorhanden, wenn man zum Tische des Herrn geht nicht aus bloßer Gewohnheit oder Eitelkeit oder menschlichen Rücksichten, sondern um Gott zu gefallen, ihm durch die Liebe enger sich zu verbinden und mittels dieser göttlichen Medizin die Schwächen und Fehler der Seele zu heilen.“

Wie leicht, wie natürlich und selbstverständlich sind diese Bedingungen zur Erlaubtheit einer häufigen, ja, sogar täglichen Kommunion! Es ist ganz selbstverständlich, daß man zu dieser heiligen Handlung nicht aus bloßer Gewohnheit oder Eitelkeit oder menschlichen Rücksichten gehen dürfe, sondern von der Absicht getragen werden müsse, der in der Kommunion angebotenen Früchte teilhaftig zu werden, welche in einer innigeren Vereinigung mit Gott durch Vermehrung des Gnadenlebens und der Liebe und in der Heilung unserer täglichen Schwachheiten bestehen. Wie wenig wird für die häufige, für die tägliche Kommunion verlangt! Wird denn für eine einmalige im Jahre weniger verlangt? Nein! Aber, sind denn läßliche Sünden kein Hindernis für ein häufige, für die tägliche Kommunion? Hören wir darüber den heiligen Vater! Er schreibt:

3. Wenn es schon sehr gut ist, daß diejenigen, welche häufig und täglich kommunizieren, von läßlichen Sünden, wenigstens von den ganz freiwilligen und von der Anhänglichkeit an dieselben, frei seien, so genügt es nichtsdestoweniger, daß sie von schweren Sünden frei sind und den Vorsatz haben, in Zukunft nicht schwer zu sündigen. Ist dieser aufrichtige Vorsatz vorhanden, so ist er nicht anders möglich, als daß sich die täglich kommunizierenden auch von den läßlichen Sünden und der Anhänglichkeit an dieselben allmählich losmachen.“

Diese Worte des heiligen Vaters sind klar. Freiheit von läßlichen Sünden und von der Anhänglichkeit an dieselben ist erwünscht, jedoch nicht gefordert. Warum nicht? Weil das Vorhandensein von läßlichen Sünden und der Anhänglichkeit an dieselben mit dem Leben der Gnade bestehen kann, somit auch eine Vermehrung der Gnade nicht ausschließt, wenn auch vielleicht das Maß der Vermehrung mindert. Diesen Schaden würden besonders die ganz freiwilligen früher, oder gar zur Zeit der hl. Kommunion begangenen läßlichen Sünden bewirken. Es ist jedoch

zu hoffen, daß sich die Gläubigen in Kraft der heiligen Kommunion wenigstens allmählich von ganz freiwilligen läßlichen Sünden und von einer bewußten Anhänglichkeit an dieselben lösmachen werden.

Es wäre somit ganz verfehlt, zu erwarten oder gar zu verlangen, Personen, die zum Tische des Herrn oft, vielleicht täglich hinzutreten, werden allsogleich alle, gar alle, auch die geringsten Fehler ablegen; zunächst wird sich die Kraft der Eucharistie darin bewähren, daß dieselben keine Todsünden begehen, wenigstens nicht in der Regel und nicht oft. Trotz der äußeren Fehler und Schwachheiten kann das innere Gnadenleben nicht nur bestehen, sondern auch zunehmen, denn die Gnade verleiht ja nicht die Leichtigkeit und Fertigkeit zur Bekämpfung der Fehler und zum Tugendleben, sondern die Möglichkeit, daß man durch Kampf und Abtötung im Tugendleben zunehmen kann.

Wie trostvoll ist diese Lehre für uns arme Erdenpilger! Also nur keine Todsünde am Gewissen und den Vorsatz, keine Todsünde begehen zu wollen, und in dieser Verfassung kannst du beim Tische des Herrn täglich erscheinen. Aber neben einer solchen Geistesverfassung wird wohl eine ganz besondere Vorbereitung notwendig sein? Was sagt davon der heilige Vater? Hören wir!

4. „Da die Sakramente des neuen Bundes, obschon durch die ihnen innewohnende Kraft an und für sich wirkend, eine um so größere Wirkung hervorbringen, je besser der Empfänger vorbereitet ist, so muß gesorgt werden, daß der heiligen Kommunion eine eifrige Vorbereitung vorausgehe und eine entsprechende Dankagung folge, wie dies eines jeden Kräfte, Verhältnisse und Obliegenheiten erlauben.“

Der heilige Vater erinnert an die Wirksamkeit der heiligen Sakramente: sie wirken nämlich durch die ihnen innewohnende Kraft ohne Rücksicht auf den Empfänger oder Spender; das Maß der Wirkung hängt jedoch von der Vorbereitung des Empfängers ab. Wer zum Schöpfen des Wassers nur ein kleines Gefäß mitbringt, wird nur eine geringe Menge Wasser nach Hause tragen; wer mit einem großen Gefäße kommt, wird eine große Menge schöpfen können. Ebenso ist es mit dem Maße der Gnaden, die man aus der heiligen Kommunion mitnehmen wird. Deshalb sind außer dem Freisein von Todsünden und außer dem

Vorsatz, keine Todsünde zu begehen, auch eine eifrige Vorbereitung und Dankagung sehr notwendig. Der Empfänger soll eben sein Herz zur Frömmigkeit anregen, er soll die Akte des Glaubens, der Demut, der Liebe, des Verlangens, der Reue erwecken; besonders alle läßlichen Sünden und die Anhänglichkeit an dieselben soll er bereuen und verabscheuen, denn nur alsdann werden sie nachgelassen und wird die Seele befähigt sein, mehr Gnaden zu empfangen.

Also eine eifrige Vorbereitung und Dankagung sind sehr notwendig. Wer ohne alle Vorbereitung zum Tische des Herrn hinzutreten wollte, würde durch diesen Mangel an gebührender Ehrfurcht eine läßliche Sünde begehen. Diese Vorbereitung und Dankagung jedoch sollen den Kräften, Verhältnissen und Obliegenheiten eines jeden entsprechen. Mehr wird gefordert von Priestern, von Ordenspersonen, dann von solchen, welche mehr Zeit haben, als von Bediensteten, von einer Hausfrau, von einem einfachen Arbeiter, welche nicht viel Zeit zur Verfügung haben. Bei solchen würden eine kurze Vorbereitung und einige Minuten Dankagung genügen; sie könnten ja unterwegs und bei ihren Arbeiten an den lieben Heiland denken. Ja, bei ganz einfachen Gläubigen, welche nicht viel beten können, würde schon die Bemühung genügen, sich ordentlich und anständig, wie der Glaube es verlangt, zu benehmen.

Aus allen diesen leichten Erfordernissen ist ersichtlich, daß ein häufiger, ja, ein täglicher Empfang der heiligen Kommunion sehr leicht gemacht werden kann. An welche Norm soll man sich bei der öfteren und täglichen Kommunion halten? Auch darauf antwortet der heilige Vater, indem er schreibt:

5. „Damit die häufige und tägliche Kommunion mit größerer Klugheit geschehe und verdienstlicher sei, so soll der Rat des Beichtvaters eingeholt werden.“

Also deinen Beichtvater sollst du um Rat fragen, damit mögliche Selbsttäuschungen und Entehrungen des Allerheiligsten hintangehalten werden. Der Beichtvater wird nach den eben erklärten Regeln entscheiden und dir recht gern auch die tägliche Kommunion erlauben, ja, dich sogar dazu drängen, wenn in deinem Herzen die vom Heiligen Vater wenigstens die auf das geringste Maß beschränkten Vorbedingungen vorhanden sind.

Schluß.

Geliebte in Christo! Indem ich euch einige Beweise für die Wahrheit der heiligen Eucharistie und die reichlichen Früchte der heiligen Kommunion in aller Kürze auseinandergelagt habe, hatte ich die Absicht, euch für die dringende Einladung des Heiligen Vaters zu einer häufigen, ja, täglichen heiligen Kommunion vorzubereiten. Werdet ihr wohl der Einladung Folge leisten?

Das Wort des Stellvertreters Christi ergeht an alle: an die Frauen und Jungfrauen, aber auch an alle Männer und Jünglinge aller Stände, die höchsten nicht ausgenommen.

Geliebte in Christo! Die Gefahren für den Glauben und für das sittliche Leben sind groß; viele, viele haben sich betören lassen, betören durch eine falsche, lügenhafte Wissenschaft und haben ihre Seele verloren, ihren Gott verloren und werden auch ihre Ewigkeit verlieren.

Zurück zum Glauben, zu einem Leben nach dem Glauben! Der Weg dazu ist das Gebet, der sonntägige Gottesdienst und der Empfang der Sakramente, ganz besonders der Eucharistie, dieses Sakramentes der Liebe und des Glaubens. Amen.

Laibach am Neujahrstage, den 1. Jänner 1910.

† Anton Bonaventura
Fürstbischof.

Fastenmandat für die Laibacher Diözese.

Zufolge Genehmigung des Apostolischen Stuhles vom 14. Juni 1906 kann ich für die Laibacher Diözese mehrere Nachsichten vom allgemeinen kirchlichen Fastengebote auch für das laufende Jahr zugestehen.

Es haben demnach die Gläubigen der Laibacher Diözese in betreff dieses Kirchengebotes in diesem Jahre Nachstehendes zu beobachten:

I. Eigentliche strenge Fasttage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten und nur einmalige Sättigung erlaubt ist, sind folgende:

1. Der Aschermittwoch und die drei letzten Tage der Karwoche.

2. Die Freitage der vierzigstägigen Fasten- und der Adventzeit.

3. Die Mittwoch, Freitage und Samstage der Quatemberzeiten.

4. Die Vorabende vor Pfingsten, Petri und Pauli, Mariä-Himmelfahrt, Allerheiligen, Unbefleckte Empfängnis Mariä und Weihnachten.

II. Fasttage mit einigen Nachsichten, d. h. Tage, an denen zwar nur einmalige Sättigung, doch zu Mittag der Genuß von Fleischspeisen erlaubt ist:

1. Alle übrigen Tage der vierzigstägigen Fastenzeit, ausgenommen die Sonntage.

2. Die Mittwoch der Adventzeit.

III. Abstinenztage, d. h. Tage, an denen der Genuß von Fleischspeisen verboten, die mehrmalige Sättigung jedoch erlaubt ist:

Alle übrigen Freitage des Jahres.

IV. An den oben (I. und III.) genannten Fasttagen ist jedoch der Fleischgenuß erlaubt:

1. Für die ganze Diözese, so oft ein gebotener kirchlicher Feiertag auf einen der früher genannten Abstinenztage fällt.

2. Für einzelne Orte, wenn das Fest des Kirchenpatrons feierlich begangen und so oft daselbst ein Jahrmarkt abgehalten wird. (Viele Pfarren bestehen aus mehreren von einander entfernten Orten: da gilt die Dispense nicht für die ganze Pfarre, sondern nur für jene Orte, an denen des Marktes wegen das Zusammenströmen von Menschen stattfindet.)

3. Für einzelne Personen:

Der Genuß von Fleischspeisen ist erlaubt an allen Tagen des Jahres den Arbeitern in den Bergwerken und Fabriken, den Eisenbahn-Kondukteuren, den Reisenden, die auf den Bahnstationen speisen müssen; denjenigen welche sich zur Herstellung der Gesundheit in Bädern aufhalten, mit ihren Angehörigen und ihrer Dienerschaft; denjenigen, welche in Gasthäusern ihre Kost nehmen müssen, und welche von anderen abhängig sich Fastenspeisen nicht verschaffen können.

V. An allen Fast- und Abstinenztagen ist nicht nur der Gebrauch von Schmalz, sondern auch von Tierfett zur Bereitung von Fastenspeisen erlaubt.

VI. An Fasttagen sowie an Sonntagen während der vierzigtägigen Fastenzeit ist der Genuß von Fisch- und Fleischspeisen bei einer und derselben Mahlzeit nicht erlaubt.

Was das Nachtmahl der zum Teile dispensierten Fasttage anbelangt, so bitte und wünsche ich, daß man beim selben Fleisch nicht genieße, doch gestatte ich der bisherigen Gewohnheit gemäß den Genuß von Fleischspeisen beim Nachteffen; ausgenommen sind die Priester, denen es auch nicht erlaubt ist beim Nachtmahl Fleischsuppe zu genießen.

Alle diejenigen, die sich der gewährten Nachsichten bedienen werden, ermahne ich zum Ersatz dafür gute Werke zu verrichten, z. B. fünfmal das „Vater

Unser“ und „Gegrüßest seiest du Maria“ den fünf Wunden Christi zu Ehren zu beten oder den Armen ein reichlicheres Almosen zu spenden.

Die Herren Pfarrer und Beichtväter sind ermächtigt, in einzelnen Fällen einer wirklichen Notwendigkeit noch weitergehende Dispensen vom Verbote des Fleischgenusses zu erteilen, aber nicht auf länger als für ein Jahr. Wer eine bleibende Dispense zu bedürfen glaubt, hat sich diesfalls an das fürstbischöfliche Ordinariat zu wenden.

† Antonius Bonaventura

Fürstbischof.

Pastirski list

vsem vernikom ljubljanske škofije za Advent.

Od posameznih oseb in raznih društev dobivam že več časa ustne in pismene prošnje, naj za vse vernike ljubljanske škofije napišem pastirski list o uživanju opojnih pijač.

Dolgo sem odlašal s pastirskim listom, ker je pouk o uživanju opojnih pijač, namreč vina, piva, žganja in špirita, težak sam po sebi, ker ni lahko povedati vse tako, kakor je res in pa, ker takega nauka marsikateri ne marajo poslušati.

Glavne nauke sem sicer že razpravljajal v knjižici, ki ima naslov: „Mladeničem. Življenje po veri.“ Ker pa ta knjižica malo komu v roke pride in ker smo v resnem adventnem času, sem vendarle sklenil govoriti vam v pastirskem listu o opojnih pijačah.

Prizadeval si bom odgovoriti točno in jasno na pet vprašanj, in sicer: 1. kaj trdijo učeni moške o opojnih pijačah; 2. kaj trdi o njih sveta Cerkev; 3. kdo mora biti popolnoma zdržen; 4. kako škoduje nezmerno pitje in 5. kako se moramo varovati škode?

Zakličem s svetim apostolom Pavlom (Rimlj. 19, 13.): „Kakor podnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevoščljivosti, temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa in ne strezite mesu v poželjenju.“ Začnem v imenu Jezusa Kristusa.

1. Kaj trdijo učeni moške o opojnih pijačah?

Katere pijače so opojne pijače? Odgovorim: vino, pivo, žganje in posebno špirit. Odkod prihaja, da te pijače človeka opijanijo? Zato, ker imajo v sebi takoimenovani „alkohol“, ki ima take lastnosti, da opijani človeka. Od kod pa je alkohol? V naravi ga ni; mora se umetno pridobiti iz takih naravnih pridelkov, ki imajo v sebi sladkor, n. pr. grozdje, ječmen, krompir, slive in drugi sadeži. Iz teh se proizvajajo opojne pijače, v katerih je alkohol. Niso pa vse pijače enako opojne. Katere imajo manj alkohola, so manj opojne, katere ga imajo več, pa opijanijo bolj in hitreje. Najmanj opojno je pivo, ker ima na 100 delov le 4 do 5 delov alkohola; bolj nevarno je vino, ker ima na 100 delov 5 do 25 delov alkohola; še hujše je žganje, ker ima na 100 delov 25 do 60 delov alkohola, najbolj grozen je špirit, ker ima na 100 delov 60 do 70 delov alkohola, torej je v enem litru špirita do 70 delov čistega alkohola.

To so pokazala raziskovanja učenih moških. Kako pa ti moške ocenjujejo alkohol! Ako pogledamo v njihove knjige, bomo videli, da trdijo: alkohol je strup, alkohol nima nobene redilne moči.

Torej, alkohol je strup. Res, ako se le malo pije, se človek nekako poživi: srce hi-

treje bije, misli se urno razvijajo, jezik laglje govori, noge so bolj lahke in poskočne, oči se zaiskre in čuti se nekako veselo, ugodno razpoloženje, v lahkem veselem razgovoru in petju se pozabijo skrbi in nadloge vsakdanjega življenja. Zavoljo tega ljubiš dobro vino, zavoljo tega toliko pesmic o vinskih gorica in o radostnem popivanju. Zato celo sveto pismo pravi, da ima „vino namen, razveseliti človeško srce“ (Ps. 103, 15.) ali: „dajte močne pijače žalostnim in vina njim, ki so bridkega srca; oni naj pijejo, da pozabijo svoje betežnosti in se svojih bolečin več ne spominjajo.“ (Pregov. 31, 6. 7.)

Kljub temu je alkohol, ki je v opojnih pijačah, vendarle strup, ako ga pride večja mera v tvojo kri. Ali bi se ta trditev morala šele dokazovati? Saj vendar poznaš pijanca, ali pa to veš iz lastne žalostne izkušnje. Ali je pijanost telesu ugodna? ali ni po njej vse telo bolešno? Glava boli, jezik se zapleta, oči slabo vidijo, noge te ne nesejo, želodec ne prebavlja, razum ne razvija misli, vse te nekako boli, za nobeno delo nisi. Ali torej alkohol ni strup, ni škodljiv za tvoje telo?

No, rekel boš, opojna pijača: vino, pivo, žganje, špirit ima krepilno moč, saj vendar podeli telesu novih moči za naporno delo!

Le počakaj, poprašajva o tem učene može in pa izkušnje v vsakdanjem življenju.

Učeni možje so zares poprej trdili, da imajo opojne pijače redilne moči. Vendar so pa nekateri začeli o tem dvomiti in so v zadnjih časih opojne pijače znova preiskovali, namreč preiskovali so, kaj imajo v sebi! In kaj so dobili? Edino pivo ima nekoliko redilne moči, namreč na 100 delov pride samo 5 do 6 delov redilnih snovi, torej skoraj nič; vino pa, žganje in špirit pa redilnih snovi sploh nimajo; torej ne morejo človeka prehranjevati, le hipen ugoden užitek mu pripravljajo. Tako prepričani so sedaj vsi zdravniki.

Pa tudi izkušnja tako uči. Ako bi opojne pijače dajale moči, bi jih najbolj rabili oni, ki se morajo telesno močno natezati. Toda opojnih pijač se ogibajo in se jih popolno

vzdržujejo ravno tisti ljudje, ki za svoja dela potrebujejo posebnih telesnih moči. Zdrževali so se pijač že borilci v starih časih, da jim telo ne bi opešalo. Popotniki, ki so uspešno preiskovali razne posebno nevarne kraje na zemlji, so ravno popolni vzdržnosti pripisovali ono vztrajno telesno moč, da v silnih naporih niso omagali. Opazuje se pri delavcih, koliko laže in bolj vztrajno delajo delavci, ki se zdrže žganja in ga ne marajo za jutrek.

Opojne pijače torej zavirajo telesno delo, pa tudi dušno telo. Kolikokrat čujem, da se kdo brani pijače rekoč, da ima mnogo premissljevati in se učiti, pa ne bi mogel, ko bi pil. Da, pri opravih, kjer se zahteva napeta pozornost, se vsaka pijača sploh prepoveduje, kakor pri železnicah, pri avtomobilih. Res, ako si utrujen, pa nekoliko piješ, čutiš neko novo moč za delo. Toda ali nisi prav kmalu še bolj utrujen, kakor pa poprej? Človek namreč čuti utrujenost, še preden porabi zadnje svoje moči, pijača pa mu le te zadnje moči zbudi, ne da mu pa novih; te se hitro potrošijo in onemoglost je še večja.

Glej torej! opojne pijače ne nahranijo tvojega telesa, ne dajo mu novih moči, kakor jih daje tečna hrana, ampak pripravijo in dajo ti edino le nekak užitek, neko veselost, neko ugodno razpoloženost; toda le toliko časa, dokler se prave mere držiš. No, pa tudi v teh mejah užitek ni brez velikih nevarnosti. Zakaj?

Prvič zato, ker je izredno težko držati se v pravih mejah. Že sveto pismo te svari rekoč: „Ne glej vina, ali je lepo rumeno, ali se njegova barva v kozarcu lesketa; gladko teče, toda naposlednje piči, kakor kača in strup razlije, kakor bazilisk.“ (Preg. 23. 31. 32.) Namreč, ker se tako lesketa in gladko teče, ga kaj hitro in preden se zaveš, potegneš čez mero, pa se ti užitek izpremeni v strup.

Drugič poizkušaš sam, da čim bolj piješ, tem bolj te srce vleče, da bi še več pil. Opojna pijača žeje ne pogasi, kakor jo pogasi kozarec hladne vode, ampak jo še poveča. Kako to?

Tisti pogubni alkohol ima to lastnost, da posuši sokove v tvojem telesu in zato hoče telo vedno novega prilivanja. Voda bi odpomogla, opojna pijača pa le še bolj suši; od tod huda želja, le še in le še piti: in preden se zaveš, nisi več zmeren, ampak že nezmeren; polagoma postaneš suženj alkohola, ne moreš se mu več obraniti.

Tretjič pokaže izkušnja celo to, da so manj bolehnj in da dalje časa žive oni, ki se opojnih pijač popolnoma vzdržujejo, kakor pa oni, ki pijo vsak dan, če tudi zmerno. Celu pri zavarovanju za življenje zahtevajo zavarovalnice manj zavarovalnine od onih, ki nič ne pijo, kakor pa od onih, ki vsak dan zmerno pijo.

Učeni možje torej trdijo na temelju učeni raziskovanj in raznih izkušenj tole: v opojnih pijačah je snov, ki se imenuje alkohol; alkohol se prišteva k strupom; alkohol podaja sladkega užitka, ne hrani pa ne in ne daje telesu novih moči; zato opojne pijače niso hrana, za življenje niso potrebne, more se brez njih opraviti; da, celo užitek, ki ga zmerno uživane dajejo, ni brez nevarnosti; kdor je popolnoma zdržen sme upati, da bo bolj zdrav, da bo bolj dolgo živel in da bo za dušno in telesno delo bolj sposoben.

To je odgovor na prvo vprašanje. Ko smo slišali, kaj pravijo učeni možje o opojnih pijačah, poprašaj se sedaj:

2. Kaj trdi o njih sveta Cerkev?

Kaj ne, odgovor na to vprašanje nas bo še bolj prepričal: saj nam po sveti Cerkvi govori sam Bog, sam Sveti Duh. Kaj torej trdi sveta Cerkev o uživanju opojnih pijač? Da bomo mogli najti natančen in resničen odgovor, moramo vprašanje razdrobiti v tri vprašanja in povedati, kaj nas uči sveta Cerkev o nezmernem uživanju opojnih pijač, kaj o zmernem uživanju in kaj o popolni zdržnosti?

No, da je nezmernost greh, o tem nihče ne dvomi. Pijanost torej ni le sramotna, ampak tudi grešna. Res, greh ni vselej smrten. Kdor je le malo pijan, stori mal ali odpustljiv greh;

kdor se opijani močno, greši smrtno. Cujte, kaj govori o tej pijanosti sv. Pavel! On pravi: „Dela mesa pa so znana in ta so: nečistost, nesramnost . . . pijančevanje, požrešnost in kar je temu enakega. Od takih del vam napovem, kakor sem vam že napovedal, da, ki take reči delajo, ne bodo dosegli kraljestva božjega.“ (Galač. 5, 19–21) In na drugem mestu piše: „Ali ne veste, da krivični ne bodo kraljestva božjega posedli! Nikar se ne motite! Ne nečistniki, ne prešestniki . . ., ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji ne bodo posedli nebeškega kraljestva.“ (2. Kor. 6, 9, 10.) Sv. Pavel stavi torej na isto stopinjo nečistnike, prešestnike, roparje in pijance; v nebesa ne pridejo. Ali ni to grozno! Pijanec, ako te ne odvrne od pijanstva sramota, naj te odvrne vendar strah pred večnim pogubljenjem!

Kaj pa uči sveta Cerkev o zmernem pitju? Odgovorim, da je zmernost prava čednost. Zmernega uživanja opojnih pijač Cerkev ni prepovedovala ali celo zavrgla, marveč vedno učila, da je zmerno uživanje dovoljeno, ako to dopusti zdravje, starost in premoženje.

V svetem pismu se vino, voda, sol, kruh in drugo prišteva prvim potrebam za življenje; obljubljena dežela se hvali zavoľjo dobrega vina; dobra vinska letina se smatra za blagoslov božji; ob praznikih se je vino pilo; celo pri daritvah je bilo vino zapovedano; tudi Zveličar je vino pil, vodo je v vino izpremenil; daritev novega testamenta je pod podobu kruha in vina ustanovil; nebeško kraljestvo se prisposodablja veselemu obedu, kjer tudi vina ne manjka; tudi Cerkev ima za vino posebne blagoslove.

Torej zmerno uživanje opojnih pijač je dovoljeno, ni greh. Toda, kdo pa je zmeren? Ponavadi praviš, da je zmeren, kdor ni pijan; da ni nezmeren, kdor le malo vina v glavo dobi, da je židane volje in ga le nekoliko čuti. Tako v navadnem življenju; vendar pa se v strogem smislu ne moreš prištevati med zmerne, ako si pogostokrat nekoliko vinjen. Tako uživanje gotovo škoduje zdravju in pri-krajša življenje; ako torej govorimo o ne-

škodljivi in popolnoma dopuščeni zmernosti, ako govorimo o čednosti, mislimo zmernost v prav strogem pomenu besede. In v tem smislu bi se prišteval zmernim, ko ne bi popil več vina na dan, kakor okoli pol litra navadnega; vendar pa dodam, da nekateri prištevajo med nezmerne tudi one, ki bi mislili, da morajo toliko vina popiti vsak dan in da se ga ni treba nikdar popolno zdržati.

Slišali smo cerkveni nauk o nezmernosti in o zmernosti; čujmo še onega o popolni zdržnosti.

V starem testamentu je Bog zdržnost nekaterim stanovom kar naravnost zapovedal. Zapovedal jo je duhovnikom ob času, ko so v templju opravljali božjo službo (3. Moz. 10, 8); zapovedal tudi takoimenovanim Nazirejcem, to je možem, ki so se zavezali z obljubo, da se za nekoliko časa posvete edino Bogu, njegovi službi in prizadevanju za sveto življenje. (4. Moz. 6, 3.) Tako obljubo so storili prav mnogi; med njimi je tudi sveti apostol Pavel.

Popolna zdržnost od opojnih pijač je torej znak posebne bogoljubnosti, posebne pripravnosti za božjo službo. Zato se nam ni treba čuditi, da je bilo tudi med kristjani vedno mnogo popolnoma zdržnih. O takih nam pripoveduje zgodovinar in škof Evzebij; tak je bil sv. Timotej, kateremu je radi bolehnosti sveti Pavel svetoval, naj ne pije same vode, ampak naj vodi doda še nekoliko vina (9. Tim. 5, 23.); takih je bilo in je prav mnogo v resnici pobožnih kristjanov.

Po nauku svete Cerkve je zdržnost posebno dobro delo in se močno svetuje. Torej zdržnost se ne zapoveduje, pač pa svetuje. Zdržnost posveti ljubezen do Boga, ker se zdržni iz te ljubezni odpove onemu sicer dovoljenemu užitku, ki ga daje vino; posvetiti jo more tudi ljubezen do bližnjega, ako si popolnoma zdržen zato, da daš bližnjemu dober zgled, da ga obvaruješ nezmernosti in mu pomagaš premagovati svoje strasti, da mu bolj lahko pomagaš v potrebi; tudi ljubezen do sebe samega ti zdržnost svetuje in posveti, ako si bolehen in bi ti celo stroga zmernost

škodovala, ako hočeš kaj prihraniti za svoje domače, prihraniti, da si moreš kupiti dobrih knjig, dobrih časopisov.

Po nauku Cerkve je torej popolna zdržnost začasna ali vedna, iz ljubezni do Boga, do bližnjega ali do samega sebe velika čednost, pri Bogu zaslužno delo in se prav močno priporoča. Popolna zdržnost je torej svet, ne zapoved. Svetuje se posebno dandanes, ko se nezmernost bolj in bolj širi, z njo pa tudi vse hude posledice. Sveti Oče so za vsak dan, ko se opojnih pijač popolnoma zdržiš in malo molitvico opraviš, podelili 300 dni odpustka in priporočajo sploh zmernost in zdržnost.

Zdržnost se tedaj vsakemu svetuje in močno priporoča. Kaj pa, ali je pa morda kdo tudi naravnost dolžan, da opojnih pijač nikdar ne okusi?

3. Kdo mora biti popolnoma zdržen?

Zgoraj ste slišali, da je zmerno uživanje opojnih pijač pred Bogom dovoljeno, ako to dopusti zdravje, starost in premoženje. Iz tega lahko posnameš, da bi bilo tudi zmerno uživanje grešno, ako tega ne bi dopustilo premoženje, zdravje ali starost.

Torej najpoprej premoženje. Tudi zmerno piti ne sme, ali pitje mora vsaj močno omejiti oni, ki je dolžan varčevati. V dolgove si se zakopal, vrniti moraš, tako zahteva pravičnost. Zato moraš vse nepotrebne stroške opustiti; ako ne storiš, grešiš zoper pravičnost do bližnjega. Nepotreben pa je strošek za pijačo. Slišali smo, da pijača nič ne hrani, nič ne krepi telesa, ampak je gol užitek za razvedrilo in se brez pijače prav lahko živi. Nedavno sem bil v neki župniji na Dolenjskem. Tam se mi je reklo: ko se je trta pokvarila, ljudje niso pili, pač pa so pridno delali in dolgove poplačevali; sedaj trta rodi, ljudje zopet močno pijo, pa dolgove delajo. To je vendar nespamet in greh! — Ali, otroke imaš, ti si pred Bogom dolžan poskrbeti, da jim preskrbiš stan, obleko, hrano, dobro vzgojo. Bogat nisi, za vsak vinar ti je težko: torej moraš varčevati

zavoljo otrok, ne smeš po nepotrebem trošiti svojega denarja, ne smeš ga trošiti za opojne pijače. Kaj bi se reklo o očetu, ki popiva, otroci pa doma stradajo, so strgani in zamazani in zanemarjeni! Ali ni to sramotno, skrajno sramotno in greh, smrten greh?

Potem pride zdravje. Res je, da zdravniki včasih kako opojno pijačo predpisujejo zoper nekatere bolezni. Vendar je pa gotovo, da marsikomu tudi pitje sploh škoduje. Zdravniki trdijo, da je le prevečkrat alkohol kriv raznim boleznim. Razne stalne bolehnosti, radi katerih ni ravno treba v postelji biti, pa se radi njih slabo počutiš, težko svoja dela opravljaš, se odpravijo le, ako strogo redno živiš, in se opojnih pijač popolnoma ogiblješ. Marsikdo ima slabo živčevje, da mu že zmerno pitje škoduje; tak se mora vsake pijače zdržati. Isto velja o vsakem, ki brez popolne zdržnosti ne bi mogel opravljati svojih stanovskih dolžnosti. Omenimo naj pa eno bolezen prav posebno: namreč pijančevanje ali alkoholizem, kakor jo imenujejo zdravniki.

Pijančevanje je hudobija, pa tudi bolezen. Do pijančevanja se ne pogrežeš v enem dnevu, pač pa polagoma, ako meje stroge zmernosti pogostokrat prestopaš; v tem grešiš in oboliš. Pijanec je navadno neozdravljiv: le pije in pije in sicer navadno mnogo čez mero. Kako bi se mogel ozdraviti? Edino s popolno vzdržnostjo! Ne kapljice vina ali žganja več! To je edini pripomoček. Ostal boš grd pijanec in velik grešnik, ako obetaš, da boš gotovo zmeren. Ako samo to obetaš, si izgubljen: za te zmernost ni mogoča. Saj ima alkohol to grozno lastnost, da zavžit vzbuja in podžiga hudo željo po zopetni pijači; ako pijanec začne piti s sklepom, da ne bo pil preveč, ampak zmeren ostal, je že zgubljen; ko izpiješ prvi kozarec, te ima že alkohol v oblasti, ustaviti se ne moreš, zopet boš pijan. Ali ni res, povejte mi! Pijanec ne bo nikdar zmeren, pač pa more biti popolnoma zdržen in se tako zopet pozdraviti. Torej na noge, pogum velja!

Pa še ena vrsta ljudi je, ki bi morali popolnoma zdržni biti. Mislím otroke, mladeniče

in dekleta, dokler niso popolnoma dorasli. Čuli ste, da je alkohol strup; da ti ne škoduje, mora tvoje telo biti močno in imeti veliko odporno moč. Toliko moč ima pa le telo popolnoma odraslega, popolnoma razvitega človeka; telo otroka in še ne popolnoma doraslega mladeniča in dekleta pa take moči še nima, saj še ni razvito, ampak se šele razvija. Zato se splošno trdi: opojne pijače so škodljive otrokom, dokler niso popolnoma dorasli, namreč do 16. ali 18. leta.

Kako pa škoduje tej mladini opojna pijača? Alkohol posmódi življensko moč, kakor slana lepe cvetlice. Zato se ne more telo dovoljno razviti in tudi posamezni telesni udje zaostanejo; posebno živci se ne morejo dovoljno okrepiti, pa ostane otrok vedno slaboten. Ako je pa otrok slaboten, nima dovolj moči se ustavljati prehlajenju in raznim boleznim. Hodeč po župnijah vidim prav pogostokrat slabo razvite otroke, bledih lic, upadlih oči. Poprašujem po vzrokih in največkrat čujem, da je to zakrivila pijača! Otroci zgodaj pijo! In kdo jim piti ponuja, jih sili? Oh, lastni oče, lastna mati! Celó dojenčkom se daje vino! Ali pa je navada v več krajih, da se za zajutrek daje čaj in v čaju razne hudo opojne pijače: otroci morajo ostati nerazviti in slabi! Saj pijača ne redi in alkohol razvoj telesa zadržuje. Starši, posebno matere! Ali se ne bojíte Boga, ko tako svoje lastne otroke kvaríte!

Pa še nekaj. Pri otrocih, ki pijo, zastane tudi razvoj možganov. In kaj odtod sledi? Možgane potrebuje duša za svoje delo, da misli, da se kaj nauči, da si kaj zapomni; zato morajo pa možgani biti popolnoma dobro razviti; ako niso, jih duša ne more rabiti, ne more dobro misliti, ne more si vsega dobro in za dolgo zapomniti, ne more v znanju napredovati! Vidíte torej, kako škoduje alkohol, ki ovira pri otroku razvoj možganov in otrok ostane trde glave, se komaj komaj uči, ves je raztresen, vse pozabi, kar zabit je. V neki šoli so ob času birme nekateri otroci mnogo znali, drugi pa v ravno isti šoli skoro nič; kar v očeh se jim je bralo, kako so na umu

slabo razviti. Poprašujem in izvem, da so brihtni otroci iz vasi, kjer je vse trezno in otroci ne pijo, zabiti pa iz drugega kraja župnije, kjer se navadno popiva, in sicer celo žganje.

Dodam še to, da se tudi spolni nagon, grešna poželjivost hitreje in v večji meri razvija tam, kjer se začne zgodaj piti. Starši, zarotim vas, ne dajajte otrokom, mladeničem in dekletom piti, nikar ne grešite zoper svete dolžnosti do svojih otrok! Ali hočete imeti otroke slabotne, zabite, nečiste? Kaj poreče večni Sodnik? Starši, prosim vas, vcepljajte otrokom stud do pijanstva, stud do opojnih pijač! Pomagajte vašim duhovnikom, ki se v šoli in spovednici prizadevajo vaše otroke tako vzgojiti, da bodo popolnoma trezni in se bodo popolnoma ogibali opojnih pijač, vsaj dokler niso popolnoma dorasli.

Sedaj vemo, kdo je v vesti pred Bogom dolžan biti popoln abstinent, dolžan se opojnih pijač popolnoma zdržati, ali vsaj omejevati, da pije malokdaj in le strogo zmerno. Ker je pa alkohol tako grozen sovražnik človeškega rodu, pogledjmo še bolj natanko, kako nam škoduje, ako se uživa nezumno.

4. Kako škoduje nezumno pitje?

Sami dobro veste, koliko nezumno pitje škoduje. Ne bom vseh strašnih posledic dokazoval, le naštel bom nekatere, kakor jih lahko z lastnimi očmi gledate, in sicer škode za pijanca samega in škode za bližnjega.

Kdor preveč pije, omoti si možgane, pa ne more več prav misliti in prav hoteti. Oh, koliko neumnosti storiš v pijanosti, česar trezen ne bi nikdar storil! Ali ni res, da ti prekanjen kupec ali prodajalec ponuja najpoprej vina ali žganja; ko ga imaš preveč v glavi in ne moreš več prav misliti, pa s teboj kupčijo sklene. In kako! V tvojo največjo škodo.

Ako pa tako um zapraviš, oskruniš v sebi podobo božjo, ponižaš se do živine, da, celo pod živino. Kakor živina ne moreš več misliti, razsojevati in govoriti. No, pa živina vsaj dobro vidi in hodi, ti pa ne, temno ti je

pred očmi, noge te ne nosijo, po blatu padaš. In kako se ti umaže telo; tega kar zapisati ne morem. Izaija prerok se huduje, rekoč: „Od vina se ne zavedo, od pijanosti se motijo . . . vse mize so polne bljuvanja in nesnage, da ni več snažnega prostora.“ (Iz. 28, 7, 8.)

Kako ostuden greh je pijanost! Pa je tudi škodljiva za dušo in za telo.

Oh, kako škodljiva je za dušo. Ker pijanec ne more več prav misliti, zato se nič ne boji, ne Boga, ne pekla. Je li katera zapoved božja, katere pijanec ne bi prelomil? Ali se pri opojnih pijačah ne govori pogostokrat ne le zoper duhovne, in sicer prav krivično, ampak kar naravnost zoper samo sveto vero! In koliko bogokletja zakrivi pijanec!

Oh, moj Bog! Ti stvarnik nebes in zemlje! moj Jezus, Ti moj Odrešenik z grenko smrtjo na sramotnem križu! o Marija, moja nebeška in presveta Mati! pijanec vas preklinja ne le v pijanosti, celo v treznosti! Dragi moji, pri nas Slovencih se Bog, se Jezus, se Marija niso preklinjevali. Bogokletne psovke na Boga, na Jezusa, na Marijo so se slišale le na mejah laških, hrvaških in mažarskih; in sicer v teh tujih jezikih, ne pa v našem slovenskem jeziku. Pri nas se je v našem jeziku preklinjal le hudič ali pa v hudi jezi tudi nasprotnik, razžaljivec, sovražnik. Toda, strah in groza, zdaj se pa razširjajo tudi med nami v naši škofiji grozovite psovke na Boga, na Jezusa, na Marijo. Začeli so jih sirovi fantje, ki so se iz tujih krajev domov vrnili; ponavljali so jih, početka le bolj pijani fantje v pijanstvu; sedaj se pa te psovke večkrat čujejo tudi iz ust sicer dosti dobrega mladeniča ali celo moža, kadar mu v srcu vzkipi neobrzdana togota. Dragi moji mladeniči, pošteni možje, povejte mi, ali vas ne pretrese strah in grozota, kadar tako nezaslišano psovko izustite ali jo od bližnjega čujete? Ali ni v teh psovkah zares nekaj naravnost satanskega? Satan sovraži Boga, on Ga psuje in preklinja in pa njegovi privrženci v peklenškem breznu. Satan podpihuje tudi ljudi na zemlji, da bi od Boga odpadli, da bi ga sovražili in ga z njim vred

v nerazumljivi predrznosti grdili, kleli, psovali. Mladenič, mož, ki se drzneš Boga preklinjati, Boga, ki te je ustvaril, Boga, ki je za te na križu svojo kri prelil, Boga, ki te posvečuje, Boga, ki ti je nebesa pripravil, ali ne spoznaš svoje hudobije, svoje sirovosti? ali se ne bojiš, da se pod tvojimi nogami odpre zemlja in se živ vanjo pogrezneš? ali se ne bojiš pravične sodbe božje? Mladeniči, možje! zarotim vas, trdno sklenite sedaj, potem vsako jutro pri molitvi, da Boga, Jezusa in Marije ne boste več preklinjevali; vas pa, ki se te gnusne grubobije še niste naučili, prosim s sklenjenimi rokami, nikar se je ne naučite, naj se vam studi v dno duše; očetje, matere, pazite na svoje otroke, da se na kaj tako groznega ne navadijo!

Ne le take grozne psovke prihajajo od pijanstva, ampak še druga kužna bolezen za neumrjočo dušo: namreč nečistost, prešestvovanje. Kdaj mladenič oskrunja najbolj sebe in druge, kdaj ga najbolj omami spolni nagon? Ali ne pri in po preobilni pijači? In mož, ki je sicer pošten, kdaj začne grdo govoriti, kdaj pade in postane nezvest svoji ženi? Ali ne, kadar je vinjen, pijan? In ali ni mnogo deklet zapravilo svojega devištva, ko so bile vinjene? Da, s pijanstvom je združena nečistost. Alkohol namreč vpliva na možgane, kakor smo slišali, da pijan človek ne more ne prav misliti ne prav želeti; zraven ti pa vzbudi mesenost, vzbudi silno poželjivost v vsem telesu, pa ničuda, da se zvrneš v blato nečistosti.

No, naj bo dovolj o grehah, ki izvirajo iz pijanstva. Toda ne le za dušo, tudi za telo je pijanstvo pogubno.¹ Nezmerno uživana pijača pokvari ledvice, jetra, srce, pljuča, možgane, kri in živce sploh; pokvari torej vse dele telesa. Zato opeša življenska moč in odporna sila zoper razne bolezni. Izkušnja uči, da kužne bolezni najprej pijanca primejo, n. pr.: kolera, kuga, influenza, pljučnica, jetika in da so bolezni sploh pijancu veliko bolj škodljive in pogubne, kakor zmernim in vzdržnim osebam. Iz tega se razvidi, da pijanstvo prikrajšuje

življenje. Da, življenje prikrajšuje ne le pogostna prava nezmerčnost, ampak celo zmernost v širšem pomenu, ako se namreč sicer ne opijaš, vendar pa vsak dan svojo polno mero zauživaš. Saj vidimo ljudi, ki so zgodaj opešali in so po vseh udih bolehnii, da komaj hodijo in sicer za to, ker so, čeprav še zmerno, vendar pa redoma pili prav močna vina.

Škoduje vino, še bolj pa žganje in sploh žgana pijača, kakor rum, konjak, špirit, ako se redno, četudi le v manjših množinah uživajo; saj imajo te pijače veliko več pogubnega alkohola v sebi, kakor pa vino. Čuli smo že, da v vinu pride na sto delov 6 do 25 delov alkohola, v žganih pijačah pa do 70 delov, pa so zato bolj pogubne. Pravkar sem dobil v roko Zlato dobo, v kateri sporoča zdravnik sledeči poučni zgled:

„Pri neki ženski je nastopila trebušna vodenica vsled sprijenja jeter; vzrok te bolezni je večinoma alkoholizem; možni pa so tudi drugi vzroki. V tem slučaju so se dali vsi drugi vzroki z gotovostjo izključiti in se je moral iskati le v alkoholizmu začetek obolenja. Bolna žena je trdila, da ni pijači vdana, tudi njena vnanjost ni spominjala na pijanko. Po natančnem izpraševanju pa izpove, da ima že več let navado piti zjutraj čaj z rumom. Mahoma je bila stvar dognana. Čaj z rumom, zlasti kot zajutrek, igra po zdravniških izkušnjah žalostno vlogo pri postanku alkoholnih bolezni. Če poprašujemo bolnike s sprijenimi jetri, nam po vrsti odgovarjajo, da že dolgo ne uživajo zjutraj drugega nego čaj, oziroma črno kavo z rumom, slivovko ali konjakom. Omenjena ženska oseba se je brez dvoma smatrala za zmerno in vendar je bilo za njo alkohola preveč. Najmanj kar se more od zmernika zahtevati, je, da se vsaj vseh žganih pijač zdrži.“

Tako govori zdravnik in sedaj vprašam jaz prav resno vas, očete in matere: ali boste svojim otrokom še dajali za zajutrek kavo ali čaj z rumom, s slivovko, z žganjem? Ali jim ne boste rajše dajali čaj ali kavo z obilnim mlekom, ako jim že ne marate dajati drugih

¹ Mladeničem; 2. zvezek: Življenje po veri, str. 70--76.

tečnih, manj razdražljivih jedi? Ljubite vendar svoje otroke, ne kvarite, ne morite jih!

Ali naj še opozorim na to, da nezmernost pokvari ves značaj, da po nezmernosti postane človek brez srca, brez ljubezni do svoje družine, pa se ne zmeni za bedo žene in otrok, da, preklinja jih, pretepa jih; radi nezmernosti se izgubi spoštovanje, celo čuvstvo za čast in moški ponos; radi nezmerne pijače se zapravi premoženje, obožajo rodovine, se prodajajo posestva. O kaka hudobija je torej nezmernost! Res je, kar piše sveti Pavel: „Veliko jih živi, o katerih sem vam že večkrat rekel, sedaj pa tudi jokaje rečem, da so sovražniki križa Kristusovega, katerih konec je poguba, katerih Bog je trebuh in hvala v njih sramoti, kateri pozemeljsko ljubijo.“ (Filip. 3, 18. 19.)

Pijanec torej ne škoduje le sebi, ampak tudi svoji družini. Škoduje posebno otrokom. Kako grozno je v družini, kjer je oče pogostokrat nezmeren: čuje se pogost prepir, čujejo kletve, čujejo neusmiljeni udarci. Ali bo imel plemenito, mehko srce otrok, ki vzraste v taki družini? Mar ne bo njegovo srce temno, bridkostno, osorno, brez ljubezni, uporno, brezobzirno? Mar ne bo mladenič surov, preklinjevavec, svojeglaven, uporen staršem, uporen Bogu in ljudem? pa zato nepristopen dobrim besedam, kar naravnost nepoboljšljiv? O nesrečni pijanec, ali ti je Bog zato dal otrok, da bo tvoj otrok nesrečen, da te bo preklinjal, preklinjal že na zemlji, potem pa še skozi vso večnost! Da, tako je; saj si ti kriv, da bo pogubljen, da bo zavržen za vekomaj!

Nesrečni pijanec, ti škoduješ otroku celo še preden pride na svet. Otroci pijančevi so telesno bolj slabotni, pa zato boleznim bolj podvrženi, živčno slabi, mnogi celo gluhonemi; otroci pijančevi so navadno tudi dušno bolj slabotni in padejo hitreje v razne pregrehe, posebno v nečistost, v pijanstvo; močno nagljenje na pijanstvo podedujejo od svojih pijanstvu vdanih staršev, pa zato naglo vanj zabredejo. Grozno, pijanstvo zastruplja člo-

veka že v njegovem spočetju! To zastrupljenje je posebno hudo, ako je tudi mati pijači vdana, pa močno pije, ali se celo vpijani. Saj pride alkohol naravnost v materino kri, spridi jo in po tej sprijeni krvi pride strup alkohol v otroka še pred rojstvom, pa tudi po rojstvu z zastrupljenim maternim mlekom. Dekleta, matere, posebno ve v vinskih krajih, in ve v krajih, kjer celo ženske pri delu doma, na travniku in na polju pijete žganje, pijete peklenski špirit, pomislite, kako zastrupljate in uničujete svoj zarod! Nikar se ne čudite, ako vaši otroci zgodaj pomrjo, ako so vedno bolehní, slabega telesa in ako so trdi in zabiti in surovi, vam le v žalost in bridkost in morda celo v večno pogubljenje! Zdramite se in na boj zoper tega smrtnega sovražnika vaših družin, vaše časne in večne sreče!

Naj to zadostuje! Sicer bi mogel še pokazati na bolnice, na blaznice in na druge zavode za človeško bedo in vam tam pokazati na pregrenke sadove pijanstva, pa naj zadostuje kar sem vam dosedaj napisal. Naziva se nam samo po sebi vprašanje, kaj naj storimo, da se te grozne škode obvarujemo.

5. Kako naj se obvarujemo te škode?

Prevažno vprašanje za nas vse. Kaj naj torej storimo? Naštel bom nekoliko pripomočkov, da se pijanstvo vsaj zmanjša, ako se ne more popolnoma zatreti.

Dragi moji, najpoprej vam je treba pouka. Te moje besede imajo ta namen. Poučil bi vas rad, da bi vedeli, kako zlo je pijanstvo in kako naj se sodi o opojnih pijačah. Zato sem vam vsestransko pojasnil korist, nevarnost in škodo opojnih pijač. Nauk vas mora pretresti in storili boste sklep, kakor vam je potreben in koristen za vašo časno in večno srečo.

Pouk naj se razširja ne le v cerkvi, ampak tudi po časopisih, posebno pa po naših prelepih društvih: po mladeniški in dekliški Marijini družbi, po izobraževalnih društvih, po naših Orlih, po Tretjem redu, po družbi svete Družine, posebno po društvu za zmernost, ki

ima sedaj ime Sveta vojska. Pomagajo naj vam primerne knjige, naš Domoljub in Bogoljub in Slovenec, najbolj pa Zlata doba.

Starši, začnite pouk že zgodaj pri otrocih. Zarotim vas pri ljubezni, ki jo imate do svojih otrok, zarotim pri petih ranah Kristusovih, ne dajajte otrokom vina, ali celo žganja, ne dajajte jim za zajutrek čaja ali kave z žganjem ali celo z rumom, konjakom, špiritom! Matere, ne pijte v onem častitljivem stanju, ko vas je Bog blagoslovil z novim otrokom! Očetje, ne pijte, ne opijanite se, ako hočete zares zaslužiti častitljivo ime oče! Koj, ko se otrok zave, mu vzbujajte v srcu strah, gnus, sovražnost do pijanosti, strah in bojazen pred vsako opojno pijačo, posebno pred žganjem; vzbujajte zavest, da vsaj do popolne dorastlosti ne sme prav nič piti, ako hoče biti telesno in dušno čvrst in zdrav, zavest, da tudi pozneje ostane popolnoma vzdržen, ali vsaj strogo zmeren. Starši, podpirajte duhovne in vse one dobre učitelje, ki se tudi v šoli trudijo vzgojiti otroke za popolno zdržnost v času, ko hodijo v šolo pozneje pa vsaj za strogo zmernost.

Mladenci in možje, ali ste še popolnoma trezni? Oh, ostanite v tem stanju! Zaprizezite se zoper žganje! Žganje ni prav nič potrebno, tudi v planinah ne! Varate se, ako mislite, da vam daje moči in toplote. Dokazal sem vam že, da ne daje moči, ampak le še zadnje še ne potrošene moči popolnoma iztroši. Tudi toplote ne daje, marveč toplo kri, kar jo je v človeku, požene h koži in se čuti večja toplota; toda ta toplota prignana h koži, se sedaj izgubi v mrzli zrak, pa telo še to toploto izgubi in človek hitreje zmrzne. Ker ni potrebno, ga ne uživajte; marveč uživajte tečno hrano, ki da telesu novih moči.

Delavci, ne zahtevajte pri delu žganja že na vse zgodaj in pri malicah! Žganje vam jemlje moči in toploto, pa boste poprej opešali, pa bo vaše telo sploh oslabeledo, da boste za delo malo sposobni in nesposobni zoperstaviti se raznim boleznim, ki vas bodo napadale. Kako ste neusmiljeni in brez ljubezni, ako še na delo nočete, ako vam gospodar ne

obljubi in ne pripravi žganja večkrat na dan! Siromašni gospodarji v naših tako pokvarjenih, brezsrdnih časih! In kaj zahtevajo delavci po vinogradih! Ne le samo dobro plačo, dobro večkratno hrano, ampak tudi preobilno večkratno pijačo, kar litre vina! Ali ne čutite, kako oškodujete ne le gospodarja, marveč tudi sebe na duši in na telesu!

Mladenci in možje, ne zahajajte ob nedeljah in praznikih v gostilne že dopoldne, še pred sveto mašo. Ali ne prideš v nevarnost, da zapiješ sveto mašo, da torej smrtno grešiš? in ali ne boš celi dan nespameten, omoten in surov, ako se že dopoldne napiješ vina, ali celo žganja? Torej dopoldne, pred sveto mašo ne v gostilno! Ako že greš v gostilno, da prideš v pošteno družčino, pa se malo razvedriš, pojdi popoldne po krščanskem nauku in litanijah, toda le za kratek čas. Prosim te, določi si natanko mero, katere ne boš prekoračil; določi si vrček piva ali največ pol litra vina. Ko to popiješ, bodi mož, vstani in pojdi malo v gozd, na polje in ob pravem času domov k večerji, večerni molitvi in k počitku. Ako to storiš, imaš zares nekoliko užitka, si lahko vesel, zadovoljen in ostaneš zdrav na duši in telesu.

Prosim posebno vas mladeniče, ki ste v izobraževalnem društvu, ki ste člani društva „Orel“, dajte lep zgled popolne zdržnosti ali vsaj stroge zmernosti. Po božji službi hitite v društvo, kjer vas čaka kako predavanje, dober časopis in prijateljski razgovor; hitite v sobo za pouk v petju in v glasbi; hitite v telovadnico, da se telesno izurite in utrdite! Kolik blagor za vse naše ljudstvo, ako vi Orli in vi mladeniči iz Marijine družbe raztrgate in uničite one pogubne in sramotne stare fantovske razvade nezmernege popivanja, nesramnege govorjenja, grdega ponočevanja, surovega tuljenja in divjega pretepa!

Kaj naj rečem vam, možje in mladeniči, ki ste že sužnji grozovitega alkohola? Prosim vas, nazaj k zmernosti in treznosti! Ako niste popolnoma izprijeni in posuroveli, s povzdignjenimi rokami vas prosim, odpovejte se temu

trinogu popolnoma! Vaš svet sklep naj bo: ne kapljice več, ne žganja, ne vina! Oh, nikar ne majajte z glavo, da ni mogoče. Je mogoče, le hoteti moraš! Vsaj ste junaški fantje, vsaj ste čvrsti možje! Ali se vam ne smili vaša družina, ali se vam ne smili vaša duša, ali se vam ne smili vaše telo? Ali vas ni sram pred ljudmi, strah pred svetim in pravičnim Bogom? Na noge, na vojsko zoper trinoga za srečo in mir vaših družin, za vaše dušno in telesno zdravje!

Dekleta in žene, tudi vas zarotim pri ljubezni Srca Jezusovega, ostanite popolnoma zdržne! Ne pijte žganja, kadar delate na polju, na travniku, v planini! Varujte se obilnega vina, pijte ga le malokdaj in prav malo, morda z vodo pomešano tudi v vinskih krajih, da ostanete čvrste, zdrave, da vam bo zdrava, nepokvarjena kri in boste mogle biti srečne matere zdravih, brihtnih otrok! Dekleta, nikoli ne v gosilno, ne same, še manj pa s fanti: čaka vas poguba časna in večna! Ali ne ljubite krstne nedolžnosti, ali ne ljubite deviške čistosti, ali ne znate ceniti nežne sramežljivosti? Kako grdo je, ako dekleta dajejo za vino ali za žganje; kako gnusno, ako se krohotajo, krohotajo pri nespodobnih šalah, pri nesramnih razgovorih med seboj, ali celo s fanti! Moj Bog, moj Bog! Dekleta, spoštujte same sebe, imejte v časti svoja telesa, pa jih ohranite čiste, neoskrunjene, popolnoma zdrave, da boste zares sposobne za visoki poklic, ki vam ga je odmenil sam večni Bog.

Vse pa pozivljem na sveto vojsko zoper premnogoštevilne pivske razvade! Ali morate v gostilno, kadar se krsti otrok, kadar se deli sveta birma, kadar se pokoplje mrlič? Ali moraš piti, kadar skleneš kupčijo, kadar po poroki napraviš svatbo, da, celo ob mrliškem odru in pri toliko raznih priložnostih? Koliko se o teh prilikah zapravi denarja, poštenja, zdravja, nedolžnosti! Torej na vojsko zoper te razvade! Kadar je sveti krst, ali sveta birma: veseli se in napravi boljšo malico doma v

hiši, tudi s čašo vina lahko postrežeš. Odpravi grdo razvado, da se ob mrliškem odru dolgo sedi, pije žganje in se grde šale uganjajo: tu rajši pomoli, poškropi in mirno domov odidi; vse to naj bo podnevu, nočnih sestankov pri mrliškem odru ni treba. In kadar je svatba! Ali morate biti skupaj čez noč, morda še dva dneva, dve noči ali še več? Ali se mora nezmerno piti, plesati, grdo govoriti, nečistovati pri plesu ali na skrivnem? In to tako svet in pomenljiv dan za ženina in za nevesto! Kako ljubo bi bilo Bogu in kolika čast pri vseh dobrih ljudeh, ko bi se napravil tega dne dober obed, bi se le prav zmerno pilo, ali celo nič in bi se do večera vsa družba razšla domov? O kje ste možje, kje očetje in matere, kje fantje in dekleta, ki boste imeli toliko previdnosti in poguma, da vse te grde in sramotne pivske razvade razderete, razbijete? Na noge vsi, naprej na čelu pa vi plemeniti Orli, pogumni člani Marijine družbe! Na noge vsi, na čelu matere, tretje-rednice, pred vsemi ve blage, za vse dobro vnete in odločne Marijine hčerke! Združite se, sklenite postopati zoper omenjene nesrečne razvade in podajte si roke za sveto vojsko!

Konec.

S tem končam svoj pouk. Izročim vse besede prečisti Devici Mariji in presvetemu, božjemu Srcu Jezusovemu! Naj jih spremlja dejanska, nepremagljiva milost božja, da ne pridejo le do vaših ušes, ampak proderejo v vaša srca, da nauke hitro razumete, se zanje vnamete in zavzamete in sledite mojemu klicu: na vojsko zoper našega najhujšega sovražnika! Bog bo z nami, kdo bo zoper nas!

Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta, Sina in Sv. Duha naj pride nad vas in naj ostane vedno nad vami. Amen.

V Ljubljani na god sv. Martina, škofa, dne 11. novembra 1912.

† Anton Bonaventura
knezoškof.

Hirtenschreiben

an die Gläubigen der Diözese Laibach für den Advent.

Von einzelnen Personen und vielen unserer christlichen Vereine sind mir oft Bitten vorgebracht worden, einen Hirtenbrief gegen den Genuß geistiger Getränke ergehen zu lassen. Lange zögerte ich damit; denn der Unterricht über geistige Getränke, d. i. über den Genuß des Weines, des Bieres, des Branntweines und des Spiritus ist schon an und für sich nicht leicht, und manche gibt es, die darüber nichts hören wollen. Nach längerem Zögern entschloß ich mich doch zu einem solchen Hirtenschreiben gerade jetzt in der ernstesten Adventszeit.

Ich nahm mir vor, auf fünf Fragen eine klare Antwort zu geben: 1. was sagen gelehrte Männer über geistige Getränke, 2. was sagt darüber die hl. Kirche, 3. wer soll sich vollkommen aller geistigen Getränke enthalten, 4. welchen Schaden verursacht unmäßiges Trinken, 5. wie müssen wir uns vor solchem Schaden hüten.

Mit dem hl. Apostel Paulus rufe ich euch zu: „Wie am Tage laffet uns ehrbar wandeln; nicht in Schmausereien und Gelagen, nicht in Beilagern und Unzucht, nicht in Streit und Eifersucht, sondern ziehet den Herrn Jesus Christus an, und heget nicht für das Fleisch Fürsorge zu Begierlichkeiten.“ (Röm. 13. 13, 14.)

Ich fange an im Namen unseres Herrn Jesus Christus.

1. Was sagen gelehrte Männer über geistige Getränke?

Zu den geistigen Getränken zählt man: Bier, Wein, Branntwein und insbesondere Spiritus. Diese Getränke enthalten in sich den Alkohol, welcher den Menschen berauscht. Alkohol entsteht durch sogenannte geistige Gährung aus solchen natürlichen Produkten, die viel Zucker enthalten, z. B. aus Trauben, Gerste, Kartoffeln, Zwetschen, u. s. w. Nicht alle Getränke enthalten gleich viel Alkohol. Am wenigsten hat es das Bier; auf 100 Teile Bier kommen 4 bis 5 Teile Alkohol; gefährlicher ist der Wein; auf

100 Teile kommen 5—25 Teile Alkohol; noch stärker ist der Branntwein; auf 100 Teile kommen 25—60 Teile Alkohol; das gräßlichste ist der Spiritus; 100 Teile Spiritus enthalten 60—70 Teile Alkohol. Das ist das Ergebnis chemischer Untersuchungen.

Was sagen gelehrte Männer über dieses Getränk, über den Alkohol? Sie behaupten: Alkohol ist Gift, Alkohol enthält keine Nährstoffe.

Alkohol ist Gift. Es ist zwar gewiß, daß das Getränk in kleinem Maße getossen den Menschen auffrischt: das Herz schlägt lebhafter, die Gedanken wechseln schneller, der Mensch wird beredt, die Füße werden leichter. Man bekommt ein angenehmes, frohes Gefühl. Du erholst dich im freundlichen Gespräch und vergißt für kurze Zeit die bitteren Sorgen des alltäglichen Lebens. Ja, auch die hl. Schrift sagt: „Der Wein erfreue das menschliche Herz“ (Ps. 103, 15), oder: „Gebet starkes Getränk den Traurigen und Wein solchen, deren Herz betrübt ist. Sie mögen trinken und ihrer Armut vergessen und ihres Schmerzes nicht ferner gedenken“ (Prov. 31. 6, 7.)

Wenn aber der Alkohol in geistigen Getränken unmäßig genossen wird, wirkt er als Gift. Diese Behauptung bedarf wohl keines Beweises. Schäue dir nur einen Betrunknen an. Sein ganzer Körper ist krank. Er leidet an Kopfweh, die Augen werden trübe, der Gang ungewiß; der Magen verdaut nicht; da ein richtiges Denken unmöglich ist, spricht er verworren, für keine Arbeit ist er geeignet. Ist also der Alkohol nicht wahres Gift, schädlich für deinen Leib?

Da sagst du aber vielleicht: die geistigen Getränke haben Nährwert, sie geben ja doch dem Menschen neue Kraft für angestrengte Arbeit!

Fragen wir auch darüber gelehrte Männer, schauen wir auf die tägliche Erfahrung.

Wohl war man früher der Ansicht, daß geistige Getränke doch gewisse Nährstoffe enthalten. Heutzutage ist man von dieser Meinung gänzlich abgekommen. Wissenschaftliche Untersuchungen ergaben nämlich, daß

nur das Bier 5 bis 6 Prozent Nährstoffe enthält — andere geistige Getränke aber gar keine. Davon sind heutzutage alle Nerzte überzeugt.

Dies bestätigt auch die tägliche Erfahrung. Gerade solche, die schwere körperliche Arbeiten zu verrichten haben, enthalten sich aller geistigen Getränke. Haben nicht tapfere Kämpfer in alten Zeiten jedes betäubende Getränk gemieden? Sie waren überzeugt, daß der Genuß derselben ihre körperlichen Kräfte nur abschwäche. Wieviel leichter und ausdauernder arbeiten die Arbeiter, die in der Früh keinen Alkohol genossen haben!

Die geistigen Getränke behindern aber auch geistige Arbeit. Oft hört man: ich muß viel nachdenken, habe viel zu studieren — deshalb darf ich nicht trinken! Ist es nicht bei Arbeiten, die große geistige Anstrengung verlangen, geradezu verboten, geistige Getränke zu genießen, z. B. bei den Eisenbahnen, bei den Automobilen? Bei angestrenzter geistiger Arbeit wirst du müde; du nimmst ein Getränk zu dir — für einen Augenblick fühlst du dich wohl etwas frischer. Aber bald darauf wirst du nicht noch matter, schläfriger, weniger aufgelegt für weitere Arbeit?

Siehe also! die geistigen Getränke geben dir keine neuen Kräfte und Nährstoffe, sie versetzen dich nur in eine heitere Stimmung, in ein angenehmes Wohlbefinden, aber nur solange, als du im Genuße derselben sehr mäßig bist. Jedoch auch der mäßige Genuß geistiger Getränke ist nicht ohne Gefahr.

Warum?

Erstens ist es schwer, das richtige Maß zu halten. Es sagt ja die heilige Schrift: „Siehe den Wein nicht an, wenn er so gelblich funkelt, wenn seine Farbe im Glase glänzt; er geht angenehm hinein, aber zuletzt heißt er wie eine Schlange und spritzt Gift aus wie ein Basilisk.“ (Prov. 23, 31; 32.) — Weil also der Wein so herrlich glänzt, geschieht es gar leicht, daß du zu viel davon nimmst und er wird dir zu Gift.

Zweitens lehrt uns die Erfahrung: je mehr man trinkt, desto durstiger wird man. Geistige Getränke stillen nicht den Durst — wie ein Glas frischen Wassers. Der Alkohol trocknet Säfte in deinem Körper, du spürst neuen Durst, trinkst weiter, und wirst dadurch unmäßig im Trinken.

Auch ist es wahr, daß jene Menschen, die nicht trinken, länger leben und für viele Krankheiten weniger empfänglich sind. Bei Lebensversicherungen werden von den Abstinenten immer kleinere Summen verlangt.

Das ist also das Resultat wissenschaftlicher Untersuchungen über geistige Getränke. Alkohol ist Gift, gibt dem Menschen keine Nahrung, ist also fürs Leben nicht notwendig. Auch mäßig genossen schließt er nicht große Gefahren aus. Das ist die Antwort auf die erste Frage.

2. Was sagt die heilige Kirche über geistige Getränke?

Um diese Frage genauer beantworten zu können, fragen wir zuerst: was sagt die heilige Kirche vom unmäßigem Genuß geistiger Getränke?

Es steht außer Zweifel, daß Unmäßigkeit im Trinken eine Sünde ist, obwohl nicht immer eine Todsünde. Denn wer nur ein wenig betrunken ist, begeht nur eine läßliche Sünde. Wer sich aber stark und oft berauscht, begeht eine Todsünde. Höret die klaren Worte des heiligen Paulus über die Unmäßigkeit: „Offenkundig sind die Werke des Fleisches, welche sind: Unzucht, Unlauterkeit . . . Trunkenheit, Schwelgerei und dergleichen, wovon ich euch voraussetze, wie ich es schon ehemals gesagt habe, daß die, welche solches tun, das Reich Gottes nicht erlangen werden.“ (Gal. 5, 19–21.) An anderer Stelle: „Wisset ihr nicht, daß Ungerechte das Reich Gottes nicht besitzen werden? Täuschet euch nicht! Weder Unzüchtige, noch Ehebrecher . . . noch Trunkenbolde, noch Lasterer, noch Raubsüchtige werden das Reich Gottes ererben.“ (1. Kor. 9, 10.) Der heilige Paulus stellt Unzüchtige, Ehebrecher, Raubsüchtige und Trunkenbolde auf dieselbe Stufe: sie kommen nicht in den Himmel. Ist das nicht schauderhaft — ewigem Verderben fallen die Trunkenbolde anheim!

Zweitens betrachten wir, was die Kirche über mäßiges Trinken denkt? Mäßigkeit ist wahre Tugend. Mäßiges Trinken hat die Kirche nie verboten. In der heiligen Schrift werden Wein, Wasser, Salz, Brot zu den ersten Lebensbedürfnissen gezählt; das gelobte Land wird guten Weines wegen verherrlicht; gute Weinernte wird als besonderer Segen Gottes erachtet; an Festtagen hat man Wein getrunken; bei Opferungen war er vorgeschrieben. Auch der Erlöser hat Wein genossen; Wasser hat er in Wein ver-

wandelt, das Opfer des neuen Bundes hat er unter den Gestalten des Brotes und Weines eingesetzt; das himmlische Reich hat er mit einem fröhlichen Mahle verglichen. Die Kirche hat für den Wein besondere Weihformeln.

Mäßiger Genuß geistiger Getränke ist also erlaubt. Allein, wann kann man einen Menschen mäßig nennen? Für gewöhnlich sagt man: mäßig ist jener, der nicht die Gewohnheit hat sich zu betrinken. Wenn wir jedoch von der Mäßigkeit als einer Tugend sprechen, müssen wir ihren Begriff strenger auffassen. Im letzteren Sinne wird gewöhnlich mäßig jener genannt, der täglich nicht mehr als einen halben Liter Wein trinkt. Hierbei wäre zu bemerken, daß man diejenigen, welche glauben, daß sie jeden Tag ihren halben Liter haben müssen, schwerlich zu den Mäßigen zählen könnte.

Also die Lehre der Kirche über Unmäßigkeit und über die Mäßigkeit.

Was sagt dieselbe Kirche von der vollkommenen Enthaltbarkeit aller geistigen Getränke?

Im alten Bunde war diese einigen Ständen direkt geboten; so den Priestern während der Opferhandlung im Tempel (3. Mos. 10, 8); ferner den Nasaräern, die sich durch ein Gelübde für einige Zeit ausschließlich dem Dienste Gottes geweiht haben (4. Mos. 6, 3). Solches Gelöbniß machten viele, auch der heilige Apostel Paulus. — Unter den Christen gab es immer viele, die gar keine geistigen Getränke zu sich nahmen. Von solchen spricht uns der Bischof Eusebius. Dem hl. Timothäus schreibt der heilige Paulus, er solle wegen seiner Kränklichkeit neben Wasser etwas Wein trinken (1. Tim. 5, 23).

Nach der Lehre der Kirche ist vollkommene Enthaltbarkeit kein Gebot, sondern ein Rat. Diese Enthaltbarkeit heiligt die Liebe zu Gott, wenn man auch dem erlaubten Genuße aus Liebe zu Gott entsagt; sie adelt die Liebe zum Nächsten, um ihm ein Beispiel zu geben, um ihn leichter zu unterstützen. Auch die Liebe zu sich selbst rät die vollkommene Enthaltbarkeit, um etwas zu ersparen, wodurch du leichter deine Angehörigen unterstützen kannst. — Die vollkommene Enthaltbarkeit ist ein Gott wohlgefälliges Opfer und wird sehr angeraten. Der heilige Vater hat allen solchen täglich einen Ablass von 300 Tagen verliehen, wenn sie nebenbei auch ein

kurzes Gebetlein verrichten. Die vollkommene Abstinenz von geistigen Getränken wird allen empfohlen; ist aber vielleicht jemand dazu gar verpflichtet?

3. Wer ist zu vollkommener Abstinenz verpflichtet?

Früher haben wir gehört, daß mäßiges Trinken erlaubt ist, wenn es die Vermögensverhältnisse, die Gesundheit und das Alter zulassen. Wenn jedoch diese Umstände es nicht zulassen, so wäre auch mäßiges Trinken sündhaft.

Du bist in Schulden; die Gerechtigkeit verlangt, daß du sie allmählich zurückzahlst; du mußt sparen; alle nicht notwendigen Ausgaben mußt du vermeiden. Und Auslagen für geistige Getränke sind nicht notwendig, wie wir gehört haben. — Neulich hat man mir in einer Pfarrei in Unterfrain erzählt, daß die Leute in den Jahren, als ihre Weinberge vernichtet waren, fleißig gearbeitet, viel verdient und manche Schulden bezahlt haben. Jetzt, wo die Rebe gedeiht, trinken sie viel und machen neue Schulden. Ist das nicht unvernünftig, sündhaft? — Du bist Familienvater. Du bist streng verpflichtet für die Familie zu sorgen, für Nahrung, Kleidung, Wohnung. Reich bist du nicht; auf jeden Heller mußt du schauen. Wie schwer würdest du dich versündigen, wenn du dich dem Trunke ergäbest! Der Vater oft betrunken, die Kinder ohne Brot, ohne Kleider — welche Schande, welche Sünde!

Zweitens kommt die Gesundheit in Betracht. Zwar verschreiben hie und da Aerzte ein geistiges Getränk als Medizin. Gewiß ist es jedoch, daß auch mäßiges Trinken manchem schadet. Die Aerzte behaupten, daß der Alkoholgenuß der Keim vieler Krankheiten ist. Einem Unwohlsein, einem gewissen Unbehagen kannst du leicht abhelfen, wenn du dich jedes geistigen Getränkes enthältst. Wer schwache, empfindliche Nerven hat, darf nicht trinken. Dasselbe gilt von allen, die ohne vollkommene Abstinenz ihre Standespflichten nicht verrichten könnten. Eine Krankheit muß ich besonders erwähnen: Die Trunksucht.

Die Trunksucht ist ein Laster; kann aber auch eine Krankheit sein. Ein Trunkenbold ist gewöhnlich unheilbar; denn das einzige Hilfsmittel für ihn ist nur vollkommene Enthaltbarkeit aller geistigen Getränke. Alle Versprechungen bleiben bei ihm fruchtlos. Wenn er sagt, er werde künftighin nur ein wenig

trinken, — ist er schon verloren. Sobald er das Getränk wieder kostet, entflammt in ihm die alte Begierde, er trinkt weiter, berauscht sich von neuem. Ist es nicht wahr? Für solchen gilt nur eines: nicht einmal kosten mehr ein geistiges Getränk, wenn er von seiner traurigen Krankheit genesen will!

Vollkommen enthaltfam sollen ferner Kinder und Unerwachsene sein. Allgemein ist man der Ansicht, daß der Genuß geistiger Getränke bis zum 16., 18. Lebensjahre für die Entwicklung des Organismus schädlich ist. Der unausgewachsene Körper kann dem Alkohol keine genügende Widerstandskraft leisten, also schadet er. Der Alkohol hindert die gesunde, regelmäßige Entwicklung der Organe, besonders der Nerven. Solche Kinder bleiben Schwächlinge; bleiche Gesichter, eingefallene Augen — wie oft kann ich solches in den Schulen beobachten! Oft muß ich hören, daß Mütter sogar den Säuglingen Wein geben; oder, daß die Kinder zum Frühstück Tee mit beigemischttem Alkohol bekommen! Eltern! fürchtet ihr nicht Gott, daß ihr den Kindern schon in zarter Jugend Gift verabreicht!

Großen Nachteil übt bei der Jugend der Alkohol auf die Entwicklung des Gehirnes. Das Gehirn braucht die Seele zum Denken, Lernen, Verstehen. Deshalb muß dasselbe gut entwickelt sein. Dies verhindert aber der Alkohol. Solche Kinder bleiben stumpfsinnig, lernen schwer und vergessen schnell. In einer Schule haben bei der Firmung einige Kinder sehr gut entsprochen, andere fast gar nichts gewußt. Ich fragte nach der Ursache. Man sagte mir, die ersten kommen aus einem Dorfe, wo die Leute sehr brav und ordentlich sind; die anderen dagegen aus einer Gegend, wo ungemein viel Branntwein getrunken wird.

Erwähnen muß ich auch, daß der Geschlechtstrieb und die sündhafte Begierlichkeit viel stärker und früher bei solchen auftreten, die sich schon in der Jugend an geistige Getränke gewohnt haben. Eltern, wollt ihr in der Tat, daß euere Kinder schwach, schlecht entwickelt, unkeusch werden? Habt ihr keine Furcht vor dem ewigen Richter? O, unterstützt doch euere Seelsorger, die in der Schule und im Beichtstuhl sich eifrig bemühen euere Kinder an vollkommene Abstinenz anzugewöhnen, solange sie nicht erwachsen sind.

Nun wissen wir, wer zur vollkommenen Abstinenz vor Gott verpflichtet ist. Im weiteren wollen

wir sehen, welcher großen Schaden das unmäßige Trinken bewirkt.

4. Wie schadet unmäßiges Trinken?

Nicht alle furchtbaren Folgen unmäßigen Trinkens will ich beschreiben; ich will nur dartun, welchen Schaden der unmäßige Trinker sich selber und dem Nächsten zufügt.

Wer zu viel getrunken, kann nicht richtig denken und wollen. Wie viele Torheiten werden da begangen, die man im nüchternen Zustande nie begehen würde! Kommt es nicht gar oft vor, daß dir ein geriebener Käufer oder Verkäufer zuerst Wein anbietet und dann erst, wenn du etwas angeheitert bist, mit dir schnell einen Kauf abschließt? Und gewöhnlich zu deinem Schaden!

Du erniedrigst dich im Stande der Trunkenheit unter das unvernünftige Tier und trittst in den Kot das Ebenbild Gottes. Der Prophet Isaias beklagt sich bitter, indem er sagt: „Diese sind sinnlos vor Wein und taumeln vor Trunkenheit ... alle Tische sind voll von Gespei in Urrat, so daß kein Platz mehr ist.“ (Hl. 28, 7, 8) Wie abscheulich ist die Sünde der Unmäßigkeit! Sie ist ferner schädlich für die Seele wie für den Körper. Der Trunkenbold fürchtet weder Gott noch die Hölle. Er ist es, der am meisten gegen Religion und gegen Geistliche schimpft. Wie vieler Gotteslästerungen und Flüche macht er sich schuldig! Ach mein Gott! Du Schöpfer Himmels und der Erde! Du mein Erlöser Jesus Christus! Du himmlische Mutter Maria! Ihr werdet so furchtbar von Trunkenbolden gelästert, verflucht! Wer entsetzt sich nicht, wer schaudert nicht zurück vor den Flüchen und Gotteslästerungen, die in fremden Sprachen ausgesprochen, sich in den letzten Jahren leider auch in unserem Lande so sehr verbreitet haben! In der Hölle nur werden solche Gotteslästerungen ausgestoßen! Also das Gespräch höllischer Geister ahmen jene unglücklichen Trunkenbolde nach. — Christliche Eltern, wachet streng, daß sich euere Kinder nicht etwa an solche Flüche angewöhnen; vor allem aber sorget selber, daß kein Fluchwort, keine Gotteslästerung über euere Lippen kommt!

Es gibt aber noch eine andere Pestkrankheit, die aus der Unmäßigkeit stammt — ich meine die

Unlauterkeit, Unkeuschheit. Werden nicht die meisten Sünden der Unkeuschheit bei jung und alt, bei ledigen als auch verheirateten Personen gerade nach mehr oder weniger unmäßigem Genuß geistiger Getränke verübt! Das ist klar; der Alkohol umnebelt den klaren Verstand, reizt die Nerven, entfacht sinnliche Begierlichkeit im ganzen Körper — alle Vorstufen zur Unlautbarkeit sind also da; was Wunder, wenn der Mensch fällt!

So schadet übermäßiges Trinken der Seele; aber auch dem Körper bringt es unberechenbaren Schaden. Unmäßiges Trinken schadet dem Herzen, der Leber, den Nieren, der Lunge, dem Gehirn, verhindert demnach gesunde Blutbildung und zerrüttet allmählich das ganze Nervensystem. Der Körper wird schwach, hat wenig Widerstandskraft gegen manche Krankheiten. Trunkenbolde werden am ehesten von der Pest, Influenza, Lungenentzündung, Auszehrung angegriffen. — So verkürzen sich die Säufer aus eigener Verschuldung das Leben.

Schädlich wird schon der Wein, noch schädlicher der Branntwein, Rum, Cognak, Spiritus, wenn sie regelmäßig jeden Tag genossen werden, auch wenn nur mäßig getrunken. Ganz abzuraten ist die Gewohnheit zum Frühstück Tee mit Rum, Sliwowitz oder ähnlichen geistigen Getränken zu nehmen. Die Ärzte finden darin die Ursache gar mancher Krankheit, die man sich anders gar nicht erklären könnte. Deshalb bitte ich euch, Eltern, neuerdings, den Kindern nicht dieses schädliche, Seele und Körper zerrüttende Frühstück zu geben. Gebet den Kindern Kaffee oder Tee mit genügender Milch; das wird die jungen Körper stark und gesund machen!

Soll ich weiters noch beifügen, daß die Unmäßigkeit den menschlichen Charakter zerstört: der Mensch verroht; er wird umbarmherzig, hat keine Liebe und Anhänglichkeit für seine Verwandten; die Not der Familie bekümmert ihn nicht; er verliert das Gefühl der Ehre und des Anstandes. Welche Uebel also aus der Unmäßigkeit! Mit Recht spricht der hl. Paulus: „Viele wandeln, wie ich euch von ihnen oft gesagt habe, jetzt aber unter Tränen sage, als die Feinde des Kreuzes Christi, deren Ende das Verderben, deren Gott der Bauch ist, und deren Ruhm in ihrer Schande besteht, die nach dem Irdischen trachten.“ (Phil. 3. 18, 19.)

Der Trunkenbold schadet also sich selber; großen Schaden verursacht er auch seiner Familie, besonders den Kindern! Welch gräßliche Zustände herrschen in der Familie, wenn der Vater dem unmäßigen Trunke ergeben ist! Es wird gezankt, geflucht, gestritten; auch unbarmherzige Schläge bleiben nicht aus. Wo ist da eine edle, gute, gottesfürchtige Erziehung der Kinder möglich? Unglücklicher Familienvater, der du dem Trunke ergeben bist! Du allein bist schuld, wenn deine Kinder auch fluchen, wenn sie erwachsen auch der Unmäßigkeit anheimfallen! Du wirst im Grabe liegen, deine Kinder, deine Söhne werden dich aber verfluchen, und wenn sie wegen ihrer Laster verloren gehen, werden sie dich verfluchen durch alle Ewigkeit; denn du bist schuld, wenn auch diese ewig unglücklich werden.

Unglücklicher Trunkenbold, du schadest deinen Kindern schon bevor sie geboren sind. Solche Kinder sind geistig und körperlich schlecht entwickelt; viel empfänglicher für alle Unarten und Laster. Schon bei der Empfängnis vergiftet der Trunkenbold das menschliche Leben. — Noch ärger zeigt sich bei den Kindern der Schaden der Unmäßigkeit, wenn auch die Mutter dem Trunke ergeben ist, ja wenn sie öfters unmäßig ist! Der Alkohol vergiftet das Blut der Mutter; und solches Blut kann dem Kinde, das sie unter dem Herzen trägt, kein gesundes Leben geben. Ich beschwöre euch, Mütter, und auch Jungfrauen, die ihr einst in der Ehe glücklich sein wollet, denket an den Schaden geistiger Getränke, erwäget euren hohen Beruf. Arbeiterinnen, verlanget bei euren Arbeiten keinen Branntwein! erklaret unerbittlichen Kampf dem Alkohol, diesem Todfeinde des Menschen, der den Menschen geistig und körperlich unglücklich macht, für Zeit und Ewigkeit!

Dies soll genügen! Ich könnte noch hinweisen auf die Kranken- und Irrenhäuser, wo man sich so leicht vom Schaden der Unmäßigkeit überzeugen kann, aber das Gesagte soll genügen.

Von selbst drängt sich nun die Frage auf, was ist zu tun, um sich vor diesem Schaden zu bewahren?

5. Wie sollen wir uns vor dem Schaden der Unmäßigkeit bewahren?

Eine sehr wichtige Frage für uns alle! Ich will einige Antworten geben, damit das unmäßige Trinken

wenigstens eingeschränkt, wenn auch nicht ganz ausgerottet werde.

Vor allem müssen wir darüber unterrichtet sein. Das ist auch der Zweck meines gegenwärtigen Hirtenbriefes, euch allseitig den wahren Wert, die Gefährlichkeit und den Schaden geistiger Getränke zu zeigen.

Dieser Unterricht soll fortgesetzt werden in den Kirchen, in den Zeitungen, in unseren katholischen Vereinen, bei den marianischen Kongregationen, im dritten Orden.

Eltern, euch trifft ganz besonders die heilige Pflicht, in Wort und Tat euere Kinder über den Schaden geistiger Getränke zu belehren! Reichet den Kindern doch kein geistiges Getränk, besonders keinen Branntwein; flößet ihnen Abscheu vor jedem geistigen Getränke ein, sorget dafür, daß euere Kinder sich an vollkommene Abstinenz angewöhnen, wenigstens so lange bis sie ganz erwachsen sind. Seid aber dabei bedacht, daß ihr durch euer Beispiel nicht etwa das zerstöret, was ihr durch wohlwollendes Ermahnen aufbaut.

Männer, Jünglinge! euch rufe ich besonders zum Kampfe gegen den Alkohol, gegen den Branntwein auf! Der Branntwein ist nie nötig. Er gibt keine Kraft, keine Wärme. Vielleicht denkst du, daß dich der Branntwein im Winter erwärmen wird. Wohl treibt er für einige Augenblicke warmes Blut in die Hautadern, aber diese Wärme geht in der kälteren Luft schnell verloren; man friert noch mehr.

Arbeiter, verlanget doch nicht zu euere Lohn noch tagsüber so viel Getränk, besonders Branntwein! Wie kann denn ein kleinerer Besitzer alle diese Auslagen bestreiten? Nach genossenem Alkohol werdet ihr doch nicht stärker, für die Arbeit ausdauernder, sondern im Gegenteil, ihr werdet matter, schwächer!

Männer, Jünglinge! besuchet an Sonn- und Feiertagen kein Gasthaus vor der hl. Messe. Kommt es da nicht oft vor, daß man dann überhaupt nicht die hl. Messe besucht! Wenn du dich an solchen Tagen schon etwas erheitern und in eine freundliche Gesellschaft kommen willst, so soll dies erst am Nachmittag geschehen, nach dem Gottesdienste, nach der Litanei. Und wenn du da ein Gasthaus besuchen willst, fasse den ernstesten Vorsatz, nicht mehr als ein Glas Bier oder einen halben Liter Wein zu trinken. Wenn du es getrunken, stehe auf, und gehe heim, oder du kannst dich draußen in der herrlichen freien

Natur ergehen. Wenn du das tust, wirst du dich abends nach dem Gebete ruhig und zufrieden zum Schlafe niederlegen. Männer und Jünglinge, besuchet gern die Vorlesungen und Vorträge in eueren katholischen Fortbildungsvereinen, auf daß ihr neuen Mut, neuen Eifer bekommt für den Kampf gegen den Alkohol.

Was soll ich jedoch von jenen sagen, die der Alkohol bereits in seiner vollkommenen Gewalt hat? Wenn ihr noch nicht vollkommen verdorben, verrotzt seid, so beschwöre ich euch mit aufgehobenen Händen: Weg, weg vom Alkohol, zurück vom Verderben! Keinen Wein mehr, gar keinen Branntwein, auch keinen Tropfen mehr! Schüttelt doch nicht bedächtig den Kopf, als wäre es nicht möglich! Nein, es ist möglich, wenn man nur will, wenn man es nur ernst nimmt. Wollet ihr wirklich Leib und Seele dem Verderben preisgeben? Fürchtet ihr gar nicht Gott, die Ewigkeit, die Hölle! Drum, stehet auf zum ernstesten Kampfe gegen den Alkohol!

Frauen und Mädchen auf dem Lande, euch bitte ich bei der Liebe des hl. Herzens Jesu, seid vollkommen enthaltsam. Trinket keinen Branntwein bei den Arbeiten auf dem Felde, auf den Wiesen! Wein trinket nur selten und mäßig, auf daß ihr gesund bleibt und — so Gott will — Mütter gesunder, kräftiger Kinder werdet. Mädchen, meidet jedes Gasthaus; gehet nicht hinein allein, noch weniger in Gesellschaft mit Burschen! Denn sonst setzet ihr euch großer Gefahr aus; euere Reinheit und Keuschheit wird dabei verloren gehen! Welche Schande, wenn die Mädchen Geld zusammenlegen, um sich Wein, Branntwein zu kaufen! Mädchen, sorget für euere Ehre, für den guten Ruf, auf daß ihr euch würdig vorbereitet auf den erhabenen Beruf, für den euch der Schöpfer bestimmt hat!

Alle ohne Ausnahme fordere ich aber auf zum Kampfe gegen unzählige Trinkgelegenheiten. Muß bei der Taufe, bei der Firmung, beim Begräbnis wirklich getrunken werden? Mußt du trinken bei Abschließung eines Geschäftes? und sonst bei vielen Gelegenheiten? Wie viel Geld, Ehre, Unschuld, Gesundheit geht dabei verloren!

Bei der Taufe, bei der Firmung ist wohl am Plage, daß du dich freust; bereite deshalb ein besseres Mahl; stelle auch ein Glas Wein auf den

Tisch, aber nur zum äußerst mäßigen Genuß und alles ist in Ordnung. — Mit aller Entschiedenheit muß man der so sehr verbreiteten Unsitte entgegen treten, daß bei der Bahre eines Toten getrunken wird, gewöhnlich Branntwein. Welch ekelhafte Sünden kommen dabei nicht vor! Euere Hochzeiten sollen nicht ausarten in tagelange Schmauserei und Böllerei! Männer, Jünglinge, Frauen und Mädchen, tretet mutig hervor! Auf zum Kampfe gegen diese Trinkgelegenheiten! Besonders euch, Mitglieder maria-nischer Kongregationen, gilt mein Wort: vereinigt euch zum heiligen Kampfe gegen diese böse, schädliche Trinkgelegenheiten!

Schluß.

Mein Unterricht ist beendet. Alle Worte empfehle ich dem heiligsten Herzen Jesu, der reinsten Gottes-

mutter Maria! Möge dieselben begleiten die alles vermögende Gnade Gottes, auf daß meine Worte nicht an taube Ohren gelangen, sondern euere Herzen durchdringen, daß ihr meine Lehren schnell auffasset und begeistert meinem Rufe folget: Auf zum Kampfe gegen unseren furchtbarsten Feind! Gott ist mit uns, wer wird gegen uns sein!

Der Segen des allmächtigen Gottes, des Vaters, des Sohnes und des Hl. Geistes komme über euch und verbleibe bei euch. Amen.

Ljubljana, am Feste des hl. Bischof Martinus,
am 11. November 1912.

† Anton Bonaventura,
Fürstbischof.

